

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

Amar Konkani

71

अमर कोंकणी

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ,
ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ್, ಮಂಗ್ಳುರ್

Institute of Konkani, St Aloysius College, Mangaluru

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ अमर कोंकणी

AMAR KONKANI

June 2019 / 71

ರೆಕ್ಟರ್: ಬಾಪ್ ಡಯನೀಶಿಯಸ್ ವಾಜ್, ಜೆ.ಸ.
रेक्टर: बाप डयनीशियस वाज, जे.स.

ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ್: ಬಾಪ್ ದೊ। ಪ್ರವೀಣ್ ಮಾರ್ಟಿಸ್, ಜೆ.ಸ.
प्रांशुपाल: बाप दो. प्रवीण मार्टीस, जे.स.

ಸಂಪಾದಕ್/ನಿರ್ದೇಶಕ್: ಬಾಪ್ ದೊ। ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ಜೆ.ಸ.
संपादक/निर्देशक: बाप दो. मेल्वीन पिन्टो, जे.स.

ಫೋನ್: 08861758170 फोन: ०८८६१७५८१७०

ಸಂಸ್ಥ್ಯಾಚೆಂ ಫೋನ್: 0824-2449700/1 Extn: 112
संस्थ्याचें फोन: ०८२४-२४४९७००/१ Extn: ११२

ಸಂಪಾದಕೀಯ್ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ — संपादकीय सलहा मंडळी

ಶ್ರೀ ಯಂ. ಗೋಪಾಲ್ ಗವ್ಡಾ — श्री यम्. गोपाल गवडा

ಪ್ರಗಟ್ಣಾರ್:
ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೊ, ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ್
ಮಂಗ್ಳುರ್ – 575 003

प्रगटनार
सां. लुवीस कोंकणी संस्थो, सां. लुवीस महाविद्यालय
मंग्ळूर – ५७५ ००३

Printed at: Assisi Press, Jail Road, Mangaluru - 575 003
DTP & Designed by: Smt. Chandrakala - 9902337339

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ – 71

ಮಾಂಡಾವಳ್

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ – 71

ಸಂಪಾದಕಾಚೆ ಶ್ಬ್ದ

ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಚಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಗಿರೇಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ವಿಶೇಸ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ದುರಾದೃಷ್ಟ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆದುನಿಕ್ ಕಾಳಾರ್ ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶೆಕ್ ಲಾಬ್ದಾಲ್ಲ್ಯಾ ಆಮಿ ಕೊಂಕ್ಣೆಚ್ಯಾ ಭಾಶೆ ಗಿರೆಸ್ತ್‌ಕಾಯೆವಿಶಿಂ ಚಡಿತ್ ಗುಮಾನ್ ದಿಲ್ಲೆಂ ನಾ. ಆದುನಿಕ್ ಪಿಳ್ಗೆಕ್ ಹಿ ಗಿರೆಸ್ತ್‌ಕಾಯ್ ಹತಾಂತರ್ ಕರ್ಚೆಂ ವ್ಹಡ್ ಸವಾಲ್ ಆಮ್ಚೆ ಸಮೊರ್ ಆಸಾ ತೆಂ ಆಮಿ ನೆಗಾರ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ' ಹ್ಯಾ ದಿಶಿಂ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೆಂ ಪ್ರೇತನ್ ಕರ್‍ನ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗೋಶ್ಟಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ವಾಂಟ್ಯಾಕ್ ದಾದೊಸ್ಕಾಯೆಚಿ. ಹ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಹಾಚೆ ಲಗ್ತಿ ಚಾರ್ ಸಂಸೊದಿಕ್ ಲೇಕನಾಂ ಆಸಾತ್. ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಚೊ (Idioms) ಮಹಾ ಸಾಗೊರ್‌ಚ್ ಆಸಾ. ಹೆಂ ಸರ್‍ವ್ ವಾಂವ್ಟ್ ಕಾಡ್ನ್ ಎಕಾಕಡೆ ಜಮಯಿಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತ್‌ ಬಾಪ್ ಪ್ರಶಾಂತ್ ಮಾಡ್ತಾ ಜೆ.ಸ. ಹಾಂಚಿ. ಕೊಂಕಣಿ ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂ ವಿಶಿಂ ತಾಣಿಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಲೇಕನ್ ನಿಜಾಕೀ ಬೋವ್ ಮೊಲಾದಿಕ್. ತಶೆಂ ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶೆಚೊ ಆನಿಯೆಕ್ ಪಂಡಿತ್ ದೆವಾದಿನ್ ಬಾಪ್ ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ ಜೆ.ಸ. ಹಾಣಿಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ವಿಶಿಂ ಕೆಲ್ಲೆಂ ಸಂಸೊದಿಕ್ ಕಾಮ್ ಸಾರ್ವ್‌ಕಾಳಿಕ್ ಉಪ್ಕಾರಾಚೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಹ್ಯಾ ತಾಂಚ್ಯಾ ಲೇಕನಾಚೊ ದುಸ್ರೊ ವಾಂಟೊ ಹ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಆಮಿ ಛಾಯ್ಸ್ ಕರ್‍ತಾಂವ್. ಮನ್ಶ್ಯಾ ಶಾಸ್ತಿರಾ ವಿಶಿಂ ತಾಣಿಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಆನಿಯೆಕ್ ಲೇಕನ್‌ಯೀ ಹಾಂಗಾ ದಿಲಾಂ.

ಕೊಂಕ್ಣಿಂತ್ 41 ಬೊಲಿ ಆಸಾತ್ ಆನಿ ತಿತ್ಲೆಚ್ ಸಮುದಾಯ್. ಎಕೆಕಾ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ತ್ಯಾ ತೆಕಿದ್ ಗಿರೇಸ್ತ್ ಜಾನಪದ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರುತಾ ಜಾಲಾಂ. ಹ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ಲಿ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ಜಾನಪದ್ ಕವಿತಾ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕರ್ಚೆಂ ಪ್ರೇತನ್ ಲೇಕಕ್ ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್ ಹಾಣೆಂ ಕೆಲಾಂ.

ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಏಕ್ ಅಂತಿಮ್ ಫೈಸಲ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಅಸಾದ್ಯ್. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಕಿತೆಂ ಲಿಕ್ಲ್ಯಾರೀ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಅರ್ಗಾಂಟ್‌ಯೀ ಸಾರ್ಕೆಂ ನ್ಹಯ್. ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಬಾಬ್ ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್. ಡಿಸೋಜಾ ಹಾಣೆಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಲೇಕನ್ ಹ್ಯಾ ವಿಶಯಾಚೆರ್ ಕಾಂಯ್ ಥೊಡೊ ಉಜ್ವಾಡ್ ಘಾಲ್ತಾ.

'ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ' ಚೆರ್ ಆನಿಕೀ ಚಡಿತ್ ವಿಶಯಾಧಾರಿತ್ ಸಂಸೊದಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಪ್ರಕಟ್ ಕರುಂಕ್ ತುಮ್ಚೊ ಸಹಕಾರ್ ನಿರಂತರ್ ಅಸೊಂ.

– **ಮೆಲ್ವಿನ್ ಪಿಂಟೊ, ನೀರುಡೆ,** ಸಂಪಾದಕ್

Statement of ownership and other particulars about the journal

"AMAR KONKANI"

FORM IV (Rule 8)

1. Place of Publication	–	Mangaluru
2. Periodicity of its Publication	–	Half Yearly
3. Printer's name	–	Fr Maxim D'Silva
Nationality	–	Indian
Address	–	Assisi Press Mangaluru – 575003
4. Publisher's Name	–	Dr (Fr) Praveen Martis SJ
Nationality	–	Indian
Address	–	St Aloysius College(Autonomous) Mangaluru – 575003
5. Editor's Name	–	Dr (Fr) Melwyn Pinto SJ
Nationality	–	Indian
Address	–	St Aloysius College (Autonomous) Mangaluru – 575003
6. Name and Address of Individuals who own the journal and partners or shareholders holding more than one percent of the total capital	–	Dr (Fr) Praveen Martis SJ Principal St Aloysius College (Autonomous) Mangaluru – 575003

I, Dr (Fr) Praveen Martis SJ hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Mangaluru
30.06.2019

Dr (Fr) Praveen Martis SJ

ಕೊಂಕಣಿ ಪಿಕೊಳಿಂ (KONKANI IDIOMS)

- ಪ್ರಶಾಂತ್ ಮಾಡ್ತಾ, ಎಸ್.ಜೆ.

1.0 'ಪಿಕೊಳೆಂ' (Idiom) ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ?

ಖಂಚಾಯ್ ಸಬ್ದಾಚೊ ವಾ ಸಾಂಗ್ಣೆಚೊ ಚಾಲು ಆಸ್ಚೊ ಅರ್ಥ್ ಉತರ್ನ್ ಸಂದರ್ಭಾಕ್ ಹೊಂದುನ್ ಏಕ್ ವಿಂಗಡ್‌ಚ್ ವಿಶೇಸ್ ಅರ್ಥ್ ಸುಚಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ ವಾ ಸಬ್ದಾವಳಿಂಕ್ ಪಿಕೊಳೆಂ ಮ್ಹಣ್ ವೊಲಾವ್ಯೆತ್. ಏಕ್ ಸಬ್ದ್, ವಾ ದೋನ್-ತೀನ್ ಸಬ್ದ್ ಏಕ್ ಜಾವ್ನ್, ಆಪ್ಲೊ ಸದಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ (ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ್) ಸೊಡ್ನ್ ದೀವ್ನ್, ಸಂದರ್ಭಾಕ್ ಲಾಗು ಜಾಂವ್ಚೆ ಬರಿ ಆನ್ಯೆಕ್ ಅರ್ಥಾಚೊ (ಧ್ವನಿತಾರ್ಥ್) ರಂಗ್ ಪರ್ಗಟ್ ಕರಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಕ್ ವಾ ಸಬ್ದಾವಳಿಂಕ್ 'ಪಿಕೊಳಿಂ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ದಿವ್ಯೆತ್.

1.01 ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಜಿನೊಸಾಚ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಕ್ Idioms ಮ್ಹಣ್ತಾತ್, ಕನ್ನಡಾಂತ್ 'ಪಡೆನುಡಿಗಳು' ಮ್ಹಣ್ ಆಪಯ್ತಾತ್. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೆ.ಬಿ. ಸಿಕ್ವೇರಾನ್ ಹ್ಯಾ ರಿತಿಚ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಕ್ 'ಮೊವ್ಳಾಂ' ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ದಿಲಾಂ. ಹಾಂವೆ 'ಪಿಕೊಳೆಂ', 'ಪಿಕೊಳಿಂ' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾಂವ್ ರೂಪಿತ್ ಕೆಲಾಂ. ಪಿಕೊಳಿಂ ಕಶಿಂ ರೂಪಿತ್ ಜಾತಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ (process) ಮತಿಂ ಘೆವ್ನ್ ಹೊ ಸಬ್ದ್ ವೊಳ್ಖಾ. ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್ ಕಿತೆಂಗೀ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಯೆದೊಳ್‌ಚ್ ಆಮಿ ಉತ್ರಾಂನಿ ವಾಪಾರ್ಚ್ಯಾ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಅರ್ಥಾಚ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಕಾಣ್ಘೆವ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಇಲ್ಲೆಂ ಧಾಡಾವ್ನ್ ಪಿಕೊವ್ನ್, ಮೋಳ್ನ್, ವೋಳ್ನ್, ಉಕ್ಡುನ್, ಭಾಜುನ್, ಪೀಳ್ನ್, ಪಾಪುಡ್ನ್, ವಾಟುನ್, ವಯ್ರ್-ಪಂದಾ ಕರ್ನ್, ಕಾಂಡುನ್, ತಾಂಚೆ ಥಂಯ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ವಿಶೇಸ್ ಅರ್ಥ್ ಪಿಕಂವ್ಚೊ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ 'ಪಿಕೊಳೆಂ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ವಾಪಾರಿಯೆತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಮ್ಹಜಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್. ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂತ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ಅರ್ಥ್ ಪಿಕ್ತಾ ಪೂಣ್ ಆದ್ಲೊ ಅರ್ಥ್ ಸುಕಾನಾ. ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಪಿಕೊಳಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್‌ಚ್ ಸಲೀಸ್ ಆನಿ ಸುಲಲಿತ್. ಹೊ ಸಬ್ದ್ ಜಿಬೆರ್ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ನಾಚ್ತಾ. ಪಿಕೊಳೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್, ಸಬ್ದಾಚ್ಯಾ ಅರ್ಥಾಕ್ ಸಂಬಂಧಿತ್ ಶಿವಾಯ್, ಸಂಖ್ಯಾಕ್ ಆನಿ ಸಬ್ದಾಂಚಾ ರುಪಾಕ್ ಸಂಬಂಧಿತ್ ನ್ಹಯ್.

1.02 ಖಂಚಾಯ್ ಪಿಕೊಳ್ಯಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ತ್ಯಾಚ್ ಸಬ್ದಾಂನಿ ಉಚಾರ್ನ್ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೊ ಅರ್ಥ್ ನ್ಹಯ್ ಬಗಾರ್ ಲಿಪೊನ್ ಲಿಪೊನ್ ಆಸ್ಚೊ ಅರ್ಥ್. ಎಕಾ ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಹರ್ಯೆಕ್ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ, ಪಿಕೊಳೆಂ ಜಾವ್ನ್ ತ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಕಳಿತ್ ಆಸಾಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾ. ಪಿಕೊಳಿಂ ಅರ್ಥ್ ಜಾಂವ್ಚಿಂ ತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚಿ ಒಳೊಕ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಭಾಶಿಕ್ ಸಮುದಾಯೆಕ್ ಮಾತ್ರ್.

ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜಾಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಭಾಶಿಕ್ ಸಮುದಾಯೆಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆನಿ ಪರಂಪರಾಚಿ ಒಳೊಕ್ ಇಲ್ಲಿ ಪುಣೀ ಆಸಾಜಾಯ್.

1.03 ಡೊ। ವಿಲ್ಯಮ್ ಮಾಡ್ತಾ, 'ಮೊವ್ಳಾಂ' ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ವಾಪಾರುನ್, ಪಿಕೊಳಿಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಭಾಶಾಶಾಸ್ತ್ರಿಕ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ್ ಅಶೆಂ ದಿತಾ –

"ಮೊವ್ಳಾಂ" (Idioms) ಏಕಾ ರೂಪಿಯಾವರ್ನಿಂ ಲಾಂಬಾಯೆಚೆಂ ಉತರ್, ತಾಂತುಂ ಏಕಾವರ್ನಿಂ ಚಡ್ ಅತ್ಯಲ್ಪ್ ಘಟಕ್ ಆಸ್ತಾತ್. ತಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನಿಕಟ್‌ತಮ್ ಘಟಕಾವರ್ನಿಂ ವೆಗ್ಳೊಚ್ ಆಸ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಮೊವ್ಳಾಂ ಬಹುಕೇಂದ್ರೀಯ್ ಬಾಂಧಾವಳ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ...

...ಮೊವ್ಳಾಂ ಸಂದರ್ಭಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಜಲ್ಮಾತಾತ್. ಹಾಂಚಾ ಬಾಂಧಾವಳಿಂತ್ ಏಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾ (system) ಆಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ವಿಶಿಷ್ಟತಾಂಯೆವರ್ವಿಂ ಮೊವ್ಳಾಂ, ಉಲವ್ಪ್ಯಾಂಚಿಂ ಆನಿ ಆಯ್ಕೊಪ್ಯಾಂಚಿಂ ಮನಾಂ ವ್ಹೋಡ್ನ್ ಘೆತಾತ್, ತಾಂಕಾಂ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯ್ ದಿತಾತ್. ಮೊವ್ಳ್ಯಾಂಚಿ ಬಾಂಧಾವಳ್ ಹೆರ್ ಉತ್ರಾಂ ಸಾರ್ಕಿಂ ಆಸಾನಾಂತ್, ಹಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್‌ಯೀ ವಿಶಿಸ್ಟ್ ಜಾತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಿಂ ಮೊವ್ಳಾಂ (Idioms) ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾತ್...

...ಅಶೆಂ ಮೊವ್ಳಾಂ ಆಲಂಕಾರಿಕ್ (Poetic) ಉತ್ರಾಂ ಬಾಂದ್ತಾತ್, ಮ್ಹಣ್ಲ್ಯೊ ಶಿಕವ್ಣಿಂ (Pedagogic) ಉತ್ರಾಂ ಬಾಂಧಾವಳ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಬೌದ್ಧಿಕ್ (Noetic) ಉತ್ರಾಂ ಬಾಂಧಾವಳ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್." (ಮಾಡ್ತ ವಿಲ್ಯಮ್ ಡೊ.: "ಮುಖಾವರಾಂ/ಮೊವ್ಳಾಂ", (ಸಂಪಾದಕ್: ಜೆ.ಬಿ. ಸಿಕ್ವೇರಾ) ತಿಸ್ರೊ ಭಾಗ್ (2002) ಪಾನ್ VII)

1.04 **

1.05 ಹ್ಯಾ ದಾಕ್ಲ್ಯಾಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಪಿಕೊಳಿಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ, ಆನಿ ಸದಾಂ ವಾಪಾರ್ಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂಕ್ ಆನಿ ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಆಸ್ಚೊ ತಫಾವತ್ ಕಳ್ತಾ. ಸದಾಂಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂಕ್ ಆನಿ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಏಕ್ ಸಂದರ್ಭ್ ಆಸ್ತಾ. ಸಬ್ದ್ ಪಿಕೊಳೆಂ ಜಾತಾನಾ, ಸಬ್ದ್, ಉತರ್ (text) ಬದ್ಲಾನಾ ಬಗಾರ್ ವಾಪಾರ್ಚೊ ಸಂದರ್ಭ್ (context) ಬದಲ್ತಾ. ತ್ಯಾ ದೆಕುನ್ ಅರ್ಥ್ ಬದಲ್ತಾ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಮಿ ಸದಾಂನಿತ್ ವಾಪಾರ್ಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ, ಸಬ್ದ್, ಆನ್ಯೆಕಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ಅರ್ಥ್ ದಿತಾತ್. ಹ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಆನ್ಯೆಕಾ ಅರ್ಥಾನ್ ಭರೊನ್ ಪಿಕ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಆನಿ ಉತ್ರಾಂಕ್ ಪಿಕೊಳಿಂ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ದಿವ್ಯೆತ್.

1.06 ಪಿಕೊಳಿಂ ಆನಿ ಪಿಕೊಳ್‌ಪಣ್

ಪಿಕೊಳಿಂ ವಾಪಾರ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿಕ್ ಪಿಕೊಳ್‌ಪಣ್ (idiomaticity) ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್. ಖಂಚೊಯ್ ಸಬ್ದ್, ಉತರ್ ಕಶೆಂ, ಖಂಚಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಪಿಕೊಳೆಂ ಜಾತಾ,

1.04 ** ಸಬ್ದ್/ಉತಾರ್	ಸಬ್ದಾಚೊ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ್	ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಾಚೊ ಸಂದರ್ಭ್	ಪಿಕೊಳೆಂ ಜಾತಾನಾ ಅರ್ಥ್	ಪಿಕೊಳ್ಯಾಚೊ ಅರ್ಥಾಚೊ ಸಂದರ್ಭ್
ನೋವ್ ಮರ್ಯ್‌ನೆ	ಪ್ರಾಯ್	ವೆಕ್ತಿಚಿ ವಾಡಾವಳ್ (ಜಲ್ಮಾ ಉಪ್ರಾಂತ್)	ಗುರ್ವಾರ್	ಗರ್ಭಾಚಿ ವಾಡಾವಳ್ (ಜಲ್ಮಾ ಪಯ್ಲೆಂ)
ಪಾಂಯ್ ವೊಡ್ಲೆ	ಅನ್ಯೆಕ್ಲ್ಯಾಚೆ ಪಾಂಯ್ ವೊಡ್ಲೆ	ಶಾರೀರಿಕ್ ಕಾರ್ಯೆಂ	ತಮಾಶೆ ಕೆಲೆ	ಸಂಬಂಧ್
ತಕ್ಲಿ ನಾ	ತಕ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಥಾವ್ನ್ ಕಾತರ್ನ್ ವೆಗ್ಳಿ ಕೆಲ್ಯಾ	ಕುಡಿಚಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ	ಜಾಣ್ವಾಯ್ ನಾ	ಮಾನಸಿಕ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ
ತಿಕಾ ಭಾಯ್ರ್	ಭಿತರ್ ನಾ	ಜಾಗೊ/ಕ್ಷೇತ್ರ್	ಮಹಿನ್ಯಾಚೊ ಸ್ರಾವ್	ಕುಡಿಚಿ ಭಲಾಯ್ಕಿ
ಆಳೇ ದಿಸ್ತಾ	ದಿಷ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ತಾ	ದೀಷ್ಟ್, ಗಮನ್	ಲಿಂಗ್ ದಿಸ್ತಾ	ಮಾಣ್ಸುಗಿ
ಕೊಲೊ	ಏಕ್ ಮನ್ಜಾತ್	ಮನ್ಜಾತಿಚೆಂ ನಾಂವ್	ಕುತಂತ್ರಿ, ದಗಲ್ಬಾಜಿ ವೆಕ್ತಿ	ಗೂಣ್/ಅವ್ಗುಣ್

ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಚೊ ಮೂಳ್‌ಗೂಣ್ ಕಿತೆಂ, ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಪಿಕೊಳ್‌ಪಣ್ ಕಶೆಂ ಪಾಂಗುರ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಗೂಣ್ ಎಕಾ ಸಬ್ದಾಚೆಂ ಪಿಕೊಳ್‌ಪಣ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ತರ್ಕ್ ಮಾಂಡುನ್, ವ್ಯಾಕರಣಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಕ್ ವಿವರಣ್ ದೀಂವ್ಕ್ ಅಸಾಧ್ಯ್. ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂತ್ ಅಂತರ್ಗತ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ ಎಕೆಕಾ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಒಟ್ಟು ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಪಿಕೊಳ್ಯಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ನ್ಹಯ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್: 'ವಾಟೆರ್ ಪಡ್ಲ್ಯಾ', ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂತ್ – 'ವಾಟ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ರಸ್ತೊ, 'ಪಡ್ಲ್ಯಾ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚಲಾನಾ, ನಾಚಾನಾ, ಧಾಂವನಾ, ಬಗಾರ್ ಸಕ್ಲಾ ಧರ್ನಿರ್ ಪಡ್ಲ್ಲಾ ಮ್ಹಣ್ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ್ ಜಾತಾ. ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಾಂತ್ ಪ್ರಯೊಗ್ ಕರ್ತಾನಾ, ಫಲಾಣ್ಯಾ ವೆಕ್ತಿಚಿ ಶಾರೀರಿಕ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಸಂದರ್ಭ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಪೂಣ್ ಖಂಚಾಯ್ ವಿಶಿಸ್ಟ್ ಸಂದರ್ಭಾರ್ (ಹಾಂಗಾ ಆರ್ಥಿಕ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ) ಹೊ ಸಬ್ದ್ ವಾಪಾರ್ತಾನಾ ಅರ್ಥ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ಜಾತಾ, ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಭಿಕಾರಿ ಜಾಲಾ, ಘರ್ದಾರ್ ನಾ, ರಸ್ತ್ಯಾದೆಗೆನ್ ಭಿಕ್ ಮಾಗೊನ್ ಜಿಯೆತಾ.

1.07 ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಆಸಾತಶೆಂ ಆನ್ಯೆಕ್ ಭಾಶೆಕ್ ಅನುವಾದ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಅನರ್ಥ್ ಜಾತಾ. ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ He kicked the bucket ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಮೆಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಹೆಂ ಉತರ್ ಅನುವಾದ್ ಕರ್ನ್ 'ಜೊನಿನ್ ಬಕೆಟಿಕ್ ಖೊಟ್ ಘಾಲಿ ಆನಿ ತಾಕಾ ಪುರ್ಲೊ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅನರ್ಥ್ ಜಾತಾ. ತಶೆಂಚ್ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ 'ತೊ ಸಪ್ಣಾಂತ್ ಕೆಳಿಂ ಖಾತಾ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ – ವಾಸ್ತವಿಕ್ ನ್ಹಯ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ, ಬರೇ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್, ಆಪ್ಣಾಂವ್ಕ್ ಜಾಯ್ನಾತ್ಲೆಂ ಚಿಂತುನ್ ಭ್ರಮಾದೀನ್ ಜಾಲಾ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. ಹೆಂ ಉತರ್ ಆಸಾತಶೆಂ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಕ್ ಅನುವಾದ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ – 'He eats banana in his sleep' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅರ್ಥ್‌ಚ್ ನಾ. ಆನ್ಯೆಕಾ ಭಾಶೆಚಿಂ ಪಿಕೊಳಿಂ ವಾಚ್ತಾನಾ ತಿಂ ಪಿಕೊಳಿಂ ನ್ಹಯ್ ಪಿಶಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸೊಂಕ್ ಪುರೊ. ಪೂಣ್ ಖಂಚಾಯ್ ಭಾಶೆಚೆಂ ತೀರ್ಲ್, ರೂಪ್ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತಿ ಭಾಸ್ ಸುಧಾಳ್ ರೀತಿನ್ ಸಮ್ಜೊನ್ ವಾಪಾರಿಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚಿಂ ಪಿಕೊಳಿಂ ಸಮ್ಜಾಜಾಯ್ ಪಡ್ತಾತ್.

1.08 ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಕ್ ತಾರ್ಕಿಕ್ ರೆಗ್ರೊ ನಾಂತ್. ಪಿಕೊಳಿಂ ಭಾಶೆ ಬರಿಚ್ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ್ (arbitrary) – ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಸಾಮೂಹಿಕ್ ಇಚ್ಛೆ ಪ್ರಕಾರ್ ರೂಪಿತ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ. ಖಂಚೊಯ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ಅರ್ಥ್ ತಾಂಕಾಂ ದಿವ್ಯೆತ್. ಖಂಚಿಯ್ ಭಾಸ್ ಶಿಕೊಂಕ್ ತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚೆ ಸಬ್ದ್ ಆನಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಶಿಕ್ಚೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂ, ಪಿಕೊಳಿಂ ಶಿಕಾಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾ. ಪೂಣ್ ತಿಂ ಶಿಕ್ಲ್ಯಾರ್, ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಚಿ ಒಳೊಕ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಭಾಸ್ ರೂಚ್ ಆನಿ ರೊಸಾಳ್ ಜಾತಾ.

2.0 ಭಾಸ್ ಆನಿ ಪಿಕೊಳಿಂ

2.1 ಆಮಿ ವಾಪಾರ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಏಕ್ ಬಡ್ಡ್ ಧಾಕ್ಟುಲೆಂ ಹಾತೆರ್. ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚಿಂ ಚಿಂತ್ನಾಂ, ಅನ್ಭೋಗ್ ಹಜಾರಾಂಚ್ಯಾ ಹಜಾರ್ ವಾಂಟ್ಯಾನ್ ಆಸಾತ್. ಹಿಂ ಚಿಂತ್ನಾಂ, ಅನ್ಭೋಗ್

ಪೆರಾಂಕ್ ಕಳಂವ್ಕ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಹಾತೆರ್ ಸೀಮಿತ್ ಆನಿ ಥಾಕ್ಟೆಂ. ಬಳಾದೀಕ್ ವೊಡಾಚೊ ರೂಕ್ ಕಾತ್ರುಂಕ್ ಆಮ್ಚೆಕಡೆ ಆಸ್ಚೆಂ ಹಾತೆರ್ ಏಕ್ ಬ್ಲೇಡ್ ಮಾತ್ರ್. ತಾರಾಂ ವಾ ಪಿಸೊಳಿಂ, ಹಸ್ತ್ ವಾ ಮೂಯ್, ವೋಗ್, ರಾಗ್, ದೂಕ್ - ಹ್ಯಾ ಸಕ್ಡಾಂ ವಿಶಿಂ ಆಪ್ಲೆಸ್ತಕಿಂ ಚಿಂತುಂಕ್ ಆನಿ ಪೆಲ್ಯಾಕ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಆಮಿ ವಾಪಾರ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಸೀಮಿತ್ ಮಟ್ಟಾಚಿ. ಹಾತಿಂ ಥಾಕ್ಟೆಂ ಕುಲೆರ್ ಫೆವ್ನ್ ದರ್ಯೊ ಉಸ್ಪುಂಕ್ ಆಯ್ತೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಆಮ್ಚಿ ಗತ್. ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ದುಸ್ರಿ ವಾಟ್ ನಾ. ಚಿಂತುಂಕ್ ಸೈತ್ ಭಾಸ್ ಜಾಯ್. ಚಿಂತ್ಚೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಮಿ ಆಮ್ಚ್ಯಾಕಡೆನ್‌ಂಚ್ ಉಲಂವ್ಚೆಂ. ಭಾಸ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಚಿಂತ್ಪಾಸಕ್ತೀ ನಾ. ಆಮ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಸೀಮಿತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಚೊ ಸಂಸಾರೀ ಸೀಮಿತ್.

2.02 ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಯಾಬರಿಚ್, ನೀಜ್ ಆನಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ರುಪಾನ್ ಪಳೆವ್ನ್, ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಾಂಗ್ಯೆತ್ ಮ್ಹುಣ್ ಆಮಿ ಚಿಂತಾಂವ್, ಪುಣ್ ಹಿ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಏಕ್ ಭ್ರಮಾ. ಭಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಜನೆಲಾ ಥಾವ್ನ್ ಆಮಿ ಭಾಯ್ರ್ ತೀಳ್ನ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಆಸಾತಶೆಂ ಪಳೆಯ್ತಾಂವ್ ಆನಿ ಆಸಾತಶೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾಂವ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಏಕ್ ಚೂಕ್ ಕಲ್ಪನ್ ಶಿವಾಯ್ ವಾಸ್ತವ್ ಸ್ಥಿತಿ ನ್ಹಯ್. ತ್ಯಾ ಜನೆಲಾಕ್ ಏಕ್ ಆರ್ಸೊ ಆಸಾ, ಆನಿ ತ್ಯಾ ಆರ್ಸ್ಯಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಪಳೆತಾನಾ ಸಂಸಾರ್ ಆಸಾತಸೊ ದಿಸಾನಾ. ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಸುವಾತೆರ್ ಆಮಿ ತೀಳ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಜನೆಲ್ ಥಾಕ್ಟೆಂ, ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಕಿತೆಂ ಪಳೆಯ್ಲಾಂಗೀ ತೆಂ ಸರ್ವ್, ವಾಂಕ್ಡೆಂ ಕರ್ನ್ ದಾಕಂವ್ಚ್ಯಾ ಜನೆಲಾಚ್ಯಾ ಆರ್ಸ್ಯಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಪಳೆಯ್ಜಾಯ್ ಆನಿ ತೆಂ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಾಂಗಾಜಾಯ್. ಕಾಮಾಲೆ ಲಾಗ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸಗ್ಳೆಂ ಹಳ್ದುವೆಂ ದಿಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ, ವಾ ಬಾಂಯ್ತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಮಣ್ಕ್ಯಾಬರಿ, ಮನ್ಶ್ಯಾಚಿ ಗತ್.

2.03 ದಿಸಾಂದೀಸ್ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಚಡ್ತಾ, ಪುಣ್ ತ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಮಾಣಾನ್ ಭಾಶೆಚಿ ಸಬ್ದ್ ಚಡ್ ಜಾಯ್ನಾಂತ್. ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಶಿಮ್ಟಿ ವಯ್ರ್ ಉಬೊನ್ ಧಾಂವ್ತಾ. ಉತ್ರಾಂ ಕುಂಟುನ್ ಕುಂಟುನ್ ತಾಚಿ ಪಾಟ್ ಧರುಂಕ್ ವೆತಾತ್. ಎಕಾ ಸಂಶೋಧನಾಂತ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಳ್‌ಲ್ಯಾ ಪರ್ಮಾಣೆಂ ಫೊನಾಂತ್ ಉಲಯ್ತಾನಾ 95% ಜಣಾಂನಿ ವಾಪಾರ್ಚಿಂ ಒಟ್ಟು ಉತ್ರಾಂ ಲಗ್‌ಭಗ್ 737 ಮಾತ್ರ್, ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಮಿ ಫೊನಾ ಧರ್ಮಾನ್ ಚಡ್ ಉಲಯ್ತಾಂವ್ ಉಣೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾಂವ್.

2.04 ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ಏಕ್ ಆಪುರ್ಬಾಯೆಚಿ ತಾತ್ವಿಕ್ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಆಸಾ – "Maps does not represent all of the territory". ಭೂಪಟಾಂತ್ ದಾಕಯಿಲ್ಲೊ ಜಾಗೊ ಆಸಾತಸೊ ದಿಸಾನಾ. ಖಂಚೆಂಯ್ ಭೂಪಟ್ ಆಪ್ಣೆಂ ದಾಕೊಂವ್ಚ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆ ಫೊಂಡ್ಕುಲ್, ತೋಡ್, ರ್ಘುಡಾಂ, ತಣ್, ಖಣಿ, ಗುಡೊ, ಬೀಳ್, ಫಾತರ್, ಬಾಂಯ್, ರಘರ್ ದಾಕಯ್ನಾಂ, ತೆಂ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ – ತಶೆಂ ದಾಕಂವ್ಕ್ ಪ್ರೆತನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಭೂಪಟ್ ಸಂಸಾರಾ ತೆದೆಂಚ್ ವಿಸ್ತಾರ್, ಗೂಂಡ್ ಆಸಾಜೆ. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ತಾಬೆಂತ್ ಆಸ್ಚಿ ಭಾಸ್ ತ್ಯಾ ದಾಕ್ಪ್ಯಾ ಭೂಪಟ ಬರಿ. ಖಂಚಾಯೀ ವೆಕ್ತಿ, ವಸ್ತು, ಮನ್ಜಾತಿ

ಪಿಶ್ಯಾಂತ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರಿತಿನ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಭಾಶೆಕ್ ತ್ರಾಣ್ ನಾ. ಆಮ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಭಾಗೆಲಿ ಆನಿ ಅಸ್ಕತ್. "ತಣ್ ಪಾಚ್ವೆಂ ಆಸಾ" – ಹೆಂ ಉತರ್ ತ್ಯಾ ತಣಾ ಪಿಶ್ಯಾಂತ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಸಾಂಗಾನಾ. ಖಂಚೆ ತಣ್? ಖೈಂ ವಾಡ್ತಾ? ಕಿತ್ಲೆಂ ಲಾಂಬ್ ಆಸಾ? ಖಂಚಾ ರಿತಿಚೆಂ ಪಾಚ್ವೆಂ? – ದಾಟ್ ಪಾಚ್ವೆಂ? ಕಾಳ್ಶೆಂ ಪಾಚ್ವೆಂ? ಪಾತಳ್ ಪಾಚ್ವೆಂ? ಭಾಸ್ ಪೋಸ್ ಕರ್ತಾ, ಕುರ್ವಾತಾ, ಅರ್ಧೆಕುರೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾ. "ರಾನಾಂತ್ ರೂಕ್ ಆಸಾ" – ಖಂಚೊ ರೂಕ್? ವ್ಹಡ್‌ಗೀ ಲ್ಹಾನ್‌ಗೀ? ಆಂಬ್ಯಾಚೊ, ಕಾಜ್ರಾಚೊ, ವೊಡಾಚೊ, ಪೊಣ್ಸಾಚೊ, ಪೊಂಗಾರ್ಯಾಚೊ, ಕಾಜುಚೊ? ಕುಂಬು ರೂಕ್‌ಗೀ? ಅಂಕ್ರೆಲ್ಲೊ ರೂಕ್‌ಗೀ?

2.05 ಆಮ್ಚೊ ಅನ್ಭೊಗ್ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಆನಿ ಭೊಗ್ಣಾಂ ಆಮಿ ಉತ್ರಾಂನಿ ಆಸಾತಶೆಂ ಸಾಂಗಾಜಾಯ್, ಪುಣ್ ಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಮೂಳ್‌ಭೂತ್ ಸೀಮಿತ್ ಲಕ್ಷಣಾವರ್ವಿಂ ತೆಂ ಗತ್ತಿಗಟ್ಟಾಚೆಂ ಕಾಮ್ ಜಾತಾ. ಏಕ್ ಚಿಮ್ಟಿ ಧುಳಿ ಪಿಶ್ಯಾಂತ್, ಕಿಡಿನ್ ಖೆಲ್ಲ್ಯಾ ಎಕಾ ಪೊಲ್ಯಾ ಪಿಶ್ಯಾಂತ್, ಕಾಯಿಂಚ್ ಸೊಡಿನಾಸ್ತಾಂ ಸಕ್ಕಡ್ ವಿವರ್ಸಂಕ್ ಭಾಶೆಕ್ ಸಾಧ್ಯ ಆಸಾಗೀ? ಏಕ್ ಪೊಲೊ ಅನ್ಯೆಕಾ ಪೊಲ್ಯಾಚಾ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಸಾರ್ಕ್ಯ ಆನಿ ಸುಪುರ್ಣಯೆರ್ ನಾ. ಹರ್ಯೆಕಾ ಪೊಲ್ಯಾಕ್ ಆಪ್ಲೆಂಚ್ ರೂಪ್, ರಂಗ್, ಖಿತ್, ಉತಳಾಯಿ, ಜಡಾಯ್ ಆಸ್ತಾ. ರಾನಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಹಜಾರಾಂಚ್ಯಾ ಹಜಾರ್ ಪೊಲ್ಯಾ ಪಿಶ್ಯಾಂತ್ ಉತ್ರಾಂ ವಾಪಾರ್ಚೆಂ ತೆಂ ಕಾಮ್, ಜಾಂವ್ಚೆಂ ವೆಚೆಂ ನ್ಹಯ್.

2.06 ತಶೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹರ್ಯೆಕ್ ಭಾಸ್, ಆಪ್ಣಾಕ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಆಸ್ಚೊ. ಗರ್ಜೆಕ್ ಪಡ್ಚೊ ಸಂಸಾರಾಚೊ ವಾಂಟೊ ಕಾಣ್ಫೆವ್ನ್ ಬಸ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಆಪ್ಣೆಂ ದೆಕ್‌ಲ್ಲೆಂ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಫೊಡ್ಯಾಂ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಿಂ ಪ್ರಕಾರ್ ವೆಕ್ತಿ ಸಂಸಾರ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಉತ್ರಾಂನಿ ಸಾಂಗಾನಾ ಬಗಾರ್ ಉತ್ರಾಂಚ್, ಭಾಸ್‌ಚ್, ಸಂಸಾರ್ ಆಸಾ ಕರ್ತಾ. ಆಮ್ಚೆಕಡೆ ಆಸ್ಚಿಂ ಪಿಂತುರಾಂ ಮಾತ್ರ್, ಭಾಸ್ ಮಾತ್ರ್, ಪಿಂತುರಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ವೆಕ್ತಿಂ ಪಿಶ್ಯಾಂತ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಾಯಿಂಚ್ ಕಳಿತ್ ನಾ. ನ್ಯೂಗಿನಿಯಾ ಭಾಶೆಂತ್ ರಂಗಾಕ್ ಆಸ್ಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ದೋನ್ಂಚ್ – ತಾಂಕಾಂ ರಂಗ್‌ಯೀ ದೋನ್ಂಚ್ – ಧವೊ ಆನಿ ಕಾಳೊ. ಧವೆಂ ನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಸಕ್ಕಡ್ ಕಾಳೆಂ. ತಾಂಚಾ ಭಾಶೆಂತ್ ಪಾಚ್ವೆಂ, ನಿಳ್ಳೆಂ, ಹಳ್ದುವೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಉತ್ರಾಂ ನಾಂತ್, ತಾಂಕಾಂ ತೆ ರಂಗ್‌ಯೀ ನಾಂತ್. ಎಸ್ಕಿಮೊ ಭಾಶೆಂತ್ ರುಕಾಕ್ ಸಬ್ದ್ ನಾಂತ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತ್ಯಾ ಬರ್ಫಾಂತ್ ರೂಕ್ ವಾಡಾನಾಂತ್. ಪುಣ್ ಬರ್ಫಾ ಪಿಶ್ಯಾಂತ್ ಸಬಾರ್ ಸಬ್ದ್ ಆಸಾತ್.

2.07 ಭಾಸ್ ಏಕ್ ಹಾತೆರ್ ನ್ಹಯ್, ಭಾಸ್ ಗುರ್ಕಾರ್, ಆಮ್ಚಿ ಭಾಶೆನ್ ಪೋಸ್ವ್ನ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ, ರೂಪಿತ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕ್ರಾಂತ್, ತೆಂಚ್ ವಾಸ್ತವ್ ಮ್ಹಣ್ ಚಿಂತುನ್ ಆಮಿ ಜಿಯೆತಾಂವ್. ವಾಸ್ತವ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಚಿ ಭಾಶೆನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಾತ್ಯಾರ್ ಥಾಪ್‌ಲ್ಲೊ ಸಂಸಾರ್. ಆಮ್ಚೊ ಸಂಸಾರ್ ಆನಿ ಅನ್ಯೆಕ್ ಭಾಸ್ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಅನ್ಯೆಕ್ ಸಮುದಾಯೆಚೊ ಸಂಸಾರ್ ಏಕ್‌ಚ್ ನ್ಹಯ್ (ತೊ ತಾಚಾಚ್ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಜಿಯೆತಾ – ತಾಚೆಂ

ಚಿಂತಪ್ ದುಸ್ರೆಂಚ್) ಭಾಸ್ ಕಿತೆಂ, ಕಿತ್ಲೆಂ ಆನಿ ಕಶೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾ - ತೆಂ ಆಮ್ಚೆಂ ವಾಸ್ತವ್. ಭಾಸ್ ಆಸ್ಚಿ ಚಿಂತ್ಪಾಂ ಉಚಾರುಂಕ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಬಗಾರ್ ಭಾಸ್‌ಚ್ ಚಿಂತ್ಪಾಂ ಉಕೊಡ್ತಾ. ವೇಳ್-ಕಾಳಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಚಿಂ ಕಲ್ಪನಾಂ ಕಶಿಂ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಮ್ಹಣ್ ಹ್ಯಾ ದಾಖ್ಲ್ಯಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಕಳ್ತಾ -

ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶೆಂತ್: ಸ್ಯೆರೊ ಪಾಂಚ್ ದೀಸ್ ರಾವ್ಲೊ

ಹೊಪಿ ಭಾಶೆಂತ್: ಸ್ಯೆರೊ ಸವ್ವ್ಯಾ ದಿಸಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ರಾವ್ಲೊ

ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶಾ ಸಮುದಾಯೆಕ್, 'ಕಿತ್ಲೆ ದೀಸ್'/ ಹೊಪಿ ಸಮುದಾಯೆಕ್ 'ಕಿತ್ತುನ್ ಪರ್ಯಾಂತ್' (ಪ್ರಮಾಣ್) - ತಾಂಚಿ ಲೋಕ್‌ದೀಷ್ಟ್ (worldview) ಜಾತಾ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ ಭಾಶೆಂಚ್ಯಾ ಸಮುದಾಯೆಕ್ ವೇಳ್‌ಕಾಳ್ ಲಾಂಬಾಯೆಕ್ ವಿಸ್ತಾರುನ್ ಆಸಾ - ಜಲ್ಮ್ - ಜಿಣಿ - ಮರಣ್. ಭಾರತಾಂತ್ ವೇಳ್-ಕಾಳ್ ಕಲ್ಪನ್ ಸೈಕಲಾಚಾ ರೊಜಾಬರಿ. ಜಲ್ಮ್ - ಜಿಣಿ - ಮರಣ್ - ಪುನರ್ಜನ್ಮ್. ಹಿಂ ದೋನ್ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಕಲ್ಪನಾಂ, ದೋನ್ ರಿತಿಂಚಿ ಲೋಕ್‌ದೀಷ್ಟ್ ಆಸಾ ಕರ್ನ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಹರ್ಯೆಕಾ ವರ್ತನಾಚೆರ್ ಪ್ರಭಾವ್ ಘಾಂಕ್ತಾ. ಏಕ್‌ಚ್ ಏಕ್ ಜಿಣಿ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ ಲೋಕ್ ಸಕ್ಕಡ್ ಆವ್ಸೊರಾರ್ ಕರ್ತಾತ್. ತಾಂಕಾಂ ವೇಳ್ ಆವೊಲಿಕ್, ತ್ಯಾ ದೆಕುನ್ ವೆಗ್ಗಿಂ ವೆಗ್ಗಿಂ ಸಾಧನ್ ಕರ್ನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜೊಡ್ತಾತ್. ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಚಡಾವತ್ ವೆಕ್ತಿಂಕ್ ಕಾಯಿಂಚ್ ಆವ್ಸೊರ್ ನಾ, ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಆವ್ಸೊರ್ ಕರ್ನ್ ಕಿತೆಂ ಜಾಂವ್ಕ್ ಆಸಾ, ಪುನರ್ಜನ್ಮಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಪರ್ತುನ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ಆಸಾ, ಜಾಯ್ ತಿತ್ಲೊ ವೇಳ್ ಬಗ್ಲೆಕ್ ಆಸಾ. ಆಜ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಫಾಲ್ಯಾ ಕರ್ಯೆತ್, ಆವ್ಸೊರ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್? ದೆಕುನ್ ಖ್ಯೆಂ ಗೆಲ್ಯಾರೀ ವಿಳಂಬ್ ಕರ್ಜೊ, ರುಕಾ ಮುಳಾಂತ್ ಬಸೊನ್ ವೊಳ್ಬಾಕ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ. ಥೊಡ್ಯಾ ಭಾಶೆಚಾ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ವೇಳ್-ಕಾಳ್, ಜಾಗೊ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾತಾ - ವೇಳ್ ಪಾಡ್, ವೇಳ್ ಉರ್ಲೊ, ವೇಳ್ ಧಾಂವ್ತಾ, ವೇಳ್ ಆಯ್ಲೊ, ವೇಳ್ ಮೆಳ್ಳೊ, ವೇಳ್ ಜಾಲೊ, ಬೊರೊ ವೇಳ್ - ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಜೂರಿ ದಿಂವ್ಚಿ ಕಿತ್ಲೊ ವೇಳ್ ಕಾಮ್ ಕೆಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಗಣನ್ ಕರ್ನ್, ಭಾಡೆಂ ದಿಂವ್ಚೆಂ ವೆಳಾಕ್ ಹೊಂದುನ್, ವಾಡ್ ರಿಣಾಚ್ಯಾ ವೆಳಾಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಆಸ್ತಾ. ಘರ್ ಬಾಂದ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಸುರು ಕರ್ತಾನಾ, ಆಮ್ಕಾಂ ತೆಂ ಕಾಮ್ ಕೆದಾಳಾ ಮುಗ್ದಾತಾ ಮ್ಹಳೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಚಿಂತಪ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಹೊಪಿ ಜನಾಂಗಾನ್ ಚಿಂತ್ಚೆಂ ದುಸ್ರೆಂಚ್ - ಬಿಂ ವೊಂಪ್‌ಲ್ಲೆಂ ತೆಂ ವಾಡ್ತೆಲೆಂ. ವೊಂಪ್ಚೆಂ ಆಸಿ ವಾಡ್ಚೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ವಿಚಾರ್. ಘರ್ ಬಾಂದ್ತಾನಾ, ಬಾಂದ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಸುಧಾಳಾಯೆನ್ ಜಾಯ್ಜಯ್ ಶಿವಾಯ್, ತೆಂ ಬಾಂದ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಕೆದಾಳಾ ಮುಗ್ದಾತಾ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಲೊಕ್ ತಕ್ಲಿ ಘುನ್ ಕರ್ನಾಂ. ತಾಂಕಾಂ ಘರ್ ಬಾಂದುಂಕ್ ಸಬಾರ್ ವರ್ಸಾಂಚ್ ಲಾಗ್ತಿತ್.

2.08 ಹ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಭಾಸ್ ಏಕ್ ಸೀಮಿತ್ ಹಾತೆರ್ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್, ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಭಾಶೆ ಸಾಂಗಾತಾ ಸುಧಾರ್ಸುನ್ ವ್ಹರಿಜಾಯ್ ಪಡ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಹಾತೆರಾಕ್ ಕಶೆಂಯ್ ಹೆಪ್ತಿನ್ ತೆಪ್ತಿನ್ ಘುಂವ್ಡಾವ್ನ್, ಮೋಳ್ನ್, ವ್ಹೋಳ್ನ್ ಪಿಳುನ್, ಫೊಣ್ಣ್ ಫಾಲ್ನ್ ಹಾತಾ ಭಿತರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಭಾಶೆಂತ್ಲೆಂಚ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಸರ್ಕಡ್ ಸಾಂಗಾಜಾಯ್ ಪಡ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಮನಿಸ್ ಹಾತಿಂ ಆತಾಂಚ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ, ಆತಾಂಚ್ ಏಕ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಸಬ್ದ್ ಹೆಪ್ತಿನ್ ತೆಪ್ತಿನ್ ಕರ್ನ್, ಸರ್ಭಿಭರ್ಭಿ ಕರ್ನ್ ಗುಂತುನ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ಅರ್ಥ್ ಯೇಶೆಂ ಕರ್ತಾ. ಹಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ ಪಿಕೊಳಿಂ. ಭುರ್ಗ್ಯಾಂನಿ ಖಾಲಿ ಕಾಡಿಯೆ ಪೇಟ್ ಕಾಣ್ಫೆವ್ನ್ ಏಕಾ ವಯ್ರ್ ಏಕ್ ದವರ್ನ್, ಆತ್ತಾಂ ಘರ್, ಆತ್ತಾಂ ಸಾಂಖೊ, ಆತ್ತಾಂ ಬಾಂದಪ್ ಬಾಂದ್ಲ್ಯಾಬರಿ – ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಥೊಡ್ಯೊಚ್ ಕಾಡಿಯೆಪೆಟೊ, ಪೂಣ್ ಹ್ಯಾ ಪೆಟಿಯಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಸಬಾರ್ ಖೆಳಾ ಬಾಂದ್ಪಾಂ ಬಾಂದ್ಲ್ಯಾಬರಿ, ಮನಿಸ್ ಸೀಮಿತ್ ಭಾಸ್ ವಾಪಾರುನ್ ಹಜಾರ್ ಸಂಗ್ತಿ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಪ್ರೇತನ್ ಕರ್ತಾ.

3.0 ಭಾಶಾ ಪರಿಸರ್ (Ecology of Language) ಆನಿ ಪಿಕೊಳಿಂ

3.01 ಆಶೆಂಚ್ ಉಲಯ್ತಾನಾ ಭಾಸ್ ಏಕ್ ಸ್ವತಂತ್ರ್ ಜಿವಾಳ್ ವೆಕ್ತಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಬರಿ ಆಮಿ ಉಲಯ್ತಾಂವ್. ಭಾಸ್ ಜಲ್ಮಾಲಿ, ಮೆಲಿ, ವಾಡ್ಲಿ, ವೆಗ್ಳಿ ಜಾಲಿ, ಪಿಲಾಂ ಕಾಡ್ಲಿಂ. ಖಂಚಿಯೀ ಭಾಸ್ ಆಪಾಪಿಶಿಂ ಜಲ್ಮಾನಾ, ವಾಡಾನಾ, ಮೊರಾನಾ. ತಿ ಭಾಸ್ ವಾಪಾರ್ಚೆ ಜಲ್ಮತಾತ್, ವಾಡ್ತಾತ್, ಮೊರ್ತಾತ್, ಉಲಂವ್ಚೆ ಮನಿಸ್ ನಾಸ್ತಾಂ ಭಾಸ್ ನಾ.

3.02 ಹ್ಯಾ ದಿಸಾಂನಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಕಲ್ಪನ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ಆಸಾ. ತಾಕಾ ಭಾಶಾ ಪರಿಸರ್ (Ecology of Language) ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಉಲಂವ್ಚಿ ಭಾಸ್, ತ್ಯಾ ಭಾಶೆಚಿ ಚರಿತ್ರಾ, ತಿ ಭಾಸ್ ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾ ಭಾಶಿಕ್ ಸಮುದಾಯೆಚಿ ಪರಂಪರಾ, ಹ್ಯಾ ಭಾಶೆಕ್ ಇತರ್ ಭಾಶೆಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ – ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಏಕಾ ಭಾಶೆಚೆಂ ಪರಿಸರ್ ಜಾತಾ. ಭಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ಚಾಕೀ ಭಾಸ್ ಕಿತೆಂ ಕರ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವ್ಲಾಂಚೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾತಾ. ಭಾಶಿಕ್ ಸಮುದಾಯೆಚೆ ಏಕಾಮೆಕಾ ಉಲಯ್ತಾನಾ ಕಿತೆಂ ಘಡ್ತಾ? ಕಸಲೊ ಸಂದರ್ಭ್ ಘಡ್ತಾ? ಕಸಲೊ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸಾ ಜಾತಾ? ಒಟ್ಟಾರೆ, ಮನಿಸ್ ಭಾಶೆ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಕಸಲೆ ಖೆಳ್ ಖೆಳ್ತಾ? ಖಂಚಾಯ್ ಭಾಶಿಕ್ ಸಮುದಾಯೆಕ್ ಭಾಶೆಚಾ ಖೆಳಾಚೆ, ಆಪಾಲಿಪಾ ರೆಗ್ರೊ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ತಾತ್. ರೆಗ್ರೊ ಕಳಿತ್ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಸಬಾರ್ ರಗ್ಳೆ ಉಬ್ಜತಾತ್. ಹ್ಯೊ ಗುಪಿತ್ ರೆಗ್ರೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವ್ಯಾಕರಣ್ ನ್ಹಯ್, ಬಗಾರ್ ಉತ್ರಾಂ ವಾಪಾರ್ಚೆ ವಾ ವಾಪಾರಿನಾತ್ಲೆ ಸಂದರ್ಭ್ ಆನಿ ತಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್. ಖೆಳಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜಾನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಖೆಳ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಮಿ ಪಿಜ್ಮಿತ್ ಜಾತಾಂವ್ ಆನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ತೊ ಖೆಳ್ ಏಕ್ ಮಿಸ್ತೆರ್ ಜಾತಾ. ಏದೊಳ್ ಫುಟ್‌ಬೊಲ್ ಖೆಳ್‌ಲ್ಲೆಂ ದೆಕಾನಾತ್ಲ್ಯಾ ವೆಕ್ತಿಕ್ ತೊ ಖೆಳ್ ಪಳೆಯ್ತಾನಾ, ಹೆ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಏಕಾ ಬೊಲಾ ಖಾತಿರ್ ಲಡಾಯ್ ಕರ್ತಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಪಿಜ್ಮಿತ್ ಪಾವೊಂಕ್ ಪುರೊ. ತಾಕಾ ಖೆಳಾಚೊ

ಸಂದರ್ಭ್ ಲಡಾಯೆಚೊ ಸಂದರ್ಭ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾಬರಿ ದಿಸ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಭಾಶಿಕ್ ಖೆಳ್ ಆನಿ ಭಾಶಿಕ್ ಲಿತುರ್ಜಿ ಅರ್ಥ್ ಕರ್ನ್ ಕಾಣ್ಘೆಂವ್ಚೆಂ ವಾಜ್ಬಿ. ದಿಸಾಚ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ಪಾವ್ಟಿಂ ಭೆಟ್ ಜಾತಾನಾ, ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಭಾಶಿಕ್ ಸಮುದಾಯೆಚೆ – ಹಲ್ಲೊ, ಹಾಯ್, How are you, good morning, good day ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಕನ್ನಡಾಂತ್ ನಮಸ್ಕಾರ, ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರಾ, ಹೇಗೆ ಕಾರುಬಾರು? ಏನ್ ಗುರು – ಇತ್ಯಾದಿ ಉತ್ರಾಂ ವಾಪಾರ್ತಾತ್. ಭೆಟ್ ಮುಗ್ದೊನ್ ಪಾಟಿಂ ವೆತಾನಾ 'ಹೋಗ್ತೇನೆ' ಮ್ಹಣಾನಾಂತ್, 'ಹೋಗಿ ಬರ್ತೇನೆ', 'ಬರ್ತೇನೆ' ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹೊ ಹಾಂಗಾಚ್ ಆಸಾ, ಕಿತೆಂ ಹೋಗಿ ಬರ್ತೇನೆ, ಪಾಟಿಂ ಯೆತಾಂ ಮ್ಹಣ್ತಾಗೀ ಮ್ಹಣ್ ಪರ್ಕಿ ಭಾಶಾ ಸಮುದಾಯೆಚೊ ಚಿಂತುಂಕ್ ಪಡಾತ್. ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಹೋಗ್ತೇನೆ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತೆವ್ಳಿಲ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಕ್ ವೆಚೆಂ ದೆಕುನ್ ಅನಿಷ್ಟ್ ಸಬ್ದ್, ಆನಿ ಪಾಟಿ ಯೇಂವ್ಕ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್.

3.03 ರೆಕಾದ್ ದೀಂವ್ಕ ವಾಪಾರ್ಚ್ಯಾ ಸಕ್ಕಡ್ ಸಬ್ದಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಏಕ್‌ಚ್ – "ಆಮಿಂ ಒಳ್ಕಿಚೆ". ಹಾಂಗಾ ಸವಾಲಾಂಕ್ ಜಾಪ್ ದೀಜಾಯ್‌ಚ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾ ಆನಿ ವಿಚಾರ್ತೆಲ್ಯಾಕ್ ಜಾಪಿಚ್ಯಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಪಡೊನ್ ಸೈತ್ ವಚೊನಾ. "ಭಲಾಯ್ಕಿಗೀ?" ಮ್ಹಣ್ ವಿಚಾರ್ತಾನಾ 'ಹಾಂ ಆಸಾ' ಮ್ಹಣ್ ಜಾಪ್ ಶಿವಾಯ್ ಸಾಧಾರಣ್ ಜಾವ್ನ್ ಕೊಣೀ ಕೂಡ್ಲೆ ಪಿಡೆಂಚಿ ಪಟ್ಟಿ ಒಪ್ಸಿನಾಂತ್. ಹಿಂ ಉತ್ರಾಂ ವಾಪಾರ್ತಾನಾ, ಉಲಂವ್ಚ್ಯಾಚಿ ಮಟ್ಟ್, ಮರ್ಜಿ, ಸಕ್ಕಡ್ ಭರ್ಸುನ್ ಯೆತಾ (ಕಿತೆಂ? ಕಿತೆಂರೇ).

3.04 ಸಂದರ್ಭ್	ಉತ್ರಾಂ	ಭೊಗ್ಣಾಂ
ಕುಟ್ಮಾ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾಂಚಿ ಸಕಾಳಿಂ ಪಯ್ಲಿ ಭೆಟ್	I. ಕಿತೆಂ? ಕಸೊ ಆಸಾಯ್? ಕಶೆಂ? ಪಯ್ಸ್? ರಾತಿಂ ಕಿತೆಂ ಪಾವ್ಸ್! ಜೆವಣ್ ಜಾಲೆಂಗಿ? ಕಾಫಿ ಜಾಲಿಗೀ? ರಜಾಗೀ? ಭಲಾಯ್ಕಿಗೀ? ಘರಾ ಕಶಿಂ ಆಸಾತ್? ಹಾಂ ತೂಂಗೀ? ಬೊರೊ ಆಸಾಯ್‌ಮೂ? ಖಂಯ್ ಸಾಯ್ಬಾ ತುಂ? ನಾತ್‌ಲ್ಲೊಯ್‌ಗೀ?	ಭಾಶಿಕ್ ಲಿತುರ್ಜಿ ವಳಕ್, ಸಂಬಂಧ್ ಉರಂವ್ಕ ವಾಪಾರ್ಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಜಾಪಿ ಖಾತಿರ್ ವಿಚಾರ್ಚಿಂ ಸವಾಲಾಂ ನ್ಹಯ್.

	II. ಅರ್ಜಂಟ್ ಬಿರಿಖು! ಮೆಳ್ಯಾಂ! ಅನ್ಯೆಕ್ ಪಾವ್ಪಿ ಮೆಳ್ಯಾಂ! ವೆಚೆಂ!	ಉಲಂವ್ಕ್ ವೇಳ್ ನಾ ಮನ್ ನಾ, ನಿರಾಸಕ್ತ್
	III. ಆಯ್ಕಾಲೆಂಮೂ? ಜಾಲೆಂ ಕಿತೆಂ?	ಆಸಕ್ತ್ ಉಬ್ಜಾಂವ್ಕ್
	IV. ಮೌನ್	ಲಜ್, ಮನಸ್ತಾಪ್, ಮಾಣ್ಸುಗಿ

3.05 ಆಮ್ಕಾಂ ಎಕಾ ಭಾಶೆಚೆಂ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಕಳೀತ್ ಆಸೊಂಕ್ ಪುರೊ, ಸಬಾರ್ ಸಬ್ದ್ ವಾಪಾರುಂಕೀ ಪುರೊ ಪುಣ್ ಭಾಶೆಚೆಂ ಭಿತರ್ಲೆಂ ಭಿತರ್ಲೆಂ, ಉಚಾರ್ನ್ ಸಾಂಗಾನಾತ್ಲೆಂ ಕಳ್ನಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಪಿಕೊಳೆಂ ಕಳ್ನಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪಿಶೆಂಪಣ್ ಜಾತಾ.

3.06 ಭಾಶಾ ಪರಿಸರ್ ಸಮ್ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್, ಸಬ್ದ್ ವಾಪಾರ್ಚೆ ಸಂದರ್ಭ್, ಆನಿ ತ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾನಿ ಬದಲ್ ಜಾಂವ್ಚೆ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜಾತಾತ್. ಸವ್ಲತೆ ಖಾತಿರ್ ಮನಿಸ್ ಸಬಾರ್ ವಸ್ತು ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಕರ್ನ್ ಏಕ್ ಕಲ್ಪನ್ ರೂಪಿತ್ ಕರ್ತಾ. ಬರೆಂಪಣ್ ಏಕ್ ಅಮೂರ್ತ್ ಕಲ್ಪನ್. ಕೊಂಕ್ಣಿ ಭಾಶಾ ಸಮುದಾಯೆಂತ್ ಬರೊ ಮನಿಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ – ಮಾಗ್ತಾ, ದಾನ್ ದಿತಾ, ಉದಾರಿ, ಭೊಗ್ಮಿತಾ, ಚಡ್ ಉಲಯ್ನಾಂ, ಅವ್ಗುಣ್ ನಾಂತ್, ಕುಟ್ಮಾಕ್ ಪೊಸ್ತಾ, ಲಡಾಯ್ ಕರ್ನಾಂ, ದಾನ್ ದಿತಾ, ಮಿಸಾಕ್ ವೆತಾ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಪುಣ್ ಹೆಚ್ ಗೂಣ್ ಅನ್ಯೆಕಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ಅವ್ಗುಣ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾತ್ – ಮಾಗ್ತಾ ಪುಣ್ ಕಾಮಾಕ್ ಚುಕಾರಿ ಮಾರ್ತಾ, ದಾನ್ ದಿತಾ, ಉದಾರಿ, ಪುಣ್ ಬಾಯ್ಲ್ ಭುರ್ಗ್ಯಾಂಕ್ ವಾಟೆರ್ ಘಾಲಾಂ, ಲಡಾಯ್ ಕರ್ನಾಂ, ಪುಣ್ ಅನ್ಯಾಯ್ ದೊಳ್ಯಾಂ ಮುಕಾರ್ ಪಳೆವ್ನ್ ವೊಗೆಂ ರಾವ್ತಾ ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಂದರ್ಭಾ ಪ್ರಕಾರ್ ಅರ್ಥಾಚೊ ರಂಗ್ ಬದಲ್ತಾ.

4.00 ಅರ್ಥ್ ಆನಿ ಪಿಕೊಳೆಂ

4.01 ಜೆದೊಳ್ಚ್ ಏಕ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಆನಿ ಉತ್ರಾಂಕ್ ಅನ್ಯೆಕ್ ಅರ್ಥ್ ಘಾವೊ ಜಾತಾನಾ ತಿಂ ಪಿಕೊಳಿಂ ಜಾತಾತ್. ಸಬ್ದಾಚೆಂ ರೂಪ್ ಬದಲ್ನಾ ಬಗಾರ್ ಅರ್ಥ್ ಬದಲ್ತಾ.

- ಪಪ್ಪಾ ಆಯ್ಲೊ (ಬಾಳ್ಯಾನ್ ಸಾಂಗ್ತಾನಾ) – (ಉಲ್ಲಾಸ್)
- ಹೊ ಎಕ್ಲೊ ಆಯ್ಲೊ! (ಕಾಂಟಾಳೊ)

ಸಬ್ದ್ ತೊಬ್ (ಆಯ್ಲೊ) ಪುಣ್ ಸಾಂಗ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿನ್, ವಾಪಾರ್ಚ್ಯಾ ತಾಳ್ಯಾನ್, ಆಯ್ಲೊ, ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸಬ್ದ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ಅರ್ಥ್ ದೀವ್ನ್ ಪಿಕೊಳೆಂ ಜಾತಾ. ಪಪ್ಪಾ ಆssಯ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಬಾಳ್ಯೆಂ ವೊಗಾಳ್ ರಿತಿನ್ ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾರ್, ಉಲ್ಲಾಸಾಚಿ ಖಬರ್. ಆಯ್ಲೊ! ಹೊ ಆಯ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ತಟಕ್ಕ್ ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾರ್, ಹಿ ಏಕ್ ಮಾರ್ ಆಯ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಕಾಂಟಾಳೊ ಪ್ರಕಟ್ ಜಾತಾ.

ತೊ ಗೆಲೊ = ಹಾಂಗಾ ಥಾವ್ನ್ ತೆವ್ಶಿನ್ ಚಮ್ಕಾಲೊ (ಚಲನ್)

ಅಬ್ಬಾ ಗೆಲೊ = ತೊ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಮಿ ಬಚಾವ್ (ಭೊಗ್ಣಂ)

ತೊ ಗೆಲೊ = ಮೆಲೊ

ತೊ ಗೆಲೊ = ಸಲ್ವಾಲೊ, (ಪರೀಕ್ಷೆಂತ್ ಗೆಲಾ) (ನಿರ್ಫಳಾಯ್)

4.02 Semantics ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆರ್ಥಾಶಾಸ್ತ್ರ್, ಹ್ಯಾ ವಿಗ್ನ್ಯಾನಾಂತ್ ಅರ್ಥ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ, ಸಬ್ದಾಕ್ ಆನಿ ಅರ್ಥಾಕ್ ಆಸ್ಚೊ ತಫಾವತ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಚಲ್ತಾ. ಸಬ್ದ್‌ಕೋಶ್ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ದೀನಾಂತ್. ಥಂಯ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ಚೆ ಆನ್ಯೆಕ್ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ್ ಸಬ್ದ್ ಮಾತ್ರ್ ಆನಿ ಹೆ ಸಬ್ದ್ ಪರತ್ ಅನ್ಯೆಕ್ ಪಾನಾಂತ್ ರಘುಳ್ಳಾಕತಾತ್. ಪೆಟ್ಯಾನ್ ಶಿಮ್ಟಿ ಧರುಂಕ್ ಪ್ರೇತನ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಬರಿ, ಆಮಿ ಏಕ್ ಸಬ್ದಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸೊಧ್ತಾನಾ ಮೆಳ್ಚೊ ಅನ್ಯೆಕ್ ಸಬ್ದ್. ತೊ ಸಬ್ದ್ ಆನ್ಯೆಕಾ ಪಾನಾರ್ ಸೊಧ್ತಾನಾ, ಆನ್ಯೆಕ್ ಸಬ್ದ್ ಆನಿ ಆಮಿ ಭಾಯ್ರ್ ಸರ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಜಾಗ್ಯಾಕ್‌ಚ್ ಪರತ್ ಪಾಟಿಂ ಪಾವ್ತಾಂವ್. 'ಸುಣೆಂ' ಸಬ್ದಾಚೊ ಸಬ್ದ್‌ಕೊಶಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆನ್ಯೆಕ್ ಸಬ್ದ್‌ಚ್ ಜಾತಾ = ಪೆಟೊ. ಪುಣ್ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ್ ಅರ್ಥ್ ದುಸ್ರೊಚ್ ಆಸ್ತಾ – ಸುಣೆಂ – ಕಿರ್ಕೋಳ್ ವೆಕ್ತಿ (ತೊ ಎಕ್ಲೊ ಸುಣೆಂ) ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಘುಂವ್ಚೊ, ಗುಲಾಮ್, ಆಬ್ಲೆಶಿ, ವಿಧೇಯ್, ನಿಷ್ಠಾ ದವರ್ಚೊ ಇತ್ಯಾದಿ.

4.03 ಅರ್ಥ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಆಮಿ ಕೆದಿಂಚ್ ವಾಪಾರ್ನಾಂವ್. ಪೆಟೊ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಪೆಟ್ಯಾಕ್ ದಾಕವ್ಯೆತ್ ಪುಣ್ ಸತ್, ನೀತ್, ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಕಿತೆಂ ದಾಕಂವ್ಚೆಂ? ತೆ ಆಮೂರ್ತ್ ಸಬ್ದ್.

4.04 ಖಂಚಾಯ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಸಬ್ದಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಬದಲ್ ಜಾವ್ನ್‌ಂಚ್ ಆಸ್ತಾ. ಅರ್ಥ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪುರೊ. ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಭಾಶೆಂತ್ 'ವಿಪರೀತ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವಿರುದ್ಧ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ (ವಿನಾಶೇ ಕಾಲೇ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿ) ಕನ್ನಡ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಅರ್ಥ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಜಾವ್ನ್, ವಿಪ್ರೀತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚಡ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಆಯ್ಲಾ (ತಾಕಾ ರಾಗ್ ವಿಪ್ರೀತ್) ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ 'ಅವಸರ' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ವೇಳ್–ಕಾಳ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್, ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಆನಿ ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಆವ್ಸೊರ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್ ಆಯ್ಲಾ.

4.05 ಅರ್ಥ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಜಾತಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಕಿರ್ಕೊಳ್ ಅರ್ಥ್ ಯೇಂವ್ಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. ಹಳಿಗಸ್ನಡಾಂತ್ ಬಾಣ+ಸೀರೆ ಮ್ಹ್ಳ್ಯಾರ್ ಬೊಟ್ಲೆರಾಚಾ ಹಾತಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಲುಗಾಟ್. ಕೊಂಕ್ಣೆಂತ್ ಹೊ ಅರ್ಥ್ ಆಸಾ ಪುಣ್ ಕಿರ್ಕೊಳ್ ಅರ್ಥ್‌ಯೀ (ತೆಂ ಏಕ್ಲೆಂ ಬಾಣ್ಯೆರೆಂ) ಆಸಾ. ಸೀರೆ ಮ್ಹ್ಳ್ಯಾರ್ ಲುಗಾಟ್, ಆಜ್ ಕಾಪಾಡ್ ಮ್ಹ್ಳ್ಣ್ ಅರ್ಥ್ ಆಯ್ಲಾ. ಭೀಮ ಸೀರೆ ಸ್ಸೆಸೊನ್ ರಘುಜಾಕ್ ಗೆಲೊ ಮ್ಹ್ಳ್ಯಾರ್, ದ್ರೌಪದಿಚೆಂ ಸೀರೆ ನ್ಹಯ್, ಬಗಾರ್ ಲುಗ್ಟಾಚಿ ಕಾಜ್ಜಾ ಮಾರ್ನ್ ಗೆಲೊ ಮ್ಹ್ಳ್ಣ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ. ಅಶೆಂಚ್ ಸಂಸ್ಥೊ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ (ನಿಯಮಾಂ, ರೆಗ್ರೊ ಪ್ರಕಾರ್ ಚಲ್ಚೊ ಜಾಗೊ) ಸಾಂತ್ (ಸಜಾರ್ ಲೋಕ್ ಆಡ್ಡಾವಿಡ್ತಿ ಜಮವ್ನ್ ವಸ್ತು ಖರೀದ್ ಕರ್ಚೊ ಜಾಗೊ) ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ shandy, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ market ಜಾಲೊ. ಆಳ್ ಮ್ಹ್ಳ್ಯಾರ್ ಸೊಜೆರ್, ಗಟ್‌ಮುಟ್ ವೆಕ್ತಿ, ಆತಾಂ ಕೂಲಿಚೊ ಅಸ್ಕತ್ ವೆಕ್ತಿ ಜಾಲಾ. ರಾಂಡ್ ಮ್ಹ್ಳ್ಯಾರ್ ವಿಧೊವ್ (ರುಂಡ = ತಕ್ಲಿ ತಾಸ್ಲೆಲಿ), ಆತಾಂ ಪ್ರದ್ವಾರ್ ಮ್ಹ್ಳ್ಣ್ ಅರ್ಥ್ ಆಯ್ಲಾ.

4.06 ತಶೆಂಚ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಅರ್ಥಾಂತರ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಆದಿಂ ಏಕ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ, ಆತಾಂ ಆನ್ಯೆಕ್ ಅರ್ಥ್ ಆಯ್ಲಾ. ಅರ್ಥಾಂತರ್ ಜಾತಾನಾ ಪಿಕೊಳಿಂ ಉಬ್ಜಾತಾತ್.

ಸಬ್ದ್	ಮೂಳ್ ಅರ್ಥ್	ಅರ್ಥಾಂತರ್
ಶೆರೊತಿ	ಸಹ+ ರಥಿ	ಪಾತ್ರೊನ್
ಕಾಕುಳ್ತ್	ಕಕ್ಕುಲಿತೆ (ಮೊವಾಳಾಯ್)	ಭೊಗ್ಣಾಣೆಂ
ಶಕುನಿ	ವೆಕ್ತಿಚೆಂ ನಾಂವ್	ದಗಲ್ಬಾಜಿ
ಭಿರಾಂಕುಳ್	ಭಯಾನಕ್	ಚಡ್ತ್
ದಿಸ್ತಾ	ದಿಷ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ತಾ	ಲಿಂಗ್ ದಿಸ್ತಾ
ರಾಯ್	ರಾಜ್ಪಟ್ ಚಲಂವ್ಚೊ	ವೊಗಾಚೊ
ಫಾದರ್/ಮದರ್/ ಸಿಸ್ಟರ್/ಬ್ರದರ್	ಬಾಬ್/ಆವಯ್/ಭಯ್ಣ್/ ಭಾವ್	ಅಧೀಕ್ ಗೌರವಾಚೊ
ಉಸ್ವಾಸ್ ಸೊಡ್ಚೊ	ಜೀವಂತ್ ಆಸಾ	ಮೆಲಾ

4.07 ದೊಗಾಂ ಮಧೆಂ ಸಂಪರ್ಕ್ ಉಬ್ಜಾತಾನಾ ಸಂದೇಶ್ ಉತ್ರಾಯಿಜೆ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಉತ್ರಾಂ ಮಾತ್ರ್ ಪಾವನಾಂತ್. ಉತ್ರಾಂಚ್ಯಾಕೀ ಚಡ್, ಉತ್ರಾ ಮಧೆಂ ಆಸ್ಚೆಂ ಮೌನ್, ಸಾಂಗಾನಾತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಪುಣ್ ಆಯ್ಕ್ಯಾತೆಲ್ಯಾನ್ ಊಹನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ, ಹಾತ್, ದೊಳೆ, ಆನಿ ಇತರ್ ಪಿಸ್ಕ್ಯಾಂಚೆಂ ಚಲನ್‌ವಲನ್, ಗಟ್ಟ್ ತಾಳೊ – ವೊಳೂ ತಾಳೊ, ಇತರ್ ಧ್ವನಿ (ಛೀತ್ಚ್, ಛೂ, ತತ್ತರಿಕೇ, ಹಾಂ, ಹೂಂ, ಹೇಹೇಹೇ ಇತ್ಯಾದಿ) ಸಕ್ಕಡ್ ಹಾತಿಂ

ಹಾತಿಂ ಸಂದೇಶ್ ಉತ್ರಾಯ್ತಾತ್. ಇಷ್ಟಾಗತೆಂತ್ ಉಲಯ್ತಾನಾ 'ಜೊನಿ' ಮ್ಹಣ್ ವಾಪಾರ್‍ಲ್ಲ್ಯಾರ್, ಇಲ್ಲೊ ರಾಗ್ ಚಡ್ತಾನಾ 'ಮಿಸ್ಟರ್ ಜೋನ್' ಜಾತಾ.

ಪಿಕೊಳ್ಯಾಂಚೆಂ ಪ್ರಯೋಜನ್

ಪಿಕೊಳಿಂ ನಾಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಭಾಸ್ ಚಪ್ಪೆ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್‍ತಾ. ಖಂಚಾಯ್ ಭಾಶೆಂತ್ ಮೂಳ್ ಸಬ್ದಾಂಚೆಂ ಪ್ರಮಾಣ್ ಭಾರಿಚ್ ಉಣೆಂ. ತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಆತಾಂತ್ ಚಾಲು ಆಸ್ಚೆ ಸಬ್ದ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರ್‍ನ್ ಆನ್ಯೆಕ್‌ಚ್ ಅರ್ಥ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಸಬ್ದ್ ಬಾಂದಿಜೆ ಪಡ್ತಾ. ಪಿಕೊಳ್ಯಾವರ್ವಿಂ ಉತ್ರಾಂಕ್ ಬರ್‍ಪಾಂಕ್ ಸೊಬಾಯ್ ಯೆತಾ, ರಂಗ್ ಯೆತಾ, ಉತ್ರಾಂ ಉತ್ರಾಂ ಸುಲಾಭಾಯೆನ್ ಅರ್ಥ್ ಜಾಯ್ಸಿಂ ಜಾತಾ. ಭಾಸ್, ಉತ್ರಾಂ ಚೂಪ್ ಜಾತಾತ್, ಅರ್ಥ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ಜಾತಾ, ಚುರುಕ್ ರಿತಿನ್ ಅರ್ಥ್ ಪರ್ಗಟ್ ಜಾತಾತ್. ಪಿಕೊಳಿಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್, ಮನ್ಶ್ಯಾಚಿ ಜಾಣ್ವಾಯ್, ಚರಿತ್ರಾ, ಖುಶಿ, ತಮಾಷೆ, ಪರಂಪರಾ, ಲೊಕ್‌ಗುಣ್, ಜಾನ್‌ಪದ್ ಸವ್ಲೊನ್ ಘೆವ್ಯೆತ್. ಎಕಾ ಭಾಶಿಕ್ ಸಮುದಾಯೆಚಿ ಚಿಂತ್ಪಾರೀತ್, ಅನ್ಭೋಗ್, ತ್ಯಾ ಸಮುದಾಯೆಕ್ ಆವೊಲಿಕ್ ಕಿತೆಂ, ಕಿರ್ಕೊಳ್ ಕಿತೆಂ, ನೀಟ್ ಕಿತೆಂ, ವಾಂಕ್ಡೆಂ ಕಿತೆಂ, ಸತ್ ಕಿತೆಂ, ಖೊಟೆಂ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಸವ್ಲೊನ್ ಕಾಣ್ಫೆವ್ಯೆತ್.

******

ಕೊಂಕಣಿ ಹುಮಿಣ್ಯೊ

- ಜೆಜ್ವಿತ್ ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ

(ಆದ್ಲ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್)

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆರ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ನದರ್:

ಹಾಂಗಾಸರ್ ಫಕತ್ ತೀನ್ ಸಂಗ್ತಿ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಪಯ್ಲೆಂ ಸುವಾತೆರ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಲಕ್ಷಣ್ ಯಾ ರುಪಕ್, ದುಸ್ರೆಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ರುಪ್‌ಲಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ಆಖೆರಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ವ್ರುತ್ಯಯಾ ಸಮೇತ್ ವರ್ಗೀಕರಣ್.

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಲಕ್ಷಣ್ ಯಾ ರುಪಕ್: ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ಚಮತ್ಕಾರಿ ಉತ್ರಾಂಚೊ ರೆಘಲೊ ರುಪಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಹುಮಿಣಿ ಉಪ್ಜತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸತ್ ಹಾಚೆ ಭಿತರ್‌ಚ್ ಉಗ್ತಾಪೆಂ ಜಾಲಾಂ. ಹಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜಾಜಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಉಪಮಾ, ಚಮತ್ಕಾರ್ ಆನಿ ರುಪಕ್ - ಹ್ಯಾ ತೀನ್ ಉತ್ರಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆಮ್ಚೆ ಮತಿಂತ್ ಖಿಂಚಯ್ಜಯ್.

ಉಪಮಾ:

ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರಾಂ ಪೈಕಿ ಏಕ್ ಉಪಮಾ. ಅಲಂಕಾರ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಸಾಹಿತಾಂತ್ಲೆಂ ಕವನ್ ಸೊಭಿತ್ ಸುಂದರ್ ಜಾಯ್ತೆಂ ಕರ್‍ಚೊ ಉಪಾಯ್. ಅಲಂಕಾರಾಂತ್ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ್ ಆನಿ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ದೋನ್ ತರ್. ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಾಂತ್ ಉತ್ರಾಂಚೊ ಆವಾಜ್ ಆನಿ ಅಕ್ಷರಾಂ ಜೊಡ್ಚ್ಯಾನಾ ವಿಚಿತ್ರ್ ಸೊಭಾಯ್ ಉಪ್ಜಯ್ತಾತ್. ಹಿ ಸೊಭಾಯ್ ವಯ್ಲಿ ಭಾರ್ ಸಿಲೆತಾ ತಿತ್ಲಿಚ್. ಚಿಂತ್ಪಾಚಿ ಗುಂಡಾಯ್ ಹಾಂತುಂ ಆಟಾಪ್ಲೆಲಿ ನಾ. ಕಾವ್ಯಾಂಚಿ ಖರಿ ಸೊಭಾಯ್ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಾಂನಿ ಆಟಾಪ್ಲ್ಯಾ. ಅಸಲೆ ಅಲಂಕಾರ್ ಕಿತ್ಲೆ ಸಿಯಾಳ್ಸಾಯ್ ತಿತ್ಲೆ ತೆ ಭುಲಯ್ತಾತ್ ಆನಿ ಥಲಯ್ತಾತ್ ಆನಿ ಧಾದೊಶಿ ಕರ್ತಾತ್.

ಭರತ ಮುನಿಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಯಮಕ, ರೂಪಕ, ದೀಪಕ ಆನಿ ಉಪಮಾ ಮ್ಹಣ್ ಅಸಲೆ ಚಾರ್ ಅಲಂಕಾರ್ ದಿಸ್ತಾತ್.

"ಉಪಮಾ ದೀಪಕಂ ಚೈವ ರೂಪಕಂ ಯಮಕಂ ತಥಾ ।
ಕಾವ್ಯಸ್ಯೈತೇ ಹ್ಯಲಂಕಾರಾಃ ಚತ್ವಾರಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥"

(ನಾಟ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ 16.61)

ಕ್ರಮೇಣ್ ಅಲಂಕಾರಾಂಚೊ ಪ್ರಯೋಗ್ ಬಳ್ ಜಾವ್ನ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಅನೆಕ್ ಅಲಂಕಾರಾಂಚಿ ಒಳಕ್ ಧರ್ಲ್ಯಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆಮಿ ಉಪಮಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಎಕ್ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ಉಗ್ಡಾಸ್ ದವರ್ಚಿ ಗರ್ಜ್, ವಯ್ಲ್ಯಾ ಶ್ಲೋಕಾಂತ್ ದಿಸ್ಚೆ ಪ್ರಮಾಣೆ ಭರತ ಮುನಿನ್ ಉಪಮಾಲಂಕಾರಾಕ್ ಸರ್ವಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ಪಯ್ಲೊ ಜಾಗೊ ದಿಲ್ಲೊ. ಮಹಿಮಾ ಭಟ್ಟ ಮ್ಹಳ್ಳಿಲ್ಯಾ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್:- "ಸರ್ವೇಷ್ವಲಂಕಾರೇಷೂಪಮಾ ಜೀವಿತಾಯತೇ" ಮ್ಹಣ್ ಮಾನುನ್ ಘೆತ್ಲಾಂ. ರುಯ್ಯಕ ಮ್ಹಳ್ಳಿಲ್ಯಾ ಲಾಕ್ಷಣಿಕಾನ್ ಅನೆಕ್ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಾಂಕ್ ಉಪಮಾ ಮುಳಾವೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ. ಆರ್ವಿಲ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂ ಪೈಕಿ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚ್ಯಾ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ದೀಕ್ಷಿತಾನ್ ಸಯ್ತ್ ಉಪಮಾ ಸರ್ವಾಂ ಪ್ರಾಸ್ ವಯ್ರ್ ಕಾಡ್ಲ್ಯಾ. ತೊ ಮ್ಹಣ್ಟಾ:-

"ಉಪಮೈಕಾ ಶೈಲೂಷೀ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ಚಿತ್ರ ಭೂಮಿಕಾ ಭೇದಾನ್ ।
ರಂಜಯತಿ ಕಾವ್ಯ ರಂಗೇ ನೃತ್ಯಂತೀ ತದ್ವಿಧಾಂ ಚೇತಃ ॥"

– ಚಿತ್ರ ಮೀಮಾಂಸಾ.

(ಉಪಮಾ ಏಕ್ ನಟಿ. ಹಿ ಚಿತ್ರಾಂಚಾ ರಂಗಮಂಚಾರ್ ತರಾವಳ್ ರುಪಾನ್ ದಿಶ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ಟಾ ಆನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನಾಚಾನ್ ರಸಿಕಾಂಚಿಂ ಮನಾಂ ಧಲಯ್ತಾ. ಕವಿ ಹಾಂಗಾ ಉಪಮಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಖರಿಚ್ ಮಾಯಾ ದೇವಿ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ)

"ತದಿದಂ ಚಿತ್ರಂ ವಿಶ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾದಿ ವೋಪಮಾಜ್ಞಾನಾತ್ ।
ಜ್ಞಾತಂ ಭವತೀತ್ಯಾದೌ ನಿರೂಪ್ಯತೇ ನಿರಿವಲಭೇದಾ ಸಾ ॥"

– ಚಿತ್ರ ಮೀಮಾಂಸಾ.

(ಜಶೆಂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾಂತ್ ಪಳೆಲ್ಲೆಂ ಚಿತ್ರ್ ಖರಿ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ಪಾವ್ತಾ ತಶೆಂ ಉಪಮಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಜಾಣಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಖರಿ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಲಾಭ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಹ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್ ಉಪಮಾಚಿ ಜಾಣ್ವಾಯ್ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾ ಸಾರ್ಕಿ ಮ್ಹಣ್ ವಾಖಣ್ಲ್ಯಾ.)

"ಉಪಮಾಯತ್ರ ಸಾದೃಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀರುಲ್ಲ ಸತಿ ದ್ವಯೋಃ ॥"

ದೋನ್ ವಸ್ತುಂ ಮಧೆಂ ಎಕಾಮೆಕಾ ಥಂಯ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಸಾರ್ಕ್ಯಾಚೆಂ ದಿರ್ವೆಂ ದಾಕಂವ್ಚೊ ಅಲಂಕಾರ್ ಉಪಮಾ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಹೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಮಾತ್ರ್ ಸೊಭಾಯೆಚೆಂ ಜಾಯ್ಜಾಯ್. ಸೊಭಾಯ್ ದಾಕಯ್ನಾಸ್ಲೆಲೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ. ಮ್ಹಣ್ಜೆ ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್, ಲಾಂಬಾಯ್ ರುಂದಾಯ್ ಯಾ ಜಡಾಯ್ ಏಕ್ ಸಾರ್ಕಿ ಮ್ಹಣ್ ಪಾಚರ್ಲ್ಯಾರ್ ಉಪಮಾಲಂಕಾರ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಜಾಯ್ನಾ. ತಶೆಂ ಬೊಕ್ಡಿ ಪೆಟ್ಯಾ ಸಾರ್ಕಿ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ಚಾಂತ್ ಸಾರ್ ನಾ.

ಪುಣ್ 'ಧಾಂವ್ಚಾಂತ್ ಆಮ್ಚಿ ಬೊಕ್ಡಿ ಅಸ್ಸಲ್ ಚಿತಾಳ್' ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಅಲಂಕಾರ್ ಜಾತಾ. ಬೊಕ್ಡಿ ಧಾಂವ್ತಾನಾ ತಿಚಿ ಸೊಭಾಯ್ ಮೆಚ್ಚಾವ್ಲ್ಯಾಂವ್ ದೆಕುನ್ ತಿ ವರ್ಣ್ಣಂಕ್

ತಾಳ್ ಪಕ್ಷಿ ವಸ್ತ್ ಆಪಿ ಸೊಧುನ್ ತಿ ಚಿತಾಳ್ ಮ್ಹುಳ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಭೊಗ್ತಾ. ಹಾಂಗಾ 'ಚಿತಾಳ್' ಉಪಮಾನ, 'ಜೊಕ್ತಿ' ಉಪಮೇಯ ಆನಿ 'ಘಾಂವ್ಚಾಂತ್' ಉಪಮಾನವಾಚಕ್ ಜಾತಾತ್. ಉಪಮಾನ ಕೆದಾಳಾರಿ ಉಪಮೇಯ ಪ್ರಾಸ್ ಗುಣಾನ್ ಅಧಿಕ್ ವ್ಹರ್ತಿ ಆಸೊಂಕ್ ಜಾಯ್ ಮ್ಹುಣ್ ಸಗ್ಗೆ ಪಿದ್ವಾಂಸ್ ಒಪ್ಪಾತ್.

'ಉಪಮೀಯತೇ ಸಾದೃಶ್ಯಮಾನೀಯತೇ ಯೇನೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುಣೇನಾನ್ಯತ್ ।
ತದುಪಮಾನಮ್, ಯದುಪಮೀಯತೇ ನ್ಯೂನ ಗುಣಂ ತದುಪಮೇಯಮ್ ॥'
– **ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಸೂತ್ರ ವೃತ್ತಿ 54**

ದೆಕುನ್ ಉಪಮಾ ಪಿಣ್ಟಾನಾ ಕಪಿ ಆಪ್ಲೆ ವಸ್ತುಂತ್ (ಉಪಮೇಯಾಂತ್) ಘಾಯ್ತ್ ಘಾವ್ನ್ ಸೊಭಾಯ್ ಭರುಂಕ್ ಸೊಧಿನಾ. ಆಪ್ಲಿ ಉಪಮೇಯ್ ವಸ್ತ್ ಇತ್ಲಿ ಸುಂದರ್ ದಿಸ್ತಾ ಕಿ ತೀ ಸೊಭಾಯ್ ವರ್ಣುಂಕ್ ಸಕ್ಚೆ ತಸಲಿ ವಸ್ತ್ ಉಪಮಾನ ಜಾವ್ನ್ ಮೆಳಾತ್‌ಗಾಯ್ ಮ್ಹುಣ್ ತೊ ಆಪುಣ್ ಧಾದೊಶಿ ಜಾತಾ ಆನಿ ತಾಚೆಂ ಕವನ್ ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಸಮೇತ್ ಧಾದೊಶಿ ಕರ್ತಾ.

ಚಮತ್ಕಾರ್:

ದೆಕ್ತೆಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಗುಮಾನ್ ಆನಿ ಕಾಳ್ಜಾಂಮನಾಂ ಆಪ್ಣಾ ಥಂಯ್ ವಡೂನ್ ದಾಕಂವ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಯಾ ಸಾಂಗೂನ್ ದಾಕಂವ್ಚೆಂ ಉಲವ್ಣೆಂ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಜಾತಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಒಕ್ಮತ್ ಯಾ ಬೌದ್ಧಿಕ್ ಸಕ್ತೆಕ್ ಮಾಂಡ್ಲಲೊ ಏಕ್ ಪಾಸ್ ಮ್ಹುಣ್ ಸಮ್ಜಾಜಯ್. ಹೊ ಪಾಸ್ ದೋನ್ ಪಿರೋಧ್ ಕುಶಿಂಕ್ ವೊಡ್ತಾ. ಹುಮಿಣೆಚೊ ಸವಾಲ್ ಘಾಲ್ತಾ ತೊ ಗುಸ್ಟಡಾವ್ನ್ ತಾಚಿ ಹುಶಾರ್ಗಾಯ್ ದಾಕಯ್ತಾ. ತ್ಯೆಚ್‌ಪರಿಂ ತಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಪಾರ್ಕ್ಯಂಚಿ ಉಮೆದ್ ಅಧಿಕ್ ಚಡೊನ್ ಯೆತಾಸ್ತಾನಾ ಜಾಯ್ ಜಾಯ್ ಮ್ಹುಣ್ ಸಿರಾಶಿ ಕರ್ಚೆ ತಸಲಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಸಯ್ತ್ ಘಾಲ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಹೊ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಏಕಾಮೆಕಾಕ್ ಸಾರ್ಕೆ ಪಿರೊಧ್ ಕುಶಿಂಕ್ ವೊಡ್ಚೆ ಉಪಾಯ್ ದಾಕಯ್ತಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಪಿಣ್ಲೆಲೆಂ ಸವಾಲ್ ಮಾತ್ರ್ ಖರಿಚ್ ಲಾಯೆಕ್ ಹುಮಿಣೆ ಜಾತಾ. ಸಿರಾಶಿ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ಇಂಗ್ಲಿಷಾಂತ್ Catch riddles ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಅಧಿಕ್ ತೀಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚೆ ದೊಡ್ತ್ಯಾ ಅರ್ಥಾಚ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ತಾಂಕಾಂ ಸದಾಂ ಚಾಲ್ತೊ ಅರ್ಥ್ ಏಕೀನ್ ಆಸಿ ಮರ್ಯಾದಿಚೊ ತರಿ, ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಆಸಿಯೆಕ್ ಹಲ್ಕೊ ಆನಿ ಬುರ್ಸೊ ಅರ್ಥ್ ಸಯ್ತ್ ಆಸ್ತಾ. ಅಸಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಪಾರ್ಕಿತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಕಾತ್ರಿಂತ್ ಸಾಂಪ್ಡಾಯ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಅಸಲಿ ಒಕ್ಮತ್ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಮ್ಹಣಾನಾಸ್ತಾನಾ ಜಾಯ್ನಾ. ಹೊ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಉಪ್ಜತಾನಾ ಏಕ್ಲ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಉಪ್ಜತಾ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ತಾಕಾ ಲಾಂಬ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಆನಿ ಲೊಕಾವೊಗಾಳಾಯ್ ಲಾಭಾಜಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ತೊ ಸ್ವೀಕಾರ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಮಾತ್ರ್. ತಸೊ ಏಕ್ಲ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ಉಪ್ಜಲಲೊ ಚಮತ್ಕಾರ್

ಸಮೆಸ್ತಾಂಚಿ ಅನುಮತೆನ್ ಥಿರ್ ಜಾತಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಸತ್ ವಿಸ್ರೊಂಚೆಂ ನಹಿಂ. ಚಮತ್ಕಾರ್ ಆಸ್ಚಿ ಹರ್‌ಯೆಕ್ ಸಂಗತ್ ಹುಮಿಣಿ ನಹಿಂ. ಪುಣ್ ಚಮತ್ಕಾರ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಹುಮಿಣಿಂಚ್ ನಾ. ಹರ್‌ಯೆಕಾ ಮ್ಹಣ್ಣೆಂತ್ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಆಟಾಪ್ಲಾ ತರೀ, ತ್ಯೊ ಸಗ್ಳ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಜಾಯ್ನಾಂತ್.

ಇತ್ಲ್ಯಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಚಮತ್ಕಾರಾಚಿ ಕಸಲಿ ಗರ್ಜ್ ಪಡ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ ಪಳೆಲ್ಲೆಂ ಬರೆಂ. ಉಪಮಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ದೋನ್ ವಸ್ತುಂ ಮಧ್ಲೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಆಸ್ಲೆಲೆಂ ತೆಂ ಪಾಚಾರ್ಲ್ಯಾರಿ, ಉಪಮಾನ ಆನಿ ಉಪಮೇಯ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಮ್ಹಣ್ ಕಾಯಿಂಚ್ ಶಿಕಾಪ್ ನಾಸ್ಲೆಲೆ ಸಯ್ತ್ ಪಾತ್ಯೆಲೆಲೆ ನಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಕ್ಕಟ್ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಒಪ್ತಾತ್. ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಫಕತ್ ಚಮತ್ಕಾರಾ ಪಾಸುನ್ ಮಾತ್ರ್ ಉಪಮಾಚೊ ಪ್ರಯೋಗ್ ಮ್ಹಣ್ ತೆ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ದೊನಾಂ ಭಿತರ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಯಾ ಸಾದೃಶ್ಯ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ ಪಾಚಾರ್ತಾಂ ಪಾಚಾರ್ತಾಂ, ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಗುಸ್ಪಡಾಯ್ಜಯ್ ತರಿ, ಜಾಯ್ ಜಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಗುಸ್ಪಡಾಯ್ಲೆಲೆ ಬರಿ ದಿಸಾನಾಯೆ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಪಾಸುನ್ ಹೊ ಚಮತ್ಕಾರ್ ವಾಪುರ್ಲಾಸೊ ದಿಸ್ತಾ.

ಹಾಚೆ ಶಿವಾಯ್ ಸ್ವೀಡನ್ ಆನಿ ರಶ್ಯಾಚೆ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಕಾರಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್. ರಶ್ಯಾಂತ್ ಆದಿಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವಸ್ತುಂಕ್ ಲೆಕಾವರ್‍ತ್ಯೊ ಮಾನ್ ಆನಿ ಫಣ್ ದಿತಾಲೆ. ತವಳ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವಸ್ತುಂಚೆಂ ಯಾ ಸಂಗ್ತಿಂಚೆಂ ನಾಂವ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಕಾಡ್ಚೆಂ ನಹಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಕಾನುನ್ ಲೊಕಾ ಮಧೆಂ ಉಪ್ಜಲೆಂ. ತರ್ ಆಪ್ಣೆ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕರ್ಚ್ಯೊ ವಸ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ತ್ಯೊ ಕಸಲ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ ಕೊಣೆ ತರಿ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರಿ ಕಶೆಂ? ಹ್ಯಾ ಪಾಸುನ್ ವೊಪಾರ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ರುಪಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಫಡ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಪಡ್ಲಿ. ಹಾಚೆ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ನಿಷೇಧಾಚೊ ಕಾನುನ್ ಮೊಡಿನಾಸ್ತಾನಾಂಚ್ ಶಾಬಿತಾಯೆಕ್ ಪಾವಾಜಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಅಧಿಕ್ ಚಮತ್ಕಾರ್ ವಾಪುರಿಜಾಯ್ ಜಾಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್ ರಶ್ಯಾಚೆ ಸೊಕೊಲೊವ್ ಆನಿ ಆನಿಕಿನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲೆ ವಿದ್ವಾಂಸ್. ತಶೆಚ್ ಹ್ಯಾಂಜ್ ವರ್ನರ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಜರ್ಮನಿಚೊ ರೈಡರ್, ಕ್ರಿಸ್ಟ್ಯನ್ಸೆನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಸ್ವೀಡನಾಚೊ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಅಸಲೆಂಚ್ ಕಾರಣ್ ದಿತಾತ್.

ಆದ್ಲ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಮಂಗ್ಳುರಾತ್ ಸಯ್ತ್ ಹಳ್ಳೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಮಧೆಂ ಅಸಲಿಚ್ ಏಕ್ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ವಾಗಾಕ್ ಹಳ್ಳೆಂತ್ಲೆ ತಶೆಂಚ್ ಶಹರಾಂತ್ಲೆ ಸಕ್ಕಟ್ ಲೋಕ್ ಭಿಯೆತಾಲೆ. ತಾಂಚೆಂ ಭ್ಯೆಂ ತಾಂಕಾಂ ವಾಗಾಚೆಂ ನಾಂವ್‌ಯೀ ಕಾಡಿನಾಶೆಂ ಕರ್ತಾಲೆಂ. ಘರಾ ಭಿತರ್ ವಾಗಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಕಾಡ್ಲ್ಯಾರ್ ರಾನಾಂತ್ಲೊ ವಾಗ್ ತ್ಯೆಚ್ ರಾತಿಂ ಭಿತರ್ ಘರಾ ಯೆತಲೊ, ರಾತ್ ಸಂಪ್ಚೆ ಭಿತರ್ ವಾಗ್ ಘರಾ ಯೆವ್ನ್ ಕೊಣಾಕ್ ಪುಣೀ ಗ್ರಾಸಿತಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಪಾತ್ಯೆತಾಲೆ. ಅಸಲ್ಯಾ ಆಕಾಂತಾಂತ್ ವಾಗಾಚಿ ಆನಿ ತಸಲ್ಯಾ ರಾನ್ವಟಿ ಮೊನ್ಜಾತಿಂಚಿ ಖಬಾರ್ ಘರಾ ಭಿತರ್ ಉಲಯ್ಜಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್

ಪ್ರೊಪಾರ್ಶ್ಯಾಂನಿ ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಉಲಯ್ತಾಲೆ. ಅಸಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಆತಾಂ ಮೆಳಾನಾ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಹಳ್ಳಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೊ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಆನಿ ಭಾಷೆಚಿ ಜಾಂಟಕಾಯ್ ಹೊಗ್ಗಿಕೆಕ್ ಫಾವೊ.

ರುಪಕ್:

ಹ್ಯಾ ಅಲಂಕಾರಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಭರತ ಮುನಿಚಾ ಶ್ಲೋಕಾಂತ್ ಯೆದೊಳ್‍ಚ್ ಪಳೆವ್ನ್ ಜಾಲಾಂ. ಹೊ ಅಲಂಕಾರ್ ಅಧಿಕ್ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಅಲಂಕಾರಾಂ ಪಯ್ಕಿಚೊ. ಹಾಚೆ ವಿಶಿಂ ಭರತಮುನಿ ಚಡಿತ್ ಸಾಂಗ್ತಾ –

"ನಾನಾದ್ರವ್ಯಾನುಷಙ್ಗಾದ್ಯೈರ್ಯದೌಪಮ್ಯಂ ಗುಣಾಶ್ರಯಮ್ ।
ರೂಪನಿರ್ವರ್ಣನಾಯುಕ್ತಂ ತದ್ರೂಪಕಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥" (ನಾಟ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ 16:57)

"ಸ್ವವಿಕಲ್ಪೈರ್ವಿರಚಿತಂ ತುಲ್ಯಾವಯವಲಕ್ಷಣಮ್ ।
ಕಿಂಚಿತ್ ಸಾದೃಶ್ಯ ಸಂಪನ್ನಂ ಯದ್ರೂಪಮ್ ರೂಪಕಂ ತು ತತ್ ॥"
(ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ 16:58)

ನಾನಾ ವಸ್ತುಂಚಾ ಸಂಬಂಧಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ತಾಂಚೆ ಗುಣ್ ಉಪಮಾದ್ವಾರಿಂ ವರ್ಣುನ್ ಗುಂತಾತ್ ತಾಕಾ ರುಪಕ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್. ದುಸ್ರೊ ಶ್ಲೋಕ್ ಹೆಂ ಕಶೆಂ ಘಡ್ಟಾ ತೆಂ ವಿವರಿತಾ.

ಭಾಮಹ ಕವಿ ಅಶೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾ –

"ಉಪಮಾನೇನ ಯತ್ತತ್ತ್ವಮುಪಮೇಯಸ್ಯ ರೂಪ್ಯತೇ ।
ಗುಣಾನಾಂ ಸಮತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರೂಪಕಂ ನಾಮ ತದ್ವಿದುಃ ॥"
– (ಭಾಮಹಾಲಂಕಾರ 2:21)

ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಉಪಮಾನಾಚೆ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಉಪಮೇಯಾಚಾ ಗುಣಾಂಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಲೆಖುನ್ ಗುಂತ್ಲೆಲೆಂ ವರ್ಣನ್ ರುಪಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ.

ಉಪಮಾ ಸಂಗಿಂ ರುಪಕಾಚೊ ಬಾಂಧ್ ಕಿತ್ಲೊ ಲಾಗ್ಶಿಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಗಜಾಲ್ ದಂಡಿನ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿಲೊ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಅಶೆಂ ದಾಕಯ್ತಾ –

"ಉಪಮೈವ ತಿರೋಭೂಭೇದಾ ರೂಪಕಮುಚ್ಯತೇ ॥" (ಕಾವ್ಯಾದರ್ಶ 1:66)

ಮ್ಹಣ್ಜೆ ರುಪಕಾಂತ್ ದೊನಾಂ ಭಿತರ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾನಾ ಹಾಚೆ ಬರಿಚ್ ತೆಂ ಯಾ ತಾಚೆ ಬರಿಚ್ ಹೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ನಹಿಂ ಜಗಾರ್ ಹೆಂಚ್ ತೆಂ ಆನಿ ತೆಂಚ್ ಹೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ.

“ವಿಷಯ್ಯಭೇದ ತಾದ್ರೂಪ್ಯರಂಜನಂ ವಿಷಯಸ್ಯ ಯತ್ ।
ರೂಪಕಂ ತತ್ತಿಧಾಧಿಕ್ಯನ್ಯೂನತ್ವಾನುಭಯೋಕ್ತಿ ಭಿಃ ॥”

ಉದ್ಭಟ ಕವಿನ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಸಂಗತ್ ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾ - ರುಪಕಾಂತ್ ಏಕ್ ಸಬ್ದ್ ಆನಿಯೆಕಾ ಸಬ್ದಾಕಡೆ ಎಕ್ವಟ್ಟಾ ಆನಿ ದೊನೀ ಎಕ್ ಜಾತಾತ್.

ರುಪಕಾಲಂಕಾರಾಕ್ ಇಂಗ್ಲಿಷಾಂತ್ metaphor ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಜಶೆಂ ಸಂಸ್ಕೃತ್ ಆನಿ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಜಾಂಟ್ಯಾ ಭಾಸಾಂನಿ ಹ್ಯಾ ಅಲಂಕಾರಾ ವಿಶಿಂ ಗೂಂಡ್ ಆನಿ ಸವಿಸ್ತಾರ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಚಲ್ಲಾಂ, ತೆಚ್ ಪರಿಂ ಅಸ್ತಮ್ತಿಚಾ ಭಾಸಾಂನಿ ಸಯ್ತ್ ಹಾಚೆವಿಶಿಂ ಪುಷ್ಕಳ್ ಆನಿ ವಿಪುಲ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಜಾಲಾಂ. ಪುಣ್ ಹೊ ಪ್ರಬಂಧ್ ಅಲಂಕಾರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಾಚಾ ಶಿಕ್ಷಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ಲೊ ನಹಿಂ ದೆಕುನ್ ಚಡ್ತಾವ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಹಾಂಗಾ ಗರ್ಜ್ ನಾ. ಹಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಾಂತ್ ಆನಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಾಂತ್ ಕಿತೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾತ್ ತೆಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಶ್ರೀಮತಿ ವಿನಿಫ್ರೆಡ್ ನೊವೊಟ್ನಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲಿ ವಿದುಷಿ ರುಪಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಾಚಿ ಏಕ್ ಉಂಚ್ ಹಿಕ್ಮತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಕವಿಚೆ ಕಲಾತ್ಮಕ್ ಸಕ್ತಿಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಅಸಲಿ ಹಿಕ್ಮತ್ ವಾಪರುಂಕ್ ಜಾಯ್ತ್ ಶಿವಾಯ್ ಸಾಧ್ಯಾ ಲೊಕಾಚಾನ್ ತೆಂ ಕಾಮ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ನಹಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತಿಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್. ಅಶೆಂ ಸಬ್ದಾಂಕ್ ಅರ್ಥ್‌ಕೋಶಾಂತ್ ಆಸ್ಚೆ ಅರ್ಥ್ ಚುಕವ್ನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾಚ್ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಅರ್ಥಾನ್ ರುಪಕಾಲಂಕಾರ್ ಭರ್ತಾ. ಹೆಂ ಕಲ್ಪನ್ ಮಾತ್ರ್ ಕವಿಕ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಅನುಭವಾ ಥಾವ್ನ್ ಲಾಭ್ತಾ ಶಿವಾಯ್ ತೆಂ ಮಾತ್ರ್ ಅಸ್ಸಲ್ ಫೊಕಣ್ ನಹಿಂ.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಾಚೆ ದಿಶ್ಟಿಂತ್ ಲೊಕಾಚೆಂ ಉಲವ್ಣೆಂ ಆನಿ ತಾಂಚಿ ಜಿಣಿ ಅಖಂಡ್ ಏಕ್ ಸತ್. ತಾಂತುಂ ಪರಸ್ಪರ್ ವೆಗ್ಳಾಚಾರ್ ದಿಸಾನಾ. ಅಶೆಂ ರುಪಕಾದ್ವಾರಿಂ ನವ್ಯೊಚ್ ವಸ್ತು ರಚ್ಲೆಲೊ ಮೆಳ್ಟಾತ್, ತರಿಪುಣ್ ಹ್ಯೊ ವಸ್ತು ನವ್ಯೊಚ್ ನಹಿಂ ಬಗಾರ್ ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯೊ. ಕಸಲೆಂ ತರಿ ಸತ್ ಯಾ ಕಸಲಿ ತರಿ ಏಕ್ ವಸ್ತ್ ಒಳ್ಕುನ್ ಫೆಜಯ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ರುಪಕಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಾಧ್ಯ್. ಹೊ ರುಪಕ್ ಏಕ್ ಲ್ಹಾನ್‌ಸೊ ನಾಟಕ್‌ಚ್ ಸಯ್. ಪುಣ್ ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ ಸತ್ ಗಜಾಲ್ ವಿಸ್ರಾನಾಯೆ. ರುಪಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಖರೊಚ್ ಅಣುಗಾತ್ರಾಚೊ ಏಕ್ ನಾಟಕ್ ದೆಕುನ್ ತೊ ಹುಮಿಣೆಚಾ ಅಧಿಕ್ ಲ್ಹಾನ್ ಘಟಕಾಕ್ ಜೀವ್ ಭರ್ತಾ.

ರುಪಕ್ ಉಬ್ಗಣ್ ನಾಸ್ ಕರ್ತಾ, ಚತುರಾಯ್ ಉಪ್ಜಯ್ತಾ. ಅಖ್ಯಾ ಕಾವ್ಯಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಮುಳ್, ಪಾಟಿಂಬೊ ಆನಿ ಸಾರ್ ರುಪಕ್ ಶಿವಾಯ್ ದುಸ್ರೆಂ ನಹಿಂ. ತಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ ಕುಸ್ಕುಟ್ ಗಾತ್ರಾಚ್ಯಾ ರುಪಕಾಚೆರ್ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸ್ಚಿ ಹುಮಿಣಿ ಸಯ್ತ್ ಏಕ್ ರೊಸಾಳ್ ಕವನ್ ಮ್ಹಣ್ ಒಳ್ಖಾಜಯ್. ಜಶೆಂ ಕಾವ್ಯಾಂತ್ ತಶೆಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ರುಪಕ್ ಗುಂಡ್ ಆನಿ ವಿಶಾಲ್ ಚಿಂತಾಪ್ ಜಾಗಯ್ತಾ.

ಸೊಭಾಯೆಚೊ ಏಕ್ ಕಣ್ ದಾಕಯ್ತಾ ಜಾವ್ನೆತ್ ಯಾ ಚಿಂತ್ಪಾಚಾ ವಜ್ರಾಂ ಮೊತ್ಯಾಂಚಿ ಪಿಗೆಂಚ್ ಉಸ್ಕಿತಾ ಜಾಂವ್ಕ್ಯೆ ಪುರೊ. ಸಾಹಿತಾಚೆ ದಿಶ್ಟಿನ್ ತರ್ ಹುಮಿಣೆ ಕಿತ್ಲಿ ಗ್ರೆಸ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ ವರ್ಣ್ಸುನ್ ಮುಗ್ಧುಂಚೆಂ ನಹಿಂ.

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ರುಪ್‌ಲಕ್ಷಣ್:

ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಪಳೆವ್ಯಾಂ. ಹರ್‌ಯೆಕಾ ಕವನಾಂತ್ ಹರ್‌ಯೆಕಾ ಘಾಂತಿರ್ ಉತ್ರಾಂ ಕಶಿಂ ಮಾಂಡಿಜಯ್ ಆನಿ ಗುಂತಿಜಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಪಿಶಿಂ ನಿಯಮ್ ಆಸಾತ್. ಹಾಚೆ ಆದಿಂಚ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆ ಪರಿಂ ಬಹುತೇಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಕವನಾಂ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್, ಕವನಾಂಚೆ ಮಾಂಡಾವಳಿಚೆಂ ಜೊಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಕ್ ಸಯ್ತ್ ಜೊಕ್ತೆಂ ಜಾತಾ ತೆಂ ಖಂಡಿತ್.

ಪುಣ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಫಕತ್ ಕವನಾಂ ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ. ಹಾಚ್ಯಾದ್ವಿಂ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣೆಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ಚಮತ್ಕಾರಾಚೊ ರುಪಕ್ ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ಆಸಾಜಯ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಘಡಾವಳಿಕ್ ಆಂಕ್ಡೆ ನಾಸ್ತಾನಾ ಜಾಯ್ನಾ. ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹ್ಯಾ ಆಂಕ್ಡ್ಯಾಂಚಾ ಮಾಂಡಾವಳಿಕ್ ತಾಳ್ ಪಡ್ಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ಅರ್ಥ್. ಹಾಚಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕರ್ಚೆಂ ಜಾವ್ನಾಸಾ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್.

ಜರ್ಮನಿಚಾ ರೊಬರ್ಟ್ ಪೆಟ್ಶ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿಲ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್ ಹುಮಿಣೆಂತ್ ಪಾಂಚ್ ಆಂಕ್ಡೆ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ. ಪಯ್ಲೊ ಆಂಕ್ಡೊ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾಚೊ. ದುಸ್ರೊ ಆಂಕ್ಡೊ ಆರೋಪಣಾಚೊ. ತಿಸ್ರೊ ವರ್ಣನಾಚೊ, ಚವ್ಥೊ ನಿಷೇಧಾಚೊ ಆನಿ ಆಖೆರಿಚೊ ಪಾಂಚ್ವೊ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಸಮಾರೋಪಣಾಚೊ. ಪುಣ್ ಅಸಲೆ ಪುರ್ತೆ ಪಾಂಚ್ ಆಂಕ್ಡೆ ಮೆಳೊನ್ ಘಡ್ಲೆಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅಧಿಕ್ ಅಪ್ರೂಪ್ ಮ್ಹಣ್ ತೊಚ್ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಬಹುತೇಕ್ ಪ್ರಸ್ತಾವನ್ ಆನಿ ಸಮಾರೋಪಣಾಚೆ ಏಕೇಕ್ ಯಾ ದೋನೀ ನಾಸ್ತಾನಾ ಉಪ್ಜಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅಧಿಕ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ತಾಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್. ತಾಂಚೆ ಪ್ರಾಸ್ ಚಡ್ ಪಾಪ್ಟಿಂ ನಿಷೇಧಾಚೊ ಆಂಕ್ಡೊ ಚುಕ್ಲಾರಿ ಚುಕ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ಒಪ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ವಿಕಲ್ಪಾಂಚೆ ದಾಕ್ಲೆ ಪಳೆವ್ಯಾಂ –

ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಪಾಂಚ್ ಆಂಕ್ಡೆ ಮೆಳೊನ್ ಘಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣೆಚೊ ದಾಕ್ಲೊ ಹ್ಯಾ ಸಕಯ್ಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣೆಂತ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ಪಯ್ಲೊ ಆಂಕ್ಡೊ: ಪ್ರಸ್ತಾವನ್:– ಆಪ್ನ್ಗಿಲೆಂ ತೆಂ ಸೊಭಿತ್ ಸುಂದರ್ ಜೀವ್ ನಾಸ್ಲೆಲೆಂ ಮಡೆಂ.

ದುಸ್ರೊ ಆಂಕ್ಡೊ: ಆರೋಪಣ್:– ತೊಂಡ್ ನಾಸ್ಲೆಲೆಂ ಪೊಸೆಂ ತರಿ ಹಾಸ್ತಾ ಸುದಾಳ್ ಖರೆಂ.

ತಿಸ್ರೊ ಆಂಕ್ಡೊ: ವರ್ಣನ್:- ತರೀ ರಡ್ಟಾನಾ ವ್ಹಾಳ್ಟಾತ್ ವ್ಹಾಳಿ.

ಚವ್ಥೊ ಆಂಕ್ಡೊ: ನಿಷೇಧಾಚೊ:- ತಾಕಾ ಪಯ್ಲೆಚ್ ನಾಂತ್ ದೊಳೆ.

ಪಾಂಚ್ವೊ ಆಂಕ್ಡೊ: ಸಮಾರೋಪಣ್:- ಭಂವ್ಡಿ ತಾಚಿ ಗಾಂವಾನ್ ಗಾಂವ್ಚಿ ಕೊಣೆ ಬಾವ್ಡ್ಯಾನ್ ತಿ ಆಟಾಪ್ಚಿ? (= ವೊಡ್)

ಹಾಂಗಾಸರ್ ನಿಷೇಧ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ ಕಾರ್‍ಯಾಕ್ ಅಡ್ಕಳ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜೊಂಚೆಂ ನಹಿಂ. ಹೆಂ ಅಧಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಾರ್ಕಿತೆಲ್ಯಾಚೆ ಮತಿಕ್ ಏಕ್ ಅಡ್ಕಳ್ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಣಾ ಜಾಂವ್ಚೆಂ. ಅಸಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಘಡಾವಳಿಚಿ ಹುಮಿಣೆ ಸಾಹಿತಾಚೆ ದಿಷ್ಟಿನ್ ಅಖಂಡ್ ಏಕ್ ಲ್ಹಾನ್‌ಸೊ ಅಣುಪ್ರಬಂಧ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲಲೊ ದಿಸ್ತಾ. ಹಾಕಾಚ್ ಹರ್ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಅಣುರುಪಕ್ ಮ್ಹಣ್ ವೊಲಾಯ್ತಾತ್.

ಪಯ್ಲೊ, ಪಾಂಚ್ವೊ ಆನಿ ಚವ್ಥೊ, ಹಾಂಚೆ ಪೈಕಿ ಖಂಚೊಯಿ ಏಕ್, ದೋನ್ ಯಾ ತಿನೀ ಆಂಕ್ಡೆ ನಾಸ್ತಾನಾ, ಘಡ್ಲೆಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅಧಿಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ತ್ಯಾಚ್ ಜರ್ಮನ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ ತೆಂ ವಿಸ್ರೊಂಚೆಂ ನಹಿಂ. ಹ್ಯಾ ವಿವಿಧ್ ನಮುನ್ಯಾಕ್ ಘಾವೊತೆ ದಾಕ್ಲೆ ಪಯ್ಸ್ ಸೊಧುನ್ ವೆಚಿ ಗರ್ಜ್ ನಾ. ಬಹುತೇಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅಸಲ್ಯಾಚ್ ನಮುನ್ಯಾಚ್ಯೊ ಜಾವ್ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಜಾಯ್‌ತಿತ್ಲೆ ದಾಕ್ಲೆ ಸುಲಭಾಯೆನ್ ಮೆಳ್ಟಾ. ಹರ್‍ಯೆಕಾ ಪಂಗ್ಡಾಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಕಸಲ್ಯೊ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಸಮ್ಜೊಂಚೆ ಪಾಸುನ್ ತಾಂಚೆ ದಾಕ್ಲೆ ಫೆವ್ಯಾಂ –

ಪಯ್ಲೊ ಆಂಕ್ಡೊ ನಾಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ:

ಆರೋಪಣ್: ಆಂಗ್ ಧವೆಂ
ವರ್ಣನ್: ಸುರ್‍ಯಾ ಬರಿ ವಾಡ್ಕುಳೆಂ
ನಿಷೇಧ್: ಖಾಂವ್ಕ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ನಹಿಂ.
ಸಮಾರೋಪಣ್: ನಾಸ್ಲ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಜಾಯ್ನಾ (= ರುಪಯ್)

ಪಯ್ಲೊ ಆನಿ ಚವ್ಥೊ ಆಂಕ್ಡೊ ನಾಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ:

ಆರೋಪಣ್: ಏಕ್ ಕುಸ್ ಮುಸಾಳ್
ವರ್ಣನ್: ಏಕ್ ಕುಸ್ ಹಾಡ್ಡಿ
ಸಮಾರೋಪಣ್: ಖೊರ್ಜಿಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆಂ ವಕಾತ್ (=ಬೊಟಾಚಿ ನಾಕ್ಷಿ)

ಪಯ್ಲೊ ಆನಿ ಪಾಂಚ್ವೊ ಆಂಕ್ಡೊ ನಾಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ:

ಆರೋಪಣ್: ಆವ್ಯೆಚೆ ದೊಗ್ ಜವ್ಳೆ ಭಾಭಾವ್
ವರ್ಣನ್: ಹಾಂವ್ ಮುಕಾರ್ ತುಂ ಮುಕಾರ್ ಮ್ಹಣ್ ಧಾಂವ್ತಾತ್.
ನಿಷೇಧ್: ಮುಕಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ಎಕ್ಲೊಯಿ ಪಡ್ಲಲೊ ನಾ. (= ಚಲ್ಚೆ ಪಾಯ್)

ಪಯ್ಲೊ, ಚವ್ತೊ ಆನಿ ಪಾಂಚ್ವೊ ಆಂಕ್ವೊ ನಾಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ:

ಆರೋಪಣ್: ಹಜಾರ್ ಖೊಲಿ

ವರ್ಣನ್: ಏಕಾಚ್ ವೊಷ್ಯೆಂತ್ (= ಪುಸ್ತಕ್)

ಚವ್ತೊ ಆಂಕ್ಡೊ ನಾಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ:

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್: ಆಮ್ಚೆಂ ಬಾಯ್

ಆರೋಪಣ್: ಕುಳಾರ್ ವತಾನಾ ಸಟ್ಟ್ ಕರ್ನ್ ಧಾಂವ್ತಾ

ವರ್ಣನ್: ನ್ಹಿವ್ರ್ಯಾಗೆರ್ ಪಾಟಿಂ ಯೆತಾನಾ

ಸಮಾರೋಪಣ್: ಮೆಟಾನ್ ಮೆಟ್ ದುಕಾಂ ಗಳಯ್ತ್ ಯೆತಾ. (= ಉದಾಕ್ ವೊಡ್ಚೊ ಕೊಳ್ಸೊ)

ಚವ್ತೊ ಆನಿ ಪಾಂಚ್ವೊ ಆಂಕ್ವೊ ನಾಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ:

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್: ಆಮ್ಚೊ ನವ್ಕರ್

ಆರೋಪಣ್: ಶೆಂಭರ್ ಜಾವ್ನ್ ಪಾಸಾಳ್ಟಾ

ವರ್ಣನ್: ನೆವಾಳೆಂ ತುಟ್ಲ್ಯಾರ್ (= ಸಾರೊಣ್)

ಪಾಂಚ್ವೊ ಆಂಕ್ವೊ ನಾಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ:

ಪ್ರಸ್ತಾವನ್: ಏಕ್ ವೊಳೆಂ ನಾರ್ಲ್

ಆರೋಪಣ್: ಭಂವ್ತಾ ದೆಸಾಂತರ್

ವರ್ಣನ್: ನ್ಹಂಯ್ ಗುಡೆ ದರ್ಯೊ ಪರ್ವತ್

ನಿಷೇಧ್: ತಾಕಾ ನಾಂತ್ ಈಡ್ (= ಚಂದ್ರೆಮ್)

ರೊಬರ್ಟ್ ಪೆಟ್ಶಾನ್ ಒಳ್ಖ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಪಾಂಚ್ ಆಂಕ್ಡ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ವೆಗ್ಳ್ಯಾಚ್ ಸೊಧುನ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಉರ್ಲೆಲ್ಯೊ ಮೊಲಾಧಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಸಾಂಡಿಜಯ್ ಪಡ್ಟೆಲಿಂ ಮ್ಹುಳ್ಳೆಂ ಭ್ಯೆಂ ಪಿದ್ವಾಂಸಾಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆಂ ಮ್ಹುಣ್ಚಾಕ್ ದುಬಾವ್ ನಾ. ದೆಕುನ್ ತಾಂಚೆ ಪಯ್ಕಿಚೊ ಅಧಿಕ್ ನಾಂವಾಡ್ಲಿಕ್ ಜಾಲಲೊ ಆರ್ಚರ್ ಟೆಯ್ಲರ್ ಮ್ಹುಳ್ಳಲೊ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಾಚೊ ಪಿದ್ವಾಂಸ್ ಪೆಟ್ಶಾಚೊ ಸಲಹ್ ಥೊಡೊ ಬದ್ಲುಂಕ್ ಮುಖಾರ್ ಸರ್ಲೊ. ತಾಣೆ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಆಂಕ್ಡ್ಯಾಂಚಿ ಘಡಾವಳ್ ತಿತ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ನಹಿಂ, ಬಗಾರ್ ತಾಂತ್ಲೊ ನಿಷೇಧ್ ಆಟಾಪ್ಚೊ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ರುಪಕ್ ಖರೊಚ್ ಮುಖ್ಯ ಮ್ಹುಣಾಲೊ. ಹಾಚೆಂ ಪಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ಘಡಾವಳಿಂತ್ ದೊಡ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾ ಸೊಧುಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆಂ. ಹಾಂತ್ಲಿ ಪಯ್ಲಿ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕ್ರಿಯಾ ಆನಿ ದುಸ್ರಿ ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ್ ಕ್ರಿಯಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಹಾಚೆ ಫುಡೆಂಚ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲಿಂ ಆರಿಸ್ಟೊಟಲಾಚಿಂ ಉತ್ರಾಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್. ಏಕ್ ವಸ್ತ್ ಸತ್ ಮ್ಹುಣ್ ಪಾಚಾರುನ್ ತಿಚ್ ವಸ್ತ್ ಸತ್ ನಹಿಂ ಮ್ಹುಣ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಭಾಸ್ತಾತ್ ಮ್ಹುಳ್ಳೆಲೆಂ ತಾಣೆ. ಹಾಕಾ ಅಯರ್ಲೆಂಡಾಚಿ ಏಕ್ ಹುಮಿಣಿ ಸೊಂಪ್ಲೊ ದಾಕ್ಲೊ ಜಾತಾ –

“Something has eyes and cannot see.” = Potato

(ಆಂಗ್ ಭರ್ ದೊಳೆ ತರಿ ದಿಸೊಂಕ್ ದಿಸಾನಾ) – ಬಟಾಟೊ

ಹಾಂಗಾ ಆಂಗ್ ಭರ್ ದೊಳೆ ಮ್ಹಳ್ಳಿಲೆಂ ಉತಾರ್ ವಸ್ತುಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಕರ್ತಾ. ತಾಕಾ ದಿಸೊಂಕ್ ದಿಸಾನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ವಾಂಟೊ ನಿಷೇಧ್ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ಪುಣ್ ಹೆ ದೊನೀ ವಾಂಟೆ ಆಪುಟ್ ವರ್ಣನ್ ಮಾತ್ರ್ ಮ್ಹಣ್ ಟೆಯ್ಲರ್ ಪರ್ತುನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಅಶೆಂ ತಾಕಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ಘಡಾವಳ್ ಯಾ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ರುಪ್ ಫಕತ್ ವರ್ಣನ್‌ಶೆಂ ಮಾತ್ರ್ ದಿಸ್ತಾ. ತೊ ಅಶೆಂ ಮ್ಹಣ್ಟಾನಾ ತಾಣೆ ಪೆಟ್ಯಾಚ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾಂತ್ ಸೊಧುನ್ ಕಾಡ್ಲೆಲ್ಯಾ ಆಕ್ಷೇಪಾಚಾ ಫೊಂಡಾಂತ್ ತೊ ಆಪುಣ್‌ಚ್ ಖುದ್ದ್ ಪಡ್ಲಾಸೊ ದಿಸ್ತಾ. ಟೆಯ್ಲರಾಚೆಂಚ್ ಸೂತ್ರ್ ರುಜು ಜಾಯ್ನಾಸ್ಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ತಾಚಾಚ್ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ ಮೆಳ್ಟಾತ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ್ ವಾಂಟೊಚ್ ನಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ –

“My father have a horse, go everywhere he likes” - pumpkin vine.

(ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಬಾಬಾಲಾಗಿಂ ಏಕ್ ಘೊಡೊ ಆಸಾ ತೊ ಖುಶಿ ಆಸಾ ಥಂಯ್ ವೆತಾ – ದುದಿಣ್)

“What goes all down street and comes back home and sits in the corner, and waits for a bone?” - Shoe

(ಕೊನ್ಯಾಂತ್ ವಚೊನ್ ಬಸ್ತಾ ಆನಿ ಹಾಡಾ ಪಾಸುನ್ ರಾಕ್ತಾ – ಮೊಚೊ)

ಹ್ಯಾ ದೊನೀ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ್ ಕಸಲೆಂಚ್ ದಿಸಾನಾ.

ತರ್ ಟೆಯ್ಲರಾಚಾ ಶಿಕವ್ಣೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಮೆತ್ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ರುಪಕಾಚಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ್ ವಾಂಟೊ ನಾಸ್ಲ್ಯಾರಿ ಚಲ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಲೆಂ. ಫಕತ್ ವರ್ಣನ್ ಮಾತ್ರ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅಸಲ್ಯೊ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ –

1. ಆವಯ್ ಜಲ್ಮಾ ಧುವ್ ಶಿಜ್ತಾ – ತೊರಿಚಿ ಕಾಡಿ ಆನಿ ತೊರಿಚಿ ದಾಳ್
2. ಆವಯ್ ಬಸ್ಲ್ಯಾ ಧುವ್ ಗುಂವ್ತಾ – ವಾನ್ ಆನಿ ಗಾಟ್ಣೊ
3. ಆಂಗ್ಲೆಂ ಕಾಡ್ಲೆಂ ಬಾಂಯ್ತ್ ಉಡ್ಲೆಂ – ಕೆಳೆಂ
4. ಇಲೊ ಇಲೊ ಪಾಕೊ ಘರ್ ರಾಕ್ತಾ – ಬೀಗ್
5. ಉಜ್ವಾಡ್ಲೆಂ, ಆವ್ಜೆಂ ಬಾಯ್ ಲಿಪ್ಲೆಂ – ಬಾಗ್ಲಾಚಿ ಖಿಳ್
6. ಉತಳ್ ಮಾಟ್ಯಾಂತ್ ತಾಂಬ್ಡೊ ಬಾವ್ಟೊ – ತೊಂಡಾಂತ್ ಜೀಬ್
7. ಉದಾಕ್ ಪಳೆಲ್ಯಾ ಘಾರಾ ದಾಗಾನ್ ಘೆಂಡೆತಾ – ಸಾಬು

8. ಉಬ್ಯಾ ಮೂರ್ತಿ ಮುಖಾರ್ ದೆಂವ್ಚಾರ್ ನಾಚ್ತಾ – ತಾಕ್ ಚಾಳ್ಚೆಂ

9. ಉಭಾರ್ ಕಡ್ತಾಕ್ ಮುಟ್ ಭರ್ ತಣ್ – ಖಾಡ್ಕೆಕ್ ಖಾಡ್

10. ಉಭಾರ್ ಗುಡ್ಯಾಕ್ ಸಾರಣ್ ಶಿರ್ಕಾಲ್ಯಾ – ಕರ್‍ಯಾಚಿ ಯಾ ಹಸ್ತಿಚಿ ಶಿಮ್ಟಿ

11. ಯೆದಿಶಿ ಸೊಸಿ ಸಂಸಾರ್ ಗಿಳ್ಟಾ – ದಬ್ಬಾಣ್

12. ಯೆದೆಶ್ಯಾ ಚಲ್ಯೆಕ್ ವಾಂವ್ ಲಾಂಬ್ ಪಾಂತಿ – ಸುವಿಸುತ್

13. ಯೆದೆಶ್ಯಾ ಪಿಲಾಕ್ ಪೆಟ್‌ಭರ್ ಮುಸ್ತಾಯ್ಕಿ – ಪಿಯಾವ್

14. ಯೆದೆಶ್ಯಾ ಪಿಲ್ಯಾಚಿ ಕೆದಿ ವ್ಹಡ್ಲಿ ಬೊಬಾಟ್ – ಬಂದೂಕ್

15. ಯೆದೆಶಾ ಪೊರಿಕ್ ಶೆಂಭರ್ ಭಾವಾಡೆ ಕಿರ್‍ಗಿ – ಪಿಯಾವ್

ಆಸಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಟೆಯ್ಲರಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ ಪುಷ್ಕಳ್ ದಿಸ್ತಾತ್ ಆನಿ ತಾಣೆ ತ್ಯೊ ಸಗ್ಳ್ಯೊ ಖರ್‍ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮ್ಹುಣ್ ಮಾನುನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾಂ ತೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ.

ಇತ್ಲೆಂ ಆಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಥೊಡ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಚಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ್ ಹಾಕಾ ಸರಿ ವಿರೊಧ್‌ಶಿ ದಿಸ್ತಾ. ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ರುಪಕ್ ನಾಸ್ಲ್ಯಾರೀ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಘಡ್ಯೆತ್ ಮ್ಹುಣ್ತಾತ್ ತೆ. ರಶ್ಯಾಚೊ ಸೊಕೊಲೊವ್ ಮ್ಹಳ್ಳಲೊ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಹುಮಿಣಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚಡಾವತ್ ರುಪಕಾಚಾ ಆಕಾರಾನ್ ಘಾಲ್ಚೆಂ ಚಮತ್ಕಾರಿ ಸವಾಲ್ ಮ್ಹುಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ರುಪಕ್ ನಾಸ್ತಾನಾ ಜಾಯ್ನಾ ಮ್ಹುಣ್ ನಾ ಮ್ಹುಣ್ಟಾ ತೊ. ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ್ ರುಪಕ್ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ ಹೆರಾಂ ಆಕಾರಾಂಚೆ ರುಪಕ್ ಸಯ್ತ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿಲಿ ಗಜಾಲ್ ತೊ ವಿಸರ್‍ಲಾಸೊ ದಿಸ್ತಾ.

ಹಾಕಾ ಪರಿಹಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಟೆಯ್ಲರಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಏಕಾ ಲ್ಹಾನ್‌ಶ್ಯಾ ಸುಚನಾಂತ್ – ಚಮತ್ಕಾರ್ ಯಾ ರುಪಕ್ ತಸಲೆಂ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಾಂಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಆಸ್ಲೆಲಿಂ ಸವಾಲಾಂ, ಆನಿ ಪರಸ್ಪರ್ ವಿರೋಧ್ ನಾಸ್ಲೆಲೆ ತಸಲೆ ರುಪಕ್ ಆಟಾಪ್ಚಿಂ ಸವಾಲಾಂ ಸಯ್ತ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಮ್ಹುಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ಹಾಕಾ catch riddles ಯಾ ಕುಂಟೊಂಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ನಾಂವ್ ಆಸಾ.

ಟೆಯ್ಲರಾಚ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಾಂತ್ ಹಾಕಾ ದಾಕ್ಲೆ –

'Red outside, white inside' - apple
(ಭಾಯ್ರ್ ತಾಂಬ್ಡೆಂ, ಭಿತರ್ ಧವೆಂ – ಆ್ಯಪ್ಪಲ್)

'Runs and jumps, stops and humps' - rabbit
(ಧಾಂವ್ತಾ, ಉಡ್ಟಾ, ರಾವ್ತಾ, ಫುಲ್ತಾ – ಸೊಸೊ)

ಹಾಕಾ ಆಲಿನ್ ದಂಡಿಸಾಚೊ ದಾಕ್ಲೊ ಅಸೊ ಆಸಾ –

'What has four legs, a wagging tail and barks' - dog
(ಚಾರ್ ಪಾಯ್ ಆನಿ ಶಿಮ್ಟಿ ಆಸೊನ್, ಘೊಂಕ್ತಾ ಕೊಣ್? – ಪೆಟೊ)

ಹಾಂಗಾಸರ್ ವರವ್ನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಸಂಗತ್ ರ್ಝುಳ್ಕಾತಾ – ಪರಸ್ಪರ್ ವಿರೊಧ್ ವರ್ಣನಾಂನಿ ಭರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣೆಂತ್ ಸಯ್ತ್ ವರ್ಣನ್ ರುಪಕಾತ್ಮಕ್‌ಚ್ ಜಾಯ್ಜಾಯ್ ಯಾ ನಿಷೇಧ್ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಾಚೊಚ್ ಜಾಯ್ಜಾಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಕಾಯ್ದೊ ನಾಸ್ತಾ. ಹಾಕಾ ದಾಕ್ಲೆ ಆಲನ್ ದಂಡಿಸ್ ದಿತಾ –

'What goes to the branch and drinks and don't drink?' - cow and bell
(ವ್ಹಾಳಾಕ್ ವಚೊನ್ ಪಿಯೆತಾ ಕೊಣ್? ಆನಿ ಪಿಯೆನಾ ಕೊಣ್? – ಗಾಯ್ ಆನಿ ಗಾಯ್ಚ್ಯಾ ಗಳ್ಯಾಂತ್ಲಿ ಘಾಂಟ್)

'When it comes, it does not come.
When it does not come, it comes.' - rat and corn
(ತೊ ಯೆತಾನಾ ಕೊಣ್ ಯೆನಾ? ಆನಿ ತೊ ಯೆನಾ ತೆದ್ನಾ ಕೊಣ್ ಯೆತಾ – ಉಂದಿರ್ ಆನಿ ಧಾನಿ)

ಹ್ಯಾ ದೊನೀ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಫಕತ್ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ್ ಶಿವಾಯ್ ಕಸಲೊಚ್ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಯಾ ರುಪಕ್ ಆಸ್ಲಲೊ ದಿಸಾನಾ. ಹಾಕಾ ವಿರೋಧ್ ಜಾವ್ನ್, ಆಯ್ಕಾತೆಲ್ಯಾನ್ ರುಪಕಾತ್ಮಕ್ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜೊನ್ ಘೆಂವ್ಕ್‌ಚ್ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಲಿ ಹುಮಿಣಿ ಅಶಿ ಆಸಾ –

'I know something got hand and don't wash its face' - clock
(ದೋನ್ ಹಾತ್ ಆಸಾತ್ ತರೀ ತೊಂಡ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಧುಯ್ನಾ – ಘಡ್ಯಾಳ್)

ಅಸಲ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾಂತ್ ಗುಸ್ಪಡ್ ಗೊಂದಳ್ ಉಪ್ಜನಾಶೆಂ ಹುಮಿಣೆಚೆಂ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ರುಪ್‌ಲಕ್ಷಣ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ವರಂವ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಜಾತಾ.

ತರ್ ಹುಮಿಣೆಚೆಂ ರುಪ್‌ಲಕ್ಷಣ್ ಸುಕ್ಷಿಮಾಯೆನ್ ಒಳ್ಕೊಂಕ್ ಗರ್ಜೆಚೊ ಕಣ್ ಖಂಚೊ ಜಾವ್ನೈತ್? ಹಾಕಾ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ದಿಲ್ಯಾರ್ ಜಾಯ್ನಾ. ದೆಕುನ್ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಅಧಿಕ್ ಮುಳಾವೊ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ಚೆಂ ಬರೆಂ. ಅಸಲ್ಯಾ ಮುಳಾವ್ಯಾ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣಾಂತ್ ವಸ್ತುಚೆಂ ನಾಂವ್ ಆನಿ ವಸ್ತುಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ದೋನ್, ಎಕಾಮೆಕಾಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾಲ್ಲೆ ವಿಶ್ವೆ ಆಸ್ಚೆಂ ದಿಸ್ತಾತ್. ವಸ್ತುಂಚೆಂ ನಾಂವ್ ತಿ ಆಮ್ಕಿಚ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ವರ್ಣನ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತೆ ವಸ್ತುಚೆಂ ರೂಪ್, ಸಂಯ್ಖ್ಭ, ವಾವ್ರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಿತೆಂ ತೆಂ ಸಾಂಗ್ತಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ –

'ಅಸ್ಕತ್ ನಾರಿ ಆಪ್ಲೆಂ ಅಂತ್ ವಡುನ್ ವ್ಹರಿ – ಸುಪಿಸುತ್'

ಹಾಂಗಾ 'ನಾರಿ' – ತೆಂ ವಸ್ತುಚೆಂ ನಾಂವ್ ಜಾಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಹುಮಿಣೆಂತ್ ತೆಂ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ ನಾಂವ್. 'ಅಸ್ಕತ್', ಆನಿ 'ಅಂತ್ ವಡುನ್ ವ್ಹರಿ' ಮ್ಹಳ್ಳಿಲಿಂ ಉತ್ರಾಂ, ಪಯ್ಲೆಂ ಚೆಂ ಸಂಯ್ಭ್ 'ಅಸ್ಕತ್' ಮ್ಹಣ್ ದಾಕಯ್ತಾ ಆನಿ ದುಸ್ರೆಂ ವಾವ್ರ್ ಕಸಲೊ ತೊ ದಾಕಯ್ತಾ.

'ಆಮ್ಚ್ಯಾ ರುಕಾಕ್ ದೊನ್‌ಚ್ ಖೊಲೆ – ಕಾನ್'

ರುಕಾಕ್ – ವಸ್ತುಚೆಂ ನಾಂವ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ದೊನ್‌ಚ್ ಖೊಲೆ – ಸಂಯ್ಭ್ ವರ್ಣಿತಾ.

'ಆವ್ಲೊ ಆಬ್ ದಿಸ್‌ರಾತ್ ಪಿಟ್ ಮೊಳ್ಟಾ – ದರ್ಯೊ'

ಆಬ್ – ವಸ್ತುಚೆಂ (ವ್ಯಕ್ತಿಚೆಂ) ನಾಂವ್ ಸಾಂಗ್ತಾ. ದಿಸ್‌ರಾತ್ ಪಿಟ್ ಮೊಳ್ಟಾ – ತ್ಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿ ಕ್ರಿಯಾ ವರ್ಣಿತಾ.

'ಎಕಾ ತಳ್ಯಾಕ್ ಚಾರ್ ನಳ್ – ಗಾಯ್ಚಿ ವ್ಹೊಂಟಿ'

ತಳೆಂ – ವಸ್ತುಚೆಂ ನಾಂವ್. ಚಾರ್ ನಳ್ – ತ್ಯೆ ವಸ್ತುಚೆಂ ವರ್ಣನ್.

ಅಸಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಥೊಡೆ ಕಡೆನ್ ಎಕಾ ಪ್ರಾಸ್ ಅಧಿಕ್ ವರ್ಣನಾಂ ಆಸ್ಯೆತಾ–

'Many eyes never cries' - Potato
(ಅನೇಕ್ ದೊಳೆ, ಪುಣ್ ಕೆದಿಂಚ್ ರಡಾನಾ – ಬಟಾಟೊ)

ಹಾಂತುಂ ವಸ್ತುಚೆಂ ನಾಂವ್ ಉಗ್ತ್ಯಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆಂ ದಿಸಾನಾ ತರಿ, ದೊಡ್ತೆಂ ವರ್ಣನ್ ಆಸಾ. ಹಾಂತುಂ ಮುಳಾವೊ ಕಣ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಜಾಯ್ ತರ್ ಹಿ ಅಶಿ ಬದ್ಲಿಯೆತಾ:

'It has many eyes, yet it never cries'
(ತಾಕಾ ಅನೇಕ್ ದೊಳೆ, ತರಿಪುಣ್ ಕೆದಿಂಚ್ ರಡಾನಾ)

ತವಳ್ ತೊ ಯಾ ತೆಂ ವಸ್ತುಚೆಂ ನಾಂವ್ ಜಾಲೆಂ. ಕೆದಿಂಚ್ ರಡಾನಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿಲೆಂ ಕ್ರಿಯೆಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಜಾಲೆಂ.

ಅಶೆಂ ಮುಳಾವೊ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜಾಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಆತಾಂ ಹುಮಿಣೆಚೆಂ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ರುಪ್‌ಲಕ್ಷಣ್ ಕಸಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ. ಸಂಪ್ರದಾಯೆಚಿ ಏಕೆ ಸಾಂಗ್ಣೆಂತ್ ಪುಣ್ ಯಾ ಅನೇಕ್

ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಆಸೊನ್ ತಾಂತ್ಲೆ ಖಂಚೆಯ್ ದೋನ್ ಪರಸ್ಪರ್ ವಿರೋಧ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರ್ ಸಯ್ತ್, ತಾಂತುಂ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲಲೊ ಕಣ್ ಖಂಚೊ ಮ್ಹಣ್ ಪಾರ್ಕುಂಕ್ ಲಾಯ್ಲ್ಯಾರ್, ತಿ ಸಾಂಗ್ಣಿ ಖರಿಚ್ ಹುಮಿಣಿ ಮ್ಹಣಾಜಾಯ್. ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಫಕತ್ ವರ್ಣುಂಚೆ ಆಸ್ಯೆತ್ ಯಾ ತಾಂತ್ಲೆ ದೋನ್ ಕಣ್ ಪರಸ್ಪರ್ ವಿರೋಧ್ ಆಸ್ಯೆತ್. ಅಸಲೆ ವಿರೋಧ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಆನಿ ವಿರೋಧ್ ಕಣ್ ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಅವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಮ್ಹಣ್ಯೆತ್.

ಅವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಸಾಧೆಂ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಾಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಕರ್ಚೆ ಜಾವ್ನಾಸ್ಯೆತ್ ನಾ ತರ್ ಚಮತ್ಕಾರಿ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥಾಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಕರ್ಚೆ ಜಾವ್ಯೆತ್. ಸಾಧೊ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ್ ಆಸ್ಚೆ ಕಡೆನ್ ದಾಕ್ಲೊ:

'What lives in the river?' - Fish
(ಉದ್ಕಾಂತ್ ಜಿಯೆತಾ ಕಸಲೆಂ? – ಮಾಸ್ಳಿ)

ಹಾಂತುಂ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣಾಚಿ ವಸ್ತ್ ಆನಿ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲ್ಯಾ ಕಣಾಚಿ ವಸ್ತ್ ದೋನೀ ಏಕ್‌ಚ್, ಮಾಸ್ಳಿ.

'My father had a tree, it bear fruit,
outside green and inside white' - coconut
(ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಬಾಬಾಕ್ ಆಸ್ಲೊ ಏಕ್ ರುಕ್,
ತಾಚೆರ್ ಜಾಲೆಂ ತೆಂ ಫಳ್,
ಭಾಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಾಚ್ವೆಂ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾನ್ ಧವೆಂ – ನಾರ್ಲ್ಲೊ ಮಾಡ್)

ಹಾಂತುಂ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣಾಚಿ ಆನಿ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲ್ಯಾ ಕಣಾಚಿ ದೊನಾಂಯ್ಚಿ ವಸ್ತ್ ಏಕ್‌ಚ್; ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಮಾಡ್.

ಪುಣ್ ರುಪಕಾತ್ಮಕ್ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥಾಚೆ ಹುಮಿಣೆಂತ್ ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣಾಚಿ ವಸ್ತ್ ಆನಿ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲ್ಯಾ ಕಣಾಚಿ ವಸ್ತ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾಚ್ ಶಿವಾಯ್ ತ್ಯೊ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಜಾಯ್ನಾಂತ್. ದಾಕ್ಲೊ:

'Two rows of white horses, on a red hill' - teeth
(ತಾಂಬ್ಡ್ಯಾ ಗುಡ್ಯಾರ್ ಧವ್ಯಾ ಘೊಡ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ದೋನ್ ಫಾಂತಿ – ದಾಂತ್)

ಹಾಂಗಾ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣಾಚಿ ವಸ್ತ್ ಘೊಡೆ ಆನಿ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲ್ಯಾ ಕಣಾಚಿ ವಸ್ತ್ ದಾಂತ್. ಅಸಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನ್ ಉಗ್ಡಾಸ್ ದವರುಂಕ್ ಫಾವೊ ಕಿತೆಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಏಕೆ ಹುಮಿಣೆಚಿ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್, ಕಿತ್ಲೆಯಿ ತೆ ಜಾಂವ್ದಿತ್

ಆನಿ ಕಸಲೆಯಿ ತೆ ಜಾಂವ್ಷಿತ್ - ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಾಚೆ ಯಾ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥಾಚೆ - ತಾಂಚೆ ಮಧೆಂ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ವಿರೋಧ್ ಆಸೊಂಕ್ ನಜೊ. ಥೊಡೆ ಪಾಪ್ಷಿಂ ವರ್ಣನಾಚೆಂ ಬದ್ಲಾಪ್ ಆಸ್ಯೆತ್.

ವಾಕ್ಯಾಂ: 1. ಧವೊ ಘೊಡೊ ಭಿತರ್ ಗೆಲೊ
ಮಾತ್ಯೆಳೊ ಜಾವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಆಯ್ಲೊ - ಬಿರ್ನಾಕ್ ಘಾಲ್ಲೊ ಉಂಡೊ

2. ಥಾಂವ್ಚೊ ಘೊಡೊ ಉಡ್ಚೊ ಘೊಡೊ
ಉದಾಕ್ ಪಳೆವ್ನ್ ರಾಂವ್ಚೊ ಘೊಡೊ - ವ್ಹಾಣೊ

ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಖಂಚಾಯ್ ದೊನಾಂ ಭಿತರ್ ವಿರೋಧ್ ಆಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣೆ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಜಾತಾ. ಹೆಂ ಲಕ್ಷಣ್ ರೊಬರ್ಟ್ ಪೆಟ್ಟಾಚ್ಯಾ ಚವ್ತ್ಯಾ ಅಂಕ್ಯಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ನಿಷೇಧಾಂತ್ ಆಟಾಪ್ಲಾಂಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಟೆಯ್ಲರಾನ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲೆಂ ಪರಸ್ಪರ್ ವಿರೋಧ್ ವರ್ಣನ್ ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಹೆಂಚ್ ಜಾವ್ಯೆತ್ಗಾಯ್? ಹ್ಯಾ ಕಣಾಂ ಮಧೆಂ ಆಸ್ಚೊ ವಿರೋಧ್ ತಿದೊಡೊ ಆಸ್ಯೆತ್. ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಆಮ್ಕಾ ಎಕಾ ಗುಣಾಕ್ ವಿರೋಧ್ ಜಾವ್ನ್ ಆವ್ಕೊ ಆನಿಯೆಕ್ ಗುಣ್ ದಾಕಂವ್ಚೊ ಜಾವ್ಯೆತ್, ನಾ ತರ್ ಆಸಾಜಯ್ ಜಾಲೆಲಿ ವಸ್ತ್ ಯಾ ಗುಣ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಊಣ್ ದಾಕಂವ್ಚೊ ವಿರೋಧ್ ಜಾವ್ಯೆತ್, ಯಾ ತಿಸ್ರ್ಯಾನ್ ನವ್ಯಾನ್ ವಿರೋಧ್ ಉಪ್ಜಂವ್ಚೊ ಗುಣ್ ದಾಕಂವ್ಚೊಯಿ ಜಾವ್ಯೆತ್.

ಆಮ್ಕಾ ಎಕಾ ಗುಣಾಕ್ ವಿರೋಧ್ ಜಾವ್ನ್ ಆವ್ಕೊ ಆನಿಯೆಕ್ ಗುಣ್ ದಾಕಯ್ತಾನಾ ದೊನಾಂ ಭಿತರ್ ಏಕ್ ಗುಣ್ ಮಾತ್ರ್ ಖರೊ ಜಾವ್ಯೆತ್. ತವಳ್ ಉರ್ಲೆಲೊ ತೊ ಆನಿಯೆಕ್ ಗುಣ್ ಮಾತ್ರ್ ಅವ್ವಲ್ ನಕ್ಲಿ. ಹಾಚೆ ಆದಿಂ ದಿಲಲೊ ಏಕ್ ದಾಕ್ಲೊಚ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಪರ್ತುನ್ ಘೆವ್ಯಾಂ -

"What goes to the branch
and drink and don't drink?" - cow and bell

(ವ್ಹಾಳಾಕ್ ವಚೊನ್ ಪಿಯೆತಾ ಕೊಣ್ ಆನಿ ಪಿಯೆನಾ ಕೋಣ್? - ಗಾಯ್ ಆನಿ ಗಾಯ್ಚೆ ಗಳ್ಯಾಂತ್ಲಿ ಘಾಂಟ್)

ಹಾಂತುಂ ತೀನ್ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಆಸಾತ್: ಹಾಂಚೆ ಪೈಕಿ ದುಸ್ರೊ ಆನಿ ತಿಸ್ರೊ ಏಕಾಮೆಕಾಕ್ ಆಡ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಪಿಯೆತಾ ಆನಿ ಪಿಯೆನಾ. ಪಿಯೆನಾ ಮ್ಹಣ್ಚೊ ಕಣ್ ನಕ್ಲಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಆನಿಯೆಕ್ ದಾಕ್ಲೊ:-

"I went to London
but because I didn't go
I came back" - watch

(ಹಾಂವ್ ಲಂಡನಾಕ್ ಗೆಲೊಂ ಪುಣ್ ಹಾಂವ್ ಚಲ್ಲೊಂ ನಾ. ದೆಕುನ್ ಹಾಂವ್ ಪಾಟಿಂಚ್ ಆಯ್ಲೊಂ – ಘಡ್ಯಾಳ್)

ಹಾಂತುಂ ತಿದೊಡೆ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಆಸಾತ್. ಪಯ್ಲೆಚೊ ಸಾಧೊ ಕಣ್ ಶಿದಾ ಏಕ್ ಕ್ರಿಯಾ ಸಾಂಗ್ತಾ. ದುಸ್ರೊ ಆನಿ ತಿಸ್ರೊ, ಚಲ್ಲೊಂ ನಾ ಆನಿ ಪಾಟಿಂಚ್ ಆಯ್ಲೊಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲೆ ದೊನಿ ಕಣ್ ದೊಡ್ತ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಲೆಚಾ ಕಣಾಕ್ ವಿರೊಧ್ ಸಾಂಗ್ತಾತ್.

ಪಯ್ಸ್ ಥಾವ್ನ್ ಪಳೆತಾನಾ ಹಜಾರ್
ಲಾಗಿಂ ವಚೊನ್ ಪಳೆತಾನಾ ಏಕ್ಕಿ ನಾ – ಸುಕ್ಣ್ಯಾಂಚೊ ಹಿಂಡ್

ಹಾಂತುಂ ಆಸ್ಚೆ ಫಕತ್ ದೊನ್ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಕಣ್, ಆನಿ ತೆ ದೊನಿ ಪರಸ್ಪರ್ ಎಕಾಮೆಕಾಕ್ ವಿರೊಧ್ ಆಸಾತ್.

ಪಳೆಂವ್ಕ್ ದಿಸ್ತಾ, ಧರುಂಕ್ ಮೆಳ್ನಾ
ಧರುನ್ ಘಾಲ್ಯಾರ್ ಪಳೊನ್ ವೆತಾ – ಧುಂವರ್

ಹಾಂತುಂ ಪಯ್ಲೆಚೊ ಕಣ್ ಸಾಧೆಂ ವರ್ಣನ್. ದುಸ್ರೊ ಆನಿ ತಿಸ್ರೊ ಎಕಾಮೆಕಾಕ್ ಸರಿ ವಿರೊಧ್ ಆಸಾತ್.

ಥೊಡೆ ಪಾವ್ಟಿಂ ಗುಣಾಕ್ ಆಡ್ ಗುಣ್ ಉಗ್ತ್ಯಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾನಾ. ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥಾನ್ ತೆ ರುಪಕಾಂತ್ ಸುಚಿತ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ಜಾಲೆಂ. ತವಳ್ ಹೆ ಕಣ್ ಆಪಾಪ್ಲೆ ಮಧೆಂ ವಿರೊಧ್ ದಾಕಂವ್ಚೆ ಬದ್ಲಾಕ್ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಸತಾಂ ಪಾಚಾರ್ತಾತ್‌ಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಹಾಕಾ ದಾಕ್ಲೊ –

"Large as a house, small like a mouse;
bitter as gall, and sweet after all" - pecan tree and nut

(ಬೊಂಗ್ಲ್ಯಾ ಸಾರ್ಕೊ ವ್ಹಡ್, ಉಂದ್ರಾಪರಿಂ ಲ್ಹಾನ್
ಪಿಂತಾವರ್ನಿ ಕೊಡು, ಆಖೆರಿಕ್ ಗೊಡ್ ಗೊಡ್ – ಆವಾಳ್ಯಾಚೊ ರುಕ್)

ಎಕಾಮೆಕಾ ಸಂಬಂಧ್ ನಾಸ್ಲೆಲ್ಯೊ, ಪುಣ್ ವಿರೊಧ್ ಜಾವ್ನೆತ್ ತಸಲ್ಯೊ ವಸ್ತು ಯಾ ವಾಂಟೆ ಲೆಗುನ್ ಹಾಂತ್ಲೆ ಚಾರ್ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಗಾಜ್ತಾತ್. ತಾಂಚೆ ಮಧೆಂ ಸತ್ ತೆಂ ನಿಳೆಂ ಉಭೆಂ ಜಾತಾ.

"ಪಳೆತಾನಾ ಭಿರಾಂಕುಳ್, ಆಪಡ್ಟಾನಾ ಸಾಧೊ ಭೊಳೊ...

ಹಾಂಚೆ ಪ್ರಾಸ್ ಅಧಿಕ್ ರುಚಿಕ್ ಆಸ್ಚೆ ಹೆರ್ ಥೊಡೆ ದಾಕ್ಲೆ ಪಳೆವ್ಯಾ –

"What turns but never moves?" - road

(ಗುಂಪ್ಯಾ ತರಿ ಹಾಲಾನಾ ಕೊಣ್? - ರಸ್ತೊ)

"Light as a feather, nothing in it,
A stout man cannot hold it more than a minute" – breath

(ಪಾಕಾ ಪರಿಂ ಹಳು, ಭಿತರ್ ಕಾಂಯ್ ನಾ, ಏಕಾ ಖಿಣಾ ಪ್ರಾಸ್ ಚಡ್
ಪೆಳ್ ಪಡಂಗ್ ಮಾನಾಯಾನ್ ಸಮೆತ್ ಧರ್ಚೆಂ ನಹಿಂ - ಉಸ್ವಾಸ್)

ಪಯ್ಲಿಚಾ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣಾಚೆಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ಖರೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ಸೊ ದುಸ್ರೊ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಉಣ್ ದಾಕಂವ್ಚೊ ವಿರೊಧ್ ಮಾಂಡ್ಚಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ವಿರೊಧಾಂತ್ ಪಯ್ಲೊ ನಮುನೊ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ವಸ್ತುಚಿ ಪ್ರಧಾನ್ ಕ್ರಿಯಾಚ್ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್:-

"Something has an ear, and cannot hear" - ear of corn
(ಕಾನ್ ಆಸಾತ್ ತರಿ ಆಯ್ಕೊಂಕ್ ಸಕಾನಾ - ಧಾನಿಯೆಚಿ ಕಣಸ್)

"What has teeth and cannot bite?" - comb
(ದಾಂತ್ ಆಸೊನ್ ಚಾಬೊಂಕ್ ಚಾಬಾನಾ ಕೊಣ್? - ದಾಂತವ್ಣಿ)

"What has a head but no hair?" - a nail
(ಮಾಂಡಿ ಆಸಾ, ಕೆಸ್ ನಾಂತ್ ಕೊಣಾಕ್ - ಖಿಳ್ಯಾಕ್)

ಚಾರ್ ಪಾಯ್ ಆಸಾತ್ ತರಿ ಚಲೊಂಕ್ ಕಳಾನಾ, ಸದಾಂಚ್ ಉಭೆಂ - ಕದೆಲ್

ಚಾರ್ ಪಾಯ್ ತರಿ ಚಲೊಂಕ್ ಚಲಾನಾ - ಮೆಜ್

ಜಿಬ್ ಆಸಾ, ಉಲಂವ್ಕ್ ನೆಣಾ; ಬರಂವ್ಕ್ ಜಾಣಾ, ವಾಚುಂಕ್ ನೆಣಾ - ಫೌಂಟೆನ್ ಪೆನ್

ತಕ್ಲಿ ಆಸಾ, ಕೆಸ್ ನಾಂತ್. ರುಕ್ ಪ್ಣಯ್ ಬೊಲೆ ನಾಂತ್,
ಘರಾಕ್ ತಾಚಾ ಜನೆಲ್ ನಾ, ಚಾಳಯ್ಯಾಲ್ಯರ್ ಪೆಟೊನ್ ಜಳ್ಚಾ-ಉಜಾ ಕಾಡಿ

ಪೆರ್ ಕಡೆಸ್ ವಸ್ತುಚೆ ಪೆರ್ ಗುಣ್ ಯಾ ಅಪ್ರದಾಸ್ ಕ್ರಿಯಾ ನಾ ಕರ್ತಾತ್ ಹಾಕಾ ದಾಕ್ಲೊ:-

"Something has fingers but no toes" - glove
(ಹಾತಾಚಿಂ ಬೊಟಾಂ ಆಸಾತ್, ಪಾಯಾಚಿಂ ನಾಂತ್ ಕೊಣಾಕ್? - ಹಾತಾಚಾ ಲುಂವಾಕ್)

"Something has a head but no body" - Pin
(ಮಾಂಡೊ ಆಸಾ ಆಂಗ್ ನಾ ಕೊಣಾಕ್? - ಆಳ್ಪಿನಿತ್)

"Something has a tongue and no mouth" - Shoe
(ಜಿಬ್ ಆಸ್ಲ್ಯಾರಿ ತೊಂಡ್ ನಾ ಕೊಣಾಕ್? - ಮೊಚಾಕ್)

"Can holler, but can't talk" - train
(ಬೊಬಾಟ್ಟಾ ಪುಣ್ ಉಲಯ್ನಾ, ಕೊಣ್? ರಯ್ಲ್ ಗಾಡಿ)

ಅಸಲ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಅಧಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಜಿವಾಚೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಪಾಚಾರ್ಲಾಂ ತೆಂ ಆಮಿ ಉಗ್ಡಾಸ್ ದವ್ರುಂಕ್ ಫಾವೊ.

ತಿಸ್ರ್ಯಾ ನಮುನ್ಯಾಚಿ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಹುಮಿಣಿ ವಿರೋಧ್ ಉಪ್ಜಂವ್ಚೊ ಗುಣ್ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ಹಾಂತುಂ ಪಯ್ಲೊ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಕಸಲಿ ಪುಣಿ ಕ್ರಿಯಾ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ಉಪ್ರಾಂತ್ಲೊ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಹ್ಯಾ ಕ್ರಿಯೆಚೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ನಾಂಚ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾ. ದೆಕಿಕ್:-

"Four bottles of milk uncorked,
turned down and not a drop can come out" - cow breasts

(ಚಾರ್ ದುಧಾಚ್ಯೊ ಬೊತ್ಲಿ ಗುಡ್ಡಿ ಕಾಡುನ್ ವೊಮ್ತೆಂ ಫಾಲ್ಯಾರಿ ಥೆಂಬೊ ಸಯ್ತ್ ಗಳಾನಾ - ಗಾಯ್ಚಿ ವ್ಹೊಂಟಿ)

"What goes to the mill and don't make tracks" - road
(ಸದಾಂ ಗಾಣ್ಯಾಕ್ ವೆತಾ ಪುಣ್ ಮೆಟಾಂ ದಿಸಾನಾಂತ್ - ರಸ್ತೊ)

ಅಸಲ್ಯೊ ಥೊಡ್ಯೊ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಖರೆಂ ಪರಿಣಾಮ್ ನಾ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ದುಸ್ರೆಂ ಆಪ್ಲೆಂಚ್ ಏಕ್ ಪರಿಣಾಮ್ ಆರೋಪಣ್ ಕರುನ್ ಪಾಚಾರ್ತಾತ್. ದೆಕಿಕ್:-

"Stick a hog at its head
and it bleed at its tail" - pipe

(ದುಕ್ರಾಚ್ಯಾ ಮಾಂಡ್ಯಾಕ್ ಮಾರ್ಲ್ಯಾರ್ ಶಿಮ್ಟೆಂತ್ಲ್ಯಾನ್ ರಗತ್ ವ್ಹಾಂವ್ತಾ - ಧುಮ್ಟೆಚೊ ಪೈಪ್)

"What is it even though it's locked in can get out" - fire
(ಭಿತರ್ ಫಿಚಾರ್ ಕೆಲ್ಯಾರಿ ಭಾಯ್ರ್ ಧಾಂವ್ತಾ ಕೊಣ್? - ಉಜೊ)

"My father made a door and it was too short
so he cut it, and it became longer" - grave

(ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಬಾಬಾನ್ ಏಕ್ ದಾರ್ ಕೆಲೆಂ ಆನಿ ತೆಂ ಮಟ್ವೆಂ ಜಾಲೆಂ
ದೆಕುನ್ ತಾಣೆಂ ತೆಂ ಕಾತರ್ಲೆಂ ಆನಿ ತೆಂ ಲಾಂಬ್ ಜಾಲೆಂ - ಮರ್ಣಾಚೊ ಫೊಂಡ್)

ಅಸಲ್ಯಾ ವಿರೊಧಾಚೆಂ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ್ ಕಸಲೆಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಹೊ ವಿರೋಧ್ ಪರಿಣಾಮ್ ನಾ ಕರಿನಾ, ಬಗಾರ್ ಸಪ್ರೊಬ್ ಏಕ್ ಪರಿಣಾಮ್ ಲಾಗಯ್ತಾ. ಹಾಚೆಂ ಆನಿಯೇಕ್ ಲಕ್ಷಣ್ ಕಾಳಾ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ಲೆಂ ತೆಂ ಪಳೆಂವ್ಚಿ ಗರ್ಜ್. ಗುಣಾಕ್ ಗುಣ್ ಆಡ್ ದಾಕಂವ್ಚ್ಯಾ ವಿರೋಧಾಂತ್ ಜಾಂವ್ ಯಾ ಉಣ್ ದಾಕಂವ್ಚ್ಯಾ ವಿರೊಧಾಂತ್ ಜಾಂವ್, ತೆಂ ಖಂಚೆ ಘಡಿಯೆ ಪ್ರಮಾಣ್ ಜಾತಾ ಮ್ಹುಣ್ ಲೆಖ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ ಆಸಾನಾ. ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ ತಸಲೆ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಏಕಾ ವಾಟ್ಲ್ಯಾನ್ ಏಕ್ ರುಜು ಜಾಲ್ಯಾರೀ ಜಾಲೆ ಯಾ ತರೆಂಚ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಚಡ್‌ಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಪುಣ್ ವಿರೋಧ್ ಉಪ್ಜಂವ್ಚ್ಯಾ ಸಮುನ್ಯಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ತಸಲೊ ವಿರೋಧ್ ಉಪ್ಜಯ್ತಾನಾ ತೊ ಖಂಚಾ ಘಡಿಯೆ ಘಡ್ಚ್ಯಾ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ದೊನಿ ವಿರೋಧ್ ಕಣಾಂಚಾ ಘಟನಾಂಚೊ ಕಾಳ್ ಆಮ್ಕಿ ಏಕ್ಚ್ ಘಡಿ ಮ್ಹುಣ್ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಜಾಯ್. ತವಳ್ ಹೆ ದೊನಿ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಏಕಾಚ್ ಘಾರಾ ಸಾಂಗಾತಾಚ್ ಹಾಜಿರ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹುಣ್ ಲೆಖಿಜಾಯ್.

ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಅಸಲೆಂ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಆನಿ ಅವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಕರುನ್ ವರಯ್ಯಾಂ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂಚ್ಯೊ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊ ಸಾರ್ಕ್ಯೊಶ್ಯೊ ದಿಸ್ತಾಲ್ಯೊ. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ನವ್ಯಾ ವರಪ್ಲೆನ್ ಘಾಂಕಯ್ಲೆಲ್ಯಾ ಉಜ್ವಾಡಾಂತ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯೊ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಚುಕ್ ನಹಿಂ ತರಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಸತ್ ಉಗ್ತಾಪೆಂ ಕರ್ಚ್ಯಾಂತ್ ಸಲ್ವಾಲ್ಯಾತ್ ತೆಂ ರುಪ್ ರುಪ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ವಿರೇಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾಂನಿ ಅಲಕ್ಷ್ ಕೆಲೆಲಿ ಏಕ್ ಸಂಗತ್ ಆಸಾ. ತಾಂಚೆ ನದ್ರೆಕ್ ಚಮತ್ಕಾರಾನ್ ಗುಸ್ಪಡ್ ಪಾಚಾರ್ಚ್ಯೆ ವಿಶಿಂ ಅಧಿಕ್ ಕಾಂಯ್ ರಝಳ್ಯಾಲ್ಲೆಂ ನಾ. ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ನಹಿಂ, ಆಸಲೊ ಗುಸ್ಪಡ್ ಲೆಖ್ತಾನಾ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾಂನಿ ಮಾನುನ್ ಘೆತ್ಲಲಿ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ಘಡಾವಳಿಚಾ ಅಂಕ್ಯಾಂಚಿ ಮಾಂಡಾವಳ್ ಹಾಜಿರ್ ನಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಖಾತಿರ್ ಅವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಆನಿ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ವಿರ್ಲ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊಂಚ್ ನಹಿಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ತೀರ್ಪ್ ತಾಣಿ ದಾಟುನ್ ಸೊಡ್ಲೆಂಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಹಾಚೊ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾವ್ನ್ ವಿರ್ಲ್ಯೊಚ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಜಾವ್ನ್ಯಸ್ಲ್ಯಾರಿ ಹ್ಯಾ ತೀರ್ಪಾ ವಿಶ್ವಿಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ಜಮ್ಯಾಂತ್ ಮೆಳಂವ್ಕ್ ಜಾಂವ್ಯಾಸ್ತಾನಾ ಕಿತ್ಲ್ಯೊಶ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ನಾಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಗೆಲ್ಯಾತ್ ಯಾ ಮಾಯಾಕ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ಕೋಣ್ ಜಾಣಾ?

ಅಮೆರಿಕಾಚಾ ರೊಜರ್ ಎಬ್ರಹಾಮ್ಸ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಆನಿ ಅವಿರೋಧಾತ್ಮಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಅಧಿಕ್ ಗುಂಡಾಯೆನ್ ಚಲವ್ನ್ ಹ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಚಡಿತ್ ಥೊಡ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ತಲಾಸ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್. ಹ್ಯಾ ವಿಶಿಂ ಕಾಂಯ್ ಪುಣ್ ಸವ್ಲೊನ್ ಘೆನಾಸ್ತಾನಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ರಚನಾತ್ಮಕ್ ರುಪ್‌ಲಕ್ಷಣ್ ಸಮರ್ಪಕ್ ಒಳ್ಕೊನ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಲೆಂ ಪರಿಂ ಜಾಯ್ನಾ.

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲಿ ವಸ್ತ್ ಪಾರ್ಕಿತೆಲ್ಯಾಂಚಾ ದೊಳ್ಯಾಂಕ್ ಆನಿ ಬುದಿಕ್ ಆಡ್ ಜಾಯ್ಸಿಂ ಕರುಂಕ್ ಹುಮಿಣೆ ಘಡ್ಟೆಲ್ಯಾಂನಿ ವಾಪುರ್ಚೆ ಚಾರ್ ನಮುನ್ಯಾಂಚೆ ಚಮತ್ಕಾರ್ ತ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್ ದಿಲ್ಯಾತ್. ಹರ್‌ಯೆಕೆ ಹುಮಿಣೆಂತ್ ಏಕ್ ಪ್ರತಿಮಾ ಯಾ ರುಪ್ಣೆಂ (image or gestalt) ಘಡುನ್ ಪಾರ್ಕಿತೆಲ್ಯಾಂಚಾ ಮುಖಾರ್ ಉಭೆಂ ಕರ್ತಾತ್. ಅಸಲ್ಯಾ ರುಪ್ಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಮುಖ್ಯ ಕಾಮ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಪಾರ್ಕಿತೆಲ್ಯಾಂಚೆ ನದ್ರೆ ಥಾವ್ನ್ ಖರಿ ವಸ್ತ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಲಿಪಂವ್ಚಿ ಯಾ ಆಡ್ ಕರ್ಚಿ. ತ್ಯಾ ಪಾಸುನ್ ಅಸಲೆಂ ರುಪ್ಣೆಂ ರಚುಂಕ್ ಚಾರ್ ವಾಟೊ ಆಸಾತ್.

ಪಯ್ಲಿ ವಾಟ್ ವಿರೋಧಾಚಿ:- ಹಾಂತುಂ ಉಭೆಂ ಕೆಲೆಲ್ಯಾ ರುಪ್ಣ್ಯಾಚಿಂ ಲಕ್ಷಣಾಂ ಎಕಾಮೆಕಾ ರಾಜೆನ್ ಹೊಂದಾನಾಂತ್ ಯಾ ಜಮಾನಾಂತ್ ದೆಕುನ್ ಮುಳಾವೆಂ ಸಾರ್ಕೆಂ ಯಾ ವಸ್ತ್ ಸಾರ್ಕಿ ದಿಸಾನಾಶಿ ಕರ್ತಾತ್.

ದುಸ್ರಿ ವಾಟ್ ಅರ್ಧ್‌ಕುರ್‍ಯಾ ಮಾಹೆತಿಚಿ:- ಪಾರ್ಕಿತೆಲ್ಯಾಕ್ ಖರಿ ವಸ್ತ್ ದಾಕಯ್ತಾಂ ಮ್ಹುಣ್ ವಾಡುನ್ ವ್ಹರ್ತಾ ತರಿ, ಅಸಲಿ ಮಾಹೆತ್ ಕಸಲೆಂಚ್ ರುಪ್ಣೆಂ ಘಡುಂಕ್ ಪಾವಾನಾ. ಹಾಜರ್ ಆಸ್ಲೆಲೆ ಕಣ್ ಎಕಾಮೆಕಾ ಸಾರ್ಕೆ ಜಮಾನಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ ಬಗಾರ್ ಮಧೆಂ ಮಧೆಂ ಉಣ್ ಪಡ್ಲೆಲೆಂ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಗರ್ಜೆಕ್ ಜಾಯ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಲಾಭಾನಾ.

ತಿಸ್ರಿ ವಾಟ್ ಲೆಖಾವರ್‍ತ್ಯಾ ಮಾಹೆತಿಚಿ:- ಹಾಂಗಾಸರ್ ವರ್ಣನ್ ವಿವರಾಂಚಾ ಆವ್ರಾಚೊ ಲೊಟ್‌ಚ್ ಲೊಟ್. ಗರ್ಜೆಚಿ ಕಣ್ ಗರ್ಜೆ ಶಿವಾಯ್ ಭರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಕಣಾಂಚಾ ರಾಶಿಂತ್ ಭರ್‍ಸೊನ್ ಲಿಪೊನ್ ವೆತಾತ್. ಅಶೆಂ ರುಪ್ಣೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಸಯ್ರ್ ಬಯ್ರ್ ಜಾತಾ.

ಚವ್ತಿ ವಾಟ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಆಪುಟ್ ನಕ್ಲಿ ರುಪ್ಣ್ಯಾಚಿ:- ಹಾಂತುಂ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ್ ಕಣ್ ಸಗ್ಳೆ ಜಮಯ್ಲ್ಯಾರ್ ರುಪ್ಣೆಂ ತುರ್ತಾನ್ ಉಭೆಂ ಜಾತಾ. ಆನಿ ಜಾಪ್ ಸಮೆತ್ ತುರ್ತಾನ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಪುಣ್ ತಿ ಜಾಪ್ ಖರಿ ಮಾತ್ರ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನಹಿಂ. ಪಾರ್ಕಿತೆಲ್ಯಾ ಮುಖಾರ್ ಅಸಲೆಂ ನಕ್ಲಿ ರುಪ್ಣೆಂ ಉಭೆಂ ಜಾವ್ನ್ ತೆಂ ತಾಕಾ ಠಕಯ್ತಾ. ಆನಿ ಆಪ್ಲಿ ಜಾಪ್ ಚುಕ್, ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ್ ಯಾ ಬುರ್‍ಶಿ ಪುಣಿ ಜಾಲಿ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಪಾರ್ಕಿತಲೊ ಪರಿಪೂರ್ಣ್ ಸಲ್ವಾತಾ ಆನಿ ಲಜೆಕ್ ಉಂಡಿ ಜಾತಾ ಖಂಡಿತ್. ಹಿ ಹಿಕ್ಮತ್ ವಿಶೇಸ್ ಜಾವ್ನ್

ಕುಂಟೊಂಜ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ (catch riddles) ವಾಪುರ್ತಾತ್. ಹಾಕಾ ಸಾರ್ಕ್ಯೊ ಜಾಪ್ಯೊ ಬಲಿನ್ ದಂಡಿಸ್ ಸಯ್ತ್ ಹ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಕ್ ದಿಗೊ ದಿತಾ. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾಚ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆ ಪ್ರಕಾರ್ ವಿರೋಧಾಚೆ ವಾಟೆಕ್ ಲಾಗ್ಲೆಲಿ ತಿತ್ಲಿ ಸೊಂಪಿ ಆನಿ ಉತ್ತಿಮ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾಚಿ ವಾಟ್ ಆಸಲ್ಯಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾಕ್ ಸದ್ವ್ಯಾರ್ ಆಸೊಂಕ್ ನಜೊ ಮ್ಹುಣ್ ಒಪ್ಚಾರ್ ಅಡ್ಡಿ ನಾ.

ಹ್ಯಾ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾಚಾ ಆಖೆರಿಚೊ ಆಂಕ್ಡೊ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ವ್ಯತ್ಯಯಾ ಸಯ್ತ್ ವರ್ಗೀಕರಣಾ ವಿಶಿಂ ವ್ಹಾಪೆತ್ ಜೊಡ್ಚೊ. ಅಸ್ತಿಪ್ತಿಚಾ ಸಂಪ್ರದಾಂಯಾಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ವಾಪುರ್ಲೆಲ್ಯೊ ಜಾತಿ ಕಸಲ್ಯೊ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಹಾಚಾದ್ದಿಂ ವಿವರಿಲಾಂ. ತರಿಪುಣ್ ತಸಲೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಆತಾಂಚೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ನದ್ರೆಕ್ ಸಮರ್ಥಕ್‌ಶೆಂ ದಿಸಾನಾ. ದೆಕುನ್ ಆಧುನಿಕ್ ರಿತಿಂ ಪ್ರಕಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ನವ್ಯಾಚ್ ವಾಟೆಕ್ ಪಾವ್ಲ್ಯಾಂ ತಾಚಿ ಒಳಕ್ ಕರುಂಕ್ ಫಾವೊ.

ವ್ಯತ್ಯಯ್:

ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಎಕೆಚ್ ವಸ್ತುಚಿಂ ಯಾ ಭಾಶೆಂತ್ಲಿಂ ಯಾ ಉತ್ರಾಂತ್ಲಿಂ ಅನೇಕ್ ರುಪಾಂ ಮ್ಹುಣ್ ಸಮ್ಜೊವ್ಯೆತ್. ವ್ಯತ್ಯಯ್ ನಾಸ್ಲಲೊ ಭಾಶೆಚೊ ಕಸಲೊಚ್ ಕಣ್ ನಾ. ತಸೊಚ್ ಲೋಕ್ ಸಾಹಿತಾಚೊ ಕಣ್ ಸಯ್ತ್ ಲಿಖ್ ನಾಸ್ಲಲ್ಯಾ ನಮುನ್ಯಾಂನಿ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾವ್ಯೆತ್. ಹ್ಯಾ ಕ್ರಿಯೆಕ್ ಗಡ್ ಯಾ ಶೀಮ್ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ನಾ. ದೆಕುನ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಸಯ್ತ್ ಜಾಯ್ ತಶೆ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಹುಮಿಣಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ರುಪಕ್ ಜಾಲ್ಲೆಲ್ಯಾನ್ ಜಣ್ ಎಕ್ಲ್ಯಾಚೆ ಖುಶೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಯಾ ನದ್ರೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಹುಮಿಣೆಚೆಂ ರುಪ್ ಬದ್ಲೊಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಆಸಾ. ಲೊಕ್‌ಸಾಹಿತಾಚೆ ಹೆ ವಸ್ತುಂತ್ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಉಪ್ಜೊಂಕ್ ಪಾಂಚ್ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಕಾರಣಾಂ ರಖ್ಳ್ಯಾತಾತ್:- ಮ್ಹಣ್ಜೆ ರುಪಕಾಚೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾಂವ್ಚೊ, ರುಪಾಚೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾಂವ್ಚೊ, ಕ್ರಿಯೆಚೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾಂವ್ಚೊ, ಲಯೆಚೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾಂವ್ಚೊ ಆನಿ ಅರ್ಥಾಚೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾಂವ್ಚೊ.

ರುಪಕಾಚೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾಂವ್ಚೊ:- ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲಿ ವಸ್ತ್ ಎಕ್‌ಚ್ ಉರ್ತಾ ತರಿ, ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂತ್ ವೆವೆಗ್ಳೊ ರುಪಕ್ ಉಭೊ ಜಾತಾ. ದೆಕಿಕ್ -

1. ಆದಾಂವ್ಚಿಂ ಮೆಟಾಂ ಪುಸುನ್ ವೆಚಿಂ ನಹಿಂ - ಮಾಡಾಚಿಂ ಕರ್ವಾಣಾಂ.

2. ಹಾತ್ ಆಸಾತ್ ಪುಣ್ ಪಾಂಯ್ ನಾಂತ್
   ಪೊಟ್ ಫಡುನ್ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ತಾಂತುಂತ್ ಕಾಂಯ್ ನಾ - ಖೊಮಿಸ್

3. ಗುಜ್ ಗುಜ್ ಗುಜಿತ್ ಕಿಲ್ಲಾ ಕುಶಿಂತ್
   ಕಾಂಯ್ ತುಜ್ಯಾ ಮನಾಂತ್ ಸಾಂಗ್ ಮ್ಹುಜ್ಯಾ ಕಾನಾಂತ್ - ತಾಂತ್ರಿಂ

4. ಆಪಿನ್ ಗೋಪಿನ್ ವಾಗ್ ಬಸ್ಲಾ ಕೊನ್ಯಾಂತ್
ಕಿತೆಂ ಆಸಾ ತುಜ್ಯಾ ಮನಾಂತ್ ಸಾಂಗ್ ತೆಂ ಮ್ಹುಜ್ಯಾ ಕಾನಾಂತ್ – ಕುಮ್ಸಾರ್ ಜಾವಪ್

5. ಗೊಡ್ ಗೊಡ್ ಗುಪಿತ್ ಲಾಂಕ್ಡಾಚಾ ಘರಾಂತ್
ಕಾಯ್ ತುಜ್ಯಾ ಮನಾಂತ್ ಸಾಂಗ್ ಮ್ಹುಜ್ಯಾ ಕಾನಾಂತ್ – ನಾಲ್ಲ್ ಹಾಲೊಂವ್ಚೊ

ಹ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಸಾಂಗಾತಾ ಘೆತ್ಲ್ಯಾರ್ ತಾಂಚೆ ಮಧೆಂ ರುಪಕ್ ಬದಲ್ಲಾ ಮಾತ್ರ್ ನಹಿಂ, ಬಗಾರ್ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲ್ಯೊ ವಸ್ತು ಸಯ್ತ್ ಬದಲ್ಲ್ಯಾತ್ ತೆಂ ದಿಸ್ತಾ. ಹಾಕಾ ಆನಿಯೆಕ್ ದಾಕ್ಲೊ –

1. ಎಕಾ ಬಾಂಯ್ತ್ ದೋನ್ ಉದ್ಕಾಂ – ತಾಂತಿಂ
2. ಎಕಾ ಬಿಳಾಂತ್ ಏಕ್ ಬೊಳ್ ದೆಂಕ್ಳೆ – ಪಣ್ಸಾಚಿಂ ಬಿಕ್ಣಾಂ
3. ಎಕಾ ಭಾಟ್ಯೆಂತ್ ತೀನ್ ವಾಟ್ಲೊ್ಯ, ಎಕ್ ಜಳ್ಟಾ, ದೊನ್ ತಂಡ್ ಆಸಾತ್ – ಸುರ್ಯೊ, ಚಂದ್ರೆಮ್ ಆನಿ ಭುಮಿ

ಹುಮಿಣೆಚಾ ರುಪಾಚೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾಂವ್ಚೊ: ಹಾಂತುಂ ರುಪಕ್ ಆನಿ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲಿ ವಸ್ತ್ ಆಸ್ಲೆಲೆ ಬರಿಚ್ ಉರ್ತಾ. ತರಿ ಹುಮಿಣೆಚೆಂ ರೂಪ್ ಮಾತ್ರ್ ಬದಲ್ತಾ. ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ –

1. ಆಂಗ್ ಆಸಾ ಮಾತ್ಯಾರ್, ಪಾಯ್ ಆಸಾತ್ ಮಾತ್ಯಾರ್
ಪಾಕಾಟ್ ಆಸಾತ್ ಮಾತ್ಯಾರ್, ಕೊಣಾಚೆ? – ಉವೆಚೆ

2. ಗುಡ್ಗುಡ್ಟಾ ಘಡ್ಗಡೊ ನಹಿಂ,
ಮುಕುಟ್ ಆಸಾ ರಾಯ್ ನಹಿಂ,
ಬಂಧಿಂತ್ ಆಸಾ ಚೊರ್ ನಹಿಂ – ಗುಡ್ಗುಡೊ ನಾರ್ಲ್

ತ್ಯೆಚ್ ಪರಿಂ ರುಪಕ್ ಆಸಾ ತಸೊ ಆಸೊನ್ ರುಪ್ ಆನಿ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲಿ ವಸ್ತ್ ಬದ್ಲಾವ್ಯೆತ್ –

1. ಯೆದೆಶ್ಯಾ ಚಲಿಯೆಕ್ ವಾಂವ್ ಲಾಂಬ್ ಪಾಂತಿ – ಸುವಿಸುತ್

2. ಯೆದೆಶ್ಯಾ ಪಿಲಾಕ್ ಪೊಟ್‌ಭರ್ ಮುಸ್ತಾಯ್ಕಿ – ಪಿಯಾವ್

3. ಗೆಣ್‌ಭರ್ ಮನ್ಶಾಕ್ ಹಾತಿ ಭರ್ ಖಾಡ್ – ನಾರ್ಲ್

ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯತ್ಯಯಾಂತ್: ರುಪಕ್ ಆಸಾ ತಸೊ ಉರೊನ್ ಪಾಚಾರ್ಲ್ಲೆಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಬದಲ್ತಾ. ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲಿ ವಸ್ತ್ ಪಯ್ಲೆಚಿಚ್ ಆಸ್ಯೆತ್ ಯಾ ತೀ ಬದ್ಲಾವ್ಯೆತ್.

ವಸ್ತ್ ಬದ್ಲಾನಾಸ್ಲೆಲ್ಯಾ ವ್ಯತ್ಯಯಾಕ್ ದಾಕ್ಲೊ -

1. ನೆದೆರ್ಶ್ಯಾ ಪಿಲ್ಯಾಕ್ ಪೊಟ್‌ಭರ್ ಮುಸ್ತಾಯ್ಕಿ - ಪಿಯಾದ್

2. ಮ್ಹುಜೆಂ ಚಾಮ್ಡೆಂ ತುಂ ವಡ್ಡಿ ತರೀ
ರಡ್ಚಲೊಯ್ ತುಂ ಶಿವಾಯ್ ಹಾಂವ್ ನಹಿಂ - ಪಿಯಾದ್

ವಸ್ತ್ ಬದಲ್ಚ್ಯಾ ವ್ಯತ್ಯಯಾಕ್ ದಾಕ್ಲೊ -

1. ಮ್ಹುಜೊ ಏಕ್ಲೊ ಆಜೊ ಆಸಾ,
ಮಾತ್ಯಾ ಸಯ್ತ್ ಬೊಳ್ ಫಾಲ್ಸ್ ಬಸ್ಲಾ - ಖಿಡಾಪ್

2. ಮ್ಹುಜೊ ಏಕ್ಲೊ ಆಜೊ ಆಸಾ,
ವರ್ಸಾಕ್ ಪಕ್‌ಚ್ ಪಾಪ್ಟಿಂ ಹಾಸ್ತಾ - ಕಾಜುಚೊ ರೂಕ್ ಫುಲ್ತಾ

ಅಸಲೆಂ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಸೊಡ್ಲ್ಯಾರ್, ಅಖಿಂಡ್ ಆನಿಯೆಕ್ ಆಂಕ್ವ್ಯಾಂಚಾ ರುಪಾರ್ ಪಿಣ್ಸ್ಲೆಲಿ ಹುಮಿಣಿ ಆಪ್ಲೆಂ ರುಪ್ ಬದ್ಲುನ್ ಏಕಾ ಸಾದ್ಯಾ ಸವಾಲಾಚೆಂ (ಪುಣ್ ಉಪಮಾತ್ಮಕ್ ರುಪಕಾಚೆಂ) ರುಪ್ ಘೆಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾ. ದೆಕಿಕ್ -

1. ಆಮ್ಗೆರ್ ಏಕ್ ಮ್ಹಾತಾರಿ,
ಹಾತ್ ನಾಂತ್ ಪಾಯ್ ನಾಂತ್, ದೊಳೊ ಮಾತ್ರ್ ಪಕ್‌ಚ್ - ಸುಪಿ

2. ಆಮ್ಗೆಲೆಚೊ ದೊಳೊ ಚೊಪಿಸ್ ವೊರಾಂಯ್ ಉಗ್ತೊ,
ತಿಣೆ ದೆಕ್ಲೆಲೆಂ ಮಾತ್ರ್ ಕಾಂಯ್ಚ್ ನಾ. - ಸುಪಿ

ಲಯ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಬದ್ಲೊಂಚೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ: ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಬಹುತೆಕ್ ಕವನಾ ರುಪಾರ್ ಆಸಾತ್. ಕವನಾಂತ್ ಲಯ ಅವಶ್ಯ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ಹೆಂ ಲಯಾಚ್ ಬದ್ಲಾತ್ ತರ್ ಜಾಲೆಂ. ದೆಕಿಕ್:-

1. ಉದಾಕ್ ಪಳೆಲ್ಯಾ ಘರಾ ರಾಗಾನ್ ಘೆಂಡೆತಾ - ಸಾಬು

2. ಖಾಂವ್ಕ್ ನಾ ಜಿರಂವ್ಕ್ ನಾ, ಹಾತಾಂತ್‌ಚ್ ಮುಗ್ದೊನ್ ವೆತಾ - ಸಾಬು

ಅರ್ಥಾಚೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಜಾಂವ್ಚ್ಯೊ ವ್ಹಿಳ್ಯಾರ್ ಸುಚಿತ್ ಜಾಲೆಲಿ ವಸ್ತ್ ಬದಲ್ಚಿ ವ್ಹಿಣ್ ಜಾಲಿಂ. ಹಾಚೆ ಫುಡೆಂಚ್ ದಿಲೆಲ್ಯಾ ದಾಕ್ಲ್ಯಾಂನಿ ವಸ್ತ್ ಬದಲ್ಚೆ ಪಿಶಿಂ ಜಾಯ್ತಿ ದಾಕ್ಲೆ ದಿಲ್ಯಾ. ತೆ ಸಗ್ಳೆ ಹ್ಯಾಚ್ ನಮುನ್ಯಾಚೆ ದೆಕುನ್ ಚಡ್ತಿಕ್ ದಾಕ್ಲ್ಯಾಂಚಿ ಹಾಂಗಾ ಗರ್ಜ್‌ಶಿ ದಿಸಾನಾ.

ಅಸಲ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವ್ಯತ್ಯಯಾಂನಿ ಹುಮಿಣೆಚೊ ಬದಲ್ಲಾಸ್ತಾನಾ ಥಿರ್ ಉರ್ಲೊಚಿ ವಾಂಟೊ ಕೆವಾಳಾರೀ ಚುಕಾನಾ. ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆ ಜಿಣೆಯೆಂತ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ಘಾಸಾಕ್

ಪಡಾನಾಸ್ಲೆಲಿ ವಸ್ತುಚ್ ನಾ ಮ್ಹುಣಯೆತ್. ದೆಕುನ್ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಘಡೊಂಕ್ ತಿತ್ಲ್ಯೊಚ್ ನಮುನ್ಯಾವಾರ್ ವಾಟೊ ಆಸ್ತಾ. ರುಪಕಾಚಾ ಚಮತ್ಕಾರಾಚೆರ್ ಹೊಂದೊನ್ ಎಕಾಚ್ ವಸ್ತು ವಿಶಿಂ ಬ್ಯಾಸ್ತರ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಆಸ್ಯೆತ್. ದೆಕ್ತೆಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಕಲ್ಪನ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ವಿಶಾಲ್ ಆಸಾ ತಿತ್ಲೆಂ ತಾಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ವಿಸ್ತಾರ್ತಾ ಆನಿ ಅಸೊ ಎಕ್ಲೊಚ್, ಎಕೆಚ್ ವಸ್ತುವಿಶಿಂ ಆನಿಕೀ ಅಧಿಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಗುಂತುಂಕ್ ಸಕ್ತಾ. ಲೊಕ್‌ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಮಾಲಕ್ ಲೋಕ್‌ಚ್. ದೆಕುನ್ ಲೊಕಾಚಾ ಅಸಲ್ಯಾ ಹಕ್ಕಾಂಕ್ ಆನಿ ಚಮತ್ಕಾರಾಂಕ್ ಖಾಡುಂ ಘಾಲುಂಕ್ ಕೊಣಾಕ್‌ಚ್ ಅಧಿಕಾರ್ ನಾ.

ವರ್ಗೀಕರಣ್:

ಅರ್ಥ್ ಆನಿ ಮನೊರಂಜನಾಚಿ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯ್ ಸಲಿಸಾಯೆನ್ ಲಾಭ್ಚೆ ಪಾಸುನ್ ಖಂಚಾಯ್ ವಸ್ತುಚೆ ನಮುನ್ಯಾವಾರ್ ವಾಂಟೆ ಕರ್ಚಾಕ್ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್. ಹಾಚೆ ವರ್ವಿಂ ವಸ್ತುಚೆಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಆನಿ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುಂಕ್ ಅನ್ಕುಲ್ ಜಾತಾ. ತರಿಪುಣ್ ಅಶೆಂ ಕೆಲೆಲೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಶಾಶ್ವಿತ್ ತಶೆಂಚ್ ಉರೊಂಕ್ ಜಾಯ್, ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಬದ್ಲುಂಕ್ ನಜೊ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಕಾಯ್ದೊ ಕಾಂಯ್ ನಾ.

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ವರ್ಗೀಕರಣಾಂತ್ ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾನಿ ಧರ್ಲೆಲ್ಯೊ ತೀನ್ ವಾಟೊ ದಿಸ್ತಾತ್. ವಸ್ತುಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆನಿ ಜಾಪ್ ಲೆಗುನ್ ಕೆಲೆಲೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಪಯ್ಲೆಚೆಂ. ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಆರ್ಚರ್ ಟೆಯ್ಲರಾನ್ ಕೆಲೆಲೆಂ ತೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ದುಸ್ರೆಂ. ಆನಿ ಆರ್ವಿಲ್ಯಾ ಭಾಶಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಚ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾನಿ ಕೆಲೆಲೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ತಿಸ್ರೆಂ.

ವಸ್ತುಚೊ ಅರ್ಥ್ ಆನಿ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಿ ಜಾಪ್ ಲೆಗುನ್ ಕೆಲೆಲೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್:

ಹ್ಯಾ ವರ್ಗೀಕರಣಾಂತ್, ವರ್ಣನಾಂತ್ ಕಿತ್ಲ್ಯೊ ಆನಿ ಕಸಲ್ಯೊ ವಸ್ತು ಆಸಾತ್, ತಾಂಚೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ಆನಿ ಮಾನ್ ಕಸಲೊ, ಹೆಂ ಕಸಲೆಂಯ್ ಗುಮಾನ್ ಕರಿನಾಸ್ತಾನಾ ಫಕತ್ ಜಾಪಿಚಿ ವಸ್ತ್ ಕಸಲಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಪಳೆತಾತ್. ಆಧುನಿಕ್ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಾಕ್ ಹೊ ಉಪಾಯ್ ಅಧಿಕ್ ಪಸಂದ್. ಹಾಚೆವರ್ವಿಂ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಘಡುನ್ ತ್ಯೊ ವಾಪುರ್ತೆಲ್ಯಾ ಲೊಕಾ ವಿಶಾಂತ್ ಅಧಿಕ್ ಗುಂಡಾಯೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುಂಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ಜಾತಾ. ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ ಮೆಟಾನ್ ಮೆಟ್ ಆನಿ ಘಡಿಯೆನ್ ಘಡಿ ಘಡ್ಚ್ಯೊ ಸಂಗ್ತಿ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಪಾಸುನ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ವಾಪುರ್ಚ್ಯೊ ವಸ್ತು ಲೆಗುನ್ ಹ್ಯಾ ವರ್ಗೀಕರಣಾಚೆ ವಿಭಾಗ್ ಜಾತಾತ್.

ಆರ್ಚರ್ ಟೆಯ್ಲರಾಚೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್: ಹೆಂ ತಾಣೆಂ ದಶಮಾಂಕಾಂನಿ ಮಾಂಡುನ್ ಹಾಡ್ಲಾಂ. ಹಾಂತುಂ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚ್ಯೊ ಜಾಪಿ ಮುಖ್ಯ ನಹಿಂ. ಬಗಾರ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚಾ ರುಪಕಾಂತ್ ಉಪಮಾನಾ ಪಾಸುನ್ ವಾಪುರ್ಲೆಲ್ಯೊ ವಸ್ತು ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನಾಸಾತ್. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರ್ ತಾಣೆ ವಿಭಾಗ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್.

ಉಪಮಾನಾಂತ್ ಮನಿಸ್ ಆನಿ ಮನ್ಶಾತಿ ಸೊಡುನ್ ಹೆರ್ ಜೀವ್ ಜಂತುಂಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯೊ ಝುಮಿಣ್ಯೊ ಪಯ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚೊ. ಮನ್ಶಾತಿಂಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಆಸ್ಚ್ಯೊ ದುಸ್ರ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚೊ. ಮನ್ಶಾಕ್ ತುಲನ್ ಕೆಲೆಲ್ಯೊ ತಿಸ್ರ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯೊ. ರುಕ್ ಝಾಡಾಂಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕರ್ಚ್ಯೊ ಚವ್ಥ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯೊ ಆನಿ ಆಖೇರಿಕ್ ನಿರ್ಜೀವ್ ವಸ್ತುಂಚೊ ಉಲ್ಲೇಖ್ ಕರ್ಚ್ಯೊ ಪಾಂಚ್ವ್ಯಾ ವರ್ಗಾಚ್ಯೊ.

ಪಯ್ಲ್ಯಾ ವರ್ಗಾಕ್ ದಾಕ್ಲೊ:-

'ತಾಂಗೆಲ್ಯಾ ದೆವಾಕ್ ಪಾಟ್ಲ್ಯಾನ್‌ಯ್ ಶಿಪ್ಟಿ, ಮುಖ್ಲ್ಯಾನ್‌ಯ್ ಶಿಪ್ಟಿ' (ಹಸ್ತ್)

ಹಾಚೊ ವರ್ಗಾಚೊ ಅಂಕೊ 1. ಉಪವರ್ಗಾಚೊ ಅಂಕೊ 1. ಕಸಲೊ ದೇವ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ನಾ ದೆಕುನ್ ತೊ ಅಂಕೊ 0. ಆಸಲೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಹೊ ಪಯ್ಲೊ ದೆಕುನ್ ವ್ಯತ್ಯಯಾಚೊ ಅಂಕೊ 1. ಅಶೆಂ ಲೆಖ್ಲ್ಯಾರ್ ವರ್ಗೀಕರಣಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಝುಮಿಣೆಚೊ ಅಂಕೊ 1.1.0.1. ಆಸೊ ರಾವ್ತಾ.

ದುಸ್ರ್ಯಾ ವರ್ಗಾಕ್ ದಾಕ್ಲೊ:-

'ತಾಂಬ್ಡ್ಯಾ ಗುಡ್ಯಾರ್ ಬತ್ತಿಸ್ ಘೊಡೆ,
ಆತ್ತಾಂ ನಾಚ್ತಾತ್ ಆತ್ತಾಂ ಉಡ್ಟಾತ್
ಆತ್ತಾಂ ತಂಡ್ ಬಸ್ತಾತ್.' (ದಾಂತ್)

ಮನ್ಶಾತ್ ದೆಕುನ್ ವರ್ಗಾಚೊ ಅಂಕೊ 2. ಮನ್ಶಾಕ್ ಪಯ್ಲಿ ಉಪ್ಕಾರ್ಚಿ ಮನ್ಶಾತ್ ದೆಕುನ್ ಉಪವರ್ಗಾಚೊ ಅಂಕೊ 1. ಹಾಂತುಂ ಘೊಡ್ಯಾಕ್ ಪಯ್ಲೆಂ ಸ್ಥಾನ್ ದೆಕುನ್ ಪರ್ತುನ್ ಅಂಕೊ 1. ಘೊಡ್ಯಾ ಪಿಶ್ಯಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಝುಮಿಣ್ಯಾಂತ್ ಹೊ ಸಾತ್ವೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖುಂ ತರ್ ಆಖೆರಿಚೊ ಅಂಕೊ 7. ಆತಾಂ ವರ್ಗೀಕರಣಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಝುಮಿಣೆಚೊ ಅಂಕೊ 2.1.1.7. ಆಸೊ ರಾವ್ತಾ.

ತಿಸ್ರ್ಯಾ ವರ್ಗಾಕ್ ದಾಕ್ಲೊ:-

'ಆಮ್ಗೆರ್ ಆಯ್ಲೆ ತೇಗ್ ಸಯ್ರೆ
ದೋಗ್ ಭಾಯ್ರ್ ರಾವ್ಲೆ ಆನಿ ಏಕ್ಲೊ ಭಿತರ್ ರಿಗ್ಲೊ.' (ವ್ಹಾಣೊ ಭಾಯ್ರ್ ಸೊಡ್ನ್ ಸಯ್ರೊ ಭಿತರ್ ಚಲ್ತಾ)

ಹಾಂಗಾ ವರ್ಗಾಚೊ ಅಂಕೊ 3. ಮನಿಸ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾಚ್ 1. ಸಯ್ರೆ ದೆಕುನ್ ತೆ ಘರಾ ಭಾಂಯ್ಲಿ ಜಾಲೆಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಕಾಂ ಅಂಕೊ 5 ದಿವ್ಯಾಂ. ಸಯ್ರ್ಯಾಂ ಪಿಶಿಂ ಝುಮಿಣೆಚೊ ಹೊ ಪಯ್ಲೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ಲ್ಯಾರ್ ಆಖೆರಿಚೊ ಅಂಕೊ 1. ಆತಾಂ ಹ್ಯಾ ಝುಮಿಣೆಕ್ ವರ್ಗೀಕರಣಾಂತ್ ಮೆಳ್ಚೊ ಅಂಕೊ 3.1.5.1. ಆಸೊ ರಾವ್ತಾ.

ಚವ್ತ್ಯಾ ವರ್ಗಾಕ್ ದಾಕ್ಲೊ:-

'ಆಮ್ಗೆರ್ ಏಕ್ ವಾಲ್ ಆಸಾ, ತೊಂಡ್ ನಾ ಜಿಬ್ ನಾ
ಪುಣ್ ಪರ್ತುನ್ ಪರ್ತುನ್ ಉಲಯ್ತಾ.' (ಟೆಲಿಫೊನ್)

ಹಾಂಗಾಸರ್ ಚವ್ತೊ ವರ್ಗ್ ದೆಕುನ್ ಪಯ್ಲೊ ಅಂಕೊ 4. ಸಸ್ಯ ಜಾತ್ ದೆಕುನ್ ದುಸ್ರೊ ಅಂಕೊ 1. ವಾಲ್ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ತಿಸ್ರೊ ಅಂಕೊ 3. ಆನಿ ವಾಲಿವಿಶಿಂ ಹೊ ಪಯ್ಲೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ದೆಕುನ್ ಆಖೆರಿಚೊ ಅಂಕೊ 1. ತವಳ್ ವರ್ಗೀಕರಣಾಂತ್ 4.1.3.1. ಹ್ಯಾ ಹುಮಿಣೆಚೊ ಅಂಕೊ.

ಪಾಂಚ್ವ್ಯಾ ವರ್ಗಾಕ್ ದಾಕ್ಲೊ:-

'ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಾಂದ್ರೆಕ್ ಶೆಂಭರ್ ಬುರಾಕ್' - (ಪೊಳೊ)

ಪಾಂಚ್ವೊ ವರ್ಗ್ ದೆಕುನ್ ಪಯ್ಲೊ ಅಂಕೊ 5. ಘರಾಂತ್ ವಾಪುರ್ಚಿ ವಸ್ತ್ ದೆಕುನ್ ದುಸ್ರೊ ಅಂಕೊ 1. ಖಾಣಾ ಜೆವ್ಣಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ವಿಶೆವಾಕ್ ವಾಪುರ್ಚಿ ವಸ್ತ್ ದೆಕುನ್ ತಿಸ್ರೊ ಅಂಕೊ 2. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಹೊ ತಾಚೊ ಪಯ್ಲೊ ವ್ಯತ್ಯಯ್ ದೆಕುನ್ ಆಖೆರಿಚೊ ಅಂಕೊ 1. ಅತಾಂ ವರ್ಗೀಕರಣಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ಹುಮಿಣೆಕ್ 5.1.2.1. ಅಂಕೊ ಮೆಳ್ತಾ.

ಟೆಯ್ಲರಾಚೆಂ ಹೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಇಲ್ಲೆಶೆಂ ಕಶ್ಟ್ ತರಿ, ಏಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಸಮ್ಜೊನ್ ಘೆತಚ್ ತೆಂ ಏಕ್ ಉಂಚ್ಲೆಂ ಸಮೀಕರಣ್. ವಿಶೇಸ್ ಜಾವ್ನ್ ಲೊಕ್ ಜ್ಞಾನಾಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಅಧಿಕ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತಾ. ಹ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂಚೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಯೆದೊಳ್ ಕೊಣೆ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಂ ನಾಂತ್. ಹ್ಯಾ ಫುಡ್ಲೆ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಜಾಗೆ ಜಾವ್ನ್ ಹೆಂ ಕಾಮ್ ಕಾಂಯ್ ಕರ್ತಿತ್ ಕೊಣ್ಣಾ.

ಭಾಶಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾಚ್ಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಕೆಲೆಲೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್:

ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಭಾಶೆಚೊ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಸಯ್ತ್ ಅಧಿಕ್ ಬಳಾಧಿಕ್ ಆಸಾ. ಭಾಶೆಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರುಂಕ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಚಡ್ ಉಪ್ಕಾರ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಭಾಶಾವಿಜ್ಞಾನಿಂನಿ ಹಾಂಚೆಂ ವರ್ಗೀಕರಣ್ ಕರುಂಕ್ ಆಪ್ಲೊಚ್ ಏಕ್ ಉಪಾಯ್ ಸೊಧ್ಲೆಲ್ಯಾಂತ್ ಆಜಾಪ್ ನಾ. ಹಾಣೆಂ ಪಯ್ಲೆ ಪ್ರಮುಖ್ ತೀನ್ ವರ್ಗ್ ಕೆಲೆ ಮ್ಹಣ್ಜೆ ರುಪ್ ಪ್ರಧಾನ್ (form-based) ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ, ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಧಾನ್ (action based) ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ, ಅರ್ಥ್ ಪ್ರಧಾನ್ (semantically-controlled) ಆಸ್ಚ್ಯೊ ಹುಮಿಣ್ಯೊ. ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಹ್ಯಾ ವರ್ಗಾಂಚೆ ತಾಣೆಂ ಉಪವರ್ಗ್ ಕೆಲೆ.

ರುಪ್‌ಪ್ರಧಾನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ:-

ಹಾಂತುಂ ವಸ್ತುಚೆಂ ನಾಂವ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ವಸ್ತುಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಮಾತ್ರ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಆಸ್ತಾ, ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ –

1. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ರುಕಾಕ್ ಪಂದ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಂಕ್ರಿ – (ಖಾಡ್ಕೆಕ್ ಖಾಡ್)
2. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ವಾಲಿಕ್ ಏಕ್‌ಚ್ ಆಂಕ್ರಿ – (ದಿವೊ)
3. ಯೆದೆಶ್ಯಾ ಪೊರಿಕ್ ಶೆಂಭರ್ ಬಾವಾಡೆ ಕಿರ್ಗಿ – (ಪಿಯಾವ್)
4. ಯೆದೆಶ್ಯಾ ವೊಡ್ಕೆಂತ್ ಕಾಂಟ್ ಭರ್ ವೊತ್ಯಾಂ – (ದಾಳಿಂಬ್)

ಹೆ ವಯ್ಲೆ ದಾಕ್ಲೆ ಸಾಧ್ಯಾ ಎಕಾ ವಾಕ್ಯಾಚೆ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ವಯ್ರಾವಯ್ರ್ ವಾಕ್ಯಾಂ ಗುಂತ್ಲೆಲಿ ಸಾಂಕಳ್ ಆಸಾನಾ ಮ್ಹುಣ್ ನಹಿಂ.

ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್:

1. ಬಾಯೆಕ್ ಸ ದೊಳೆ
   ಬಾಬಾಕ್ ತೀನ್ ದೊಳೆ
   ಮ್ಹುಜೆ ತಸಲ್ಯಾ ಅಪ್ರಾಧ್ಯಾಕ್ ಏಕ್‌ಚ್ ದೊಳೊ – (ಪಿರ್ಲುಕ್, ನಾರ್ಲ್ ಆನಿ ಸುವಿ)

2. ಮಾಜ್ರಾಬರಿ ಕಾನ್ ಮ್ಹುಜೆ
   ಮಾಜ್ರಾಬರಿ ತಕ್ಲಿ.
   ಮಾಜ್ರಾಬರಿ ಪಾಯ್ ಮ್ಹುಜೆ
   ಮಾಜಾರ್ ಹಾಂವ್ ನಹಿಂ ತರಿ
   ಹಾಂವ್ ಕೋಣ್ ಮ್ಹುಣ್ ಸಾಂಗ್ಶಿ? – (ಬೊಕುಲ್)

ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಧಾನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ:-

ವಸ್ತುಚಿ ಕ್ರಿಯಾಚ್ ಹಾಂತುಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಆಸ್ತಾ. ಸಾಧಿ ಕ್ರಿಯಾ ಆಸ್ಯೆತ್ ಯಾ ವಿಷೇಧ್ ಬಳ್ ಜಾವ್ಯೆತ್, ಯಾ ವಿರೋಧ್ ಅಧಿಕ್ ಜಾವ್ಯೆತ್. ಪುಣ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾಂತ್ ಕ್ರಿಯಾ ಮಾತ್ರ್ ಮುಖ್ಯ ಜಾವ್ನಾಸಾಜಯ್.

ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್:

1. ಆಮ್ಗೆರ್ ಏಕ್ ಘೊಡೊ ಆಸಾ
   ಕಾನ್ ಪ್ಡಲ್ಯಾರ್ ಶಿಪ್ಟೆನ್ ಜಾಬ್ತಾ – (ಕಾತರ್)

2. ಆಮ್ಗೆರ್ ಎಕ್ಲಿ ಆಸಾ,
   ಪಾವಸ್ಲೆ ತಿಕ್ಲಿ ಚಪ್ ರಡ್ಟಾ – (ಗುಂಡ್ ತೆಲಾಚಿ ಕಾಯ್ಲ್)

3. ಆವ್ಚೆಂ ಸುಕ್ಣೆಂ ಬೊಂಚಿನ್ ಚಲ್ತಾ - (ಲಟ್ಟು)

4. ಆವಯ್ ಜಳ್ಟಾ ಧುವ್ ಶಿಜ್ತಾ - (ತೊರಿಚಿ ಕಾಡಿ ಆನಿ ತೊರಿಚಿ ದಾಳ್)

ಅರ್ಥ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಹುಮಿಣ್ಯೊ:

ಹಾಂತುಂ ವಾಕ್ಯಾಂ ವಯ್ರ್ ವಾಕ್ಯಾಂ ಕ್ರಿಯಾ ಆನಿ ವರ್ಣನ್ ಚಡವ್ನ್ ಅರ್ಥ್ ವಾಡಯ್ತಾತ್.

ದಾಕ್ಲ್ಯಾಕ್ -

1. ಆವಯ್ಚೊ ಭಾವ್ ನಹಿಂ, ಆಕಯ್ಚೊ ಘೊವ್ ನಹಿಂ
   ಮಾಮಾ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಶಿವಾಯ್ ಆಪಂವ್ಚೊ ನಹಿಂ - (ಚಂದ್ರೆಮಾ)

2. ಆವಾಜ್ ನಾ ಉತಾರ್ ನಾ, ಖಾತಾ ಪುಣ್ ಪಿಯೆನಾ
   ತೊಂಡ್ ಆಸಾ ಜಿಬ್ ನಾ
   ಶಿಮ್ಟಿ ಆಸೊನ್ ಘೊಡೊ ನಹಿಂ
   ಪಾಕಾಟೆ ಆಸೊನ್ ಸುಕ್ಣೆಂ ನಹಿಂ - (ಮಾಸ್ಳಿ)

ಇತ್ಲೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಅವಲೋಕನ್ ಕರ್ತಾನಾ ಏಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಸತ್ ರ್ಝುಳ್ಕಾತಾ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಖಿರ್ಯೊಚ್ ಲೊಕಾಕ್ ಧಾದೊಶಿ ಕರ್ತಾತ್, ಮತ್ ಚುರುಕ್ ಕರ್ತಾತ್, ಪಂತಾಕ್ ಪಡಾಶೆಂ ಕರ್ತಾತ್, ಶೆಳೆಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಜಾಗಯ್ತಾತ್, ಉಬ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಂ ಉಮ್ವಾಳಾಯ್ತಾತ್. ಪುಣ್ ಹುಮಿಣ್ಯಾಂನಿ ಆಟಾಪ್ಲಲೊ ಗುಂಡ್ ಆನಿ ಬಳಾದಿಕ್ ಚಮತ್ಕಾರ್ ಸಾರ್ಕೆ ರಿತಿನ್ ಸಮ್ಜೊನ್ ಘೆಂವ್ಚೆಂ ತಿತ್ಲೆಂ ಸುಲಭ್ ನಹಿಂ. ಅಸಲ್ಯಾ ಕಾಮಾಕ್ ಮ್ಹೆನತ್ ಕಾಡ್ತಾ ತೊ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಶಾಣೊ. ಅಸಲೆ ಥೊಡೆ ಜಣ್ ಮಾತ್ರ್ ಆಸ್ಯೆತ್ ಜಸೆ ಜೆಟ್ ವಿಮಾನ್ ಚಲಯ್ತುಲೆ. ಪುಣ್ ತೆಂ ವಿಮಾನ್ ಉಬ್ತಾ ತೆಂ ಪಳೆವ್ನ್ ಆಜಾಪ್ಲಲೊ ಸಗ್ಳೊ ಸಂಸಾರ್ ಆಸ್ಚೆ ಪರಿಂ ಹುಮಿಣ್ಯೊ ಆಯ್ಕೊನ್ ರೊಮಾಂಚನ್ ಭೊಗ್ತಾ ಸಾಧ್ಯಾ ಲೊಕಾಚೊ ಸಂಸಾರ್, ತಾಂಚೆಂ ಹೆಂ ದಾಯ್ಜ್.

****

ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ?

- ಎಡ್ವಿನ್ ಜೆ.ಎಫ್. ಡಿಸೋಜ಼ಾ

ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ?

ಹ್ಯಾ ಸವಲಾಚಿ ಜಾಪ್ ಎಕಾ ನಿರ್ದಿಶ್ಟ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾನ್ (definition) ಸಮ್ಜಾಂವ್ಕ್ ಕಶ್ಟ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹ್ಯಾ ಸವಲಾಚ್ಯಾ ಜಾಪಿಂತ್ ದೋನ್ ರೂಂದಾಯೆಚೆ ಅರ್ತ್ ಆಸಾತ್: ಹ್ಯಾ ಅರ್ತಾಂತ್ ಪರತ್ ದೋನ್ ವಿಬಾಗ್ ಆಸಾತ್:

ಯೆದೊಳ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಜೆಂ ಕಿತೆಂ ಬರವ್ನ್ ಜಾಲಾಂ/ಬರವ್ನ್ ಆಸಾ ತೆಂ ಸರ್ವ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮ್ಹಣ್ ಥೊಡೆ ಮ್ಹಣ್ತಾನಾ ಹೆರ್ ಥೊಡೆ ಹ್ಯಾ ರೂಂದ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಂತ್ ಸಬಾರ್ಶೆ ವಾಂಟೆ-ಫಾಂಟೆ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ ದಾಕಯ್ತಾತ್. ದೆಕಿಕ್ ಎಕಾ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಡಾಯ್ರೆಕ್ಟರಿಕ್ ಯಾ ರಾಂದ್ಪಾಚ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಕ್ ಎಕ್ ನಿರ್ದಿಶ್ಟ್ ಧ್ಯೇಯ್ ಆಸಾ ಪುಣ್ ಎಕಾ ಕಾದಂಬರಿಕ್, ಕವಿತೆಕ್ ಯಾ ನಾಟಕಾಕ್ ತೀನ್ ಚಾರ್ ಉದ್ದೇಶ್ ಆಸ್ತಿತ್ - ಜಾಣ್ವಾಯ್, ಮಾಹೆತ್, ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಸಂಸಾರಿ ಪರಿಗತ್ಚ್ ನ್ಹಯ್, ಸಂಸಾರಾರ್ ಘಡೊನ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ಚಾರಿತ್ರಿಕ್ ಘಡಿತಾಂಚಿ ಝಳಕ್ ಆನಿ ಚಡ್ ಕರುನ್ (ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾಂಕ್ ಉಣ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾರ್) ಮನೊರಂಜನ್.

ಕಲ್ಪನಾ ಸಕ್ತಿಚೆಂ ಕಮಾಲ್:

ಪಿಜೆಪಿ, ಎಡ್ವಿನ್, ಸರ್ ವೊಲ್ಟರ್ ಸ್ಕೊಟ್, ಮಾರಿ ಕೊರೆಲ್ಲಿ ಹಾಂಚೆಂ ಆನಿ ಅಸಲ್ಯಾಂಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್. ತಶೆಂ ಪಳೆಂವ್ಕ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಸರ್ವ್ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಮ್ಹಣ್ ದಿಸ್ಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕಸಲ್ಯಾ ಪುಣಿ ನಿಜ್ ಘಡಿತಾಚೆರ್ ಎಕಾ ಕಿಸರಾ ತೆದೆಂ ಪುಣಿ ಹೊಂದೊನ್ ಆಸ್ತಾಚ್. ಕಿತ್ಯಾಕ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕಿತೆಂಚ್ ನಾತ್ಲ್ಲ್ಯಾ ಥಾವ್ನ್ ರಚುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಶಿಕ್ಪಾನ್ ಆಸಿ ಜಿಣೆಯೆ ರಿತಿಂನಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಶಿಕಯ್ಲಾಂ - ಎಕೆ ಕಾದಂಬರಿಯೆಂತ್ ಕಿತೆಂ ಅಪೇಕ್ಷ್ಯೆತ್. ಕವಿತಾಂತ್ ಕಿತೆಂ, ನಾಟಕಾಂತ್ ಕಿತೆಂ, ಪ್ರಬಂದಾಂತ್ ಕಿತೆಂ, ಚರಿತ್ರೆಚ್ಯಾ ಟೆಕ್ಸ್ಟ್ ಪುಸ್ತಕಾಂಕ್ ಕಿತೆಂ... ಅಶೆಂ.

ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ಭಾಸ್ ಆನಿ ತಿಚಿ ತಾಂಕ್:

ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಭಾಶೆಕ್ ಮಹತ್ವ್ ಆಸಾ. ಆಮಿಂ ಸದಾಂ ಉಲಂವ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಆಮಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ವಾಪರಿನಾಂವ್; ಹಾಂ, ತೊ ಬರಪಿ ದೆಕುನ್ ತಾಚಿ ಭಾಸ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಕಶ್ಟ್ ಮಾರ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ಆಮಿ ಆಯ್ಕ್ಯಾತಾಂವ್. ಪುಣ್ ಎಕಾ ಬರವ್ಪ್ಯಾಚಿ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಪಳೆಂವ್ಚೆಂ ತರ್ ತೊ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಆಸಿ ಸಾದ್ಯಾ ಭಾಶೆಂ

ಮಧ್ಲೆಂ ಫರಕ್ ಜಾಣಾಂ ಆನಿ ಆಪ್ಲಿಂ ಬರ್ಪಾಂ ರೊಸಾಳ್ ಆನಿ ವಿಭಿನ್ನ್ ಜಾಯ್ಜೆ ಮ್ಹಣ್ ತೊ ನವೆ ನವೆ (ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸದಾಂಚೆ ನ್ಹಯ್) ಸಬ್ದ್ ಸೊಧ್ತಾ ಆನಿ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಂಚಿ ಜಡಾಯ್ ಚಡಯ್ತಾ. ದೆಕಿಕ್ – ಡೊ। ಎಡ್ವರ್ಡಾಚಿ 'ಬಯ್ತಾಡಾಂ...' ಅಶೆಂ ಆಸ್ತಾನಾ ಎಕೇಕ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಆಮಿಂ ಸದಾಂ ವಾಪರ್ಚಿ ಭಾಸ್ ನಾವಳ್ಕಿಚಿ ಜಾಂವ್ಚಿ ಸಾದ್ಯತಾಯ್ ಆಸಾ. ಹಾಕಾ language defamiliarization ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ದೆಕುನ್ ಸಬಾರ್ ಪಾವ್ಟಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ಭೊಗ್ತಾಕಿ, ತಾಚೆಂ ಆನಿ ಹಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಾತ್ಯಾವಯ್ಲ್ಯಾನ್ ವೆತಾ ಮ್ಹಣ್. ಹೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಕಾಂಯ್ ಬರವ್ಪ್ಯಾನ್ ಬಾಹ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಾಂತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಯಾ ದಿಶಾನಾಸ್ತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಂತ್ ಉಪೆತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಬರಯ್ಲಾಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ದುಬಾವ್ ಯೆತಾ. ಹಾಕಾ ಕಿತೆಂ ಕರ್ಯೆತಾ? ಜರಿತರಿ ರಶಿಯಾ ಯಾ ಫ್ರೆಂಚ್ ಕ್ರಾಂತಿಚೆರ್ ಹೊಂದುನ್ ಲಿಕ್ಲ್ಲಿ ಏಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ಆಮಿಂ ವಾಚುಂಕ್ ಸುರು ಕೆಲಿ ತರಿ, ಹೆರ್ ಮುಳಾಂನಿ, ಸಾದ್ಯೆ ರಿತಿರ್ ತರಿ ಹ್ಯಾ ಕ್ರಾಂತಿ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಜಾಣಾ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಅವಶ್ಯ್. ವಿಜೆಪಿ–ನ್ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ ಇಂಕ್ವಿಜಿಸಾಂವಾಚೆರ್ ಹೊಂದೊನ್ ಚಾರ್–ಪಾಂಚ್ ಕಾದಂಬರಿ ಲಿಕ್ತಾನಾ ಮ್ಹಾಕಾ ಸಯ್ತ್ ತ್ಯೊ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ತ್ರಾಸ್ ಜಾಲೆ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪ್ರಿಯೊಲ್ಕರಾಚೊ ಸಂಸೊದಿಕ್ ಗ್ರಂತ್ 'The Goan Inquisition' ವಾಚ್ತಾನಾ ಕಾಂಯ್ ತರಿ ಅರ್ತ್ ಜಾಲೆಂ. ಹಾಂಗಾಸರ್, ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂನಿ/ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂನಿ ವಾಚ್‌ಪಾಚೆಂ ಮಹತ್ವ್ ಜಾಣಾಂ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಅವಶ್ಯ್.

ಸಲ್ಮಾನ್ ರುಶ್ದಿಚೆಂ ಪುಸ್ತಕ್ ಮುಸ್ಲಿಮಾಂಕ್ ತೊಪ್ಲೆಂ, ಮಾರಿ ಕೊರೆಲ್ಲಿಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಕಾತೊಲಿಕಾಂಕ್ ಲಾಗ್ಲಿಂ, ತಸ್ಲೀಮಾ ನಸ್ರೀನ್ ಹಾಚಿ ಕಾದಂಬರಿ ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶಿಂಕ್ ವಿರರಾಯೆಚಿಂ ಜಾಲಿಂ. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂನಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಶ್ಹರೊ ದೀಂವ್ಕ್‌ನಾಕಿ ತಾಂಚಿಂ ಬರ್ಪಾಂ ಸ್ವಂತ್ ಆನಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಮ್ಹಣ್, ಜಶೆಂ ಆಮಿಂ ಕರ್ತಾಂವ್, ಹಿಂ ತಾಂಚಿಂ ಬರ್ಪಾಂ ಸ್ವಂತ್ ಆನಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನ್ಹಯ್. ಕಥಾವಸ್ತ್ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಪುಣ್ ತಾಣಿ ಸಮಾಜಿಕ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಸಂದೇಶ್ ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಪರಿಗತಿಕ್ ಲಾಗಿಂ ಆನಿ ಲಗ್ತಿ. ಚಡ್ ಪಯ್ಸ್ ವೆಚೆಂ ನಾಕಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮದ್ಲೊ ರೊಮಾನ್ಸಿ ಬರವ್ಪಿ ಗಬ್ಬುಚೆರ್ 'ಫತ್ವಾ' ವಾಚುಂಕ್ ಆಮ್ಚೆ ಕಾತೊಲಿಕ್ ತಯಾರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ ಪುಣ್ ಸಂಗತ್ ಕಸಲಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಗಬ್ಬುನ್ ಬದ್ಲುನ್ ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ತರ್ನ್ಯಾ ಚಿಂತ್ಪಾಂ ಆನಿ ಮಾನಸಿಕತೆಂಚೆರ್ ಲಿಕ್‌ಲ್ಲೆಂ – ಕಥಾವಸ್ತ್ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಪುಣ್ ಪರಿಗತ್ ನೀಜ್ ಆನಿ ಖರಿ. ತ್ಯಾಚ್ ಪ್ರಕಾರ್ ವಿಜೆಪಿ–ಚಿ 'ಮೊಗಾ ಮ್ಹಾಕಾ ಶಿಕಯ್', ಎಡ್ವಿನಾಚಿ 'ಹಾಂವ್ ಜಿಯೆತಾಂ', ರೆಂವೆಂತ್ಲೆ ಫಾತೊರ್ ಗಿಳುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾತ್‌ಲ್ಯೊ ಉಂಡಿಯೊ ಜಾಲ್ಯೊ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ – ಅಶೀರ್ ಮನೋಭಾವಾಂವರ್ವಿಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಚೆ ತಾಳೆ/ ಗಳೆ (ಉಂಡಿಯೊ ಗಿಳುಂಕ್) ತಿತ್ಲೆಚ್ ಅಶೀರ್ ಜಾಲ್ಲೆ/ಆಸ್‌ಲ್ಲೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲೆ ಪಾತ್ರ್:

ಸಂಸಾರಾಂತ್ಲೆ ಪಾತ್ರ್ ಕೊಣ್? ತುಮಿಂ ಆನಿ ಆಮಿಂ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲೆ ಪಾತ್ರ್ ಕೊಣ್? ಆಮಿಂಚ್ ತೆ! ಪ್ರುಣ್ ಸಬಾರ್ ಪಾಪ್ಟಿಂ ಆಮಿಂ ಆಮ್ಕಾಂಚ್ ವಳ್ಕಜೆ ತರ್ ಆಮ್ಕಾ ತಸಲೊಚ್ ಎಕ್ ಪಾತ್ರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಮೆಳಾಜೆ. ತಸಲೊ ಪಾತ್ರ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಮೆಳ್ಟಾನಾ ಆಮಿ ಆಪ್ಲಿಚ್ ಸಮಾನತಾ ದೆಕ್ತಾಂವ್ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಪಾತ್ರಾ ಥಂಯ್ ಪ್ಯಾರಾ ಲಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಆಸಿಕಿ ಕಿತೆಂ ಆಸಾಗಿ ಮ್ಹುಣ್ ಸಮಾನತ್ಯೊ (analogies/resemblence) ಸೊದ್ತಾಂವ್. ಹಿ ಏಕಾ ಕಾದಂಬರಿಯೆಚಿ ತಾಂಕ್, ಕತಾವಸ್ತುಚಿ ತಾಂಕ್.

ಕಿತ್ಲೆಶೊಯಿ ಸಮಾನತಾ ಮೆಳ್ತಿತ್ ತರಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಎಕ್ ಅಸ್ಪಷ್ಟತಾ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಆಸಾಚ್. ಕಶೆಂ ಮ್ಹುಣ್ ಪಳೊವ್ಯಾಂ: ರಾಂದ್ಪಾಂ-ರಿತಿಂಚೊ ಎಕ್ ಬುಕ್ ತುಮಿಂ ಘೆಯಾ ಆನಿ ತಾಂತ್ಲಿ ಎಕ್ ರೆಸಿಪಿ (ರಾಂದ್ಪಾ-ರೀತ್) ಧಾ ಜಣಾಂಕ್ ದಿವ್ಯಾಂ ಆನಿ ರಾಂದುಂಕ್ ಸಾಂಗ್ಯಾಂ. ಖಂಡಿತ್ ಜಾವ್ನ್ ತೆಂ ರಾಂದಪ್ ಜಾತಾತಿತ್ಲ್ಯಾ ಮಟ್ಟಾರ್ ಏಕೆಚ್ ರಿತಿಚೆಂ ಆಸ್ತೆಲೆಂ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ತೆಂ ತ್ಯಾ ಬುಕಾಂತ್ ದಿಲ್ಲ್ಯಾ ರಿತಿಂಪರಿಂ ಪಯ್ಕಿ ಧಾ ಜಣಾಂನಿ ತಯಾರ್ ಕೆಲಾಂ. ತ್ಯಾಚ್ ಮಳಾರ್ ಏಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ಧಾ ಜಣಾಂಕ್ ವಾಚುಂಕ್ ದಿಯಾಂ; ತಾಂಚ್ಯೊ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊ, ಠಿಕಾ ಆನಿ ಸಮ್ಜಣಿ ಧಾ ರಿತಿಂಚಿ ಆಸ್ತೆಲಿ.

ತ್ಯಾ ಲಕ್ಷಣಾಕ್ ಆಮಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟತಾ ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್ ಯಾ ambiguity.

ಅಸಲ್ಯಾ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಕ್ ಕಾರಣ್ ಕಸಲೆಂ?

ಕಾರಣ್ ಕಸಲೆಂ ಮ್ಹುಣ್ ವಿಚಾರ್ತ್ಯಾಕೀ ಕಾರಣ್ ಕೊಣ್ ಮ್ಹಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಚಡ್ ಸೊಂಪೆಂ. ಜಾಪ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಯೆದೊಳ್ಚ್ ಸುಸ್ತಾಲ್ಯಾ ಆಸ್ತೆಲಿ – ಆಮಿ ಮನಿಸ್ಚ್ ತ್ಯಾ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಕ್ ಕಾರಣ್. ಸಾಂಗಾ ಪ್ಯಾರಾ, ಆಮ್ಚ್ಯಾಕ್‌ಯಿ ಚಡ್ ಅಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜೀವಿ ಹೆರ್ ಆಸಾತ್? ಆಮ್ಚಿತಿತ್ಲೆ unpredictable creatures ಹೆರ್ ಆಸಾತ್? ನಾಂತ್, ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಮಿ ಚಿಂತುಂಕ್, ಪಿಂಚುಂಕ್ ಆನಿ ಕಾರ್ಯಾನ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾಂವ್: ಏಕಾ ಮಾಂಕ್ಡ್ಯಾಕ್, ಪೆಟ್ಯಾಕ್ ಏಕ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂಚಿ ತರ್ಬೆತಿ ದಿಲ್ಯಾರ್ಯಿ ತೊ ಆಪ್ಲಾಯಿತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಚಿಂತುಂಕ್, ಪಿಂಚುಂಕ್ ಯಾ ಕಾರ್ಯಾನ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕನಾ.

ರಚನಾತ್ಮಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ (creative literature) ಹಾಚೆಂ ಬಳ್ ಆನಿ ತಾಂಕ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಕುಳ್. ಆನಿ ಹೆಂ ಮನ್ಶ್ಯಾಕುಳ್ ಆನಿ ತಾಚಿ ಮಾನಸಿಕತಾ ಆಮಿಂ ಕಿತ್ಲಿ ಪೊಂದ್ತಾಂವ್, ಉಸ್ತಿತಾಂವ್ ಆನಿ ಪೊರ್ಜಟಾಂಯ್ತಾಂವ್ ತಿತ್ಲೆಂ ಆಮಿ ಜಾಣಾಂ

ಜಾತಾಂವ್. It is like archeology: The deeper one digs the more interesting one's findings are. ಆನಿ ಅಶೆಂ ಖೊಂಡುಂಕ್, ಉಸ್ತುಂಕ್ ಆನಿ ಖರ್ವಟುಂಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ ವೋಡ್, ಚಿಂತ್ಪಾ-ಸಕತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿಂ ಹಾತೆರಾಂ ಆಮ್ಚೆಲಾಗಿಂ ಆಸಾಜೆ – ಬರವ್ಪ್ಯಾಂಕ್, ತಶೆಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್.

ಉಡಾಸ್ ಕರಾ, ಶಾಳೆಂತ್ ಸುರ್ವಿಲ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂನಿ ಚಿತ್ರಾಂ-ಮೆಪಾಂ ದಾಕವ್ನ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಟೀಚರಾನ್ ಕಿತೆಂ ವಿಚಾರ್‌ಲ್ಲೆಂ? Look at this picture and tell me what you see. ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್, ಹೆಂ ಚಿತ್ರ್ ಪಳೆಯಾ ಆನಿ ತುಮ್ಕಾಂ ಕಿತೆಂ ದಿಸ್ತಾ ತೆಂ ಮ್ಹಾಕಾ ಸಾಂಗಾ. ವಿವರುಂಚೆಂ ತರ್ "ಪಳೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಆನಿ ದೆಕ್ಚ್ಯಾ" ಮಧೆಂ ಫರಕ್ ಆಸಾ; ವಾಚ್‌ಚ್ಯಾಂತ್ ಆನಿ ಸಮ್ಜೊಂಚ್ಯಾಂತ್ ಫರಕ್ ಆಸಾ.

ಆತಾಂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲೊ ಏಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಪುಣ್ ಕಶ್ಟಾಂಚೊ ಪ್ರಕಾರ್, ಮಟ್‌ವ್ಯೊ ಕತಾ:

ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾಚೆರ್ ಸಬಾರ್‍ಯೆಂ ಉಲವ್ಣಿಂ ಚಲ್ಲಾಂ ಆನಿ ಚಡ್‌ಶೆಂ ಉಲವ್ನ್ ಉಲವ್ನ್ ಹಾಂವ್‌ಚ್ ಥಕ್ಲಾಂ. ಏಕ್ ಮಟ್‌ವಿ ಕತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ ಲಾಂಬಾಯೆನ್ ಮಟ್‌ವಿ? ತಿ ಕತಾ ಏಕ್ ಹಜಾರ್-ದೇಡ್ ಹಜಾರ್-ದೋನ್ ಹಜಾರ್ ಸಬ್ದಾಂ ಬಿತರ್ಲಿ ಜಾಲಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ತಕ್ಷಣ್ ತಿ ಏಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆ ದಿಶ್ಟಿನ್ ಮಟ್‌ವಿ ಕತಾ ಜಾಯ್ನಾ.

ಮಟ್‌ವಿ ಕತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಾನ್ ವಾಚ್‌ಪ್ಯಾಂಕ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಏಕ್ ಬೂಸ್ಟರ್ ಡೋಜ್. ಕೊಣಾಕಿ ಬೂಸ್ಟರ್ ಡೋಜ್ ದೀಂವ್ಕ ರಾಂದ್ಣಿಂತ್ಲೆಂ ಜಳ್ತೆಂ ಕೊಲಿತ್ ವಾಪರಿನಾಂತ್. ಏಕ್ ಲ್ಹಾನ್ ಸಿರಿಂಜ್, ಏಕ್ ಲ್ಹಾನ್ ಸುವಿ ಆನಿ ರಗ್ತಾಕ್ ಮಿರ್ಮಿರಾಂವ್ಚೆಂ ವಕತ್. ತೆಂ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಥೊಡ್ಯಾಂಕ್ 'ಹಾಯ್' ಜಾತಾ, ಥೊಡ್ಯಾಂಕ್ ದಾಡಾಕ್ ಉದೆತಾ ಆನಿ ಥೊಡ್ಯಾಂಕ್ ತಾಪ್ ಸಯ್ತ್ಂಯಿ ಯೆತಾ ಪುಣ್ ತಿ ತೊಪ್ಣಿ ವೆಗಿಂಚ್ಯಾಕ್ ವಿಸ್ರನಾ. ಏಕಾ ಬರ್‍ಯಾ ಮಟ್‌ವ್ಯಾ ಕತೆಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಏಕ್ ಬೂಸ್ಟರ್ ಡೋಜ್, ಏಕಾ ಸಾಹಿತಿನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಕ್ ದಿಂವ್ಚೊ ಆನಿ ಸಾಂಗ್ಚೊ – ಮಟ್‌ವಿ ಕತಾ ಜಿಣಿಯೆಚೊ ಆರ್ಸೊ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಆರ್ಸ್ಯಾಂತ್ ತುಂ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಆಸಾಯ್. ಜಾಗೊ ಜಾ, ಹೊಶ್ಚ್ ತುಂ. ಅಶೆಂ, ಜಶೆಂ "ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ದಿಸ್ಪಟಿ". ತಶೆಂಚ್ ಮಟ್‌ವಿ ಕತಾ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಏಕಾ ಫಲಾಣ್ಯಾ ಘಡಿತಾಚೆಂ ಸಾಂಗಾಪ್ ಜೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ವಾಚ್‌ಪ್ಯಾಂಕ್ ಲಾಗ್ಶಿಲ್ಯಾನ್ ಲಾಗು ಜಾತಾ. ದೆಕುನ್‌ಂಚ್ ತೆಂ ಘಡಿತ್ ಏಕಾ ಮಿನುಟಾಚೆಂ ಜಾವ್ಯೆತ್, ಏಕಾ ಘಂಟ್ಯಾಚೆಂ ಜಾವ್ಯೆತ್ ಆನಿ ತೆಂ ಏಕಾ ತೆಂಪಾರ್, ಏಕಾ ಕಾಲಾಂತ್ ಮ್ಹಣ್ ಸುರು ಜಾಯ್ಜೆ ಮ್ಹಣ್ ನಾ. ದಾಕ್ತೆರ್ ಇಂಜೆಕ್ಶನ್ ತೊಪ್ತಾನಾ ಸಿರಿಂಜಾಂತ್ಲೆಂ ವಕತ್ ಕೊಣೆ, ಕೆದಳಾ ಆನಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಸೊದುನ್ ಕಾಡ್ಲೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಪಿಡೇಸ್ತಾಕ್ ಸಾಂಗಾನಾ ಆನಿ ಸಾಂಗ್ಚಿ ಗರ್ಜ್ಂಯಿ ತಾಕಾ ನಾ. ಆನಿ ಹೊ ದಾಕ್ತೆರ್ ಏಕ್ ಬರಪ್ಪಿಚ್ಚ್ ಮ್ಹಣ್ ಆಮಿಂ

ಲೆಕ್ಷಿಂ ತರ್ ತಾಚ್ಯಾ ಇಂಜೆಕ್ಶನಾಚೊ ಬರೊ ಪ್ರಭಾವ್‌ಚ್ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಏಕಾ ಬರ್‍ಯಾ ಮಟ್‌ವ್ಯಾ ಕತೆನ್ ದಿಂವ್ಚೊ/ಪ್ರಭಾವ್.

ದೆಕುನ್, ಕೊಣಾಚ್ಯಾಂಯಿ, ಮಟ್‌ಪಿ ಕತಾ ಆಶಿಚ್ ಆಸಾಜೆ, ತಶಿಚ್ಚ್ ಆಸಾಜೆ, ತಾಂತುಂ ಹೆಂ ಆಸಾಜೆ, ತೆಂ ಆಸಾಜೆ ಮ್ಹಣ್ ನೇಮ್ ನಿಯಮಾಂ ಕರ್‍ಚಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ್‌ಚ್ ಯೆನಾ. ಮಟ್‌ವ್ಯಾನ್ ಹರೆಕ್ ಬರಿ ಮಟ್‌ಪಿ ಕತಾ ಏಕ್ ಭಿನ್ನ್ ಪ್ರಯೋಗ್.

ತರಿ ಏಕ್ ಸುಚಾವ್ಣಿ ಆಸೊ ದಿವ್ಯೆತ್ – ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಸಮಾಜಿಂತ್ ಘಡ್ಚ್ಯಾ ಘಡಿತಾಂಕ್ (ಹಿಂ ಘಡಿತಾಂ ಕತಾವಸ್ತುಂಚಿಂ ಕರಡ್ ಮುಳಾಂ – raw materials) ತಿಸ್ರ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾನ್ ಪಳೆವ್ನ್ ತ್ಯಾ ಘಡಿತಾಂಚೊ ಕಾಸ್ ವಳಾಂವ್ಚೊ. ಭಾರತಾಂತ್ಲೊ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ್ ಲಿಕಾಗಾರ್ ಕೃಶ್ಣನ್ ನಾಯರ್ ಹಾಚ್ಯಾ ತಿಂತೆರಾಂತ್ ತೀಂತ್ ನ್ಹಯ್ ತೇಜಾಬ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್ (man with the acid pen) ಅಶಿ ಚೆತಾವ್ಣಿ ದಿತಾ: "ಸಮಾಜೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಘಡಿತಾಂ ವಯ್ರ್‌ಚ್ ಕರಡ್ ಸಾಹೆತ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್‌ಯೀ, ಮಟ್‌ಪಿ ಕತಾ ಏಕ್ ವರ್ದಿ ನ್ಹಯ್. It is not a report. ಮಟ್ವಿ ಕತಾ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಏಕ್ ಪಿಸ್ಮಿರೊ ಜೊ ಜಿಣಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಂಕ್ ಆಮ್ಚೆಂ ಘಂಯ್ ಜಾಗವ್ನ್ ಉಟಯ್ತಾ. ಅಸಲಿ ಕತಾ ವಾಚ್ತಾನಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಮಾನಸಿಕತೆಚ್ಯಾ ಭಿತರ್ಲ್ಯಾ ದೊಳ್ಯಾನ್ ಕತೆಂತ್ಲಿಂ ಘಡಿತಾಂ ಉಗ್ತಾಡಿಂ ಕರಿಜೆ ಶಿವಾಯ್, ಛಾಪುನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂನಿ ನ್ಹಯ್."

ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಕಾದಂಬರಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಏಕ್ ಪ್ರಕಾರ್:

ಪ್ರಸ್ತುತ್ ತೆಂಪಾರ್ ಬರವ್ಪ್ಯಾಂನಿ/ಲೇಕಕಾಂನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚ್ಯೊ ಪರಿದ್ಯೊ ಇತ್ಲ್ಯೊ ರುಂದಾಯ್ಲ್ಯಾತ್‌ಗೀ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ಲೆ ಸಬಾರ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಏಕಾಮೆಕಾಚೆರ್ ಪಾತ್ಳೊನ್ ಆಸ್ಚೆಪರಿಂ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸ್ತಾತ್. ಏಕ್ ಮಟ್‌ಪಿ ಕತಾ ವಾಚುನ್ ಪ್ರಭಾವಿತ್ ಜಾಲ್ಲೊ ವಾಚ್‌ಪಿ ವಿಚಾರಿತ್. ಹಿಚ್ಚ್ ಕತಾ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಏಕ್ ಕಾದಂಬರಿ ಜಾವ್ನ್ ಲಿಕುಂಕ್ ಜಾತಿ ನಾ? ಅಸಲಿಂ ಸಬಾರ್ ಘಡಿತಾಂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಘಡ್ಲ್ಯಾಂತ್; ತಶೆಂಚ್ ಏಕ್ ಲಾಂಬ್ ಕಾದಂಬರಿ ವಾಚ್ಲೆಲೊ ಏಕ್ ವಾಚ್‌ಪಿ ಮ್ಹಣಾತ್ – ಹಿ ಏಕ್ ಮಟ್‌ಪಿ ಕಾಣಿ ಕರುನ್ಂಚ್ ಆಕೇರ್ ಕರ್ಯೆತ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಹ್ಯಾ ಚಿಂತ್ಪಾಕ್ ಪೂರಕ್ ಜಾವ್ನ್ ದೊ। ಪ್ರತಾಪ್ ನಾಯ್ಕಾನ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಆಸಾ – ಹರ್‌ಯೆಕ್ಲೊ ಬರಪ್ಪಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ ಏಕ್ ಕಪಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತೊ ಅಪ್ಲೆ ಸಬ್ದ್ ಏಕಾ ಶಿಸ್ತೆನ್ ಪಿಂಚ್‌ತಾ ಆನಿ ಏಕಾ ವಾಕ್‌ಯಾಂತ್ ತಿತ್ಲ್ಯಾಚ್ ಶಿಸ್ತೆನ್ ಮಾಂಡ್ತಾ. ಹಾಂಗಾಸರ್ language defamiliarization ಹೆಂ ಉದಾಸಾಂತ್ ಹಾಡಾ.

ಏಕಾ ಮಟ್‌ವ್ಯಾ ಕತೆಂತ್ ಆಸ್ಚೆಬರಿಚ್ ಏಕಾ ಕಾದಂಬರಿಂತ್‌ಯೀ ಕತಾ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ಮಟ್‌ಪೆ ಕತೆಂತ್ ಆಸ್ಚೆಪರಿಂ ಕಾದಂಬರಿ ಏಕಾ ಧಮ್ಮ್ಯಾನ್ ತಿ ಕತಾ ಸಾಂಗಾನಾ.

ಕಾದಂಬರಿಂತ್ಲ್ಯಾ ಕತಾವಸ್ತುಂಕ್ ಎಕಾ ಲೇಕಕಾಕ್ ಕಂತಾಂ-ಕಂತಾಂನಿ, ಅವಸ್ವರ್-ಅವಸ್ವರಾಂನಿ ಕತಾ ಸಾಂಗ್ಚಿ ಸ್ವತಂತ್ರಾಯ್ ಆಸಾ. ದೆಕುನ್, ಎಕಾ ಕಾದಂಬರಿಯೆಚಿಂ ಲಕ್ಶಣಾಂ ಜೆರಾಲ್ ರಿತಿನ್ ಸಾಂಗ್ಚಿಂ ತರ್, ತಿಂ ಅಶಿಂ ಆಸ್ಯೆತ್: plot, characters, conflict, setting and theme ಮ್ಹಣ್ಜೆ: ಕತಾವಸ್ತ್, ಪಾತ್ರ್, ಘರ್ಶಣ್, ಪಾಟ್ಪೊಡ್ದೊ ಆನಿ ಕತಾವಸ್ತುಚೆಂ ಮೂಳ್-ಪಾಳ್.

ಹಾಂವೆಂ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಖೊಲಾಯೆನ್ ವಿವರಿಜೆ ಮ್ಹಳಿ ಗರಜ್ ನಾ - ವಯ್ರ್ ದಿಲ್ಲಿಂ ಲಕ್ಶಣಾಂ ಘೆವ್ನ್ ಎಕ್ಲೊ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿಂತ್ ಕಿತೆಂ ಸರ್ಸ್ವ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ತಾ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅಂದಾಜ್ ತುಮಿಂಚ್ (ಜರಿತರಿ ತುಮ್ಕಾಂ ವಾಚ್ಚಿ ವೋಡ್ ಆಸಾ ತರ್) ಕರ್ಯೆತ್. ಜರಿತರಿ, ತ್ಯಾ ಫಲಾಣ್ಯಾ ಕಾದಂಬರಿಂತ್ ತುಂ ಆಸಾಯ್ ಯಾ ತುಂವೆಂ ತುಜಿಚ್ಚ್ ವಳಕ್ ಧರ್ಲ್ಯಾಯ್, ತುಜಿ ಆತುರಾಯ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ತೆಲಿ ಹೊ ಬರವ್ಪಿ ಮ್ಹಾಕಾ ಖಂಚೆ ರಿತಿರ್ ಖೆಳಯ್ತಾ ಪಳೊವ್ಯಾಂ. ಮ್ಹಣ್ಯೆ ತುಂ, ಹಿ ಕಾದಂಬರಿ ರಶಿಯಾಂತ್ಲಿ, ಅಫ್‌ಘಾನಿಸ್ತಾನಾಂತ್ಲಿ... ಫರಕ್ ನಾ... ಮನ್ಶಾಚೆ ಗೂಣ್-ಶೆಗುಣ್ ಸಂಸಾರಾಚ್ಯಾ ಖಂಚಾಯಿ ಮುಲ್ಯಾಂತ್ ತೆಚ್ಚ್. ಸ್ತ್ರೀಯೆಕ್ ಪ್ರಸೂತ್ಪಣಾಚಿ ದೂಕ್ ಹಾಂಗಾಯಿ ಆಸಾ, ರಶಿಯಾಂತ್‌ಯಿ ಆಸಾ. ಎಕೆ ಸೊಭಿತ್ ಚಲಿಯೆಕ್ ಪಳೆತಾನಾ ಎಕಾ ಚಲ್ಯಾಥಂಯ್ ಉಬ್ಜೊಂಚಿ ಭೊಗ್ಣಾಂ, ಆಬ್ಬಾಯ್ ಆನಿ ತಿಕಾ ಆಪ್ಣಾಚಿಚ್ಚ್ ಕರಿಜೆ ಮ್ಹಳಿ ಕಾಮಾತುರಾಯ್ (lust) ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ಆಸ್ಚಿಚ್. ಪುಣ್ ಹ್ಯಾ ಭೊಗ್ಣಾಂಚಿ ಖರಾಯ್ ಪ್ರಾಯೆಕ್ ಲಾಗುನ್, ಭಾವಾರ್ತಿಕ್ ಶಿಕವ್ಣ್ಯಾಂಕ್ ಲಾಗುನ್ ಯಾ ವಿಕೃತ್‌ಪಣಾಂಕ್ ಲಾಗುನ್ ವೆವೆಗ್ಳಿ ಆಸ್ಯೆತ್. ಅಸಲೆಂ ಆನಿ ಹೆರ್ ಮೂಳ್ ಲಕ್ಶಣಾಂಚೆಂ ವೆವೆಗ್ಳೆಂಪಣ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಏಕ್ ಲೇಕಕ್ ಪಾಟಿಂ-ಫುಡೆಂ, ವಯ್ರ್-ಸಕಯ್ಲ್, ಆಡ್ವೆಂ-ಉಬೆಂ ಕರುನ್ ಖೆಳಂವ್ಕ್ ಸಕ್ತಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಆಜ್ ಆಮಿಂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ "ಆಮ್ಚೆಂಚ್, ಮ್ಹಜೆಂಚ್" ಮ್ಹಣ್ ವಳ್ಕತಾಂವ್ ಆನಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೊ ಸ್ವಾದ್ ಭೊಗ್ತಾಂವ್.

ಎಕೆ ಕಾದಂಬರಿಯೆಂತ್ ಅಶೆಂ ಜಾಯ್ತೆಂ ಕರುಂಕ್ ಏಕ್ ಬರವ್ಪಿ ಸಬಾರ್ ಹುನ್ನರ್ ಖೆಳ್ತಾ: ದೆಕಿಕ್ ಚವ್ದಾವ್ಯಾ ಆನಿ ಸತ್ರಾವ್ಯಾ ಶತಕಾಂನಿ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಪುನರುತ್ಥಾನ್ (renaissance) ಜಾತಾನಾ ಜಿಯೊವಾನ್ನಿ ಬೊಕಾಸಿಯೊ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ಇತಾಲಿಯನ್ ಲೇಕಕಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಂಕ್ (Il Decamerone - 1353 Ten Day's Work) "ನೊವೆಲ್ಲಾಂ" ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ದಿಲೆಂ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಚಿ ಭಾಟಿ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ದೆಂವ್ತಾನಾ, "ನೊವೆಲ್" ಜಾಲಿ ಆನಿ ಆತಾಂ "ನೊವೆಲ್ಲಾ" ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ ಏಕ್ ಮಟ್‌ವಿ ಕಾದಂಬರಿ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ಅರ್ತ್ ಇಂಗ್ಲಿಶಾಂತ್ ಚಾಲು ಆಸಾ.

ಜಿಯೊವಾನ್ನಿಚಿ ಹುನ್ನರ್ ಆತಾಂ ಚಿಕ್ಕಿಶೆ ಪ್ರಾಯ್ಶಿಂತ್ ಜಾಲ್ಯಾತ್ ಪುಣ್ ಮುಳಾಂ ತಶಿಂಚ್ ಆಸಾತ್ ಮ್ಹಣ್ಶೆತ್. ಆತಾಂಚೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ್ – ಅಲಂಕಾರ್, ರೂಪಕಾಂ, ಕಲ್ಪಾಂ, ಫಲಾಣ್ಯಾ ಘಾಶೆಂತ್ಲ್ಯಾ ವೋಡಿ ವಾಪರ್ನ್ ತಾಂಚಿಂ ಬರ್ಪಾಂ ಜಿವಾಳ್ ಕರ್ತಾತ್. ಅಶೆಂ ಕರ್ತಾನಾ ಏಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯೆಚೆಂ/ದಾದ್ಲ್ಯಾಚೆಂ ವರ್ಣನ್, ನಿಸರ್ಗಾಚೆಂ ವರ್ಣನ್ ಏಕ್ ಬುನ್ಯಾದಿ ಪಿಂತುರ್ ವಾಚ್‌ಪ್ಯಾಂಕ್ ದಿತಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆ concrete expression.

ಸಬಾರ್ ಪಾಪ್ಟಿಂ ಅಮೂರ್ತ್ ವರ್ಣನಾ (abstract impressions like in a Haiku) ಸಯ್ತ್ ಕತಾ–ಕಾದಂಬರಿಯೆಚ್ಯಾ ವ್ಹಾಳ್ಯಾಂತ್/ಸೊಭಾಯೆಂತ್ ಮಹತ್ವಾಚೊ ಪಾತ್ರ್ ಖೆಳ್ತಾತ್. ದೆಕುನ್ ಅಮೂರ್ತ್ ವರ್ಣನ್ ಬುನ್ಯಾದಿ ವರ್ಣನಾ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳಯ್ಲ್ಯಾರ್ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಚೆರ್ ಬರೊಚ್ ಪರಿಣಾಮ್ ಜಾತಾ. ಆಲ್ವರಿಸಾಚ್ಯಾ "ಆಂಜೆಲ್" ಹಾಂತುಂ ಅಸಲೆ ದಾಕ್ಲೆ ಆಸಾತ್. ಹ್ಯಾ ಸರ್ವಾಂಚೆ ಜುಮ್ಲಾ ಕಿತೆಂಗಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಸಲೊಯಿ ಪಿವರ್, ವರ್ಣನ್ ಕತಾ–ಕಾದಂಬರಿಯೆಕ್ ಲಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಸ್ಪಯ್ ಮ್ಹಣ್ ವಾಚ್‌ಪ್ಯಾಂಕ್ ಭೊಗುಂಕ್ ನಜೊ. ಜರಿತರಿ ರಾನಾವೊಲ್ಯಾಂತ್ ಲಿಪೊನ್ ಆಸ್ಚೊ ಏಕ್ಲೊ ನಕ್ಸಲ್‌ವಾದಿ ಫಲಾಣ್ಯಾಚ್ಯಾ ಘರಾ ಬೊಮ್ ದವರುಂಕ್ ಮ್ಹಣ್ ಚೊಲ್ಯಾಂ ಚೊಲ್ಯಾಂನಿ ಲಿಪೊನ್ ಲಿಪೊನ್ ಶ್ಹೆರಾಕ್ ವೆತಾ ತೆನ್ನಾ ತಾಚ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ರಾನಾಂಚೆಂ "ನಯ್‌ಸರ್ಗಿಕ್" ವರ್ಣನ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಪಿಶೆಂಪಣ್.

ನಿವಾಣೆ ಪುಣ್ ಉಣೆ ನ್ಹಯ್, ತಾಂತ್ರಿಕತಾ:

ಕತಾ–ಕಾದಂಬರಿ ಬರಂವ್ಕ್ ಧರ್ಚ್ಯಾ ಆದಿಂ ತುಮಿ ವಿಂಚ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ವಿಶಯಾಚಿ ಬರ್ಶೊರ್ ಮಾಹೆತ್ ತುಮ್ಕಾಂ ಆಸಾಗಿ ಪಳೆಯಾ, ವಿಶಯಾಚೆರ್ ಜಾಯ್ ತಿತ್ಲೆಂ ವಾಚಾ, ಸವಲಾಂ ವಿಚಾರಾ. ಮನ್ಶ್ಯಾಕುಳಾಂಚ್ಯಾ ಮಾನಸಿಕ್ ವರ್ತನಾಂಚೆರ್ ದೀಶ್ಟ್ ದವರಾ. ತುಮ್ಚ್ಯಾ ಬರ್ಪಾಂನಿ show, do not talk (ದಾಕಯಾ, ಉಲಯ್‌ನಾಕಾತ್) ಮ್ಹಳೆಂ ನೇಮ್ ಆಸುಂದಿ. ದೆಕುನ್ ಲಿಕ್ಣಿ ಘೆವ್ನ್ ಆಪುಣ್ ಮಹಾನ್ ಸಾಹಿತಿ ಜಾತೊಲೊಂ ಮ್ಹಣ್ ಆಶ್ ಘಾಲ್ಚ್ಯಾ ಫುಡೆಂ ಹಾಂವ್ ಮಹಾನ್ ಸಾಹಿತಿಂಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ವಾಚ್ತೊಲೊಂ. ತಾಣಿ ಆಪ್ಚ್ಯಾ ವಿಶಾಂತ್ ಕಿತೆಂ ಬರಯ್ಲಾಂ. ಕಶೆಂ ಬರಯ್ಲಾಂ ಆನಿ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಬರಯ್ಲಾಂ ಮ್ಹಣ್ ಜಾಣಾಂ ಜಾತೊಲೊಂ ಮ್ಹಳ್ಳೊ ನಿಚೆವ್ ಕರ್ಯಾಂ, ಪಿಂಜವ್ನ್ ಕರ್ಯಾಂ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಭಾಸ್ ನಾ, ಲಿಪಿ ನಾ, ತೆಂ ಆಪ್ಯಾ ಮಾತಿಯೆಪರಿಂ – ತುಮ್ಕಾಂ ಜಾಯ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ರೂಪ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ದಿಯಾ!

******

ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತೆಂನಿ ಆದಿಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ಲೋಕ್ ಜೀವನ್

- ವಲ್ಲಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್, ಅಜೆಕಾರ್

ಅಮೆರಿಕಾಚೊ ನಾಮಣೆಚೊ ಮನ್ಶಾಶಾಸ್ತಿರ್ ತಜ್ಞ್ ಅಬ್ರಹಾಮ್ ಮಾಸ್ಲೋಚ್ಯಾ 'A Theory of Human Needs' ಪ್ರಕಾರ್ ಎಕಾ ತ್ರಿಕೋನಾರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯಾ ಮುಳಾವ್ಯಾ ಗರ್ಜಾಂಕ್ ಪಾಂಚ್ ಪಾಂವ್ಡ್ಯಾಂನಿ ವಿಂಗಡ್ ಕೆಲ್ಯಾ ತರ್, ಮುಳಾವ್ಯೊ (ಪಯ್ಲೊ ಪಾಂವ್ಡೊ); ಕುಡಿಚ್ಯೊ ಗರ್ಜೊ (Physiological), ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಖಾಣ್, ಪಿವನ್ ಆನಿ ವಿಶೆವ್. ದುಸ್ರೊ ಪಾಂವ್ಡೊ; ಭದ್ರತಿ (Safety/Security), ತಿಸ್ರೊ ಪಾಂವ್ಡೊ; ಮೋಗ್/ಸಂಬಂಧಿಕ್ (Love/Belonging), ಚವ್ತೊ ಪಾಂವ್ಡೊ; ಮಾನ್/ ಪ್ರತಿಷ್ಟಾ (Esteem) ಆನಿ ಪಾಂಚ್ವೊ ಪಾಂವ್ಡೊ; ಸ್ವಯಂ ವಾಸ್ತವೀಕರಣ್ (Self actualisation). ಜೆದ್ನಾಂ ಮನ್ಶ್ಯಾಚ್ಯೊ ಮುಳಾವ್ಯೊ ಕುಡಿಚೊ ಗರ್ಜೊ ಸಂಪಾನಾಂತ್ ತೆದ್ನಾಂ ತಾಚ್ಯಾನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಕಲಾ, ಸಂಗೀತ್ ವಾ ಕಸಲೆಂಚ್ ರಚನ್ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ.

ಮಾನವ್ ವಿಕಾಸಾಚೊ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ಆಧಾರ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ ತರ್, ಸರ್ವ್ ಮನಿಸ್ ಎಕಾ ತೆಂಪಾದಿಂ ಮಾಂಕೊಡ್ ಜಾವ್ನ್ ರಾನಾಂನಿ ಜಿಯೆತಾಲೊ. ಅಶೆಂ ರಾನಾಂನಿ ಜಿಯೆತಲೊ ಮನಿಸ್ ಕೆದ್ನಾಂಕೀ ಕಸೊಕೀ ಮ್ಹಳ್ಳೆಪರಿಂ ಥೊಡೊ ರಾನಾಂಥಾವ್ನ್ ಭಾಯ್ರ್ ಯೇವ್ನ್ ಗಾಂವ್ ಕರುಂಕ್ ಸಕ್ಲೊ. ಘರಾಂ, ಗಾದೆ-ಬೆಟಾಂ ರಚುಂಕ್ ಸಕ್ಲೊ, ಭಾಂದ್ಪಾಂ ಭಾಂದುಂಕ್ ಸಕ್ಲೊ; ಅನ್ಯೇಕಾ ಉತ್ರಾನ್ ಜಾಯ್ತಿ ಪ್ರಗತಿ ಕರುಂಕ್ ಪಾವ್ಲೊ. ಪುಣ್ ರಾನಾಂನಿಚ್ ಜಿಯೆವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಲೋಕ್ ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಭಂವ್ತೊಣಿಚ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಕ್‌ಚ್ ಅಪ್ಲೊ ಸಂಸಾರ್ ಕರುನ್ ಜಿಯೆಲೊ. ಹಾಂಗಾಸರ್ ಹ್ಯಾ ದೋನ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ವರ್ಗಾಂ ಮಧೆಂ ಪಯ್ಲೊ ಅಂತರ್ ಸುರು ಜಾಲೊ. ರಾನಾಂನಿ ಜಿಯೆತಲೊ ಲೋಕ್ ಅಪ್ಲ್ಯಾ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿಂನಿ ಅಪ್ಲ್ಯಾ ಭಂವ್ತೊಣಿಚ್ಯಾ ದೀಸ್ಪಡ್ತ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಚೆರ್ ಮೊಗಾರ್ ಪಡ್ಲೊ ದೆಕುನ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಮಖಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್; ಜಾಂವ್ ತಿಂ ಕಾಂತಾರಾಂ, ಗಾಣಾಂ, ಪದಾಂ, ಕಲಾ, ವ ಹೆರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಸಂಭ್ರಮಾವೆಳಾರ್ ಸಾಂಗ್ಚ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂನಿ ರುಕಾಂಚೆರ್, ಜಾನ್ವಾರಾಂಚೆರ್, ಸುರ್ಯಾ-ಚಂದ್ರಾಂಚೆರ್, ಧರ್ತೆಚೆರ್, ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ದಿಸ್ಚ್ಯಾ, ನಾ-ದಿಸ್ಚ್ಯಾ ಬರ್ಯಾ-ವಾಯ್ಟ್ ಸಂಗ್ತೆಂಚೆರ್ ತಾಂಚಿಂ ಘಡ್ಪಾಂ ಚಾಲ್ತೆರ್ ಪಡ್ಲಿಂ.

ಹೆಂ ಕಾಂಯ್ ಕಾಲ್-ಫೋಯ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಕಾಂಯ್ ಹಜಾರೋಂ ವರ್ಸಾಂದಿಂ ಘಡ್ಲೆಂ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಬುಕಾಂನಿ ಆಮಿ ವಾಚುನ್, ಸಮ್ಜೊನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂವ್.

ಪುಣ್ ಅಜ್ ಆಮಿ ಪ್ರಗತಿಪರ್ ಯುಗ್ ಮ್ಹಣುನ್ ಜಿಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಕಾಳಾರ್ ಖರೆಂಪಣಿಂ ಆದಿವಾಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ (ಆದಿವಾಸಿಂನಿ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಜಾಂವ್, ಆದಿವಾಸಿಪಿರಿಂ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಜಾಂವ್, ಆದಿವಾಸಿಂ ಖಾತಿರ್ ಬರಯಿಲ್ಲೆಂ ಜಾಂವ್) ಕಿತ್ಲ್ಯಾ ಮಾಪಾನ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸವಾಲ್ ಕೆಲೆಂ ತರ್ ಜಾಟಿ ಜವಾಬ್ ಚಿಂತುಂಕ್ ಕರ್ತಾ. ಕಾನಡಿ ಲಿಪಿಯೆಂತ್ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚೆಂ ಸೊಧ್ನಾಂ ಕರ್ತಾನಾ ಮ್ಹಾಕಾ ತರ್ಯೀ ‘ಕವಿತಾ ವರ್ಗಾಚೆಂ (ಸರ್ಜನ್‌ಶೀಳ್)’ ಕಿತೆಂಚ್ ಮೆಳ್ಳೆಂ ನಾ. ಪುಣ್ ಜಾನಪದ್, ಲೋಕ್‌ವೇದಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆಟಾಪ್ಚೆ ಪರ್ಗಟ್ಲ್ಲೆ ಬೂಕ್ ಪಳೆತಾನಾ ತಾಂತುಂ ಮೌಖಿಕ್ ಜಾವ್ನಾಸ್ಚೆಂ ಆತಾಂ ಲಿಖಿತ್ ರುಪಾನ್ ಆಸ್ಚೆಂ; ಜಾಂವ್ ಸಾಂಗಣ್ಯೊ, ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯೊ, ಗಾವಿ, ಗಾಣಾಂ, ಪದಾಂ, ಕಾಂತಾರಾಂ, ಗಿತಾಂ, ಕೀರ್ತನಾಂ, ಶ್ಲೋಕಾಂ, ಜೆಂ ಆದಿ ಲೊಕಾಂನಿ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ರಿತಿರಿವಾಜಾಂನಿ ಮೌಖಿಕ್ ರಿತಿರ್ ಸಾಂಗೂನ್ ಆಯಿಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತ್ ಪಳೆಂವ್ಕ್ ಮೆಳ್ತಾ. ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಾಂತ್ಲೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಾಂಚ್ಯೊ ವಾಡಾವಳಿ, ಮುಖ್ಯ ಧಾರಾ (mainstream) ಸಮಾಜೆಂತ್ ವಳ್ಕಲ್ಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ಕಲೆಂಚ್ಯಾ ಜಲ್ಮಾಚ್ಯಾಕೀ ಆದಿಂ ಆಸ್ಲೆಂ.

ವಿಸಾವ್ಯಾ ಶೆಕಡ್ಯಾಚ್ಯಾ ಅಖೇರಿಚ್ಯಾ ಧಾಕಡ್ಯಾಂತ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಏಕಾರಿತಿಚ್ಯೊ ‘ನವ್ಯೊ ಚಳ್ವಳಿಯೊ’ ಜಲ್ಮಲ್ಯೊ. ಬಾಯ್ಲಾಂ, ಶೆತ್ಕಾರಾಂ, ದಲಿತಾಂ, ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಾಂ ತಶೆಂಚ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಜನಾಂಗಾಚೆ ಪಂಗಡ್ ತೆದೊಳ್ ಮ್ಹಣಾಸರ್ ಕೆದ್ನಾಂಯ್ ನಾತ್‌ಲ್ಯಾ ತಶೆಂಚ್ ಸ್ಥಾಪಿತ್ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ್ ಆನಿ ರಾಜಕೀಯ್ ಭಾಷಾವೈಶಿಷ್ಟಚ್ಯಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಸಮ್ಜುಂಕ್ ಜಾಂವ್ಕ್ ನಾಸ್ಚೆ ತಸಲ್ಯಾ ಮಾಗಣ್ಯಾಂಕ್ ತಸೆಂಚ್ ಸಮಸ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಹಡಾಂವ್ಕ್ ಲಾಗ್ಲಿಂ. ತಾಂಚೆಂ ಶೋಷಣ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ನಿರ್ದಿಶ್ಟ್ ಸಂಕೇತಾಚ್ಯಾ ಕಾರಣಾಂನಿ ಆನಿ ತ್ಯಾ ಶೋಷಣಾಂಕ್ ವಿರೋಧ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಇರಾದಾನ್ ಸಮಾನ್ ಮನಾಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಪಂಗಡ್/ಸಮುದಾಯಾಂಸವೆಂ ಇಶ್ಟಾಗತ್ ಕರುನ್ ವಿಮೋಚನೆಖಾತಿರ್ ಜೋಡ್ ಚಳ್ವಳಿಂಕ್ ಸುರು ಕೆಲ್ಯೊ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಚಳ್ವಳ್ಯೊ ಸ್ಟಯ್ ಆಸ್ತಾಂ, ಸಾಹಿತಿಕ್ ಚಳ್ವಳ್ಯೊ ಹ್ಯಾ ರಘುಜಾಂತ್ ಮೆಳ್ಳ್ಯೊ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ಶೋಷಣೆಚ್ಯಾ ವಿರೋಧ್, ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತಾವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ದಲಿತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಹ್ಯಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಚ್ಯೊ ಫೊಡ್ಯೊ ರಚಿಲ್ಯೊ. ಆತಾಂ ಆದಿವಾಸಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಚ್ಯಾ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಆದಿವಾಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ವಿಮರ್ಶೆಚ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಂತ್ ಸ್ವತಾ ಏಕ್ ಸ್ಥಾನ್ ಆಪ್ಣಾಂವ್ಕ್ ಪ್ರೇತನ್ ಕರುನ್ ಆಸಾ.

ಪುಣ್ ಆದಿವಾಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ್ ಪ್ರಮುಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಮೌಖಿಕ್. ರಾನಾಂನಿ ರಿಗೊನ್, ರಾನ್‌ಚ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಸರ್ವಸ್ವ್ ಕರ್ನ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್‌ಯೀ ಹ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾನ್ ಆಪ್ಲಿ ಸೃಜನ್‌ಶೀಲ್ ಸಾಹಿತಿಕ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿರ್ ಮುಖಾರ್ಸಿರ್ಲಾಗ್ಲಿಂ. ಪುಣ್ ತರ್‌ಯೀ ಹಾಂಚೆಂ ಜಾನಪದ್ ಭಾಸೆಂನಿ ಆಸ್ಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಕೇಂದ್ರಿತ್ ನ್ಹಯ್ ಜಾಲ್ಯಾನ್ ತೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ ಸಯ್ತ್ ತಾಂಚೆಪರಿಂಚ್ ಬೆವಾರ್ಶೆಚ್ ಲಾಭ್ಲೆಂ.

ದೆಕುನ್ ಆಜ್ ಪಾಸೊನ್ ಕಾಂಯ್ ಶೆಂಭೊರಾಂ ವಯ್ಲ್ಯಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ್ ಭಾಸೆಂನಿ ಆದಿವಾಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಉಬ್ಜತಾ ತರ್‌ಯೀ ಆಮ್ಕಾಂ ತಾಚೆವಿಶಿಂ ಕಳಿತ್ ಆಸ್ಚೆಂ ಭೋವ್ ಥೊಡೆಂ ಮಾತ್ರ್.

ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಂತ್‌ಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತೆಂನಿ ಆದಿ/ಆದಿವಾಸಿ ಲೊಕಾಂಚೆರ್ ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯೊ ಕವಿತಾ ದಿಸುನ್ ಯೇನಾಂತ್. ಪುಣ್ ಕವಿತೆಚ್ಯಾ ಹೆರ್ ಪ್ರಕಾರಾಂನಿ; ಜಶೆಂ ಪದಾಂನಿ, ಗಾಣ್ಯಾಂನಿ, ಜಾನಪದಾಂನಿ, ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಆದಿವಾಸಿ ಲೊಕಾಂಚೆಂ ಜಿವಿತ್-ಮರಣ್, ಸುಕ್-ದೂಕ್, ಫೆಸ್ತ್-ಪರಬ್, ಬರೆಂ-ಘಾಲೆಂ ಕಾರ್ಯೆಂ ಜಾಂವ್ಚೆವೆಳಾರ್, ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ರಿತಿ-ರಿವಾಜ್ಯಾಂನಿ ಹಿಂ ಗಾಣ್ಯಾಂ, ಕಾಂತಾರಾಂ, ಪದಾಂ, ತಶೆಂಚ್ ಕಾಣಿಯೊ ಆಯ್ಕುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್ ಪುಣ್ ಚಡ್ತಾವ್ ಜಾವ್ನ್ ಹೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಮುಖಿಕ್, ವಾ ತೊಂಡಾಪಾಶಿಂ ಆಸಾ. ಹಾಂಚೆರ್ ವಯ್ಲೆಭಾರ್ ನದರ್ ಘುಂವ್ಡಾಂವ್ಚಿ ತರ್:-

ಜನಾಂಗಾಚೆಂ ಮೂಳ್ ಜಿವಿತ್, ತಾಂಚೆ ಆಚಾರ್-ವಿಚಾರ್, ಜಿಣಿಯೆರೀತ್ ಲೆಕಾಕ್ ಧರುನ್ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಾಕ್ ಪ್ರಮುಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಚಾರ್ ಪ್ರಕಾರಾಂನಿ ವ ಚಾರ್ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ಹಾಂವೆಂ ಘೆತ್ಲಾಂ:

*ಗವ್ಡಾ, *ಕುಳಮೀ (ಕುಣಮೀ, ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಕುಣಬೀ, ಕುಡ್ಮಿ), *ಸಿದ್ಧಿ, *ಖಾರ್ವಿ

ಆಧಾರ್: ಗೋವ್ಯಾತೀಲ್ ಆದಿವಾಸಿ ರಚನಾ ಆನಿ ಜೀವನಶೈಲೀ (ದೇವಿದಾಸ್ ಜಾನೂ ಗಾಂವ್ಕರ್)

ಕುಡ್ಮಿ ಜಾನಪದ್:

ಸಾದ್ಯಾ ರಿತಿನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಪರಂಪರಾಗತ್ ಜಾವ್ನ್, ತೊಂಡಾನ್ ತೋಂಡಾಕ್, ಜಿಬೆನ್ ಜೀಬ್ ವ್ಹಾಳುನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ಮುಖಿಕ್ 'ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ 'ಜಾನಪದ್' ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಕುಡ್ಮಿ ಆನಿ ಹೆರ್ ಜಾತಿಚ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಪ್ರಮುಖ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂನಿ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪಾಟ್‌ಭುಂಯ್‌ಚೆಂ ಜಾನಪದ್ ಆಚರಣ್, ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ವೆಳಾರ್ ಪ್ರದರ್ಶನ್ ಜಾಂವ್ಚೊ - ಗುಮ್ಟಾಂ ಆನಿ ತೋಣಿಯಾಂ ಖೆಳ್. ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಚ್ಯಾ ಹೊಳಿಯೆಚೆಂ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಆಚರಣ್ ಆನಿ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ಕಲೆಕ್ ತುಟ್‌ಫುಟ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲೊ ಸಂಬಂಧ್ ಆಸಾ. ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಗುಮ್ಟಾಂ ತೋಣಿಯಾಂಚಿಂ ಗಾಣ್ಯಾಂ, ನಾಚ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಆನಿ ವಾದನ್ ಉರ್ಲ್ಯಾಂ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂಚೆ ವಾಡೆ, ವಾಡ್ಯಾಂ ಭಿತರ್ಲೆ ಆಚಾರ್-ವಿಚಾರ್, ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಬಾಂಧಾವಳ್ ಕಾರಣ್. ಹರ್ ವರಸ್ ಶಿಗ್ಮ್ಯಾಂತ್ ಹೊಳಿ ಆಚರಣ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಡ್ಡಾಯೆನ್ ಪಾಳುನ್ ಆಯಿಲ್ಲ್ಯಾನ್ ಕುಡ್ಮ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಹಿ ಜಾನಪದ್ ಕಲಾ ಉರ್ಲ್ಯಾ. ಕುಡ್ಮಿ

ಹ್ಯಾ ಜಾನಪದ್ ಕಲೆಂತ್‌ಚ್ ದೈವಿಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ್ ದೆಕುನ್ ಪುಜಾ ಕರ್ತಾತ್. ಕೊಂಕಣಿ ಮಾಯಾಭಾಶೆಚ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಸಮಾಜೆಂತ್‌ಯೀ ಎಕಾ ಕಾಳಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂಚಿ ಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾಕ್ ಪಾವೊನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿ. ಪುಣ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಸ್ತರಾರ್ ಗುಮ್ಟಾಂ ಕಲೆಕ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಆನಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ನಾತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಮಧೆಂ ಹಿ ಕಲಾ ಅಳ್ವತ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಪಳೆವ್ಯೆತ್.

ಕುಡ್ಮಿ, ಆದಿಂ ರಾನಾ ವನಾಂನಿ ಶಿಕಾರಿ ಕರುನ್ ದೀಸ್ ಸಾರ್ತಾಲೆ. ತ್ಯಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ ತೆ ಶೆತಾಂಸಿ ವಾವ್ರುಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ಶೆತ್-ಕಾಮಾಂತ್ ಕಿತ್ಲೆ ಕಷ್ಟಿ ಆನಿ ಹುಶಾರ್ ತೆಂ ಹ್ಯಾ ಕಾಂತಾರಾಂತ್ ಆಸಾ:

'ಸಕಾಳಿಂ ಉಟೊನ್ ಆಮಿ ವೆತಾವ್ ಶೆತಾಕ್,
ದೀಸ್‌ಭರ್ ಕಾಮ್ ಆಮಿ ಕೆಲೆಂ ವೊತಾಂತ್,
ಅಪ್ಟೆಂ ಶೆತ್ ಉಡೊನ್ ಆಮಿ ಎಕಾಚ್ ಲೆಕಾನ್,
ಕುಡ್ಮಿ ಆಮಿ ಘಾಮ್ ಪಿಳೊನ್, ಘೊಳ್ತಾಯ್ ಶೆತಾಂತ್,
ಮೇರ್ ಆಮಿ ಕಾಡುನ್, ಶೆತ್ ಉಡಯ್ಲ್ಯಾಂ ರೊಂವುನ್,
ದೆವಾಲಾಗಿಂ ಮಾಗುನ್, ಪಾವ್ಸಾಳೊ ಮಾಗುನ್,
ಕುಡ್ಮಿ ಆಮಿ ಭೈಂಸಾಂಯ್ ವಾವ್ರಾಕ್ ಗೊ'

ರಾಮಾಯಣ್, ಮಹಾಭಾರತ್, ಶಿವ್‌ಪುರಾಣ್, ಅಶೆಂ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಚಿಂತ್ಪಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಪದಾಂನಿ, ಗಾಣಾಂನಿ ಆಯ್ಕುಂಕ್/ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ತೋಣಿಯಾಂಚಿಂ ಪದಾಂ, ಗುಮಟಾಂ ಪದಾಂ ಸಯ್ತ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾರ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯೊ ಕಾಣಿಯೊ ಸಾಂಗಚೆಂ ಆಮ್ಕಾಂ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾ.

ಉಜ್ಯಾ ಪೋದ್:

ಯಾದೀಂ ಕೊರುಂ ಉಜಾಪೋದ್, ನೊಮೊನ್ ಕೊರುಂ ಸರಾಸ್ವತ್,
ಸೊವುನಾ ಸಗ್ತ್, ಭೊವೊನಾ ಭೊಗ್ತ್, ಆತಾಳ್‌ನೂ ಪಾತಾಳ್, ಥಳ್‌ನೂ
ಜಳ್, ತ್ಯಾ ಜಳಾ ಮೊಧೆಂ, ಪಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹೇಶ್ವರ್, ತೀನ್ ಖಂಡಾಂ
ತೀಗ್ ದೇವು ಉಬುಜವ್ ದಾಲ್ಯಾ.

ಉಜ್ಯಾ ಪೋದ್ (ವ್ಯೆಂದೇಂ)

ಯಾದಿಂ ಕೊರುಂಗೆ ಮಾಯಿ ನೊಮೊನ್ ಸರಸ್ವತಿ
ಶಿವಾಶಕ್ತಿ ಕಾಲೆನ್ ಭಕ್ತಿ
ಅತಾಳ್‌ನೂ ಪಾತಾಳ್‌ನೂ ಜಾ-ಜೊಳೊನ್ ತಾಳ್‌ಜಾ
ಜಳಾ ಮೊದೆಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರ್
ದೋಗ್ ತೀಗ್ ದೇವ್ ಜನ್ಮಲ್ಯಾ

ವಾಂಡ್ ದೆಂವಯ್ತಾನಾ:

ಸಾಲ್ ಸಾಲೋಂ ದೇವ್ ಯೋಕು ಮೊಗ್ರೀಯಾಲೊ
ರಂಗೇ ನಾಸ್ತೋ ದಿವುಳಿೀಗೇಚೊ ಬಾಳ್ - ಓ ತಾಜಾ
ಆಗ್ನ್ಯಾ ವೊಯಿರ್ ಜಲ್ಮೊಲಾ ಕಾಳ್ಗಾ.

ವಾಂಡ್ ಚಡಯ್ತಾನಾ:

ಗಣೇಶಾ ಗೊಮೊಟ್ಯಾ ಲಕಯಿ ಧರ್ವೊಂಟ್ಯಾ
ಗಣೇಸಾನ್ ಮಾಂಡ್ ಕೇಲಾ ಖಿನ್ನುಳ್ಯಾಂಚೊ
ಫುಲಾಂಚೊ ಓ ಪೊಳಿಯೊ ಅಕ್ಷತಾಚೋ.

ಅಶೆಂ ನಾರ್ಲ್ ಚಡಯ್ತಾನಾ ಆನಿ ಹೆರ್ ಸಭಾರ್ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿಂನಿ ಪದಾಂ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಶಿಗ್ಮ್ಯಾ ಗಿತಾಂ, ಝಾಡೊ ಗೀತ್, ಲಾವಣಿ, ಚವ್ರಂಗ್, ಗಾಣಿಂ, ಆರತ್, ಥಾಲೊ ಅಶೆಂ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ಪದಾಂ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂನಿ; ಗುಮ್ಟಾಂ, ತೋಣಿಯಾಂನಿ ಗಾಂವ್ಚಿಂ ಗಾಣಾಂ, ಪದಾಂ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್.

ಆಧಾರ್: ಗುಮಟಾಂ ಆನಿ ತೋಣಿಯಾಂ ಪದಾಂ (ಗೋಪಾಲ ಗವ್ಡಾ), ಕುಡ್ಮಿ ಕೊಂಕಣಿ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ (ಡಾ. ಜಯಂತಿ ನಾಯ್ಕ್, ಡಾ. ಎಲ್. ಸುನಿತಾ ಬಾಯ್, ಡಾ. ಜೆರಿ ನಿಡ್ಡೋಡಿ.)

ಜೆರಾಲ್ ರಿತಿನ್ ಕುಡ್ಮಿ ಸಮಾಜೆಚೆಂ ಜಾನಪದ್/ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಸಯ್ತ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಪ್ರಕಾರ್ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್ ಆಸ್ತಾಂ, ರಿತಿ ರಿವಾಜೊ, ನಿತಿ ನೇಮಾಂ, ಜಲ್ಮಾಥಾವ್ನ್ ಮೊರ್ನಾಂ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿಂಚೆರ್ ಸಯ್ತ್ ಪದಾಂ, ಗಾಣಾಂ ಆಸ್ಚಿಂ ದಿಸುನ್ ಯೆತಾತ್.

ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್

ಭಾಸ್: ಕೊಂಕಣಿ ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕಾಲಿ ಭಾಸ್ ಕೊಂಕಣಿಚಿ ಏಕ್ ಬೊಲಿ. ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್ ಕಾರ್ವಾರ್ ಥಾವ್ನ್ ಮಂಗ್ಳುರ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ತಾಂಚೆ ವಿಶೇಸ್ ಉಚ್ಚಾರ್ ಆನಿ ಶಬ್ದಾಂಕ್ ವಾಪಾರ್ತಾತ್. ಪರಂಪರಾಗತ್ ಜಾವುನ್ ಅನೇಕ್ ಶಬ್ದ್ ಆನಿ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಶೈಲಿ ರಾಕುನ್‌ಗೀನ್ ಆಯ್ಲಾ. ತರ್‌ಯೀ ಸಭಾರ್ ಲೋಕ್ ಖಾರ್ವಿ ತಾಂಚೆ ಕೊಂಕಣಿ ಉಲವ್ಪಾಕ್ ಮರ್ಯಾದ್ ದೀನಾಂತ್, ಆನಿ ವ್ಯವಹಾರಿಕ್ ಭಾಸ್ ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಉಲಯ್ತಾತ್. ಕಾರಣ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಆಮ್ಚಿ ಭಾಸ್ ಸಾರ್ಕಿ ನಾ ಮ್ಹಳೆಂ ಸಂಕುಚಿತ್ ಚಿಂತಪ್.

ಖಾರ್ವಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸಾಂತ್ ದಿಶ್ಚೆ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಯೆಂವ್ಚಿಂ ಮಾಸ್ಳೆಚಿಂ ಉದಾಹರಣಾಂ; ಮನಿಸ್ ಚೋರಿ ಕರುನ್ ಕೊಣಾಚ್ಯಾಯ್

ಹಾತಾಂತ್ ಮೆಳ್ನಾಜಾಲ್ಲೊ ಮನಿಸ್ ತರ್ ತಾಕಾ 'ಸುಂಗ್ಟಾ ಪರಿಂ ಉಡ್ತಾ', ಲೊಕಾಕ್ ಮೋಸ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ 'ಲೇಪ್/ದೆಂಕ್ಯೊ' ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಲೇಪ್/ದೆಂಕ್ಯೊ ಮಾಕ್ಶಿ ಹಾತಾಂತ್ ಧರ್ತಾನಾ ಹಾತಾಂತ್ಲೊ ನಿಸ್ರತಾ. ದೆಕುನ್, ಹೆರಾಂಚೊ ದುಡು ಖಾಂವ್ಚ್ಯಾ ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ 'ಮಾಸೊ' ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಾಂಕೇತಿಕ್ ಭಾಸೆಂತ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಮಾಸ್ಯೆಂಕ್ ಸಾಂಕೇತಿಕ್ ಅರ್ಥ್ ದಿವುನ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಂಚೊ ಸ್ವಭಾವ್ ಚಿತ್ರಾಂವ್ಚೆಂ ಹಾಂಚ್ಯಾ ಮಹ್ಕಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಆಯ್ಕುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾ.

ಸಾಹಿತ್ಯ್: ಖಾರ್ವಿ ಲೊಕಾಚೆ ಲೋಕ್‌ವೇದಾಂತ್ಲ್ಯಾ ಪದಾಂನಿ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಲಗ್ನಾ ಪದಾ ವಾಲೊರೆಂತ್, ಜೀವನಾಚೆ ಅನ್ಭೋಗ್ ಆನಿ ಸುಖ್ ಕಷ್ಟಾಚೆಂ ಚಿತ್ರಣ್ ಆಸಾ. ಖಾರ್ವಿಚೆಂ ಜಾನಪದ್ ವರಬಸ್ತ್ ಆಸಾ. 'ಬಾಯ್ ಘರ್‌ಕಣ್‌ಚೆ...' ಪದಾಂತ್ ಆಪ್ಣಾಚ್ಯೆ ಬಾಯ್ಲೆಖಾತಿರ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಮೋಗ್ ಆನಿ ಹುಸ್ಕ್ಯಾ, ಭಗ್ಣಾಂ ಕಳ್ತಾತ್. ತೋಣಿಯಾಂ ಪದಾಂತ್ ಭಕ್ತ್ ಆನಿ ಖುಷಿ ದಿಸ್ತಾ ತರ್ 'ಯೆಣೆ' ಪದಾಂತ್ ಹಾಸ್ಯ ಆನಿ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಕಳ್ತಾ.

'ಹೊಳಿ' ಪದಾಂತ್ ಖುಷಿ ಆಸಾ. ತಶೆಂಚ್ ರಾಮಾಯಣ್, ರಾಮ-ಸೀತ-ರಾವಣ ಯೆತಾತ್. ಆನಿ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಜೀವನ್ ಪದ್ಧತ್ ಯೆತಾ.

ಹೊಳಿ ವೆಳಾರ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ 'ಸ್ಯೆಂವರ್' ಪದಾಂತ್ ಶ್ರವಣಾಚಿ ತೀರ್ಥ್ ಯಾತ್ರಾ ಥಾವ್ನ್ ಸುರು ಜಾವ್ನ್ ರಾವಣಾಚೆಂ ನಾಸ್ ಪರ್ಯಾಂತ್ ಆಸಾ. ತಾಂತುಂ ಯೆವುಚೆ ಸಭಾರ್ ಶಬ್ದ್ ಮರಾಠಿ ಆನಿ ಹಿಂದಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಆಸಾತ್. ಯೆಂವ್ಚ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಸಬ್ದಾಂಚೊ ಅರ್ಥ್ ಕಿತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಕಳನಾ, ಸಭಾರ್ ಸಬ್ದ್ ಹೆರ್ ಪ್ರಾಂತೀಯ್ ಭಾಸೆಂತ್ಲೆಂ. ಹ್ಯಾ ಉತ್ರಾಂನಿ ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್ ಖಂಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ ಮ್ಹಳ್ಳೆ ಪುರಾವೆ ಮೆಳ್ತಾತ್. ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ನವಾಯತಿ ಬೊಲಿಂನಿ ಹಿಂದಿ/ಪರ್ಶಿಯನ್ ಸಬ್ದ್ ಮೆಳ್ತಾತ್ ತಶೆಂಚ್ ಚಿತ್ಪಾವನಿ ಬೋಲಿಂತ್ ಮರಾಠಿ ಸಬ್ದ್ ಮೆಳ್ತಾತ್.

ಹೊಡೆ ಸೊಡ್ಕಾ ಜಾಲೇರ್ ಒಯಿರ್ ಫೆವುಚೆ ವೇಳಾರ್ ಸಾಂಗ್ಚೆ ಪದ್ಯ:

'ಲೇ ವಾಂಜು ಮಾಲೇ ಲಾಯಾಸೇ
ಲೇ ಸೇರು ಮಾಲೆ ಲಾಯಾಸೇ
ಮಾಲ ಮಾಲಿಕ ಎಂಬಲ ಲಾಯಾಸೇ
ಮಾಲ ಭಟ್ಕಳ ಬಂದರ ಲಾಯಾಸೇ
ಮಾಲ ಬಂದರ ಲಾಯಾಸೇ...'

ಖಾರ್ವಿ ಲೊಕಾಂಚೆಂ ಜಾನಪದ್ ಗ್ರೇಸ್ತ್ ಆಸಾ. ಬೆಳಂಬರ್‌ಕಾರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಅಭಿಮನ್ಯುಚಿ ಚರಿತ್ರಾ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಆಸ್ಲೆಂ ಕಂಯ್. ಆತಾಂ, ತಶೆಂ ಸಾಂಗ್ತಲಿಂ ನಾಂತ್, ತಶೆಂ ಹೊಡೆ ಸೊಡ್ತಾನಾ, ಮಾಸ್ಳಿ ಪಾಗ್ಚೆ ವೆಳಾರ್, ಹಾತ್ ರಂಪಣಿ ವೆಳಾರ್ ಪಿಪಿಧ್ ರಿತಿಚಿಂ ಕೊಂಕಣಿ ಪದಾಂ ಸಾಂಗ್ಚಿ ರಿವಾಜ್ ಆಸ್ಲಿ.

ಜೀವನಾವರ್ತನ್ ಆಚರಣ್: ಜನನ್, ನಾಮಕರಣ್, ಋತುಮತಿ, ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ್, ಲಗ್ನಾ, ಬಾಯಕೆ ಲಗ್ನ್, ಮರಣ್ – ಹೆ ಚಡ್ತಾವ್ ಜನಾಂಗಾಂನಿ ಆಸ್ಚೆ ಸಾಮಾನ್ಯ್ ರಿವಾಜಿ ತರ್, ಖಾರ್ವಿಂಚಿ ಏಕ್ ವಿಶಿಷ್ಟ್ ರಿವಾಜ್ ಆಸಾ; 'ಸೆಟ್ಟಿ': ಬಾಳ್ಯೆಂ ಜಲ್ಮಾಲೆಲೆ ಸ ದಿವಸಾಂತ್ ಸಾಂಜೇರ್ ಯೋ ಶಾಸ್ತ್ರ ಶುರು ಕರ್ತಾತ್. ಆನಿ ಹರ್‍ಯೆಕಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ತ್ಯಾ ತ್ಯಾ ರಿವಾಜಿಂಕ್ ಲಗ್ತಿ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಗಾಣಾಂ, ಪದಾಂ ಸಾಂಗ್ಚಿ ಅಪುರ್ಬಾಯೆಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಿಂ ಪಾಳುನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾಂತ್.

ಆಚರಣ್: ಹೊಡೆ ಪೂಜಾ, ಸೂತಾ ಪರಬ್, ಕೊಂಬೆ ಬಲಿ, ಪಾಲ್ಕಿ ಪೂಜಾ, ಚೌಥಿ, ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸಾ, ದೀಪಾವಳಿ ಪರಬ್, ಬೂದ್‌ಗಳ್ ಮಣ್ (ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಾಂತ್ ಆಸಾ), ತುಳಸಿ ಪೂಜಾ, ದಸರಾ–ನವ್ವೆ, ಸತ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಪೂಜಾ, ದೇವಕಾರ್ಯ, ಕುಲದೇವಚಾ ಪೂಜಾ, ಹ್ಯಾ ಸರ್ವ್ ಆಚರಣಾಂನಿ ಕೀರ್ತನಾಂ, ಪದಾಂ, ಗಾಣಾಂ ತಿಂ ಸಾಂಗತಾತ್.

ಖಾರ್ವಿ ಜನಾಂಗ್ ಶಿಕಾರಿ ಸಯ್ತ್ ಕರ್ತಾ, ಆದಿಂ ರಾನಾಂನಿ ತರ್ ಉಪ್ರಾಂತ್ ದರಯಾಂತ್ ಮಾಸಳೆಚಿ ಶಿಕಾರಿ. ಪುಣ್ ಹೆರ್ ಜನಾಂಗಾಂನಿ ಆಸ್ಚೆಪರಿ ಹಾಂಚ್ಯಾಯೀ ಸಮುದಾಯಾಂನಿ ಹರೇಕಾ ಫೆಸ್ತಾಂವೆಳಾರ್, ಸಂಭ್ರಮಾವೆಳಾರ್ ಹಾಂಚಿ ಕಲಾ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜಿವಾಳ್ ದವರ್ಚೆ ರಿವಾಜ್ ಪಾಳುನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾತ್.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಆಚರಣಾಂ: ಖಾರ್ವಿ ಶಿಗ್ಮೊ, ತೋಣಿಯೊ, ಗುಮ್ಟೆ ಫಾಂಗ್, ದಾಲೋರೆ, ಹೊಳಿ ಅಶೆಂ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಹಾಂಚಿಂ ಜಾನಪದ್ ಪದಾಂ, ಕಾಂತಾರಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಸಾಂಬಾಳ್ನ್ ಹಾಡ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ.

ಆಧಾರ್: ಖಾರ್ವಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್ (ಸುರೇಶ್ ತಾಂಡೇಲ್, ಹೊನ್ನಾವರ್)

ಸಿದ್ದಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್:

ಸಿದ್ದಿ ಜನಾಂಗ್ ಚಡ್ ಕರುನ್ ತಿನ್‌ಯೀ ಧರ್ಮಾಂತ್ ವಾಂಟುನ್ ಗೆಲಾ: ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಸಿದ್ದಿ, ಹಿಂದೂ ಸಿದ್ದಿ ಆನಿ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಿದ್ದಿ. ಪುಣ್ ಜೆರಾಲ್ ರಿತಿನ್ ತಾಣಿಂ ಪಾಳ್ಚ್ಯಾ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿ ಏಕ್ ಸಮಾನ್ ಜಶೆಂ ಭಾಸ್–ಬೊಲಿ.

ಸಿದ್ದಿ ಜನಾಂಗಾಂತ್ ಸಯ್ತ್ ವಾಚುಂಕ್/ಆಯ್ಕುಂಕ್ ಮೆಳ್ಚೆಂ ಜಾನಪದ್, ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಚಡ್ತಾವ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂದರ್ಭಾಂನಿ ಪಳೆವ್ಯೆತ್; ಹುಂದಳಾಚಿಂ (ಪಾಳಣ್ಯಾಚಿಂ) ಗಿತಾಂ, ಚೆಡುಂ ವ್ಹಡ್ ಜಾತಾನಾ ಗಿತಾಂ, ಹಳದಿಚಿಂ ಗಿತಾಂ, ಜವಳಿಚಿಂ ಗಿತಾಂ, ನವ್ರ್ಯಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ, ಮಾಟ್ವಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ, ಕುಟ್ಮಾ ಸಂಬಂದಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ, ದೆವಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ, ಡಮಾಮ್/ದಮಾಮ್ ಗಿತಾಂ, ಸಿಗ್ಮೊ ಗಿತಾಂ, ಫುಗಡಿಚಿ ಗಿತಾಂ, ಜಾಕಯ್ ಗಿತಾಂನಿ ಹಾಂಚೆಂ ಪ್ರಮುಕ್ ಲೋಕ್‌ವೇದ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ.

ಹುಂದಳ್ಯಾಚೆಂ ಗೀತ್:

ಬಾಳಾಚ್ಯಾ ಝುಂದಳ್ಯಾಬುಡಿ, ಉಗಾವಲಿ ಬಾಜಿ
ಬಾಳಾ ಝುಂದಳಿ ಬಾಳಾ ಝುಂದಳಿ, ಬಾಳಾ ತುಜಿ ಅಜ್ಜಿ ಜೋಜೋ...

ಚೆಡುಂ ವ್ಹಡ್ ಜಾತಾನಾ:

ಆಯ್ಲಾನ್ ಯಲೆ ನಾನ್ ಪೈಲ್ಯಾನ್ ಯಲೆ ನಾನ್
ಸಾಂಗುಣ ದಾಡಾ ತಿಚ್ಯಾ, ಬಾಯ್ ಬಾಬಾಕ್ ಸೊಬಾಣಾವೊ
ಕಲಾವರಿಚೊ ಬಾಬಾ ಕಲಾವರಿಚೊ ಬಾಬಾ
ಸಾಕಾರ ವಾಟಿತ್ ಗೆಲೊ ಗಾಂವಾರ ಸೊಬಾಣಾವೊ...

ಹಳ್ದಿಚಿಂ ಗಿತಾಂ:

ಬಾಜಾರಾನ್ ಬಾಜಾರ್ ಹಿಂಡ್ಲೊರೆ ಪಾಕ್ಯಾ
ಹೊವಳನ್ಯಾ ಸೊದುಚಾಕ್
ಪಾಚ್‌ತರಿ ಝೊವಣಲ್ಯಾ ಹನ್ಲೊರೇ ಪಾಕ್ಯಾ
ಹಳದ್ ದಳುಚಾಕ್
....
ಪಾಚ್‌ತರ ಹೌಳ್ಳೇ ಹಾನ್ಲೊರೇ ಪಾಕ್ಯಾ
ಮಾಟವ್ ಗಾಲುಚಾಕ್

ಜವುಳೆಚಿಂ ಗಿತಾಂ:

ಆಂಪಯ್, ಜುಂಪಯ್, ರೊಯ್‌ಲಾ
ಆಮಿ ಹಾನ್ಲಾಂವ, ಜವಳಿ ರೊಯ್‌ಲಾ
ಆಂಪಯ್, ಜುಂಪಯ್, ರೊಯ್‌ಲಾ
ಕಬ್ಯಾ ಗಾಂವಚಿ, ಜವಳಿ ರೊಯ್‌ಲಾ
ಆಂಪಯ್, ಜುಂಪಯ್, ರೊಯ್‌ಲಾ
.....
ಆಮ್ಚೆ ಪಾಯ್, ವಳ್ಳೆ ರೊಯ್‌ಲಾ

ನವ್ರ್ಯಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ:

ಯೆಲೊ ಆಮ್ಚೊ ಹೊರುಂ
ಸಗಳೊಚ್ಚ ಪಾವಲೋ ಒಣೆತ್ ಒಣೆತ್
ದಿವ್ಹೊ ಲಾವಗೆ ಖಾಂಬ್ಯಾಕ್, ದಿವ್ಹೊ ಲಾವಗೆ ಖಾಂಬ್ಯಾಕ್
ಘರಚಾ ಘರಚಾ ಯೆಜಮಾನ್ ಬಾಯಗೆ
ಯೆಲೊ ಆಮ್ಚೊ ಹೊರು.

ಮಾಟ್ವ್ಯಾಚಿಂ ಗೀತಾ:

ಆಯ್ಲೊ ಆಮ್ಗೊ ಹೊರು.
ಸಗಳೊ ಪಾವಲೋ ಯೆಶಿತ ಯೆಶಿತ್
ದೀವೊ ಲಾವಗೇ ಕಾಂಬ್ಯಾಕ್ ದಿವೊ ಲಾವಗೇ ಕಾಂಬ್ಯಾಕ್
ಗರಾಚಾ, ಗರಾಚಾ, ಯಜಮಾನ್, ಬಾಯೆಗೇ...

ಕುಟ್ಮಾ ಸಂಬಂದಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ:

ಹಾಂಗಾಸರ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಬಂಧಾಚೆರ್ ಆಸ್ಚಿಂ ಗಿತಾಂ ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳ್ತಾತ್.

ಚೆಡ್ವ್ಯಾಚಿ ಕಷ್ಟಾಚಿ ಗೀತ್:

ಆಂಗಾರ್ ಮುಜೇ ನಲಯಾ ಜುಟಿ ಕಸಮ್ ಕಲಾಯಾ
ರೋಕೇ ವಜು ಮ್ಯೆ ಕರತೆ ಹೂ, ಬಸತೊಮಿ ಗೊರಿಯಾ
ಸಾರಿ ಜಂಗಲ್ ಮ್ಯೆ ಪಿರಚಿ ಹೂ, ಬಸತೂಮೀ ಗೊರಿಯಾ
ಏಕ ರಾತ್‌ಕಾ ಅಂಧೇರಾ, ಬಂಗಲೇಮಿ ಮ್ಯೆ ಅಖೇಲಿ
ರೋತೆ ವಜೂ ಮ್ಯೆ ಕರಚಿ ಹೂಂ, ಬಸತೊಮಿ ಗೊರಿಯಾ

ದೆವಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ:

1. ರಂಗನಾಥ ಯೇರೆ ದೇವಾ, ರಂಗನಾಥ ಯೇ
   ತುಜಿ ಸೇವಾ ಕರತೋಮಿಯಾ, ರಂಗನಾಥ ಯೇ

2. ತುಜೆ ನಾಂವ ಪವಿತ್ರ ಹೊವುಂದಿ
   ಬಾಪಾ ಆಮ್ಚಾ ಬಾಪಾ
   ತುಜೆ ನಾಂವ ಆಮ್ಚಾ ಕಡೆ ಯೆವುಂದಿ
   ಬಾಪಾ ಆಮ್ಚಾ ಬಾಪಾ.

3. ಯಾ ನಭಿ, ಯಾ ರಸುಲ್
   ಯಾ ರಸುಲ್, ಸೈರೆ ಖುದಾ
   ದಿಲ್‌ದಿಯಾ ಹೈ, ಅಪನಾ
   ಕಲ್ಮಾ ರಸು ಲಲ್ಲಾಕಾ
   ಜಮಿನಾಕಾ, ಹೈ ಯೇ, ಬಿಚಾನಾ.

ದವಾವ್ ಗಿತಾಂ:

ಚನವಾಚಿ ಗೀತ್, ಮಾಯೆರ ಘರಾಚೆ ಗೀತ, ಕಲಾ ರಚುನ್ ಸಾಂಗತಲಿ ಗೀತ, ಮೊರಾಚಾ ನಾಚಾಚಿ ಗೀತ, ಹಾಂಗಾಸರ್ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಭಾವಾಚಿಂ ಗಿತಾಂ ಆಮಕಾಂ ಆಯ್ಕುಂಕ್/ವಾಚುಂಕ್ ಮೆಳತಾತ್.

ಚೆಡುಂ ದೀನಾ ವಾಂತ್ಲಿ ಗೀತ:

ತಲಾ ದಿಂವ್ ಗಾಬನ ಮ್ಯೆ, ತಂಬಲ್ ದೀಂವ ಗಾಬನ ಮ್ಯೆ
ಬೇಟಿನಾ ದಿವಂಗಾ, ಬನ ಮ್ಯೆ, ತೇರೆ ಗರ್
ತಂಬಲ್ ಜೋ ದೇತೋ, ಮೇರೆ ಜೋ ಜಮಿ ಆಯಾ
ಬೇಟಿಕಾ ಪಲ್ ಬರೆಂವ್ ಮ್ಯೆ ಶರತಾಂಸಿ
ಖಾಂದಾ ದೀಂವ್ ಗಾಜನ ಮ್ಯೆ ಅವಂದಾ ದೀಂವ್ ಗಾಜನಾ ಮ್ಯೆ...

ಆಧಾರ್: ಸಿದ್ದಿ ಲೋಕ್‌ಗೀತ್ ಸಂಗ್ರಹ್ (ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಜೆ. ಹರ್ನೋಡ್‌ಕರ್)

ಅಖೇರಿಂಚಿ ವಳ್: ಮುಖ್ಯಧಾರಾ (mainstream) ಸಮಾಜೆಚೊ ಲೋಕ್ ಏಕಾ ಕಾಳಾರ್ ರಾನ್ವಟಿ ಜಿಪಿತ್ ಜಿಯೆವ್ನ್ ಆಯಿಲ್ಲೊ, ಪುಣ್ ಆಜ್ ಪ್ರಗತಿಪರ್ ಪಾವ್ಲಾಂನಿ ಮುಕಾರ್ ಪಾವ್ಲಾ ಪುಣ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಮುಳಾಂ ತೊ ವಿಸರ್ಲಾ. ತಾಂಕಾಂ ಆಜ್ ಸಯ್ತ್ ಆದಿವಾಸಿ ಲೊಕಾಂಚೊ ನಿಯಾಳ್/ ಯಾದ್ ಯೆತಾ ಜೆದ್ನಾಂ ತಾಂಕಾಂ ಹಾಡವ್ನ್ ತಾಂಚೆಥಾವ್ನ್ ನಾಚಂವ್ಚೆಂ ವಾ ತಾಂಚೆಥಾವ್ನ್ ಗಾಣಾಂ ಗಾವಂವ್ಚ್ಯಾರ್ ಸೀಮಿತ್ ಜಾಲಾಂ ಶಿವಾಯ್ ಆಜ್ ಪಾಸೊನ್ ತಾಂಚ್ಯಾ ಸಾಮಾಜಿಕ್/ಆರ್ಥಿಕ್ ಪರಿಗತೆಕ್ ಸುದ್ರಾಂವ್ಚೆ ದಿಶೆನ್ ಕೊಣೆಂಯ್ ವಾವ್ರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ನಾ ವಾ ತಿಂ ಪ್ರೇತನಾಂಯ್ ಕೆಲ್ಲಿಂ ನಾಂತ್. ಸರ್ಕಾರಾಥಾವ್ನ್ ತಾಂಚೆಖಾತಿರ್ ಅಮಾನತ್ ಆಸ್ಚೊ ದುಡು ಸಯ್ತ್ ಗಿಳುನ್ ಘಾಲ್ಲೆ ಮನಿಸ್ ಆಜ್ ಸುಶೆಗಾತ್ ನಿದ್ಲ್ಯಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಮಾರೆಕಾರ್ ಸತ್. ಪ್ರಗತೆಪರ್ ಥಾಂವ್ಣಿಂತ್ ಆದಿವಾಸಿ ಲೋಕ್ ಪಾಟಿಂ ಉರ್ಲ್ಯಾ ಪುಣ್ ತಾಂಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜೆಂ ಕಿತೆಂ ಜಾನಪದ್, ಸಾಂಗಣ್ಯೊ, ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯೊ, ಗಾದಿ, ಗಿತಾಂ, ಕಾಂತಾರಾಂ, ಪದಾಂ, ಲೋಕ್‌ವೇದಾಂತ್ ಆಸಾ ತೆಂ ಜೊಗಾಸಾಣೆನ್ ಸಾಂಬಾಳುನ್ ದವರ್ಚೆಂ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಯ್, ಜೆಂ ಕಿತೆಂ ಬರ್ಪಾಸಿಶಿಂ ನಾ ಆಸ್ಚೆಂ ತೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಬರ್ಪಾರುಪಾರ್ ತಶೆಂಚ್ ತಾಂತ್ರಿಕ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಚೊ ತೆಂಕೊ ಘೆವ್ನ್ ವಿವಿಧ್ ಮಾಧ್ಯಮಾಂ ಮುಖಾಂತ್ರ್ ತೊಂಡ್ಯಾಶಿಂ ಆಸ್ಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ಜೊಗಾಸಾಣೆನ್ ಪುಂಜಾವ್ನ್ ದವರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ಕಿತ್ಲೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂಕಿ, ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಾನ್ ಸಯ್ತ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಹಕ್ಕಾಂ ಜೊಡ್ಚೆದಿಶೆನ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯ್ ರಚನ್ ಕರ್ಚೆದಿಶೆನ್ ಮೆಟಾಂ ಕಾಡ್ಚೆಂ. ಪುಣ್ ಸರ್ವಾಂಚ್ಯಾಕೀ ಪಯ್ಲೆಂ ಸ್ವ-ಶಿಕ್ಷಿತ್ ಜಾಂವ್ಚೆಂ ಆದಿವಾಸಿಂಕ್ ಭೋವ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ.

****

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆಂ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್

- ಜೆಜ್ವಿತ್ ಸ್ವಾಮಿ ಸುಪ್ರಿಯಾ

ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ?

ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಮನ್ಶಾ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ಲೆ ಶಿಸ್ತೆನ್ ಕರ್ಚೆಂ ಶಿಕಪ್. ಹಿ ಶಿಸ್ತ್ ಉದೆವ್ನ್ ಚಡ್ ಕಾಳ್ ಸಂಪೊಂಕ್ ನಾ. ಗೆಲೆತ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಮಿಣ್ಕೊಂಕ್ ಲಾಗೊನ್, ತೊ ಶೆಕ್ಡೊ ಸಂಪ್ತಾನಾ ನಿಗಂಟ್ ಎಕಾ ಜಾಣ್ವಾಯ್ಚ್ಯಾ ರುಪಾಕ್ ಹಿ ಶಿಸ್ತ್ ಯೇವ್ನ್ ಪಾವ್ಲಿ ಆನಿ ಹ್ಯಾ ವಿಸಾವ್ಯಾ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಚ್ಯೆ ಸುರ್ವೆರ್ ಮಾತ್ರ್ ಹಿ ಏಕ್ ಸಮರ್ಪಕ್ ಶಿಕ್ಪಾ ಶಿಸ್ತ್ ಮ್ಹಣ್ ಹಿಕಾ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ್ ಮಾನ್ಯತಾಯ್ ಲಾಬ್ಲಿ. ತರ್ ಆಜ್ ಹ್ಯೆ ಶಿಸ್ತೆಕ್ ಆತಾಂ ಲಗ್ಬಗ್ ದೋನ್ ಶೆಕ್ಡ್ಯಾಂಚಿ ಜಾಣ್ಟಿಕಾಯ್ ಭರ್ಲಿ ಮ್ಹಣ್ಯೆತಾ.

ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರಾಚೆ ನಮುನೆ:

ಹಿ ಶಿಸ್ತ್ ದೋನ್ ನಮುನ್ಯಾಂಚಿ ಆಸಾ. ಪಯ್ಲೊ ನಮುನೊ ಭೌತಿಕ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಆನಿ ದುಸ್ರೊ ನಮುನೊ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್.

1. ಭೌತಿಕ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್

ಹ್ಯಾ ನಮುನ್ಯಾಕ್ ಹೆರ್ ಶಾಸ್ತಿರಾಂಚಿ ಬುನ್ಯಾದ್ ಗರ್ಜೆಚಿ ಜಾವ್ನಾಸಾ. ಆಪ್ಣಾಯಿತ್ಲ್ಯಾಕ್ ಶೂನ್ಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಹಿ ಆರಂಭ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಹೆರ್ ಶಾಸ್ತಿರಾಂ ಮ್ಹಣ್ಜೆ, ಜಿವಾಂಚ್ಯಾ (organic) ಶಾಸ್ತಿರಾಂನಿ, ಜೀವ್ ಶಾಸ್ತಿರ್ (biology), ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತಿರ್ (zoology), ದೇಹ್ ಶಾಸ್ತಿರ್ (physiology), ಭ್ರೂಣ್ ಶಾಸ್ತಿರ್ (embriology) ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತಿರಾಂನಿ ಕಿತೆಂ ಸಕ್ಕಡ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ್ ನದ್ರೆನ್ ನಿಘಂಟ್ ನಿರ್ಣಯ್ ಕೆಲಾಂ, ತೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಬುನ್ಯಾದಿಚೊ ಆಧಾರ್ ಕರೂನ್ ಘೆತಾ ಹೆಂ "ಭೌತಿಕ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್".

ಹೆರ್ ಶಾಸ್ತಿರಾಂಕ್ ಆಧಾರ್ ಜಾವ್ನ್ ಘೆತಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ತಾಂಚೆಂ ನಕ್ಕಲ್ ಕಾಡ್ಟಾ ವಾ ತಾಣಿಂ ಮಾರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪಾವ್ಲಾಂನಿಚ್ ಆಪುಣ್‌ಯೀ ಪಾವ್ಲಾಂ ಕಾಡ್ಟಾ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜೊಂಚೆಂ ನಹಿಂ. ಹಾಕಾ ಆಪ್ಲಿಚ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ರೀತ್ ಆನಿ ಅಸ್ಮಿತಾಯ್ ಆಸಾ. ಹಾಣೆ ಫಕತ್ ಮನ್ಶಾ ಜಾತಿಚಿ ಏಕ್ ಪ್ರಾಣಿ ತಿ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಆಪ್ಲ್ಯೆ ತಪಾಸ್ಣೆ ಆನಿ ಶಿಕ್ಪಾಚಿ ವಸ್ತ್ ಕರೂನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ. ದೆಕುನ್ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತಿರ್ ಜೆ ವಿಶಯ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಗುಮಾನಾಕ್ ಘೆನಾ ತಸಲೆಚ್ ಆಪ್ಣಾಕ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ಲೆಖ್ತಾ. ಮನ್ಶಾಚೆಂ ಕಟ್ಟೆಂ ಸರ್ವ್ಯಾಯ್ ರಿತಿನ್ ಮಾಪನ್ ಕರ್ತಾ. ತಕ್ಲೆಚ್ಯಾ ವಿಸ್ವ್ಯಾಂಚೆಂ ಗಾತ್ರ್, ಆಕಾರ್, ರೂಪ್, ರಂಗ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಜೊಕೂನ್ ಮೆಜೂನ್ ಪಳೆತಾ.

ಅಶೆಂ ಕರೂನ್ ಹ್ಯಾ ಶಾಸ್ತಿರಾನ್ ಜೀವ್ ಶಾಸ್ತಿರಾಚ್ಯಾ ಥೊಡ್ಯಾ ಅಂಶಾಂಕ್, ತ್ರಿ ಪಾಜೂನ್ ತಾಂಕಾಂ ಜರಿ ಘಾರ್ ದಿಲ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ಜೆತಾ. ಪುಣ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರಾಚೊ ವ್ಹೊ ನಮುನೊ ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಗರ್ಜೆ ಭಾಯ್ಲೊ ಆಸಿ ಪಿಸಂಗತ್ ದೆಕುನ್ ಹಾಚ್ಯೆಪಿಶಿಂ ಇತ್ಲೆಂ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೆಂ ಪುರೊಶೆಂ ದಿಸ್ತಾ.

2. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್

ವ್ಹೊ ಮಸ್ರೊ ನಮುನೊ ಆಸಿ ಆಮ್ಕಾಂ ಹಾಂಗಾಸರ್ ವ್ಹೊಚ್ ಪ್ರಮುಖ್. ಹೆಂ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಮನ್ಶಾಚಿ ಕ್ರಿಯಾ, ಚಮ್ಕಣ್, ಹಾಲ್‌ಹವಾಲ್, ಭಾಸ್, ಸಂಸ್ಕಾರ್, ಧರ್ಮ್, ಪಿಶ್ವಾಸ್, ಪಾತ್ಯೆಣಿ, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಖೆಳ್, ಪಿನೋದ್ ಇತ್ಯಾದಿಂಚೆರ್ ಆಪ್ಲಿ ನದರ್ ಜೊಕ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಮನ್ಶಾಚಿ ಕೂಡ್ ಆನಿ ಅಂತರ್ಗತ್ ಅವಯವಾಂ, ಜೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಭೌತಿಕ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಲೆಖ್ತಾ ಆನಿ ಜೊಕ್ತಾ ಆನಿ ತಾಂಚೆಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾ, ತೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಫಕತ್ ಪಾಟ್‌ಭುಂಯ್ ಮಾತ್ರ್ ಜಾವ್ನ್ ಉರ್ತಾ. ತಶೆಂ ಆಸ್ತಾನಾ ಮನ್ಶಾ ಪಂಗ್ಡಾಚಿಂ ಸಾಧನಾಂ, ಸಂಪ್ರದಾಯ್, ರಿತಿರಿವಾಜಿ, ಮನ್ಶಾಂ ಮಧೆಂ ಪಂಗಡ್ ಬಾಂದ್ಚ್ಯಾಕ್ ಕಾರಣ್ ಜಾಲ್ಲಿಂ ಸನ್ನಿವೇಶಾಂ, ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರಾಕ್ ಕಾರ್ಯಾಚಿ ಭೂಮಿಕಾ ಜಾತಾ.

ಹ್ಯಾ ಶಾಸ್ತಿರಾ ವಿರೋಧ್ ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ಆಕ್ಷೇಪ್ ಕಾಡ್ಲೊ ಆಸ್ತಾ. ಹೆಂ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಫಕತ್ತ್ ಪರ್ನ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಪುರಾತನ್ ಆನಿ ಆಳ್ವೊನ್ ಗೆಲ್ಲ್ಯಾ ರಿತಿ ರಿವಾಜಿ ಆನಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಂಚ್ಯೆ ಸೊದ್ನೆಂತ್ ರೊಂಬೊನ್, ತಾಂಚ್ಯೆ ಪಾಟಿಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಆಸ್ತಾ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್ ತಿಂ. ಪುಣ್ ತ್ಯೊಚ್ ಸಂಗ್ತಿ ಆಜ್ ಜಿವಾಳ್ ಆಸೊನ್ ಚಾಲ್ತ್ಯಾ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾ ರಿತಿರಿವಾಜಿಂಕ್, ಸಾಮೂಹಿಕ್ ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಜಲ್ಮ್ ದಿಲ್ಲಿ ಪಾಟ್‌ಭೂಂಯ್ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್ತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ತಾಂಚಿಂ ಸೊಧ್ನಾಂ ಗರ್ಜೆಚಿಂ ಶಿವಾಯ್, ತಿಂ ವಿಸಂಗತ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಜಾಯ್ನಿಂಸಾಂತ್. ಹಾಚೊ ಸಾರ್ಕೊ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಪೊಕ್ಳೆ ಆಕ್ಷೇಪ್ ಆಪಾಪಿಂಚ್ ಇರೊನ್ ವೆತಲೆ ತೆಂ ಏಕ್ ಮಾತ್ರ್ ಖರೊಖರ್ ಸತ್ ಮ್ಹಣಾಜಾಯ್.

ತರ್‌ಯೀ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರಾಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ದೋನ್ ನಮುನ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಶಿಮ್ ಖಂಯ್ಸರ್ ಮ್ಹಣ್ ನಿರ್ಣಯ್ ಕರ್ಚೆಂ ಕಾಮ್ ತಿತ್ಲೆಂ ಸುಲಭ್ ನ್ಹಯ್. ಪ್ರಸ್ತುತಾಕ್ ತೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂಯ್ ನ್ಹಯ್. ತರ್‌ಯೀ ಏಕ್ ಚತ್ರಾಯ್ ಮಾತ್ರ್ ಗರ್ಜೆಚಿ. ಕುಡ್ಡೆಪಣಿ ಪಿಕಾಸ್‌ವಾದ್ (evolution theory) ಮಾಂಡ್ತೆಲ್ಯಾಂನಿ ತ್ಯಾ ವಾದಾಚೊ ಸಾರ್ಕೊ ಆಸಿ ಮುಳಾವೊ ಅರ್ಥ್ ಆಲಕ್ಷ್ ಕರೂನ್, ಖಂಶೆ ಪ್ರಕಾರ್ ಪೊಕ್ಳೊ ಪ್ರಸಾರ್ ಕೆಲ್ಲೊ ಆಸಾ. ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ಪಿನಾಚೊ ಪಿಕಾಸ್‌ವಾದ್ ಜೀವ್‌ಶಾಸ್ತಿರಾಕ್ ಸಂಬಂಧ್ ಜಾಲ್ಲೊ. ತೊ ತಾಣೆ ಸಮಾಜಾಕ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ವಾ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಕ್ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ಲಾಗಯಿಲ್ಲೊ ನಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಪಿಶಯಾಂನಿ ತಾಣೆ ಕಸಲೊಚ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ವ ಸಂಸೊಧ್ ಕರುಂಕ್ ನಾಶಿಲ್ಲೊ ತೆಂ ಖಂಡಿತ್. ಪುಣ್ ಥೊಡ್ಯಾಂನಿ ಸವಾಯ್ ಬುಧ್ವಂತ್ಕಾಯ್ ವಾಪುರ್ಲಿ

ಆನಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮಾನಸಿಕ್ ಶೆತಾಕ್‌ಯೀ ವ್ಹೊ ಲಾಗವ್ನ್ ಮಾಂಡ್ಲೊ. ತಶೆಂ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾನ್ ತಾಣೆಂ ಗೊರ್‍ಯಾ ಲೊಕಾನ್ ಹೆರ್ ಕುಳಿಯಾಂಚೆರ್ ಜಬರ್ದಸ್ತ್ ಗೊರೆ ನಹಿಂ ಆಶಿಲ್ಲ್ಯಾ ಕುಳಿಯಾಂಚೆರ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಚಲವ್ನ್ ತಾಂಕಾಂ ಮಸ್ತೂನ್ ವಸಾಹತ್ (colonies) ಬಾಂಧೂನ್ ಚಲಂವ್ಕ ಬುನ್ಯಾದ್ ಘಾಲ್ನ್ ದಿಲಿ. ತಾಂಚೊ ನ್ಯಾಯ್ ಮಾಂದ್ತೆಲ್ಯಾಂನಿ ಮಾತ್ರ್ ಹೆಂ ನಿತಿ ಖಾಲ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಭಾಸ್ಯೆತ್ ಶಿವಾಯ್ ಹೆರ್ ಮತಿರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೊ ಕೊಣ್‌ಯೀ ತಶೆಂ ಒಪಾಸೊ ನಾ. ಅಸಲ್ಯಾ ಅತರ್ಪಣಾಂನಿ ತಾಣೆಂ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರಾಕ್ ವ್ಹಡ್ ಅನ್ಯಾಯ್ ಕೆಲಾ ಮಾತ್ರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಬಗಾರ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರಾಚೆಂ ನಾಂವ್ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾರ್‌ಚ್ ಘಾಣಯ್ಲಾಂ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ನಾ.

ಪುಣ್ ಆಜ್ ವಸಾಹತ್‌ಶಾಹಿ ಅಕ್ರಮ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಗ್ಳೊ ಸಂಸಾರ್‌ಚ್ ವೊಪ್ತಾ. ತಶೆಂ ಜಾಲ್ಲ್ಯಾನ್ ವಯ್ರ್ ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾ ತಿ ಚೂಕ್, ಚೂಕ್ ಮ್ಹಣೊನ್ ಆಮಿ ರುಜು ಕರೂನ್ ದಿಂವ್ಚಿ ಆವಶ್ಯಕತಾ ದಿಸಾನಾ. ತರ್‍ಯೀ ಅಸಲ್ಯಾ ಕುತರ್ಕಾಂ, ಕುತಂತ್ರಾಂ ವಿಶಿಂ ಕೊಣೆಂಯೀ ಕಿತ್ಲೆಂಯ್ ಜಾಗ್ರುತ್ ಆಸ್ಲಾರ್‍ಯೀ ಪಾವಾಶೆಂ ನಾ ಮ್ಹಣ್ಯೆತಾ. ಹಿ ಚತ್ರಾಯ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರಾಚೊ ವೊಟೊ ಚಾಣ್ಕಾರಿ ಜಾವ್ನ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್ ಲುವಿಸ್ ಕ್ರೊಬರ್ ಹಾಣೆಂ ದಿಲ್ಯಾ ತಿ ಮತಿಂತ್ ದವರ್ಚಿ ಅಧಿಕ್ ಗರ್ಜ್.

ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ವಾವ್ರಾಂತ್ ಕೇವಲ್ ಏಕ್ಯೆಕ್ಯೆ ವ್ಯಕ್ತಿಚೆರ್ ನದರ್ ಜೊಕಿನಾ. ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆ ಪಂಗಡ್, ಕುಳಿಂಯೊ, ಸಮಾಜ್, ಜನಾಂಗ್ ಅಸಲ್ಯಾ ಸಮುದಾಯಾಂಚೆರ್ ಹೆಂ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಆಪ್ಲಿ ನದರ್ ಠೆವ್ತಾ. ತಸೊಚ್ ಮನಿಸ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್‍ಯೀ ಏಕ್ಲೊ ಏಕ್ಸುರೊ ಜಿಯೆನಾ ವಾ ಏಕ್ಸುರೊ ವಾಗಾನಾ. ತಶೆಂ ಪಳೆಲ್ಯಾರ್ ಮನ್ಶಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಕುಳಾಯಿತ್ಲೆಂಚ್ ಪ್ರಾಚೀನ್ ಜುನೆಂ ಆನಿ ಜಾಣ್ಟೆಂ ಜಾಯ್ಜಾಯ್ ಆಶಿಲ್ಲೆಂ! ತರ್‌ಯೀ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಕ್ ಆನಿ ಅವಧಾನಾಕ್ ತೆಂ ಉಠೊನ್ ಉಬೆಂ ಹಾಜರ್ ಜಾವ್ನ್ ಫಕತ್ ದೋನ್ ಶೆಕ್ಡೆ ಜಾತಾತ್ ತಿತ್ಲೆಚ್. ಪೆಲ್ಯಾ ಧಾ ವೀಸ್ ವರ್ಸಾಂನಿ ಜಿಂ ಹಾತೆರಾಂ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ನಿರ್ಮೊನ್ ರುತಾ ಕೆಲ್ಯಾಂತ್ ತಿಂ ಥೊಡಿಂ ಪುಣ್‌ಯೀ ಏಕಾ ಶತಮಾನಾ ಆದಿಂ ಜರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲಿಂ, ಹ್ಯಾ ಶಾಸ್ತಿರಾಚೆಂ ರೂಪ್‌ಚ್ ವೆಗ್ಳೆಂ ಜಾತೆಂ ಆನಿ ಹಾಚೆಂ ಪ್ರಯತನ್ ಆನಿ ಸಾಧನ್ ಅಂತ್ರಳಾಕ್ ಚಡ್ತೆಂ. ತರ್‌ಯೀ ಮುಟಿಭಿತರ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲ್ಯಾ ಆಯ್ದಾಂ ಆನಿ ಸಾಮರ್ಥಿಯಾಂಚೊ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಉಪೇಗ್ ಕರೂನ್, ಜೀವ್ ಭಂಗವೂನ್ ತಪಸ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾಚೊ ಪ್ರತಿಫಳ್ ಆಮ್ಕಾಂ ಧಾರಾಳ್ ದಾಕ್ಲ್ಯಾಂನಿ ಆನಿ ಗೂಂಡ್ ವಿವರಾಂನಿ ಭರ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂನಿ ಪುಂಜಾಯ್ಲೆಲೊ ಮೆಳ್ತಾ. ಹಾಕಾ ಅಪ್ವಾದ್ ಆನಿ ವಿಕಲ್ಪ್ ಫಕತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಸ್ ಮ್ಹಣ್ಯಾಂಗಿ?

ಹರ್‍ಯೆಕಾ ಸಮಾಜಾಕ್ ಅಪಾಪ್ಲೆಂ ಚಿಂತಾಪ್ ಆನಿ ಅಪಾಪ್ಲೊ ಸಂಸಾರ್ ಭರೊನ್ ಆಸ್ಚ್ಯಾ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ದೇಶಾಂತ್ ಸೊಧ್ತಾತಿತ್ಲೆಂ ನವೆಂಸಾಂವ್ ದಿಸ್ತಾ. ಆನಿ ವಳ್ಕೊನ್ ಜಿರಯ್ತಾ ತಿತ್ಲಿ ಸೊಭಾಯೆಚಿ ಧಾದೊಸ್ಕಾಯ್ ಲಾಭ್ತಾ. ಫಕತ್ ಇತ್ಲೆಂಚ್ ಶಿಕ್ಚೆಂ

ತರ್ ಹೆ ಬಾಬ್ತಿನ್ ವೆಗ್ಳಿಚ್ ಶಿಸ್ತ್ ಆಸಾ ಆನಿ ತಾಕಾ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಾ ಮ್ಹಣ್ ವಳ್ಖತಾತ್. ಹೆ ಶಿಸ್ತೆಕ್ ಲಾಗ್ಗೊ ತಪ್ಶೀಲ್ ವಿವರ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಗರ್ಜೆ ಭಾಯ್ಲೊ ಜಾತಾ. ಪುಣ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾ ಪ್ರಕಾರ್ ವಿವೇಚನ್, ವಿಶ್ಲೇಷಣ್ ಘಡ್ಟಾನಾ ಹಾಂತುಂ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸಾ ಆಪ್ಶಿಚ್ ಭರೊನ್ ಸೊಭ್ತಾ. ಜಶೆಂ ಬೀಜಗಣಿತ ಪಾಪುರ್ತ್ಯಾನಾ, ಅಂಕಗಣಿತಾಯೀ ತಾಂತುಂ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸ್ತಾಗಿ ತಶೆಂಚ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ಯೀ ಘಡ್ಟಾ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಚೂಕ್ ಜಾಂವ್ಚಿ ನಾ. ತಕ್ಲಿ ಥಾವ್ನ್ ತಕ್ಲೆಕ್ ದೆಂವ್ಚೆಂ ಆನಿ ದೆಂವ್ಲೆಲೆಂ ಹೆಂ ದಾಯ್ಜ್ ಜಾಂವ್ ವರ್ಗ್ಲಿನ್ ಯಾ ಜಿರವ್ನ್ ತುದಿಯೆಕ್ ಪಾಂವ್ಚೆಂ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನ್ಹಯ್. ಹೆಂ ಸಮಗ್ರ್ ದಾಯ್ಜ್ಚ್ ವರ್ತೊವ್ತಾ ಭಾರತಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಕಿತೆಂ?

ಹ್ಯಾ ಏಕಾಚ್ಚ್ ಸಬ್ದಾಕ್ ವಿದ್ವಾನಾಂನಿ ಅನೇಕಾನೇಕ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾರ್ಥ್ ದಿಲ್ಲೆ ಆಸಾತ್. ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ್ ವಿದ್ವಾಂಸ್ ಕ್ರೊಬರ್ ಆನಿ ಕ್ಲುಕೊಹ್ನ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾಂನಿ ಸಾಂಗಾತಾ ಮೆಳೊನ್ ಆಸಲ್ಯಾ 160 ಪ್ರಾಸ್ ಅಧಿಕ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾರ್ಥಾಂಚಿ ಪಟ್ಟಿ ದಿಲ್ಲಿ ಆಸಾ. ತಸಲೆ ತಪ್ಶೀಲ್ ವಿವರ್ ಹಾಂಗಾ ಗರ್ಜೆಚೆ ನ್ಹಯ್. ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಹ್ಯಾ ಶಿಸ್ತೆಚ್ಯಾ ಮುಳಾವ್ಯಾ ಪ್ರವರ್ತ್ಯಾಂ ಪಯ್ಕಿ ಇ.ಬಿ. ಟಾಯ್ಲರ್ ಮ್ಹಳ್ಳಲೊ, ಆಪ್ಲಿ ವೆಗ್ಳಿಚ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ದಿತಾ. ಆನಿ ಹೀ ತಾಚಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಅಧಿಕ್ ಸಂಖ್ಯಾನ್ ವಿದ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಮಾನುನ್ ಘೆತ್ಲ್ಯಾ.

1. "ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆಂ ಗಿನ್ಯಾನ್, ಜಾಣ್ವಾಯ್, ಪಾತ್ಯೆಣಿ, ಕಲಾ, ವಿಶ್ವಾಸ್, ನೀತ್, ಕಾನೂನ್ ಕಾಯ್ದೆ, ರೀತ್-ರಿವಾಜ್ ಆನಿ ಆಪುಣ್ ಸಮಾಜಾಚೊ ಸಾಂದೊ ಮ್ಹಳ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಜೊಡೂನ್ ಘೆತ್‌ಲ್ಲೊ ಸರ್ವಯೀ ಸಾಮರ್ಥಿ ಆನಿ ರಿವಾಜಿ ಹೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಜಮೊನ್ ಘಡೊನ್ ಯೆಂವ್ಚೆಂ ಸಂಕೀರ್ಣ್ ಸಂಘಟನ್‌ಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ" ಮ್ಹಣ್ತಾ ತೊ.

2. ಮಟ್ವ್ಯಾನ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್, "ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಕಸಲೆಂ ಸಗ್ಳೆಂ ಲಕ್ಷಣ್ ಆನಿ ತಿರ್ಲ್ ಭರ್ಲ್ಲ-ತಾಕಾಚ್ ಮ್ಹಣ್ಟಾತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ." ಮನಾ ಶಾಸ್ತ್ರಾ (psychology) ಪ್ರಕಾರ್ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ತರ್, ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಚಮ್ಕಣಾಕ್ ಜಾಗ್ರುತ್ ಪ್ರಜ್ಞೆನ್ ಶಿಕೊನ್ ಜೊಡುನ್ ಕಿತೆಂ ಭರ್ಲ್ಲಾಂ, ತಿಚ್ ತಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಹಾಂಗಾ 'ಶಿಕೊನ್' ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಉತಾರ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಮ್ಹಣ್ ಸಮ್ಜೊಂಚೆಂ. ಆನಿಯೆಕ್ ವಿಶೇಸ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಸಬಾರ್ ಜಣಾಂ ಜಮೊನ್ ಸಮಾಜ್ ಘಡೊನ್ ಯೆತಾ. ತ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಹಿಂ ಸಗ್ಳಿಂ ಸಬಾರ್ ಜಣಾಂ ಕಶಿಂ ಜಮೊನ್ ವಾಗೊನ್ ಬಾಳ್ಟಾತ್‌ಗಿ ತಿಚ್ ತಾಂಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ!

3. ಭಾರತಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಫಕತ್ ಹಿಂದು ವ ಮುಸಲ್ಮಾನ್, ವಾ ಖಿಂಚ್ಯಾಯ್ ಏಕ್ಯೆ ಕಾಲೆತಿಚಿ ವಾ ಧರ್ಮಾಚಿ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನ್ಹಯ್. ಸಕ್ಕಡ್ ಮುಳಾಂ

ಥಾವ್ನ್ ವ್ಹಾಳೊನ್ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಏಕ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ಸಮುಗ್ರ್ ಭಂಡಾರ್ ತೆಂ ಮ್ಹಣ್ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿನ್ ಸಾಂಗ್‌ಲ್ಲೆಂ ಆಸಾ. ಆರ್ಯ್, ದ್ರಾವಿಡ್, ಹಿಂದೂ, ಬೌದ್ಧ, ತುರ್ಕಿ, ಪಾರ್ಸಿ, ಮೊಗಲಾಯಿ, ಪೊರ್ತುಗೆಜ್ ಆನಿ ಇಂಗ್ಲೆಜ್ ಅಶೆ ಸಗ್ಳೆ ವ್ಹಾಳೆ ಜವೊನ್ ವೊಟಿ ಏಕ್ ನ್ಹಂಯ್ ಜಾಲ್ಯಾ. ಹೀ ಅಮ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ಯುರೋಪಾಚೆ ಬೊಂಟೆಗಾರ್ ಹಾಂಗಾ ಯೇವ್ನ್ ಪಾಂವ್ಚೆ ಭಿತರ್‌ಚ್, ಮೊಹೆಂಜೊದಾರೊ ಹರಪ್ಪಾಚ್ಯಾ ಕಾಳಾಥಾವ್ನ್‌ಚ್ ಪಾಂಚ್ ಹಜಾರ್ ವರ್‍ಸಾಂಚೆ ಜಾಣ್ವೆಕಾಯೆಚ್ಯೆ ಪರಿಪಿಕಾಯೆಕ್ ಪಾವ್ಲೆಲಿ ಜಿವಿಜಿವಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಮ್ಚಿ ಭಾರತಾಚಿ. ಕೊಂಕ್ಣ್ಯಾಂಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಶೆಥಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲೆಲಿ ನ್ಹಯ್. ಬಗರ್ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಶೆಚಾಕ್‌ಯೀ ಪುರ್ವಿಲಿ ಮ್ಹಣ್ಚೆಲೆ ವಿದ್ವಾಂಸ್‌ಯೀ ಆಸಾತ್. ಹಿ ಆಮ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಜಾರೊಂ ವರ್‍ಸಾಂ ಪುರ್ವಿಲ್ಯಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮುಳಾಂಚೆರ್ ಹೊಂದೊನ್ ವಾಗ್ಲೆಲಿ ಶಿವಾಯ್ ತೀ ಶೂನ್ಯ್ ಥಾವ್ನ್ ಸುರು ಜಾಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಕುಲ್ ನ್ಹಯ್ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಖರೊಖರ್ ಸತ್ ಆಮಿಂ ವಳ್ಕೊಂಚೆಂ ಆನಿ ಹೆರಾಂಕ್ ತೆಂ ಖಂಚವೂನ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ಬರೆಂ.

ಜೀವಿ ಮ್ಹಣ್ಟಚ್ ಬದ್ಲಾವಣ್ ಘಡ್ಚೆಂ ಸಹಜ್. ವಾಡಾವಳಿಕ್ ಹೆಂ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ವಾಡೊನ್ ವೆತಾಂ ವೆತಾಂ, ಪರಿಸರಾ ಪ್ರಕಾರ್, ಘಡಿತಾಂ ಆನಿ ಸಂದರ್ಭಾಕ್ ಲಾಗೊನ್ ಬದ್ಲಾವಣೆಚಿಂ ಕಾರಣಾಂ ಆಮಿ ಅಶಿಂ ಪಟ್ಟಿ ಕರ್ಯೆತ್ –

1. ರಾಜ್ವಟ್ ಚಲಂವ್ಚ್ಯೊ ಕುಳಿಯೊ ಆನಿ ಸರ್ಕಾರ್ ಬದಲ್ತಾತ್. ಹರ್ಯೆಕ್ಲೊ ರಾಯ್ ವಾ ಆಡಳ್ತೆದಾರ್ ಆಪಾಪ್ಲೊಚ್ ಪ್ರಭಾವಾಚೊ ಛಾಪೊ ದಾಂಬ್ತಾ.
2. ದೇಶಾಚೆ, ಪ್ರದೇಶಾಚೆ ಶಿವೊ ವಾ ಗಡಿ ಬದಲ್ತಾತ್, ವಿಸ್ತಾರ್‍ತಾತ್ ವಾ ಚಿಂವಾಳ್ಟಾತ್. ಅಶೆಂ ಭಾಯ್ರ್ ಥಾವ್ನ್ ಜೊಡ್ಲೆಲೆಂ ವಾ ಕಾರಣಾಂತರ್ ಆಪ್ಲೆಂಚ್ ಪೊಗ್ಡಾಯ್ಲೆಲೆಂ ಆಸ್ತಾ ಚಡಿತ್ ವಾ ಉಣೆಂ.
3. ಪರ್ದೇಶಾಂತ್ ಘಡ್ಟಾ ತಿಂ ಆಕ್ರಮಣಾಂ. ದೇಶ್ ಸಗ್ಳೊ ಪರಾಧೀನ್ ಜಾತಾ, ಗುಲಾಮ್‌ಪಣಾಂತ್‌ಯೀ ಪಡ್ಲೊಲೊ ಆಸ್ತಾ ತೆದ್ನಾಂ ಲೊಕಾಚ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಚಿ ಆಸ್ಮಿತಾಯ್ ನಾಸ್ ಜಾತಾ.
4. ಕಲೆಚ್ಯೊ ಆನಿ ರಿತಿರಿವಾಜಿಂಚ್ಯೊ ನವ್ಯೊ ನವ್ಯೊ ಫಾಂಟಿಯೊ ಫುಟ್ಟಾತ್ ಆನಿ ತ್ಯೊ ಆಂಕ್ರೆವ್ನ್ ಪುಷ್ಕಳ್ ಪಾಲೆತಾತ್. ಜ್ಯೊ ಅಸ್ಕತ್ ವಾಂಜುಡ್ಯೊ ಆಶಿಲ್ಯೊ ತ್ಯೊ ಬಾವೊನ್ ಸುಕೊನ್, ಜಡೊನ್, ಆಳ್ವೊನ್ ವೆತಾತ್.
5. ದೇಶ್–ದೇಶಾ ಲಾಗ್ಗಿಂ ಸಯ್ರಿಕ್, ಲೇವಾದೇವಿ ಆನಿ ವ್ಯಾಪಾರ್ ವಹಿವಾಟಾಚೊ ವೆಪ್ಪಾರ್ ಚಡ್ಟಾ ವಾ ದೆಂವ್ತಾ. ಪರ್ದೇಶಾಚ್ಯಾ ರಿಣಾಂತ್ ಪಡ್ಚೆಂಯೀ ಆಸಾ.
6. ಶೆವಟಿಂ, ಕೆವ್ಳೊಚ್ ನವೊಚ್ ಎಕ್ಲೊ ದೇಶಾಚೆಂ ಸುಂಕಾಣ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಹಾತಿಂ ಘೆತಾ, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ್ ಆಪ್ಣಾಯ್ತಾ.

ಲೋಕಾಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಜಿವಿತಾಚ್ಯಾ ಸರ್ವಾಯೀ ಚಟುವಟಿಕ್ಯಾಂನಿ ಲಿಂಪ್ಲ್ಯಾಸ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಪಾಟ್ಲಾಲ್ಲಿ ಆಸಾ. ದೆಕುನ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಚಿಂತ್ಚ್ಯಾ ವಿಚಾರಾಂಚೆರ್ ಕರ್ಚ್ಯಾ ಕಾಮಾಂಚೆರ್, ಭೊಗ್ಚ್ಯಾ ಸುಖಾ ದುಖಾಚೆರ್, ಖೆಳಾ ವಿನೋದಾಂಚೆರ್ ಆನಿ ಹಾತಾನ್ ಘಡಂವ್ಚ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಚೆರ್ ನಿರೆವ್ನ್ ಜಳ್ಕತಾ. ಹೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ವೆವೆಗ್ಳಿಂ ರುಪಾಂ ಆಶಿಂ ವಳ್ಕೊಯೆತ್ -

1. ಮನಿಸ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಚಿಂತ್ನಾಂ ಪಯ್ಲ್ಯಾನ್ ಪಯ್ಲಿಂ ಉತ್ರಾಂನಿ ಪಾಚಾರ್ತಾ. ದೆಕುನ್ ಭಾಸ್, ಸಾಹಿತ್ಯ್, ಸಂಗೀತ್-ನಾಟಕ್ ಹಾಂತುಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೆಂ ಭಂಡಾರ್ ಭರೊನ್ ವೊಮ್ತಾತಾ.
2. ಮಾಣ್ಸಾಗೆಕ್ ಮನಿಸ್ ಆಂಗ್ ಧಾಂಪ್ತಾ. ಮ್ಹಾಲ್ಘಡ್ಯಾಂ ಆದಾಂವ್ ಏವೆನ್ ರುಕಾಚೆ ಖೊಲೆ ಗುಂತೂನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಆಂಗ್ ಧಾಂಪ್ಲೆಲೆಂ. ತ್ಯಾ ಮಾಗಿರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾನ್ ಆಪ್ಲೆಂ ಆಂಗ್ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ವಾ ಗರ್ಜೆಪುರ್ತೆಂ ಧಾಂಪ್ಲೆಲೆಂ ದಿಸೊನ್ ಯೆತಾ. ಹ್ಯಾಚ್ ಧಾಂಪಣಾಕ್ ಆಮಿ ನೆಸಣ್ ವಾ ಮುಸ್ತಾಯ್ಕಿ ಮ್ಹಣ್ತಾಂವ್. ಹೀ ಮುಸ್ತಾಯ್ಕಿ ಕಸಲಿ, ಕೆದ್ನಾ, ಖಂಯ್ಸರ್ ಆನಿ ಕಶಿ ನೆಸ್ಚಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾಂತ್ ವಿಸ್ತಾರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಟಾಪುನ್ ಆಸಾ.
3. ಮನಿಸ್ ಉಲವ್ನ್ ಬಸಾನಾ ವಾ ಮುಸ್ತಾಯ್ಕಿ ನೆಸೊನ್ ಭೊಂವ್ತಾಚ್ ರಾವಾನಾ. ತೊ ಕಾಮ್ ಕರ್ತಾ, ವಿಲಾಸ್‌ವಿನೋದ್ ಭೊಗ್ತಾ. ಖೆಳ್ ಖೆಳ್ಟಾ ಆನಿ ವಿಶೆವ್‌ಯೀ ಘೆತಾ. ಕಾಮ್ ಕಿತ್ಲೆಂ, ಕಶೆಂ, ಕೆದ್ನಾಂ ಆನಿ ಕಿತ್ಯಾ ಖಾತಿರ್ ಕರ್ಚೆಂ ಮ್ಹಣ್ಚಾಕ್ ಸಮಾಜೆಚಿ ದಸ್ತುರ್ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಆಸ್ತಾಚ್. ಹ್ಯಾ ಸಗ್ಳ್ಯಾ ದಸ್ತುರ್ಯಾಂ ರಿವಾಜಿಂನಿ ಭರೊನ್ ವೊಮ್ತಾತಾ ತಿಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.
4. ಧಾ ಜಣಾಂ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಕಡೆ ಮಾಂಡಾವಳ್, ಕ್ರಮ್ ಆನಿ ಕಾಯ್ದೊ ಆಸ್ಚೆಂ ಪ್ರಮುಖ್ ಗರ್ಜ್. ತರ್ ಸಗ್ಳಿ ಸಮಾಜ್ ವಾ ಜನಾಂಗ್ ಆಸ್‌ಲ್ಲೆಕಡೆ ಆಡಳ್ತ್ಯಾಚಿ ಮಾಂಡಾವಳ್, ಕಾನೂನ್ ಕಾಯ್ದೊ, ಶಿಸ್ತಿಚೆಂ ಕ್ರಮಾಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಗ್ಳೆಂ ಮೆಳೊನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರೂಪಿತಾ.
5. ದಿಸ್ಚ್ಯಾ ತಶೆಂ ನಾ ದಿಸ್ಚ್ಯಾ ಘಡಿತಾಂ, ಸಂಗ್ತಿ ಆನಿ ಗರ್ಜಾಂ ವಿಶ್ಯಾಂತ್ ಲೊಕಾಚಿ ಪಾತ್ಯೆಣಿ ಮ್ಹಳ್ಳಿ ಆಸಾ. ಆಪ್ಲೆಚ್ ತಾಂಕಿ ಭಿತರ್ಲಿಂ ಚಲಯ್ತಾ ತೊ ಮನ್ಶಾ ವರ್ತೊ ಏಕ್ಲೊ ವಾ ಏಕ್ಲಿ ವಯ್ರ್ ಖಂಯ್ಗೀ ಆಸಾ ತಸಲ್ಯಾ ದೆವಾಚೆರ್ ಪಾತ್ಯೆವ್ನ್ ತಾಕಾ ಭಜ್ತೆಲ್ಯಾಂಚೊ ಏಕ್ ಧರ್ಮ್ ಆಸ್ಚೊ ದಿಸ್ತಾ. ತಸಲ್ಯಾ ಧರ್ಮಾಚ್ಯೊ ಶಿಕವ್ಣ್ಯೊ, ಆನಿ ಉಪಾದೆಸ್, ಪಾತ್ಯೆಣ್ಯೊ, ಫರ್ಮಾಣಾಂ, ನಿಶೇಧ್ ವಗೈರೆ ಮೆಳೊನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಥಿರ್ ಬಸಯ್ತಾತ್, ವಾ ತೀ ವಿಕಾರಾವ್ನ್ ರಾಸ್ವಟ್ ಕರ್ತಾತ್.
6. ಭುಕೆಕ್ ಖಾಣ್, ತಾನೆಕ್ ಪಿವಣ್, ಜಿವಾಕ್ ವಿಶೆವ್ ಆನಿ ಸುಶೆಗ್ ತಶೆಂ ಮತಿಕ್ ವಿನೋದ್ ವಿಲಾಸ್ ಹೆಂ ಸರ್ವ್ ಹರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಕ್ ಗರ್ಜೆಚೆಂ. ಹಾಂತುಂಯೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಗ್ತಾಡಿ ಜಾತಾ ಶಿವಾಯ್ ತಿ ಲಿಪೊನ್ ರಾವಾನಾ ವಾ ಗುಪಿತ್ ಉರಾನಾ.

ಜಸೊ ಬರೊ ಏಕ್ ಗಾವ್ಪಿ ಗಾವ್ಪಾ್ಯಂಚ್ಯಾ ಸಂಸಾರಾಕ್‌ಚ್ ಆಟಾಪಿನಾ, ಜಸೊ ಏಕ್ ವ್ಹಾಜ್ಪಿ ಜಗಾಂತ್ಲಿಂ ಸಗ್ಳಿಂ ವ್ಹಾಜಂತ್ರಾಂ ವ್ಹಾಜಂವ್ಕ್ ಸಕ್ಚೊನಾ, ತಸೊ ಖಂಚೊಯೀ ಎಕ್ಲೊ ವಾ ಎಕ್ಲಿ ಆಪ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಟಾಪುಂಕ್ ವಾ ಪ್ರದರ್ಸುಂಕ್ ಸಕಾನಾ – ತಿತ್ಲೆಂಚ್ ನಹಿಂ ಆಸ್ತಾಂ ಕೊಣ್‌ಚ್ ಎಕ್ಯೆ ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ ಆಪ್ಲೆ ಸಮಗ್ರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ವಳಕ್ ಆಸಾ ಮ್ಹಣ್ಚೆಂ ಪಿಶೆಂಪಣ್‌ಚ್ ಸಯ್. ತೆಚ್‌ಪರಿಂ ಖಂಚೊಯ್ ಏಕ್ ಪಂಗಡ್ ವಾ ಸಮಾಜ್ ಸಮಗ್ರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಕೆಚ್ ನದ್ರೆನ್ ಸಮ್ಜೊನ್ ಮಾಂಡೂನ್ ಘೆವ್ನ್, ತೀ ರುತಾ ಕರೂನ್ ವಯ್ರ್ ಕಾಡ್ಪಾಕ್ ಸಕ್ಚಿ ನಾ. ಹಾಕಾ ಕಾರಣ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಹರ್ಯೆಕಾ ಸಾಂದ್ಯಾಕ್ ಆಪ್ಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಏಕ್ ನಾ ಏಕ್ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ವಿಸ್ವೊ ಅಧಿಕ್ ಆವ್ಡಿಚೊ ಆಸ್ತಾ. ತೊ ವಿಸ್ವೊ ತಾಚ್ಯೆ ಭಂವ್ತಿಂ ವಾ ತಾಚೆಥಂಯ್ ವಿಶಿಶ್ಟ್ ಪ್ರಮಾಣಾನ್ ಫುಲೊನ್ ಪರ್ಜಳ್ತಾ. ಅಶೆಂ ಪಳೆತಾನಾ ಖಂಚ್ಯೆಯ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚೊ ಏಕೇಕ್ ವಿಸ್ವೊ ತೆಚ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚ್ಯಾ ವೆವೆಗ್ಳ್ಯಾ ಸಾಂದ್ಯಾಂ ಥಂಯ್ ಆಪಾಪ್ಲೆ ಅಸ್ಮಿತಾಯೆನ್ ವಿಕಾಸ್ತಾನಾ, ಸಮಗ್ರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಖ್ಯಾ ಸಮಾಜಾಂತ್ ಮಾತ್ರ್ ರವೊನ್ ಮಿರವ್ತಾ!

ಆಮ್ಕಾಂ ಜರ್ ಭಾರತಾಚಿ ಖರಿ ವಳಕ್ ಜಾಯ್, ಭಾರತ್ ಮ್ಹಳ್ಳ್ಯಾ ವಿಶಾಲ್ ದೇಶಾಂತ್ ಭರೊನ್ ಮಿಸ್ಳೊನ್ ಜಿಯೆತಲ್ಯಾ ಲೊಕಾವಿಶಿಂ ವಯ್ರ್ ಸಾಂಗ್ಲೆಲಿಂ ಸರ್ವ್ಯಿ ತಾಸಾಂ ತಪಾಸುನ್ ವಳ್ಕಲ್ಯಾ ಖೆರಿತ್ ನಿರ್ವೊಗ್ ನಾ. ಅಸಲೆಂ ವಿಶ್ಲೇಶಣ್ ಘಾಟೆಂ ಘಾಲ್ಯಾರ್ ಜಾಯ್ತೆಂ ನಾ. ಕೊಂಕಣಿ ಪೊಬೆಚಿ ಸಮರ್ಪಕ್ ವಳಕ್ ಆಮಿಂಚ್ ಕರೂನ್ ಘೆವ್ನ್ ದೇಶ್‌ವಿದೇಶಾಂಕ್ ತಿಂ ಪಾವಯ್‌ಜಾಯ್ ತರ್ ಅಸಲಿಂ ಸೊಧ್ನಾಂ ಆನಿ ತಪಾಸ್ಣಿ ಕರ್ಚಿಚ್ ಪಡ್ತಾ.

ಮನಿಸ್–ಜೈವಿಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿ:

ಸೊಭಿತ್ ಪ್ರಪಂಚಾಚ್ಯಾ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ ಥಿಕ್ ಜಾವ್ನ್ ಸೊಭ್ತಾ ಮನಿಸ್. ಸಗ್ಳ್ಯಾ ವಿಸ್ತಾರ್ ವಿಶಾಲ್ ಸೃಷ್ಟಿಂತ್, ಜಿವ್ಯಾಂ ಮಧೆಂ ಪ್ರಪಂಚಾಚೊ ಅರ್ಥ್ ಸಮ್ಜೊಂಕ್ ಆನಿ ತೊ ಉಚಾರುಂಕ್ ಸಕ್ಚಿ ಏಕ್‌ಚ್ ಏಕ್ ಮನ್ಜಾತ್ ಮ್ಹಳ್ಯಾರ್ ಮನಿಸ್ ಮಾತ್ರ್. ಭೌತಿಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಮನ್ಶ್ಯಾಚೆ ಕುಡಿ, ಕುಳಿಯೆವಿಶಿಂ ಅಧ್ಯಯನ್ ಕರ್ತಾ. ಪುಣ್ ತ್ಯಾ ಅಧ್ಯಯನಾಕ್ ತಿರ್ಲ್ ಭರೂನ್ ರೊಸಾಳ್ ಕರ್ತಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಶಾಸ್ತಿರ್. ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಮನಿಸ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ಭಂವ್ತಣೆಚ್ಯಾ ಪರಿಸರಾಕ್, ಪ್ರಪಂಚಾಕ್ ಆಪ್ಲೊಚ್ ಏಕ್ ಸಂಸ್ಕಾರ್ ದೀವ್ನ್ ತಾಚಿ ಆಸ್ಮಿತಾಯ್ ವಳ್ಖೊನ್ ತಿ ಜಿರವ್ನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಘಡಯ್ತಾ. ಭೌತಿಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಶಾಸ್ತಿರಾನ್ ವಳ್ಖೊನ್ ತಯಾರ್ ಕೆಲ್ಲ್ಯಾ ವಸ್ತುಂಕ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ್ ಮನ್ಶ್ಯಾ ಶಾಸ್ತಿರ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಚಿ ವೋಪ್ ಲಾಯ್ತಾ. ಪರಿಣಾಮ್ ರುಚೀಕ್ ಜಾತಾ. ಪಳೆತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ತಶೆಂ ಭೊಗ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್–ಚಾಕ್ತೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಧಾದೊಸ್ ಕರ್ತಾ ನಹಿಂ, ತಾಂಕಾಂ ಪಿಶ್ಯಾರ್ಯೀ ಘಾಲ್ತಾ.

****

अमर कोंकणी - ७१

मांडावळ

पान

अमर कोंकणी – ७१

संपादकाचे २हरे

कोंकणी भाशेची सांस्कृतीक गिरेस्तकाय विशेस जावनासा. दुरादृष्ट म्हळयार आदुनीक काळार इंगलीश भाशेक लाबदाल्ल्या आमी कोंकणेच्या भाशे गिरेस्तकायेविशीं चडीत गुमान दिल्लें ना. आदुनीक पिळगेक ही गिरेस्तकाय हतांतर करचें व्हड सवाल आमचे समोर आसा तें आमी नेगार करूंक जायना.

'अमर कोंकणी' ह्या दिशीं कांय थोडें प्रेतन करन आसा म्हळ्ळी गोश्टी आमच्या वांटयाक दादोसकायेची. ह्या अंकयांत हाचे लगती चार संसोदीक लेकनां आसात. कोंकणेंत पिकोळयांचो (Idioms) महा सागोरच आसा. हें सर्व वांवट काडन एकाकडे जमयिल्ली कीर्त बाप प्रशांत माडता जे.स. हांची. कोंकणी पिकोळयां विशीं ताणीं बरयिल्लें लेकन निजाकी बोव मोलादीक. तशें कोंकणी भाशेचो आनियेक पंडित देवादीन बाप स्वामी सुप्रिया जे.स. हाणीं हुमिणयां विशीं केल्लें संसोदीक काम सार्वकालीक उपकाराचें जावनासा. ह्या तांचया लेकनाचो दूसरो वांटो ह्या अंकयांत आमी फायस करतांव. मनशा शस्तिरा विशीं ताणीं बरयिर्ल्लें आनियेक लेकनयी हांगा दिलां.

साहित्य म्हळयार कितें म्हळ्ळ्या विशीं एक अंतिम फैसल दींवचें असाध्य. तशें म्हण कितें लिकल्यारयी साहित्य जाता म्हळ्ळें अरगांटयी सारकें न्हय. साहित्य म्हळयार कितें म्हळ्ळ्या विशीं बाब एडवीन जे.एफ. डिसोजा हाणें बरयिल्लें लेकन ह्या विशयाचेर कांय थोडो उजवाड घालता.

'अमर कोंकणी' चेर आनिकी चडीत विशयाधारित संसोदीक साहित्य प्रकट करूंक तुमचो सहकार निरंतर आसों.

– **मेलवीन पिंटो, नीरुडे,** संपादक

कोंकणी पिकोळीं (Konkani Idioms)

– प्रशांत माडता, एस.जे.

1.0 'पिकोळें' (Idiom) म्हळ्यार कितें?

खंचाय सब्दाचो वा सांगणेचो चालू आसचो अर्थ उतरन संदरभाक होंदून एक विंगडच विशेस अर्थ सुचांवच्या सब्दाक वा सबदावळींक पिकोळें म्हण वोलावयेत. एक सब्द, वा दोन–तीन सब्द एक जावन, आपलो सदांचो अर्थ (वाचयार्थ) सोडन दीवन, संदरभाक लागू जांवचे बरी आनयेक अर्थाचो (ध्वनितार्थ) रंग परगट करीत जालयार त्या सब्दाक वा सब्दावळींक 'पिकोळीं' म्हण नांव दिवयेत.

1.01. इंगलीशांत ह्या जिनोसाच्या सब्दांक Idioms म्हण्तात, कन्नडांत 'पडेनुडिगळु' म्हण आपयतात. श्रीमान जे.बी. सिकवेरान ह्या रीतीच्या सब्दांक 'मोवळों' म्हण नांव दिलां. हांवे 'पिकोळें', 'पिकोळीं' म्हळ्ळें नांव रूपित केलां. पिकोळीं कशीं रूपित जातात म्हळ्ळी प्रक्रिया (process) मतीं घेवन हो सब्द वोळ्ळा. हाका कारण किनेंगी म्हळ्यार, येदोळच आमी उत्रांनी वापारच्या, निर्दिष्ट अर्थाच्या सब्दांक काणघेवन तांकां इल्लें धाडावन पिकोवन, मोळन, वोळन, उकडून, भाजून, पीळन, पापुडन, वाटून, वयर–पंदा करन, कांडून, तांचे थंय आनयेक विशेस अर्थ पिकंवचो जाल्ल्यान 'पिकोळें' म्हळ्ळो सब्द वापारियेत म्हळ्ळी म्हजी अभिप्राय. पिकोळयांत आनयेक अर्थ पिकता पूण आदलो अर्थ सुकाना. त्या शिवाय पिकोळीं म्हळ्ळो सब्दच सलीस आनी सुललित. हो सब्द जिबेर सुलभायेन नाचता. पिकोळें म्हळ्ळो सब्द, सब्दाच्या अर्थाक संबंधित शिवाय, संख्याक आनी सब्दांचा रूपाक संबंधित न्हय.

1.02 खंचाय पिकोळयाचो अर्थ त्याच सब्दांनी उचारन सांगल्लो अर्थ न्हय बगार लिपोन लिपोन आसचो अर्थ. एका पिकोळयांत आसचा हरयेक सबदाचो अर्थ आमकां कळीत आसल्यारी, पिकोळें जावन त्या सब्दांचो अर्थ कळीत आसाजाय म्हण ना. पिकोळीं अर्थ जांवचीं त्या भाशेची ओळोक आसल्ल्या भाशीक समुदायेक मात्र. पिकोळयांचो अर्थ समजाजाय जालयार त्या भाशीक समुदायेची संस्कृती आनी परंपराची ओळोक इल्ली पुणी आसाजाय.

1.03 डो. विलयम माडता, 'मोवळां' म्हळ्ळो सब्द वापारून, पिकोळीं म्हळ्यार कितें म्हण भाशाशास्त्रीक व्याख्यान अशें दिता –

'मोवळां' (Idioms) एका रूपियावरनीं लांबायेचें उतर. तांतूं एकावरनीं चड अत्यल्प घटक आसतात. ताचो अर्थ आपल्या निकटतम घटकांवरनीं वेगळोच आसता. अशें मोवळां बहुकेंद्रीय बांदावळ जावनासा...

... मोवळां संदरभाक लागोन जलमातात. हांचा बांदावळींत एक व्यवस्था (system) आसता. ह्या विशिष्टतायेवरवीं मोवळां, उलवप्यांचीं आनी आयकोप्यांचीं मनां वोडन घेतात, तांकां धादोसकाय दितात. मोवळांची बांधावळ हेर उतरां सारकीं आसानांत, हांचो अर्थयी विशिष्ट जाता जाल्ल्यान तीं मोवळां (idioms) जांवक सकतात...

... अशें मोवळां आलंकारीक (Poetic) उतरां बांदतात, म्हणण्यो शिकवणें (Pedagogic) उतरां बांधावळ जालयार, हुमिण्यो बौद्धीक (Noetic) उतरां बांधावळ जावनासात.." (माडता विलियम, डो.: "मुखावरां/मोवळां", संपादक: जे.बी. सिकवेरा, तिसरो भाग (2002) पान VII)

1.04**

1.05 ह्या दाकल्यांनी आमकां पिकोळीं म्हळयार कितें, आनी सदां वापारचा उतरांक आनी पिकोळयांक आसचो तफावत कळता. सदांच्या उतरांक आनी सबदांक एक संदर्भ आसता. सब्द पिलोळें जाताना, सब्द, उतर (text) बदलाना बगार वापारचो संदर्भ (context) बदलता, त्या देकून अर्थ बदलता. तशें म्हळ्यार आमी सदांनीत वापारचीं उतरां, सब्द, आनयेका संदरभार आनयेक अर्थ दितात. ह्या रीतीन आनयेका अर्थान भरोन पिकल्ल्या सब्दांक आनी उतरांक पिकोळीं म्हण नांव दिवयेत.

1.06 पिकोळीं आनी पिकोळपण

पिकोळीं वापारच्या रीतीक पिकोळपण (idiomaticity) म्हणयेत. खंचोय सब्द, उतर कशें, खंचा संदरभार पिकोळें जाता, पिकोळयांचो मूळगूण कितें, सब्दांक पिकोळपण कशें पांगूरता म्हळ्ळो गूण एका सब्दाचें पिकोळपण जावनासा. तर्क मांडून, व्याकरणा प्रकार पिकोळयांक विवरण दींवक असाध्य. पिकोळयांत अंतरगत जावनासचा एकेका सब्दाचो अर्थ ओट्टू केल्यार पिकोळयाचो अर्थ न्हय. दाकल्याकः 'वाटेर पडला' म्हळ्ळया पिकोळयांत – 'वाट' म्हळ्यार

1.04**

सब्द/उतार	सब्दाचो वाचयार्थ	वाचयार्थाचो संदर्भ	पिकोळें जाताना अर्थ	पिकोळयाचो अर्थाचो संदर्भ
नोव मयने	प्राय	वेकतीची वाडावळ (जल्मा उपरांत)	गुरवार	गरभाची वाडावळ (जल्मा पयलें)
पांय वोडले	अनयेकल्याचे पांय वोडले	शारीरिक कारयें	तमाशे केले	संबंध
तकली ना	तकली कूडी थावन कातर्न वेगळी केल्यो	कुडीची परिस्थिती	जाणवाय ना	मानसीक परिस्थिती
तिका भायर	भितर ना	जागो/क्षेत्र	महिन्याचो स्राव	कुडीची भलायकी
अळे दिसता	दिष्टीक पडता	दीष्ट, गमन	लिंग दिसता	माणसुगी
कोलो	एक मनजात	मनजातीचें नांव	कुतंत्री, दगलबाजी वेकती	गूण/अवगूण

रस्तो, 'पडला' म्हळ्ळ्यार चलाना, नाचाना, धांवना, बगार सकला धरनीर पडला म्हण वाचयार्थ जाता. वाचयार्थांत प्रयोग करताना, फलाणया वेकतीची शारीरिक परिस्थिती, संदर्भ जावनासा. पूण खंचाय विशिष्ट संदरभार (हांगा आर्थिक परिस्थिती) हो सब्द वापारताना अर्थ आनयेक जाता, म्हळ्यार भिकारी जाला, घरदार ना, रसत्यादेगेन भीक मागोन जियेता.

1.07 पिकोळयांक आसातशें अनयेक भाशेक अनुवाद केलयार अनर्थ जाता. इंगलीशांत He kicked the bucket म्हळयार, मेलो म्हण अर्थ. कोंकणेंत हें उतर अनुवाद करन "जोनीन बकेटीक खोट घाली आनी ताका पुरलो" म्हळयार अनर्थ जाता. तशेंच कोंकणेंत 'तो सपणांत केळीं खाता' म्हळयार – वासतवीक न्हय जाल्लें, बरे काल्पनीक, आपणांवक जायनातलें चिंतून भ्रमादीन जाला म्हण अर्थ. हें उतर आसातशें इंगलीशाक अनुवाद केल्यार – `He eats banana in his sleep' म्हळयार अर्थच ना. आनयेका भाशेचीं पिकोळीं वाचताना तीं पिकोळीं न्हय पिशीं उतरां म्हण आमकां दिसोंक पुरो. पूण खंचाय भाशेचें तीरल, रूप जाय जालयार, ती भास सुडाळ रीतीन समजोन वापारीजाय जालयार, त्या त्या भाशेचीं पिकोळीं समजाजाय पडतात.

1.08 पिकोळयांक तार्कीक रेगरो नांत. पिकोळीं भाशे बरीच यादृच्छीक (arbitrary) – मनशान सामूहीक इच्छे प्रकार रूपित केल्लीं. खंचोय आनयेक अर्थ तांकां दिवयेत. खंचीय भास शिकोंक त्या भाशेचे सब्द आनी व्याकरण शिकचें गरजेचें, पिकोळीं शिकाजाय म्हण ना. पूण तीं शिकल्यार, पिकोळ्यांची ओळोक आसल्यार, भास रूच आनी रोसाळ जाता.

2.0 भास आनी पिकोळीं

2.1 आमी वापारची भास एक बड्डु धाकटुलें हातेर. मनशांचीं चिंतनां, अनभोग हजारांच्या हजार वांटयान आसात. हीं चिंतनां, आनभोग हेरांक कळंवक आसचे हातेर सीमित आनी धाकटें. बळादीक वोडाचो रूक कातरूंक आमचेकडे आसचें हातेर एक ब्लेड मात्र. तारां वा पिसोळीं, हस्त वा मूय, मोग, राग, दूक – ह्या सकडां विशीं आपलेसतकीं चिंतूंक आनी पेल्याक सांगोंक आमी वापारची भास सीमित मट्टाची. हातीं धाकटें कुलेर घेवन दरयो उसपूंक आयतें जाल्ल्या रीतीन आमची गत. मनशाक दुसरी वाट ना. चिंतूंक सैत भास जाय. चिंतचें म्हळयार आमी आमचाकडेनेंच उलंवचें. भास ना जालयार चिंतपासकती ना. आमची भास सीमित जालयार आमचो संसारी सीमित.

2.02 आसल्लें आसल्याबरीच, नीज आनी साक्षात रुपान पळेवन, उतरांनी सांगयेत म्हण आमी चिंतांव, पूण ही पातयेणी एक भ्रमा, भास म्हळ्ळ्या जनेला थावन आमी भायर तीळन सक्कड आसातशें पळेयतांव आनी आसातशें सांगतांव म्हळ्ळें एक चूक कल्पन शिवाय वासतव स्थिती न्हय. त्या जनेलाक एक आरसो आसा, आनी त्या आरस्या मुखांतर पळेताना संसार आसातसो दिसाना. पयल्या सुवातेर आमी तीळन भायर पळेंवचें भास म्हळ्ळें जनेल धाकटें, त्या शिवाय कितें पळेयलांगी तें सर्व, वांकडें करन दाकंवचा जनेलाच्यो आरस्या मुखांतर पळेयजाय आनी तें उतरांनी सांगाजाय. कामाले लागल्याक सगळें हळदुवें दिसल्ल्याबरी, वा बांयत आसचा मणक्याबरी, मनशाची गत.

2.03 दिसांदीस जाणवाय चडता, पूण त्याच प्रमाणान भाशेचे सब्द चड जायनांत. जाणवाय शिमटी वयर उबोन धांवता. उतरां कुंटून कुंटून ताची पाट धरूंक वेतात. एका संशोधनांत आमकां कळल्या परमाणें फोनांत उलयताना 95% जणांनी वापरचीं ओट्टु उतरां लगभग 737 मात्र, म्हळ्यार आमी फोना धर्मान चड उलयतांव उणें सांगतांव.

2.04 इंगलीशांत एक आपुरबायेची तातवीक सांगणी आसा – "Maps does not represent all of the territory" भूपटांत दाकयिल्लो जागो आसातसो दिसाना. खंचेंय भूपट आपणें दाकोंवच्या जागयांत आसचे फोंडकुल, तोड, झाडां, तण, खणी, गुडो, बीळ, फातर, बांय, झर दाकयनां, तें साध्य ना – तशें दाकंवक प्रेतन केल्यार भूपट संसारा तेदेंच विसतार, गूंड आसाजे. आमचा तांबेंत आसची भास त्या दाकटया भूपटा बरी. खंचायी वेकती, वस्तु, मनजाती विशयांत सक्कड सूक्ष्म रीतीन सांगोंक भाशेक त्राण ना. आमची भास भागेटी आनी असकत. "तण पाचवें आसा" – हें उतर त्या तणा विश्यांत सक्कड सांगाना. खंचे तण? खैं वाडता? कितलें लांब आसा? खंचा रीतीचें पाचवें? – दाट पाचवें? काळशें पाचवें? पातळ पाचवें? भास मोस करता, कुरवाता, अरदेकुरें सांगता. "रानांत रूक आसा" – खंचो रूक? व्हडगी ल्हानगी? आंबयाचो, काज्राचो, वोडाचो, पोणसाचो, पोंगारयाचो, काजुचो? कुंबु रूकगी? आंकरेल्लो रूकगी?

2.5 आमचो अनबोग जाणवाय आनी भोगणां आमी उतरांनी आसातशें सांगाजाय, पूण भाशेच्या मूळभूत सीमीत लक्षणावरवीं तें गत्तिगट्टाचें काम जाना. एक चिमटी द्रूळी विशयांत, किडीन खेल्ल्या विशयांत, कार्यीच सोडीनासतां

सक्कड विवरसूंक भासेक साध्य आसागी? एक खोलो अनयेका खोलयाचा संपूर्ण सारक्या आनी सुरपायेर ना. हरयेका खोलयाक आपणाचेंच रूप, रंग, व्रत, उतळायी, जडाय आसता. रानांत आसचा हजारांच्या हजार खोल्या विशयांत उतरां वापारचें तें काम, जांवचें वेचें न्हय.

2.06 तशें म्हळ्यार हरयेक भास, आपणाक प्रस्तुत आसचो, गरजेक पडचो संसाराचो वांटो काणघेवन बसल्या आनी आपणें देकल्लें उतरांनी सांगता. थोडयां तत्वशास्त्रीं प्रकार वेकती संसार पळेवन उतरांनी सांगाना बगार उतरांच, भासच, संसार आसा करता. आमचेकडे आसचीं पिंतुरां मात्र, भास मात्र, पिंतूरांत आसच्या वेकतीं विशयांत आमकां कायिंच कळीत ना. न्यूगिनिया भाशेंत रंगाक आसचीं उतरां दोनंच – तांकां रंगयी दोनंच – धवो आनी काळो. धवें नातल्लें सक्कड काळें. तांचा भाशेंत पाचवें, निळशें, हळदुवें म्हळ्ळीं उतरां नांत, तांकां तें रंगयी नांत. एसकिमो भाशेंच रूकाक सब्द नांत कित्याक म्हळ्यार त्या बरफाांत रूक वाडानांत. पूण बरफा विशयांत सबार सब्द आसात.

2.07 भास एक हातेर न्हय, भास गुरकार, आमचे भाशेन मोळन दिल्ल्या, रूपित केल्ल्या संसारांत, तेंच वासतव म्हण चिंतून आमी जियेतांव. वास्तव म्हळ्यार आमचे भाशेन आमचा मातयार थापल्लो संसार. आमचो संसार आनी आनयेक भास उलंवच्या आनयेक समुदायेचो संसार एकच न्हय (तो ताचाच संसारांत जियेता – ताचें चिंतप दुसरेंच) भास कितें, कितलें आनी कशें सांगता – तें आमचें वासतव. भास आसची चिंतपां उचारूंक मात्र न्हय, बगार भासच चिंतपां उकोडता. वेळ–काळा विश्यांत आसचीं कल्पनां कशीं वेवेगळीं म्हण ह्या दाखल्या मुखांतर कळता –

इंगलीश भाशेंत: सैरो पांच दीस रावलो

होपी भाशेंत: सैरो सव्या दिसा परयांत रावलो

म्हळयार, इंगलीश भाशा समुदायेक, 'कितले दीस'/ होपी समुदायेक 'कित्तून परयांत' (प्रमाण) – तांची लोकदीष्ट (worldview) जाता. पाशचात भाशेंचया समुदायेक वेळकाळ लांबायेक विसतारून आसा – जल्म – जिणी – मरण. भारतांत वेळ–काळ कलपन सैकलाचा रोजाबरी, जल्म – जिणी – मरण – पुनरजन्म. हीं दोन वेवेगळीं कल्पनां, दोन रीतींची लोकदीष्ट आसा करन आमचा हरयेका वरतानाचेर प्रभाव फांकता. एकच एक जिणी जालयान

पाशचात लोक सक्कड आमसोरार करतात. तांकां वेळ आमोलीक, त्या देकून वेग्गीं वेग्गीं साधन कर्न अभिवृद्धी जोडतात. भारताच्या चडावत वेकतींक कायिंच आमसोर ना, कित्याक म्हळ्यार, आमसोर कर्न कितें जांवक आसा, पुनरजनमा मुखांत्र परतून येंवक आसा, जाय तितलो वेळ बगलेक आसा. आज ना जालयार फालया करयेत, आमसोर कित्याक? देकून खैं गेलयारी विळंब करचो, रुका मुळांत बसोन मोळबाक पळेंवचें. थोडया भाशेचा समुदायांनी वेळ–काळ, जागो प्रमुख जाता – वेळ पाड, वेळ उरलो, वेळ धांवता, वेळ आयलो, वेळ मेळ्ळो, वेळ जालो, बोरो वेळ – इत्यादी. मजूरी दिंवची कितलो वेळ काम केलें म्हण गणन कर्न, भाडें दींवचें वेळाक होंदून, वाड रिणाच्या वेळाचेर होंदून आसता. घर बांदचें काम सुरु करताना, आमकां तें काम केदाळा मुगदाता म्हळ्ळें प्रमुख चिंतप जाल्यार, होपी जनांगान चिंतचें दुसरेंच – बीं वोंपल्लें तें वाडतेलें. वोंपचें आनी वाडचें प्रमुख विचार. घर बांदताना, बांदचें काम सुढाळायेन जायजय शिवाय, तें बादचें काम केदाळा मुगदाता म्हण तो लोक तकली हून करनां. तांकां घर बांदूंक सबार वरसांच लागतीत.

2.08 ह्या रीतीन भास एक सीमित हातेर जाल्ल्यान, मनशान भाशे सांगाता सुधारसून व्हरिजाय पडता. ह्या हातेराक कशेंय हेवशीन तेवशीन घुंवडावन, मोळन, वोळन, पीळून, फोण्ण घालन हाता भितर आसच्या भाशेंतच सांगचें सक्कड सांगाजाय पडता. देकून मनीस हातीं आतांच आसल्लें, आतांच एक अर्थ आसल्ले सब्द हेवशीन तेवशीन कर्न, सरशी–भरशी कर्न गुंतून आनयेक अर्थ येशें करता. हीं उतरां जावनासात पिकोळीं. भुरग्यांनी खाली काडिये पेट काणघेवन एका वयर एक दवरन, आत्तां घर, आत्तां सांखो, आत्तां बांदप बांदल्याबरी – आसचो थोडयोच्च काडियेपेटो, पूण ह्या पेटियां मुखांतर सबार खेळा बांदपां बांदल्याबरी, मनीस सीमित भास वापरून हजार संगती सांगोंक प्रेतन करता.

3.0 भाशा परिसर (Ecology of Language) आनी पिकोळीं

3.01 अशेंच उलयताना भास एक स्वतंत्र जिवाळ वेकती म्हळ्ळेबरी आमी उलयतांव. भास जलमाली, मेली, वाडली, वेगळी जाली, पिलां काडलीं. खंचीयी भास आपापिर्शी जलमाना, वाडाना, मोराना. ती भास वापारचे जलमातात,वाडतात, मोरतात, उलंवचे मनीस नासतां भास ना.

.02 ह्या दिसांनी भाशेचें कल्पन आनयेक आसा. ताका भाशा परिसर Ecology of Language) म्हणतात. उलंवची भास, त्या भाशेची चरित्रा, ती ास उलंवच्या भाशीक समुदायेची परंपरा, ह्या भाशेक इतर भाशेचो प्रभाव - हें सर्व एका भासेचें परिसर जाता. भास म्हळ्यार कितें म्हणचाकी भास केतें करता म्हळ्ळें समजोंचें प्रमुख जाता. भाशीक समुदायेचे एकामेका ळलयताना कितें घडता? कसलो संदर्भ घडता? कसलो संबंध आसा जाता? ोट्टारे, मनीस भाशे मुखांत्र कसले खेळ खेळता? खंचाय भाशीक समुदायेक ाशेचा खेळाचे, आपालिपा रेगरो कळीत आसतात. रेगरो कळीत ना जालयार ़बार रगळे उबजातात. ह्यो गुपीत रेगरो म्हळयार व्याकरण न्हय, बगार उतरां ापारचे वा वापारिनातले संदर्भ आनी तांचो अर्थ. खेळाचो अर्थ समजाना जाल्यार, खेळ पळेवन आमी विजमीत जातांव आनी आमकां तो खेळ एक मेसतेर जाता. येदोळ फूटबाल खेळल्लें देकानातल्या वेकतीक तो खेळ पळेयताना, हे कितयाक एका बोला खातीर लडाय करतात म्हण तो विजमीत पावोंक पुरो. ताका खेळाचो संदर्भ लडायेचो संदर्भ म्हळ्याबरी दिसता. ह्या खातीर भाशीक खेळ आनी भाशीक लितुरजी अर्थ कर्न काणघेंवचें वाजबी. दिसाच्या वेळार पयल्या पावटीं भेट जाताना, इंगलीश भाशीक समुआयेचे – हल्लो, हाय, How are you, good moring, good day म्हणतात. कन्नडांत नमसकार, चेन्नागिद्दीरा, हेगे कारुबारु? एन गुरु – इत्यादी उतरां वापारतात. भेट मुगदोन पाटीं वेताना 'होगतेने' म्हणानांत, 'होगी बरतेने', 'बरतेने' म्हणतात. हो हांगाच आसा, कितें होगी बरतेने, पाटीं येतां म्हणतागी म्हण परकी भाशा समुदायेचो चिंतूंक पडात. कन्नडांत होगतेने म्हळयार तेवशिल्या संसाराक वेचें देकून अनिष्ट सब्द, आनी पाटी येंवक ना म्हण अर्थ.

3.03 रेकाद दींवक वापारच्या सक्कड सबदांचो अर्थ एकच. "आमीं ओळकीचे". हांगा सवालांक जाप दीजायच म्हण ना आनी विचारतेल्याक जापीच्या विशयांत पडोन सैत वचोना. "भलायकीगी?" म्हण विचारताना 'हां आसा' म्हण जाप शिवाय साधारण जावन कोणी कूडले पिडेंची पट्टी ओपसीनांत. हीं उतरां वापारताना, उलंवचाची मट्ट, मरजी, सक्कड भरसून येता (कितें? कितेंरे).

3.04 संदर्भ	उतरां	भोगणां
कुटमा भायल्यांची सकाळीं पयली भेट	I. कितें? कसो आसाय?	भाशीक लितुरजी वळक, संबंध

	कशें पयस? रातीं कितें पावस! जेवण जालेंगी? काफी जालीगी? रजागी? भलायकीगी? घरा कशीं आसात? हां तूंगी? बोरो आसायमू? खंय सायबा तूं? नातल्लोयगी?	उलंवक वापारचीं उतरां जापी खातीर विचारचीं सवालां न्हय.
	II. अरजंट बिझ्झी! अनयेक पावटी मेळयां! वेचें!	उलंवक वेळ ना मन ना, निरासकत
	III. आयकालेंमू? जालें कितें?	आसक्त उबजांवक
	IV. मौन	लज, मनसताप, माणसुगी

3.05 आमकां एका भाशेचें व्याकरण कळीत आसोंक पुरो, सबार सब्द वापारुंकी पुरो पूण भाशेचें भितरलें भितरलें, उचारन सांगानातलें कळनां जालयार, पिकोळें कळनां जाल्यार पिशेंपण जाता.

3.6 भाशा परिसर समजाल्यार मात्र, सब्द वापारचे संदर्भ, आनी त्या संदरभानी बदल जांवचे अर्थ समजातात. सवलते खातीर मनीस सबार वस्तु वर्गीकरण कर्न एक कलपन रूपित करता. बरेंपण एक अमूर्त कलपन. कोंकणी भाशा समुदायेंत बरो मनीस म्हळयार – मागता, दान दिता, उदारी, भोगशीता, चड उलयनां,

ावगूण नांत, कुटमाक पोसता, लडाय करनां, दान दिता, मिसाक वेता, इत्यादी. ण हेच गूण अनयेका संदरभार अवगुण जांवक साध्य आसात – मागता पूण ामाक चुकारी मारता, दान दिता, उदारी, पूण बायल भुरगयांक वाटेर घालां, ाडाय करनां, पूण अन्याय दोळयां मुकार पळेवनी वोगें रावता इत्यादी. संदरभा कार अर्थाचो रंग बदलता.

.00 अर्थ आनी पिकोळीं

.01 येदोळच एक निर्दिष्ट अर्थ आसल्ल्या सब्दांक आनी उतरांक आनयेक अर्थ ावो जाताना तीं पिकोळीं जातात. सब्दाचें रूप बदलना बगार अर्थ बदलता.

– पप्पा आयलो (बाळशान सांगताना) – (उल्लास)

– यो एकलो आयलो! (कांटाळो)

सब्द तोच (आयलो) पूण सांगचा रीतीन, वापारचा ताळयान, आयलो, म्हळ्ळो सब्द अनयेक अर्थ दीवन पिकोळें जाता. पप्पा आऽऽयलो म्हण बाळशें मोगाळ रीतीन सांगल्यार, उल्लासाची खबर. आयलो! हो आयलो म्हण तटक्क सांगल्यार, ही एक मार आयली म्हण कांटाळो प्रकट जाता.

तो गेलो = हांगा थावन तेवशीन चमकालो (चलन)
अब्बा गेलो = तो गेल्ल्यान आमी बचाव (भोगणां)
तो गेलो = मेलो
तो गेलो = सलवालो, (परीक्षेंत गेला) (निर्फळाय)

4.2 Semantics म्हळ्यार अर्थाशास्तीर, ह्या विगन्यांनांत अर्थ म्हळयार कितें, सब्दाक आनी अर्थाक आसचो तफावत कितें म्हळ्ळें विश्लेषण चलता. सब्दकोश सब्दाचो अर्थ दीनांत. थंय आमकां मेळचो अनयेक समानार्थक सब्द मात्र आनी हे सब्द परत अनयेक पानांत झळकातात. पेटयान शिमटी धरूंक प्रेतन केल्ल्याबरी, आमी एक सब्दाचो अर्थ सोदताता मेळचो आनयेक सब्द. तो सब्द आनयेका पानार सोदताना, आनयेक सब्द आनी आमी भायर सरल्ल्या जागयाकच परत पाटीं पावतांव. 'सूणें' सब्दाचो सब्दकोशाचो अर्थ आनयेक सब्दच जाता = पेटो. पूण सांदर्भीक अर्थ दुसरोच आसता – सूणें – किरकोळ वेकती (तो एक्लो सूणें) पाटल्यान घुंवचो, गुलाम, आबलेशी, विधेय, निष्ठा दवरचो इत्यादी.

4.03 अर्थ नातल्लीं उतरां आमी केदींच वापारनांव. पेटो म्हणताना पेटयाक दाकवयेत पूण सत, नीत, जाणवाय म्हणताना कितें दाकंवचें? ते आमूर्त सब्द.

4.04 खंचाय भाशेंत सब्दांचो अर्थ बदल जावनंच आसता. अर्थ व्यत्यास जांवक पुरो. संस्कृत भाशेंत 'विपरीत' म्हळयार विरुद्ध म्हण अर्थ (विनाशे काले विपरीत बुद्धी) कन्नड आनी कोंकणेंत अर्थ व्यत्यास जावन, विपरीत म्हळ्यार चड म्हण अर्थ आयला (ताका राग विपरीत) संस्कृतांत 'अवसर' म्हळयार वेळ–काळ म्हण अर्थ, कन्नडांत आनी कोंकणेंत आमसोर म्हण अर्थ आयला.

4.05 अर्थ व्यत्यास जाता मात्र न्हय, किरकोळ अर्थ येंवक साध्य आसा. हळेगन्नडांत बाण+सीरे म्हळयार बोटलेराचा हातांत आसचें लुगाट. कोंकणेंत हो अर्थ आसा पूण किरकोळ आर्थयी (तें एकलें बाणशिरें) आसा. सीरे म्हळयार लुगाट, आज कापाड म्हण अर्थ आयला. भीम सीरे न्हेसोन झुजाक गेलो म्हळयार, द्रौपदीचें सीरे न्हय, बगार लुगटाची काच्चा मार्न गेलो म्हण अर्थ आसल्लो. अशेंच संस्थो आसल्लो (नियमां, रेग्रो प्रकार चलचो जागो) सांत (सबार लोक अड्डादिड्डी जमवन वस्तु खरीद करचो जागो) इंगलीशांत shandy, मारुकट्टे market जालो. आळ म्हळयार सोजेर, गटमूट वेकती, आतां कूलीचो असकत वेकती जाला. रांड म्हळयार विधोव (रुंड = तकली तासलेली), आतां प्रदवार म्हण अर्थ आयला.

4.06 तशेंच भाशेंत अर्थांतर जांवची प्रक्रिया दिसोन येता. आदीं एक अर्थ आसल्लो, आतां आनयेक अर्थ आयला. अर्थांतर जाताना पिकोळीं उबजातात.

सब्द	मूळ अर्थ	अर्थांतर
शेरोती	सह+रथी	पात्रोन
काकूळत	कक्कुलिते (मोवाळाय)	भोगसाणें
शकुनी	वेकतीचें नांव	दगलबाजी
भिरांकूळ	भयानक	चड्ड
दिसना	दिष्टीक पडता	लिंग दिसता
राय	राजवट चलंवचो	मोगाचो
फादर/मदर/	बाब/आवय/	अधीक गौरवाचो
सिस्टर/ब्रदर	भैण/भाव	
उसवास सोडचो	जीवंत आसा	मेला

.07 दोगां मधें संपर्क उबजाताना संदेश उतरायिजे जालयार उतरां मात्र पावनांत. उतरांचाकी चड, उतरा मधें आसचें मौन, सांगानातल्लें पूण आयकालेल्यान ऊहन कल्लें, हात, दोळे, आनी इतर विसव्यांचें चलनवलन, गट्ट ताळो – वोळू ताळो, इतर ध्वनी (छेतच्च, थू, तत्तरीके, हां, हूं, हेहेहे इत्यादी) सक्कड हातीं हातीं संदेश उतरायतात. इष्टागतेंत उलयताना 'जोनी' म्हण वापारल्यार, इल्लो राग चडताना मिस्टर जोन' जाता.

पेकोळयांचें प्रयोजन

पिकोळीं नांत जालयार भास चप्पे जावन उरता. खंचाय भाशेंत मूळ सब्दांचें प्रमाण भारीच उणें. त्या खातीर आतांत चालू आसचे सब्द प्रयोग कर्न आनयेकच अर्थ दींवचें सब्द बांदीजे पडता. पिकोळयावरवीं उतरांक बरपांक सोबाय येता, रंग येता, उतरां उतरां सुलाभायेन अर्थ जायसें जाता. भास, उतरां चूप जातात, अर्थ विसतार जाता, चुरुक रीतीन अर्थ परगट जातात. पिकोळीं विश्लेषण केलयार, मनशाची जाणवाय, चरित्रा, खुशी, तमाषे, परंपरां, लोकगुण, जानपद समजोन घेवयेत. एका भाशिक समुदायेची चिंतपारीत, अनभोग, त्या समुदायेक आमोलीक कितें, किरकोळ कितें, नीट कितें, वांकडें कितें, सत कितें, खोटें कितें म्हण समजोन काणघेवयेत.

******

कोंकणी हुमिणयो

– जेजवीत स्वामी सुप्रिया

(आदल्या अंक्या थावन)

हुमिणयांचेर वैज्ञानीक नदरः

हांगासर फकत तीन संगती, म्हणजे पयले सुवातेर हुमिणयांचें साहितीक लक्षण या रूपक, दुसरें हुमिणयांचें रचनात्मक रूपलक्षण आनी आखेरीक हुमिणयांचें व्यत्यया समेत वर्गीकरण.

हुमिणयांचें साहितीक लक्षण या रूपकः उपमात्मक चमतकारी उतरांचो झेलो रूपक जावन हुमिणी उपजाता म्हळ्ळे सत हाचे भितरच्च उगडापें जालां. हाचो अर्थ समजाजय जालयार पयलें उपमा, चमतकार आनी रूपक – ह्या तीन उतरांचो अर्थ आमचे मतींत खंचयजय.

उपमाः

काव्यालंकारां पैकी एक उपमा. अलंकार म्हणजे साहित्यांतलें कवन सोभीत सुंदर जायशें करचो उपाय. अलंकारांत शब्दालंकार आनी अर्थालंकार म्हण दोन तर. शब्दालंकारांत उतरांचो आवाज आनी अक्षरां जोडटाना विचित्र सोभाय उपजयतात. ही सोभाय वयले भार निशेता तितलीच. चिंतपाची गुंडाय हांनूं आटापलेली ना. काव्यांची खरी सोभाय अर्थालंकारांनी आटापल्या. असले अलंकार कितले नियाळटाय तितले ते भुलयतात आनी धलयतात आनी धादोशी करतात.

भरत मुनीच्या काळार यमक, रूपक, दीपक आनी उपमा म्हण असले चार अलंकार दिसतात.

"उपमा दीपकं चैव रूपकं यमकं तथा ।
काव्यस्यैते ह्यलंकाराः चतवारः परिकीर्तिताः ॥"

(नाटय शास्त्र 16.61)

क्रमेण अलंकारांचो प्रयोग बळ जावन विदवांसानी अनेक अलंकारांची ओळक धरल्या. हांगासर आमी उपमा म्हळयार एक अर्थालंकार म्हण उगडास दवरची गरज, वयल्या श्लोकांत दिसचे प्रमाणे भरत मुनीन उपमालंकाराक सरवां प्रास पयलो जागो दिल्लो. महिमा भट्ट म्हळ्ळेल्या पुरविल्या विदवांसानः – "सर्वेष्वलंकारेषूपमा जीवितायते" म्हण मानून घेतलां. रुय्यक म्हळ्ळेल्या लाक्षणिकान अनेक अर्थालंकारांक उपमा मुळावो जावनासा म्हण सांगलां. आरविल्या विद्वांसां पयकी प्रमुख जावनासच्या आय्यप्पा दीक्षितान सयत उपमा सरवां प्रास वयर काडला. तो म्हणटाः–

"उपमैका शैलूषी संप्राप्ता चित्रा भूमिका भेदान ।
रंजयती काव्य रंगे नृत्युंती तदविधां चेतः" ॥

– चित्र मीमांसा.

(उपमा एक नटी. ही चित्रांचा रंगमंचार तरावळ रूपान दीष्टीक पडटा आनी आपल्या नाचान रसिकांचीं मनां धलयता. कवी हांगा उपमा म्हळयार खरीच माया देवी म्हण सांगता)

"तदिदं चित्रं विश्वं ब्रह्मज्ञानादि वोपमाज्ञानात ।
ज्ञातं भवतीत्यादौ निरूप्यते निरिवलभेदा सा ॥"

– चित्र मीमांसा.

(जशें ब्रह्मज्ञानांत पळेल्लें चित्र खरी जाणवाय जांवक पावता तशें उपमाचो अर्थ जाणा जाल्यार खरी जाणवाय लाभता. अशें ह्या विदवांसान उपमाची जाणवाय ब्रह्मज्ञाना सारकी म्हण वाखणल्या.)

"उपमायत्र सादृश्य लक्ष्मीरुल्ल सती द्वयोः ॥"

दोन वस्तुं मधें एकामेका थंय आसचें सारक्याचें दिरवें दाकंवचो अलंकार उपमा जावनासा. हें सारकें मात्र सोभायेचें जायजय. सोभाय दाकयनासलेलें सारकें. म्हणजे दाकल्याक, लांबाय रूंदाय या जडाय एक सारकी म्हण पाचारल्यार उपमालंकार बिलकूल जायना. तशें बोकडी पेटया सारकी आसा म्हणचांत सार ना.

पूण 'धावंचांत आमची बोकडी अस्सल चिताळ' म्हळयार अलंकार जाता. बोकडी धांवताना तिची सोभाय मेचवाल्यांव देकून ती वरणूंक ताळ

पडची वस्त आमी सोधून ती चिताळ म्हण आमकां भोगता. हांगा 'चिताळ' उपमान, 'बोकडी' उपमेय आनी 'धांवचांत' उपमानवाचक जातात. उपमान केदाळारी उपमेय प्रास गुणान अधिक व्हरती आसोंक जाय म्हण सगळे विदवांस ओपतात.

'उपमीयते सादृश्यमानीयते येनोतकृष्ट गुणेनान्यत ।
तदुपमानम, यदुपमीयते न्यून गुणं तदुपमेयम ॥'

– काव्यालंकार सूत्र वृत्ती 54

देकून उपमा विणटाना कवी आपले वस्तूंत (उपमेयांत) भायर थावन सोभाय भरूंक सोधीना. आपली उपमेय वस्त इतली सुंदर दिसता की ती सोभाय वरणूंक सकचे तसली वस्त उपमान जावन मेळातगाय म्हण तो आपूण धादोशी जाता आनी ताचें कवन आयकातेल्यांक समेत धादोशी करता.

चमतकार: देकतेल्यांचें गुमान आनी काळजांमनां आपणा थंय वडून दाकंवचें काम या सांगून दाकंवचें उलवणें चमतकार जाता. हांगासर चमतकार म्हळयार हिकमत या बौद्धीक सकतेक मांडललो एक पास म्हण समजाजय. हो पास दोन विरोध कुशींक वोडटा. हुमिणेचो सवाल घालता तो गुसपडावन ताची हुशारगाय दाकयता. त्येच परीं तीं सवालां पारकूंची उमेद अधिक चडोन येतासताना जाय जाय म्हण निराशी करचे तसलीं सवालां सयत घालता. देकून हो चमतकार एकामेकाक सारके विरोध कुशींक वोडचे उपाय दाकयता. असल्या चमतकारान विणलेलें सवाल मात्र खरीच लायेक हुमिणी जाता. निराशी करच्या हुमिण्यांक इंगलीषांत Catch riddles म्हणटात. असलया हुमिणयां पयकी अधिक तीक जावनासचो दोडत्या अर्थाच्यो म्हणटात. तांकां सदां चालतो अर्थ एकीन आनी मरयादीचो तरी, सांगाताच आनियेक हलको आनी बुरसो अर्थ सयत आसता. असल्यो हुमिणयो पारकितेल्यांक कातरींत सांपडायतात. पूण असली हिकमत जालयारी चमतकार म्हणानासताना जायना. हो चमतकार उपजाताना एकल्या थावन उपजता जावयेत जालयारी ताका लांब आवक आनी लोकामोगाळाय लाभाजय जलयार सगळ्या लोकान तो स्वीकार केलयार मात्र. तसो एकल्या थावन उपजललो चमतकार समेस्तांचे अनुमतेन थीर जाता. हांगासर आनियेक सत विसरोंचें नहीं. चमतकार आसची हरयेक संगत हुमिणी नहीं. पूण चमतकार नासताना हुमिणींच ना. हरयेका म्हणणेंत चमतकार आटापला तरी, त्यो सगळ्यो म्हणण्यो हुमिणयो जायनांत.

इतल्यार हुमिणयांक असल्या चमतकाराची कसली गर्ज पडली म्हण ाळेल्लें बरें. उपमा मुखांत्र दोन वस्तूं मदलें सारकें असलेलें तें पाचारल्यारी, उपमान आनी उपमेय बिलकूल एकच म्हण कायिंच शिकाप नासलेले सयत ातयेलेले नांत म्हण सक्कड विदवांस ओपतात. हुमिणयांनी फकत चमतकारा ासून मात्र उपमाचो प्रयोग म्हण ते म्हणटात. दोनां भितर सारकें या सादृश्य आसा म्हण पाचारतां, आयकातेल्यांक गुसपडायजय तरी, जाय जाय म्हण ुसपडायलेले बरी दिसानाये म्हळ्ळे पासून हो चमतकार वापुरलासो दिसता.

हाचे शिवाय स्वीडन आनी रशयाचे विदवांस आनियेक कारण सांगतात. रशयांत आदीं धारमीक वस्तूंक लेकावरतो मान आनी घन दिताले. तवळ धारमीक वस्तूंचें या संगतींचें नांव बिलकूल काडचें नहीं म्हळ्ळें कानून लोका मधें उपजलें. तर आपणे उल्लेख करच्यो वस्तु धारमीक जालयार त्यो असल्यो म्हण कोणे तरी सांगचें तरी कशें? ह्या पासून वोपारयांच्या रुपार हुमिणयो घडची गरज पडली. हाचे मुखांत्र निषेधाचो कानून मोडीनासतानांच शाबीतायेक पावाजय जाल्यार अधिक चमतकार वापूरीजाय जालो म्हण सांगतात रशयाचे सोकोलोव आनी आनिकिन म्हळ्ळेले विदवांस. तशेच हायंज वरनर म्हळ्ळो जरमनीचो रैडर, क्रिसव्यानसेन म्हळ्ळो स्वीडनाचो विदवांस असलेंच कारण दितात.

आदल्या काळार मंगळूरांत सयत हळ्ळेंतल्या लोकामधें असलीच एक पातयेणी आसल्ली. वागाक हळ्ळेंतले तशेंच शहरांतले सक्कट लोक भियेताले. तांचें भैं तांकां वागाचें नांवयी काडिनाशें करतालें. घरा भितर वागाचें नांव काडल्यार रानांतलो वाग त्येच रातीं भितर घरा येतलो, रात संपचे भितर वाग घरा येवन कोणाक पुणी ग्रासितलो म्हण पातयेताले. असल्या आकांतांत वागाची आनी असल्या रानवती मोनजातींची खबार घरा भितर उलयजाय जालयार वोपारयांनी या हुमिणयांनी उलयताले. असल्यो हुमिणयो आतां मेळाना जालयारी हळ्ळेच्या लोकाचो चमतकार आनी भाषेची जांटीकाय होगळीकेक फावो.

रुपकः ह्या अलंकाराचें नांव भरत मुनीचा श्लोकांत येदोळच्च पळेवन जालां. हो अलंकार अधिक प्राचीन अलंकारां पयकीचो. हाचे विशीं भरतमुनी चडित सांगता –

"नानाद्रवयानुषजगादयैर्यदौपम्यं गुणाश्रयम ।
रूपनिरवरणनायुक्तं तदरूपकमिती स्मृतम ॥" (नाट्य शास्त्र 16:57)

"स्वविकलपैरविरचितं तुल्यावयवलक्षणम ।
किंचित सादृश्य संपन्नं यदरूपम रूपकं तु तत ॥"

(नाट्य शास्त्र 16:58)

नाना वस्तूंचा संबंधा मुखांत्र तांचे गूण उपमाद्वारीं वरणून गुंतात ताका रूपक म्हण नांव. दूसरो श्लोक हें कशें घडटा तें विवरिता.

भामह कवी अशें सांगता –

"उपमानेन यत्तत्वमुपमेयस्य रूप्यते ।
गुणानां समतां दृष्ट्व रूपकं नाम तदविदुः ॥"

– (भामहालंकार 2:21)

म्हणजे उपमानाचे मुखांत्र उपमेयचा गुणांचें सारकें लेखून गुंतलेलें वरणन रूपक जावनासा.

उपमा संगीं रुपकाचो बांध कितलो लागशीलो म्हळ्ळी गजाल दंडीन म्हळ्ळलो विदवांस अशें दाकयता –

"उपमैव तिरोभूभेदा रूपकमुच्यते ॥" (काव्यादर्श 1:16)

म्हणजे रूपकांत दोनां भितर सारकें सांगताना हाचे बरीच तें या ताचे बरीच हें म्हण सांगचें नहीं बगार हेंच तें आनी तेंच हें म्हण सांगचें.

"विषय्यभेद तादरूप्यरंजनं विषयस्य यत ।
रूपकं तत्तिधाधिक्यन्यूनत्वानुभयोक्ती भिः ॥"

उदभट कवीन प्रधान संगत सांगल्या – रूपकांत एक सब्द आनियेका सब्दाकडे एकवट्टा आनी दोनी एक जातात. रूपकलंकाराक इंगलीषांत metaphor म्हणटात. जशें संस्कृत आनी भारताच्या हेर जांटया भासांनी ह्या अलंकारा विशीं गूंड आनी सविस्तार विश्लेषण चल्लां, तेच परीं असतमतीचा भासांनी सयत हाचेविशीं पुष्कळ आनी विपुल विश्लेषण जालां. पूण हो प्रबंध अलंकार शास्त्राचा शिकपा विशयांतलो नहीं देकून चडताव विश्लेषण हांगा गर्ज ना. हाचे उपरांत भाषा विज्ञानांत आनी मानवशास्त्रांत कितें सांगतात तें पळेवयेन. श्रीमती विनिफ्रेड नोवोटनी म्हळ्ळेली विदूषी रूपक म्हळयार भाषाविज्ञानाची एक ऊंच हिकमत म्हण सांगता. कवीचे कलातमक सकतीक मात्र असली हिकमत वापरूंक जायत शिवाय साद्या लोकाचान तें काम जांवचें नहीं म्हळ्ळी

तेची अभिप्राय. अशें सब्दांक अर्थकोशांत आसचे अर्थ चुकवन आपल्याच काल्पनीक अर्थान रूपकालंकार भरता. हें कल्पन मात्र कवीक आपल्या अनुभवा थावन लाभता शिवाय तें मात्र अस्सल फोकण नहीं.

मानवशास्त्राचे दिशटींत लोकाचें उलवणें आनी तांची जिणी अखंड एक सत. तांतूं परसपर वेगळाचार दिसाना. अशें रूपकाद्वारीं नवयोच वस्तू रचलेलो मेळटात, तरीपूण ह्यो वस्तू नवयोच नहीं बगार आदीं थावन आसलेल्यो. कसलें तरी सत या कसली तरी एक वस्त ओळकून घेजय जालयार रूपका मुखांतर मात्र साध्य. हो रूपक एक ल्हानसो नाटकच सय. पूण तशें म्हणटाना सत गजाल विसरानाए. रूपक म्हळयार खरोच अणुगात्राचो एक नाटक देकून तो हुमिणेचा अधिक ल्हान घटकाक जीव भरता.

रूपक उबगण नास करता, चतुराय उपजयता. आखया काव्यसाहित्याचें मूळ, पाटिंबो आनी सार रूपक शिवाय दूसरें नहीं. तशें म्हणटाना कुसकूट गात्राच्या रूपकाचेर होंदोन आसची हुमिणी सयत एक रोसाळ कवन म्हण ओळकाजय. जशें काव्यांत तशें हुमिणयांनी रूपक गूंड आनी विशाल चिंताप जागयता. सोभायेचो एक कण दाकयता जावयेत या चिंतपाचा वजरां मोतयांची खणींच उसतीता जांवकयी पुरो. साहिताचे दीश्टीन तर हुमिणी कितली ग्रेस्त म्हण वरणून मुगदूंचें नहीं.

हुमिणयांचें रचनात्मक रूपलक्षण:

रचनात्मक म्हळयार कितें म्हण पयलें पळेवयां. हरयेका कवनांत हरयेका फांतीर उतरां कशीं मांडीजय आनी गुंतीजय म्हळ्ळे विशीं नियम आसात. हाचे आदींच सांगलेले परीं बहुतेक हुमिणयो कवनां जावनासलेल्यान, कवनांचे मांडावळीचें जोक हुमिणयांक सयत जोकतें जाता तें खंडीत.

पूण हुमिणयो फकत कवनां मात्र नहीं. हाच्याहीं सागल्ल्या प्रमाणें हुमिण्यांनी उपमातमक चमतकाराचो रूपक मुख्य जावन आसाजय. असल्या घडावळीक आंकडे नासताना जायना. रचनात्मक म्हळयार ह्या आंकडयांचा मांडावळीक ताळ पडचे प्रकार म्हण अर्थ. हाची परीक्षा करचें जावनासा रचनात्मक विश्लेषण.

जरमनीचा रोबरट पेटश म्हळ्ळेल्या विदवांसान हुमिणेंत पांच आंकडे आसात म्हण सांगलां. पयलो आंकडो प्रस्तावनेचो, दूसरो आंकडो आरोपणाचो.

तिसरो वरणनाचो, चवतो निषेधाचो आनी आखेरिचो पांचवो जावनासा समारोपणाचो पूण असले पुरते पांच आंकडे मेळोन घडलेल्यो हुमिणयो अधिक अपरूप म्हण तोच विदवांस सांगता. बहुतेक प्रस्तावन आनी समारोपणाचे एकेक या दोनी नासताना उपजंच्यो हुमिणयो अधिक आसात म्हळ्ळी ताची अभिप्राय तांचे प्रास चड पावटीं निषेधाचो आंकडो चुकल्यारी चुकलो म्हण तो ओपता ह्या सर्व विकल्पांचे दाकले पळेवयां -

परिपूर्ण पांच आंकडे मेळोन घडलेल्या हुमिणेचो दाकलो ह्या सकयल्या हुमिणेंत मेळटा.

पयलो आंकडो: प्रस्तावन:- आमगेलें तें सोभीत सुंदर जीव नासलेलें मडें.

दूसरो आंकडो:आरोपण:- तोंड नासलेलें मोनें तरी हासता सुडाळ खरें.

तिसरो आंकडो: वर्णन:- तरी रडटाना व्हाळटात व्हाळे.

चवतो आंकडो: निषेधाचो:- ताका पयलेच नांत दोळे.

पांचवो आंकडो: समारोपण:- भवंडी ताची गांवान गांवची कोणे बावड्यान ती आटापची? (= मोड)

हांगासर निषेध म्हळयार फकत कारयाक अडकळ म्हण समजोंचें नहीं. हें अधिक जावन पारकीतेल्याचे मतीक एक अडकळ म्हण जाणा जांवचें. असली संपूर्ण घडावळीची हुमिणी साहिताचे दीष्टीन अखंड एक ल्हानसो अणुप्रबंध जावनासललो दिसता. हाकाच हर विदवांस अणुरूपक म्हण वोलायतात.

पयलो, पांचवो आनी चवतो, हांचे पैकी खंचोयी एक, दोन या तीनी आंकडे नासताना, घडलेल्यो हुमिणयो अधिक जावनासात म्हण त्याच जरमन विदवांसान सांगलां तें विसरोंचें नहीं. ह्या विविध नमुनयाक फावोते दाकले पयस सोधून वेची गरज ना. बहुतेक हुमिणयो असल्याच नमुन्याच्यो जावनासलेल्यान जायतिनले दाकले सुलभायेन मेळटा. हरयेका पंगडाच्यो हुमिणयो कसल्यो जावयेत म्हण सारकें समजोंचे पासून तांचे दाकले गेवयां -

पयलो आंकडो नासलेली हुमिणी:

आरोपण: आंग धवें
वरणन: सुरया बरी वाडकुळें
निषेध: खांवक जांवचें नहीं.
समारोपण: नासल्या शिवाय जायना (= रूपय)

पयलो आनी चवतो आंकडो नासलेली हुमिणी:
आरोपण: एक कूस मुसाळ
वरणन: एक कूस हाड्डी
समारोपण: खोरजीक मात्र सांगलेलें वकात (= बोटाची नाक्षी)

पयलो आनी पांचवो आंकडो नासलेली हुमिणी:
आरोपण: आमचे दोग जवळे भाभाव
वरणन: हांव मुकार तूं मुकार म्हण धांवतात.
निषेध: मुकार मात्र एकलोयी पडललो ना. (= चलचे पाय)

पयलो, चवतो आनी पांचवो आंकडो नासलेली हुमिणी:
आरोपण: हजार खोले
वरणन: एकाच मोवळेंत (= पुस्तक)

चवतो आंकडो नासलेली हुमिणी:
प्रस्तावन: आमचें बाय
आरोपण: कुळार वेताना सट्ट करन धांवता
वरणन: न्हवर्यागेर पाटीं येताना
समारोपण: मेटान मेट दूकां गळयत येता. (= उदाक वोडचो कोळसो)

चवतो आनी पांचवो आंकडो नासलेली हुमिणी:
प्रस्तावन: आमचो नवकर
आरोपण: शेंभर जावन पासाळटा
वरणन: नेवाळें तुटल्यार (= सारोण)

पांचवो आंकडो नासलेली हुमिणी:
प्रस्तावन: एक वोळें नारल
आरोपण: भंवता देसांतर
वरणन: न्हंय गुडे दरयो परवत
निषेध: ताका नांत ईड (= चंद्रेम)

रोबरट पेटाशान ओळकोंच्यो पांच आंकडयांच्यो हुमिणयो वेगळ्योच सोधून गेलयार उरलेल्यो मोलाधीक हुमिणयो सांडीजय पडटेलें म्हळ्ळें भैं विदवांसांक लागलें म्हणचाक दुबाव ना. देकून तांचे पयकीचो अधिक नांवाडदीक जालली आरचर टेयलर म्हळ्ळलो इंगलेंडाचो विद्वांस पेटशाचो सलह थोडो बदलूंक मुखार सरलो. ताणे सांगलेले प्रकार आंकडयांची

घडावळ तितली मुख्य नहीं, बगार तांतलो निषेध आटापचो उपमात्मक रूपक खरोच मुख्य म्हणालो. हाचें विश्लेषण हुमिणयांचा घडावळींत दोडती क्रिया सोधूंक लागलें. हांतली पयली वरणनात्मक क्रिया आनी दूसरी निषेधात्मक क्रिया. हांगासर हाचे फूडेंच सांगलेलीं आरिस्टोटलाचीं उतरां पळेवयेत. एक वस्त सत म्हण पाचारून तीच वस्त सत नहीं म्हण हुमिणयो भासतात म्हळ्ळेलें ताणे. हाका आयरलेंडाची एक हुमिणी सोंपो दाकलो जाता –

"Something has eyes and cannot see." = Potato
(आंग भर दोळे तरी दिसोंक दिसाना) – बटाटो

हांगा आंग भर दोळे म्हळ्ळेलें उतार वस्तूचें वरणन करता. ताका दिसोंक दिसाना म्हळ्ळो वांटो निषेध पाचारता. पूण हे दोनी वांटे आपूट वरणन मात्र म्हण टेयलर परतून आमकां सांगता. अशें ताका हुमिणयांची घडावळ या रचनात्मक रूप फकत वरणनशें मात्र दिसता. तो अशें म्हणटाना ताणे पेटशाच्या सूत्रांत सोधून काडलेल्या आक्षेपाचा फोंडांत तो आपुणच खुद पडलासो दिसता. टेयलराचेंच सूत्र रुजू जायनासल्यो हुमिणयो ताचाच संग्रहांत मेळटात. असल्या हुमिणयांनी निषेधात्मक वांटोच ना. दाकल्याक –

"My father have a horse, go everywhere he likes" - pumpkin vine.

(म्हज्या बाबालागीं एक घोडो आसा तो खुशी आसा थंय वेता – दुदिण)

"What goes all down street and comes back home and sits in the corner, and waits for a bone?" - Shoe

(कोनशांत वचोन बसता आनी हाडा पासून राकता – मोचो)

ह्या दोनी हुमिणयांनी निषेधात्मक कसलेंच दिसाना.

तर टेयलराचा शिकवणे उपरांत समेत उपमात्मक रूपकाचा हुमिणयांनी निषेधात्मक वांटो नासलयारी चलता म्हण जालें. फकत वरणन मात्र आसच्यो हुमिणयो असल्यो जावनासात. दाकल्याक –

1. आवय जळटा धूव शिजता– तोरीची काडी आनी तोरिची दाळ
2. आवय बसल्या धूव गुंवता – वान आनी घाटणो
3. आंगलें काडलें बांयत उडलें – केळें

4. इलो इलो पाको घर राकता – बीग
5. उजवाडलें, आमचें बाय लिपलें – बागलाची खीळ
6. उतळ माटयांत तांबडो बावटो – तोंडांत जीब
7. उदाक पळेल्या फारा रागान फेंडेता – साबू
8. उबया मूरती मुखार देंवचार नाचता – ताक चाळचें
9. उभार कडशाक मूट भर तण – खाडकेक खाड
10. उभार गुडयाक सारण शिरकाल्या – करयाची या हसतीची शिमटी
11. येदीशी सोसी संसार गिळटा – दब्बाण
12. येदेशया चलयेक वांव लांब पांती – सुविसूत
13. येदेशया पिलाक पेटभर मुसतायकी – पियाव
14. येदेश्या पिलाची केदी व्हडली बोबाट – बंदूक
15. येदेशा पोरीक शेंभर भावाडे किरगी – पियाव

असल्यो हुमिणयो टेयलराच्या प्रसिद्ध संग्रहांत पुष्कळ दिसतात आनी ताणे त्यो सगळ्यो खरयो हुमिणयो म्हण मानून घेतलां तें सारकें.

इतलें आसल्यारी थोडया विदवांसाची अभिप्राय हाका सरी विरोधशी दिसता. उपमात्मक रूपक नासल्यारी हुमिणयो घडयेत म्हणटात ते. रशयाचो सोकोलोव म्हळ्ळलो विदवांस हुमिणी म्हळयार चडावत रूपकाचा आकारान घालचें चमत्कारी सवाल म्हण सांगता जालयारी रूपक नासताना जायना म्हण ना म्हणटा तो. निषेधात्मक रूपक नहीं आसतां हेरां आकारांचे रूपक सयत आसात म्हळ्ळेली गजाल तो विसरलासो दिसता.

हाका परिहार जावन टेयलरान आपल्या एका ल्हानशया सूचनांत – चमतकार या रूपक तसलें वाचयार्थांचें वरणन आसलेलीं सवालां, आनी परस्पर विरोध नासलेले तसले रूपक आटापचीं सवालां सयत हुमिणयो जावयेत म्हण सांगता. हाका catch riddles या कुंटोंचयो हुमिणयो म्हळ्ळें नांव आसा.

टेयलराच्या संग्रहांत हाका दाकले –

‘Red outside, white inside’ - apple
(भायर तांबडें, भीतर धवें – आप्पल)

'Runs and jumps, stops and humps' - rabbit
(धांवता, उडटा, रावता, फुलता – सोसो)

हाका आलन दंडीसाचो दाकलो असो आसा –

'What has four legs, a wagging tail and barks' - dog
(चार पाय आनी शिमटी आसोन, घोंकता कोण? – पेटो)

हांगासर वरवन पळेल्यार आनियेक संगत झळकाता – परस्पर विरोध वरणनांनी भरलेल्या हुमिणेंत सयत वरणन रूपकात्मकच जायजय या निषेध वाचयार्थाचोच जायजय म्हळ्ळो कायदो नासता. हाका दाकले आलन दंडीस दिता –

'What goes to the branch and drinks and don't drink?' - cow and bell
(व्हाळाक वचोन पियेता कोण? आनी पियेना कोण? – गाय आनी गायच्या गळयांतली घांट)

'When it comes, it does not come.
When it does not come, it comes.' - rat and corn
(तो येताना कोण येना? आनी तो येना तेदना कोण येता – उंदीर आनी धानी)

ह्या दोनी हुमिणयांनी फकत वाचयार्थ शिवाय कसलोच उपमात्मक चमतकार या रूपक आसलल्लो दिसाना. हाका विरोध जावन, आयकातेल्यान रूपकात्मक अर्थ समजोन घेंवकच जाय जाल्ली हुमिणी अशी आसा–

'I know something got hand and don't wash its face' - clock
(दोन हात आसात तरी तोंड बिलकूल धुयना – घडयाळ)

असल्या सगळया अध्ययनांत गुस्पड गोंदळ उपजनाशें हुमिणेचें रचनात्मक रूपलक्षण सारकें वरंवची गर्ज प्रमुख जाता.

तर हुमिणेचें रूपलक्षण सूक्षिमायेन ओळकोंक गरजेचो कण खंचो जावयेत? हाका उपमात्मक कण म्हण नांव दिल्यार जायना. देकून वरणनात्मक कण अधिक मुळावो म्हण लेखचें बरें. असल्या मुळाव्या वरणनात्मक कणांत वस्तूचें नांव आनी वस्तूचें वरणन म्हळ्ळे दोन, एकामेकाक पूरक जाल्ले विश्ले

ासचें दिसतात. वस्तूंचें नांव ती आमकीच म्हण सांगता. वरणन म्हळ्यार ते स्तूचें रूप, संयभ, वावर इत्यादी कितें तें सांगता. दाकल्याक पळेंवचें जालयार
.
.
'अस्कत नारी आपलें आंत वडून व्हरी – सुविसुत'

हांगा 'नारी' – तें वस्तूचें नांव जालें. ह्या हुमिणेंत तें व्यक्तीचें नांव. असकत' आनी 'आंत वडून व्हरी' म्हळ्ळेलीं उतरां, पयलेचें संयभ 'अस्कत' हृण दाकयता आनी दूसरें वावर कसलो तो दाकयता.

'आमच्या रुकाक दोनच खेले – कान'
रुकाक – वस्तुचें नांव सांगता. दोनच खोले – संयभ वरणीता.
'आमचो आब दीसरात पीट मोळटा – दरयो'

आब – वस्तूचें (व्यक्तीचें) नांव सांगता. दीसरात पीट मोळटा – त्या व्यक्तीची क्रिया वरणिता.

'एका तळयाक चार नळ – गायची व्होंटी'
तळें – वस्तूचें नांव. चार नळ – त्ये वस्तूचें वरणन.

असल्या हुमिणयांनी थोडे कडेन एका प्रास अधिक वरणनां आसयेता–

'Many eyes never cries' - Potato
(अनेक दोळे, पूण केदींच रडाना – बटाटो)

हांतूं वस्तूंचें नांव उगतयान सांगलेलें दिसाना तरी, दोडतें वरणन आसा. हांतूं मुळाचो कण संपूर्ण जाय तर ही अशी बदलीयेता:

'It has many eyes, yet it never cries'
(ताका अनेक दोळे, तरीपूण केदींच रडाना)

तवळ तो या तें वस्तूंचें नांव जालें. केदींच रडाना म्हळ्ळें क्रियेचें वरणन जालें.

अशें मुळावो वरणनात्मक कण म्हळ्यार कितें म्हण समजाल्या उपरांत आतां हुमिणेचें रचनात्मक रूपलक्षण कसलें म्हण सांगोंक साध्य जाता. संप्रदायेचे एके सांगणेंत एक या अनेक वरणनात्मक कण आसोन तांतले खंचेय दोन परस्पर विरोध आसल्यार सयत, तांतूं सुचीत जाललो कण खंचो

म्हण पारकूंक लायल्यार, ती सांगणी खरीच हुमिणी म्हणाजाय. ह्या प्रका वरणनात्मक कण फकत वरणूंचे आसयेत या तांतले दोन कण परस्पर विरो आसयेत. असले विरोध आसलेल्यो हुमिणयो विरोधात्मक हुमिणयो आनी विरोध कण नासलेल्यो हुमिणयो अविरोधात्मक हुमिणयो म्हणयेत.

अविरोधातमक हुमिणयांचे वरणनातमक कण एकच साधें वाचयार्थाचे वरणन करचे जावनासयेत ना तर चमतकारी व्यंगयार्थाचें वरणन करचे जावयेत साधो वाचयार्थ आसचे कडेन दाकलो:

'What lives in the river?' - Fish
(उदकांत जियेता कसलें? – मासळी)

हांतूं वरणनातमक कणाची वसत आनी सूचित जालेल्या कणाची वसत दोनी एकच, मासळी.

'My father had a tree, it bear fruit,
outside green and inside white' - coconut
(म्हजया बाबाक आसलो एक रूक,
ताचेर जालें तें फळ,
भायल्यान पाचवें भितरल्यान धवें – नारलो माड)

हांतूं जालयारी वरणनातमक कणाची आनी सूचित जालेल्या कणाची दोनांयची वस्त एकच; म्हणजे माड.

पूण रूपकातमक व्यंगयार्थाचे हुमिणेंत मुख्य जावन वरणनतमक कणाची वस्त आनी सूचित जालेल्या कणाची वस्त वेवेगळयाच शिवाय त्यो बिलकूल एकच जायनांत: दाकलो:

'Two rows of white horses, on a red hill' - teeth
(तांबडया गुडयार धव्या घोडयांच्यो दोन फांती – दांत)

हांगा वरणनातमक कणाची वस्त घोडे आनी सूचित जालेल्या कणाची वस्त दांत. असलया हुमिणयांनी मुख्य जावन उगडास दवरूंक फावो कितेंगी म्हळयार, एक्रे हुमिणेची वरणनातमक कण, कितलेयी ते जांवदीत आनी कसलेयी ते जांवदीत – वाचयार्थाचे या व्यंग्यार्थाचे – तांचे मधें बिलकूल विरोध आसोंक नजो. थोडे पावटीं वरणनात्मक बदलाप आसयेत.

कल्याक: 1. धवो घोडो भितर गेलो
मात्येळो जावन भायर आयलो – खरनाक घाल्लो उंडो

2. धांवचो घोडो उडचो घोडो
उदाक पळेवन रांवचो घोडो – व्हाणो

वरणनातमक कणां पयकी खंचाय दोनां भितर विरोध आसलेली हुमिणी ंरोधातमक जाता. हें लक्षण रोबरट पेटशाच्या चवत्या आंकडयांत म्हणजे ेषेधांत आटापलाशें दिसता. टेयलरान सांगलेलें परसपर विरोध वरणन जालयारी ंच जावयेतगाय? ह्या कणां मधें आसचो विरोध तिदोडो आसयेत. म्हणजे ग्रामक्या एका गुणाक विरोध जावन आमको आनियेक गूण दाकंवचो जावयेत, ा तर आसाजय जालेली वस्त या गूण ना म्हण ऊण दाकंव्चो विरोध जावयेत ा तिसरयान नवयान विरोध उपजंवचो गूण दाकंवचोयी जावयेत.

आमक्या एका गुणाक विरोध जावन आमको आनियेक गूण दाकयताना ोनां भितर एक गूण मात्र खरो जावयेत. तवळ उरललो तो आनियेक गूण मात्र अव्वल नकली. हाचे आदीं दिलली एक दाकलोच हांगासर परतून घेवयां–

"What goes to the branch
and drink and don't drink?" - cow and bell

(व्हाळाक वचोन पियेता कोण आनी पियेना कोण? – गाय आनी गायचे गळयांतली घांट)

हांतूं तीन वरणनातमक कण आसात: हांचे पयकी दूसरो आनी तिसरो एकामेकाक आड म्हणजे पियेता आनी पियेना. पियेना म्हणचो कण नकली जावनासा. आनियेक दाकलो:–

"I went to London
but because I didn't go
I came back" - watch

(हांव लंडनाक गेलों पूण हांव चल्लों ना. देकून हांव पाटींच आयलो – घडयाळ)

हांतूं तिदोडे वरणनातमक कण आसात. पयलेचो साधो कण शीदा एक

क्रिया सांगता. दूसरो आनी तिसरो, चल्लों ना आनी पाटींच आयलो म्हळ्ळेले दोनी कण दोडतयान पयलेचा कणाक विरोध सांगतात.

पयस थावन पळेताना हजार
लागीं वचोन पळेताना एक्की ना – सुकणयांचो हींड

हांतूं आसचे फकत दोन वरणनातमक कण, आनी ते दोनी परसपर एकामेकाक विरोध आसात.

पळेंवक दिसता, धरूंक मेळटा
धरून घालयार पळोन वेता – धुंवर

हांतूं पयलेचो कण साधें वरणन. दूसरो आनी तिसरो एकामेकाक सरी विरोध आसात.

थोडे पावटीं गुणाक आड गूण उगतयान सांगची गरज आसाना. व्यंगयार्थान ते रूपकांत सूचित केलयार जालें. तवळ हे कण आपापले मधें विरोध दाकंवचे बदलाक वेवेगळीं सतां पाचारततातशें दिसता. हाका दाकलो–

"Large as a house, small like a mouse;
bitter as gall, and sweet after all" - pecan tree and nut

(बोंगल्या सारको व्हड, उंदरापरीं ल्हान
पींतावरनी कोडू, आखेरीक गोड गोड – आवाळयाचो रूक)

एकामेका संबंध नासलेल्यो, पूण विरोध जावयेत तसल्यो वस्तू या वांटे लेगून हांतले चार वरणनात्मक कण गाजतात. तांचे मधें सत तें निळें उभें जाता.

"पळेताना भिरांकूळ, आपडटाना साधो भोळो...

हांचे प्रास अधीक रुचीक आसचे हेर थोडे दाकले पळेवया–

"What turns but never moves?" - road
(गुंवता तरी हालाना कोण? – रसतो)

"Light as a feather, nothing in it,
A stout man cannot hold it more than a minute" – breath

(पाका परीं हळू, भीतर कांय ना, एका खिणा प्रास चड
वेळ दडंग मानायान समेत धरचें नहीं – उसवास)

पयलेचा वरणनात्मक कणाचें स्वाभावीक खरें परिणाम ना म्हणचो सरो वरणनात्मक कण ऊण दाकंवचो विरोध मांडटा. असल्या विरोधांत पयलो मूनो प्रस्तूत वस्तूची प्रधान क्रियाच ना म्हण पाचारता. दाकल्याक:–

"Something has an ear, and cannot hear" - ear of corn
(कान आसात तरी आयकोंक सकाना – धानियेची कणस)

"What has teeth and cannot bite?" - comb
(दांत आसोन चाबोंक चाबाना कोण? – दांतवणी)

"What has a head but no hair?" - a nail
(मांडी आसा, केस नांत कोणाक – खिळयाक)

चार पाय आसात तरी चलोंक कळाना, सदांच उभें – कदेल

चार पाय तरी चलोंक चलाना – मेज

जीब आसा, उलंवक नेणा; बरंवक जाणा, वाचूंक नेणा – फाउंटेन पेन

तकली आसा, केस नांत. रूक व्हय खोले नांत.
घराक ताचा जनेल ना, चाळयलयार पेटोन जळटा – उजया काडी

हेर कडेन वस्तूचे हेर गूण या अप्रदान क्रिया ना करतात हाका दाकलो:–

"Something has fingers but no toes" - glove
(हातांची बोटां आसात, पायाचीं नांत कोणाक – हाताचा लूंवाक)

"Something has a head but no body" - Pin
(मांडो आसा आंग ना कोणाक? – आळपिनीत)

"Something has a tongue and no mouth" - Shoe
(जीब आसलयारी तोंड ना कोणाक? – मोचाक)

"Can holler, but can't talk" - train
(बोबाट्टा पूण उलयना, कोण? रयल गाडी)

असलया हुमिणयांनी अधिक जावन मनशाच्या जीवाचें सारकें पाचारलां तें आमी उगडास दवरूंक फावो.

तिसरया नमूनयाची विरोधातमक हुमिणी विरोध उपजंवचो गूण पाचारता. हांतूं पयलो वरणनातमक कण कसली पूणी क्रिया पाचारता. उपरांतलो विरोधातमक कण ह्या क्रियेचें परिणाम नांच म्हणटा. देकीकः–

"Four bottles of milk uncorked,
turned down and not a drop can come out" - cow breasts

(चार दुधाचयो बोतली गुडदी काडून वोमतें घालयारी थेंबो सयत गळाना – गायची व्होंटी)

"What goes to the mill and don't make tracks" - road
(सदां गाणयाक वेता पूण मेटां दिसानांत – रसतो)

असलयो थोडयो विरोधातमक हुमिणयो खरें परिणाम ना करच्या बदलाक दूसरें आमकेंच एक परिणाम आरोपण करून पाचारतात. देकीकः–

"Stick a hog at its head
and it bleed at its tail" - pipe

(दुकराच्या मांडयाक मारल्यार शिमटेंतल्यान रगत व्हांवता – धुमटेचो पैप)

"What is it even though it's locked in can get out" - fire
(भीतर फिचार केलयारी भायर धांवता कोण? – उजो)

"My father made a door and it was too short
so he cut it, and it became longer" - grave

(म्हज्या बाबान एक दार केलें आनी तें मटवें जालें
देकून नाणें तें कातरलें आनी तें लांब जालें – मरणाचो फोंड)

असलया विरोधाचें मुख्य लक्षण कसलेंगी म्हळयार, हो विरोध परिणाम ना करीना, बगार नवोच एक परिणाम लागयता. हाचें आनियेक लक्षण काळा विषयांतलें तें पळेंवची गर्ज. गुणाक गूण आड दाकंवच्या विरोधांत जांव या ऊण दाकंवच्या विरोधांत जांव, तें खंचे घडिये प्रमाण जाता म्हण लेखची गरज

ासाना. तितलेंच नहीं आसतां तसलें वरणनात्मक कण एका पाटलयान एक
जु जालयारी जाले या तशेंच जांवचें चडशें दिसता. पूण विरोध उपजंवचा
मूनयांत मात्र तसलो विरोध उपजयताना तो खंचा घडिये घडटा, म्हणजे दोनी
िरोध कणांचा घटनांचो काळ आमी एकच घडी म्हण समजोंक जाय. तवळ
· दोनी विरोधातमक कण एकाच फारा सांगाताच हाजर आसात म्हण
ेखीजाय.

विदवांसांनी असलें विरोधातमक आनी अविरोधातमक विशलेषण करून
रयतां परयांत पूरविल्या विदवांसांच्यो अभिप्रायो सारक्योश्यो दिसताल्यो. पूण
ा नवया वरवणेन फांकयलेल्या उजवाडांत पूरविल्यो अभिप्रायो परिपूर्ण चूक
हीं, तरी, संपूर्ण सत उगडापें करचांत सलवालयात तें रूप रूप दिसोन येता.
वेशेस जावन पूरविलयांनी अलक्ष केलेली एक संगत आसा. तांचे नदरेक
मतकारान गुसपड पाचारचे विशीं अधिक कांय झळकाल्लें ना. तितलेंच
हीं, असलो गुसपड लेखताना पूरविलयांनी मानून घेतलली हुमिणयांचा
डावळिचा आंकडयांची हाजर ना म्हळ्ळे खातीर अविरोधातमक आनी विरोधात्मक
हुमिणयो खरयो हुमिणयोंच नहीं म्हळ्ळें तीरप ताणी वाचून सोडलेंशें दिसता.
ाचो परिणाम जावन खरयोच हुमिणयो जावनासल्यारी ह्या तीरपा निमतीं
हुमिणयांचा जमयांत मेळंवक जायनासताना कितलयोश्यो हुमिणयो नास जावन
गेलयात या मायाक जालयात कोण जाणा?

अमेरिकाचा रोजर एबरहामस म्हळ्ळेल्या विदवाम्सान विरोधातमक आनी
अविरोधातमक हुमिणयांचें विशलेषण अधीक गूंडायेन चलवन ह्या विशीं चडीत
थोडयो संगती तलास केलयात. ह्या विशीं कांय पूण समजोन घेनासताना
हुमिणयांचें रचनातमक रूपलक्षण समरपक ओळकोन घेतल्ले परीं जायना.

हुमिणयांनी सूचित जालेली वस्त पारकीतेलयांचा दोळयांक आनी बुदीक
आड जायशें करूंक हुमिणी घडटेलयांनी वापूरचे चार नमुन्यांचे चमतकार
त्या विदवांसान दिलयात. हरयेके हुमिणेंत एक प्रतिमा या रूपणें (image or
gestalt) घडून पारकितेलयांचा मुखार उभें करतात. असलया रुपणयांचें मुख्य
काम जावनासा पारकितेलयांचे नदरे थावन खरी वस्त बिलकूल लिपंवची या
आड करची. त्या पासून असलें रुपणें रचूंक चार वाटो आसात.

पयली वाट विरोधाचीः– हांतू उभें केलेल्या रुपणयाचीं लक्षणां एकामेका राजेन
होंदानांत या जमानांत देकून मुळावें सारकें या वस्त सारकी दिसानाशी करतात.

दूसरी वाट अरधकुरया माहेतीची:– पारकीतेलयाक खरी वस्त दाकयतां म्हण वाड्न व्हरता तरी, असली माहेत कसलेंच रुपणें घडूंक पावाना. हाजर आसलेले कण एकामेका सारके जमानांत मात्र नहीं बगार मधें मधें ऊण पडलेलें दिसोन येता. गरजेक जाय जांवचें वरणन लाभाना.

तिसरी वाट लेखावरत्या माहेतीची:– हांगासर वरणन विवरांचा आवराचो लोटच लोट. गरजेची कण गरजे शिवाय भरलेल्या कणांचा राशींत भरसोन लिपोन वेतात. अशें रूपणें सगळें सयर बयर जाता.

चवती वाट जावनासा आपूण नकली रुपणयाची:– हांतूं वरणनातमक कण सगळे जमयलयार रूपणें तुरतान उभें जाता. आनी जाप समेत तुरतान मेळता. पूण ती जाप खरी मात्र बिलकूल नहीं. पारकितेल्या मुखार असलें नकली रुपणें उभें जावन तें ताका ठकयता. आनी आपली जाप चूक, हास्यास्पद या बुरशी पूणी जाली जालयार पारकीतलो परिपूर्ण सलवाता आनी लजेक उंडी जाता खंडीत. ही हिकमत विशेस जावन कुंटोंच्या हुमिण्यांनी (Catch riddles) वापूर्तात. हाका साक्स जावन आलन दंडीस सयत ह्या विदवांसाक दिगो दीता. पूण ह्याच विदवांसान सांगचे प्रकार विरोधाचे वाटेक लगलेली तितली सोंपी आनी उत्तीम विशलेषणाची वाट असलया वैज्ञानीक विश्लेषणाक सह्याक आसोंक नजो म्हण ओपचाक अड्डी ना.

ह्या प्रसतावनाचा आखेरिचो आंकडो म्हणजे व्यत्यया सयत वरगीकरणा विशीं माहेत जोडचो. अस्तमतीचा संप्रदायां प्रकार पूरविल्या विदवांसांनी वापूरलेल्यो जाती कसल्यो म्हळ्ळें हाचाहीं विवरिलां. तरीपूण तसलें वरगीकरण आतांचे वैज्ञानीक नदरेक समरपकशें दिसाना. देकून आधुनीक रीतीं प्रकार हुमिणयांचें वरगीकरण नवयाच वाटेक पावलां ताची ओळक करूंक फावो.

व्यत्यय:

म्हळयार एकेच वस्तूचीं या भाशेंतलीं या उतरांतली अनेक रूपां म्हण समजोवयेत. व्यत्यय नासललो भाशेचो कसलोच कण ना. तसोच लोक साहिताचो कण सयत लेख नासलल्या नमून्यांनी व्यत्यय जावयेत. ह्या क्रियेक गड या सीम म्हळ्ळो ना. देकून हुमिणयांचे व्यत्यय सयत जाय तशे पळेंवक मेळनात. हुमिणी काल्पनीक रूपक जाल्लेल्यान जण एकल्याचे खुशे प्रकार या नदरे प्रकार हुमिणेचें रूप बदलोंक साध्य आसा. लोकसाहिताचे हे वस्तूंत व्यत्यय उपजोंक पांच वेवेगळीं कारणां झळकातात:– म्हणजे रूपकांचो व्यत्यय

ावचो, रुपाचो व्यत्यय जांवचो, क्रियेचो व्यत्यय जांवचो, लयेचो व्यत्यय ावचो आनी अर्थाचो व्यत्यय जांवचो.

पकाचो व्यत्यय जांवचो:– सूचित जालेली वस्त एकच उरता तरी, वेगळया हुमिणयांत वेवेगळो रूपक उभो जाता. देकीक–

1. आदांवचीं मेटां पुसून वेचीं नहीं – माडाचीं करवाणां

2. हात आसात पूण पांय नांत
पोट फडून पळेलयार तांतूंत कांय ना – खोमीस

3. गुब गुब गुबीत किल्ला कुशींत
काय तुजया मनांत सांग म्हज्या कानांत – तांतीं

4. आपीन गोपीन वाग बसला कोनशांत
कितें आसा तुजया मनांत सांग तें म्हज्या कानांत – कुमसार जावप

5. गोड गोड गुपीत लांकडाचा घरांत
काय तुजया मनांत सांग म्हज्या कानांत – नाल्ल हालोंवचो

ह्यो हुमिणयो सांगाता घेतलयार तांचे मधें रूपक बदल्ला मात्र नहीं, बगार सूचीत जालेल्यो वस्तू सयत बदल्ल्यात तें दिसता. हाका आनियेक दाकलो–

1. एका बांयत दोन उदकां – तांतीं

2. एका बिळांत एक बोळ देंकळे – पणसाचीं बिकणां

3. एका भाटयेंत तीन वाटल्यो, एक जळटा, दोन तंड आसात – सुरयो, चंद्रेम आनी भूमी

हुमिणयेचा रूपाचो व्यत्यय जांवचो: हांतूं रूपक आनी सूचित जालेली वस्त आसलेले बरीच उरता. तरी हुमिणेचें रूप मात्र बदलता. दाकलयाक–

1. आंग आसा मातयार, पाय आसात मातयार
पाकाट आसात मात्यार, कोणाचे? – उवेचे

2. गुडगुडटा घडगडो नहीं,
मुकुट आसा राय नहीं,
बंधींत आसा चोर नहीं – गुडगुडो नारल

त्येच परीं रूपक आसा तसो आसोन रूप आनी सूचित जालेली वस्त बदलावयेत –

1. येदेशया चलियेक वांव लांब पांती – सुविसूत

2. येदेशया पिलाक पोटभर मुसतायकी – पियाव

3. गेणभर मनशाक हाती भर खाड – नारल

क्रिया व्यत्ययांत:

रूपक आसा तसो उरोन पाचारलेली क्रिया बदलता. सूचित जालेली वस्त पयलेचीच आसयेत या ती बदलावयेत.

वस्त बदलानासलेल्या व्यत्ययाक दाकलो –

1. येदेशया पिल्याक पोटभर मुसतायकी – पियाव

2. म्हजें चामडें तूं वडशी तरयी
   रडटलोय तूं शिवाय हांव नहीं – पियाव

वस्त बदलचा व्यत्ययाक दाकलो –

1. म्हजो एकलो आजो आसा,
   मातया सयन खोळ घालन बसला – खडाप

2. म्हजो एकलो आजो आसा,
   वरसाक एकच पावटीं हासता – काजुचो रूक फुलता

असलें बदलावण सोडल्यार, अखंड आनियेक आंकडयांचा रूपार विणलेली हुमिणी आपलें रूप बदलून एका साद्या सवालाचें (पूण उपमातमक रूपकाचें) रूप घेंवक सकता. देकीक –

1. आमगेर एक म्हातारी,
   हात नांत पाय नांत, दोळो मात्र एकच – सुवी

2. आमगेलेचो दोळो चोवीस वोरांय उगतो,
   तिणे देकलेलें मात्र कांयच ना – सुवी

नय व्यत्यय जावन बदलोंचो हुमिणयोः हुमिणयो बहुतेक कवना रूपार ॖासात. कवनांत लय अवश्य गरजेचें. हें लयाच बदलात तर जालें. देकीकः–

1. उदाक पळेल्या फरा रागान फेंडेता – साबू
2. खांवक ना जिरंवक ना, हातांतच मुगदोन वेता – साबू

अर्थाचो व्यत्यय जांवचो म्हळयार सूचित जालेली वस्त बदलची म्हण जालें. ाचे फुडेंच दिलेल्या दाकल्यांनी वस्त बदलचे विशीं जायते दाकले दिल्या. ने सगळे ह्याच नमुन्याचे देकून चडतीक दाकल्यांची हांगा गरजशी दिसाना.

असल्या सगळ्या व्यत्ययांनी हुमिणेचो बदलनासताना थीर उरचो वांटो केदाळारी चुकाना. मनशाचे जिणियेंत हुमिणयांचा घासाक पडानासलेली वस्तच ना म्हणयेत. देकून व्यत्यय घडोंक तितलोच नमुन्यावार वाटो आसता. रूपकाचा चमतकाराचेर होंदोन एकाच वस्तू विशीं ब्यासतर हुमिणयो आसयेत. देकतेल्यांचें कलपन कितलें विशाल आसा तितलें ताचें वरणन विसतारता आनी आसो एकलोच, एकेच वस्तूविशीं आनिकी अधिक हुमिणयो गुंतूंक सकता. लोकसाहित्याचो मालक लोकच. देकून लोकाचा असलया हक्कांक आनी चमतकारांक खाडूं घालूंक कोणाकच अधिकार ना.

वरगीकरणः

अर्थ आनी मनोरंजनाची धादोसकाय सलीसायेन लाभचे पासून खंचाय वस्तूचे नमुन्यावार वांटे करचाक वरगीकरण म्हणटात. हाचे वरवीं वस्तूचें विशलेषण आनी अध्ययन करूंक अनकूल जाता. तरीपूण अशें केलेलें वगरीकरण शाशवीत तशेंच उरोंक जाय, बिलकूल बदलूंक नजो म्हळ्ळो कायदो कांय ना.

हुमिणयांचा वरगीकरणांत अंतर्राष्ट्रीय विदवांसांनी धरलेल्यो तीन वाटो दिसतात. वस्तूचो अर्थ आनी जाप लेगून केलेलें वरगीकरण पयलेचें. विदवांस आरचर टेयलरान केलेलें तें वरगीकरण दूसरें. आनी आरविल्या भाषा शासत्राच्या विदवांसांनी केलेलें वरगीकरण तिसरें.

वस्तूचो अर्थ आनी हुमिणयांची जाप लेगून केलेलें वरगीकरणः

ह्या वरगीकरणांत, वरणनांत कितल्यो आनी कसलयो वस्तू आसात, तांचें स्थान आनी मान कसलो, हें कसलेंय गुमान करीनासताना फकत जापिची

वस्त कसली म्हळ्ळें एक मात्र पळेतात. आधुनीक मानव शास्त्राक हो उपाय अधिक पसंद. हाचेवरवीं हुमिणयो घडून त्यो वापुरतेल्या लोका विशांत अधिक गूंडायेचें अध्ययन करूंक साध्य जाता. मनशाचे जिणियेंत मेटान मेट आनी घडियेन घडी घडच्यो संगती आनी ह्या पासून मनशान वापुरचो वस्तू लेगून ह्या वरगीकरणाचे विभाग जातात.

आरचर टेयलराचें वरगीकरण:

हें ताणें दशमांकांनी मांडून हाडलां. हांतूं हुमिणयांच्यो जापी मुख्य नहीं. बगार हुमिणयांचा रूपकांत उपमाना पासून वापुरलेल्यो वस्तू मुख्य जावनासात. त्या प्रकार ताणे विभाग केलयात.

उपमानांत मनीस आनी मनजाती सोडून हेर जीव जंतूंचो उल्लेख आसलेल्यो हुमिणयो पयल्या वरगाचो. मनजाजींचो उल्लेख आसच्यो दुसरया वरगाचो. मनशाक तुलन केलेल्यो तिसरया वर्गाचो. रूक झाडांचो उल्लेख करच्यो चवत्या वरगाचो आनी आकेरीक निरजीव वस्तूंचो उल्लेख करच्यो पांचव्या वरगाच्यो.

पयल्या वरगाचो दाकलो:-

'तांगेल्या देवाक पाटलयानयी शिमटी, मुखल्यानयी शिमटी' (हस्त)

हाचो वरगाचो अंको 1. उपवरगाचो अंको 1. कसलो देव म्हण सांगोंकना देकून तो अंको 0. असलो व्यत्यय हो पयलो देकून व्यत्ययाचो अंको 1, अशें लेखल्यार वरगीकरणांत ह्या हुमिणेचो अंको 1.1.0.1 असो रावता.

दूसरया वरगाचो दाकलो:-

'तांबडया गुडयार बत्तीस घोडे,
आत्तां नाचतात आत्तां उडटात, आत्तां तंड बसतात.' (दांत)

मनजात देकून वरगाचो अंको 2. मनशाक पयली उपकारची मनजात देकून उपवरगाचो अंको 1. हांतूं घोडयाक पयलें स्थान देकून परतून अंको 1. घोडया विशयांनल्या हुमिणयांत हो सातवो व्यत्यय म्हण लेखूं तर आखेरीचो अंको 7. आतां वरगीकरणांत ह्या हुमिणेचो अंको 2.1.1.7. असो रावता.

तेसरया वरगाचो दाकलो:-

'आमगेर आयले तेग सयरे
दोग भायर रावले आनी एकलो भितर रिगलो.'
(व्हाणो भायर सोडन सयरो भितर चलता)

हांगा वरगाचो अंको 3. मनीस म्हणतच 1. सयरे देकून ते घरा भायले जालेल्यान तांकां अंको 5 दिवयां. सयर्‍यां विशीं हुमिणेचो हो पयलो व्यत्यय म्हण लेखल्यार आखेरिचो अंको 1. आतां ह्या हुमिणेक वरगीकरणांत मेळचो अंको 3.1.5.1 आसो रावता.

चवत्या वरगाचो दाकलो:-

'आमगेर एक वाल आसा, तोंड ना जीब ना
पूण परतून परतून उलयता. (टेलिफोन)

हांगासर चवतो वरग देकून पयलो अंको 4. सस्य जात देकून दूसरो अंको 1. वाल म्हणजे तिसरो अंको 3. आनी वालीविशीं हो पयलो व्यत्यय देकून आखेरीचो अंको 1. तवळ वरगीकरणांत 4.1.3.1. ह्या हुमिणेचो अंको.

पांचव्या वरगाचो दाकलो:-

'आमच्या मांदरेक शेंभर बुराक' – (पोळी)

पांचवो वरग देकून पयलो अंको 5. घरांत वापूरची वस्त देकून दूसरो अंको 1. खाणा जेवणा उपरांत विशेवाक वापूरची वस्त देकून तिसरो अंको 2. हांगासर हो ताचो पयलो व्यत्यय देकून आखेरिचो अंको 1. आतां वरगीकरणांत ह्या हुमिणेक 5.1.2.1. अंको मेळता.

टेयलराचें हें वरगीकरण समजोंक इल्लेशें कष्ट तरी, एक पावटीं समजोन घेतच तें एक उंचलें समीकरण. विशेस जावन लोकज्ञानाचें अध्ययन करतेल्यांक अधिक उपकारता. ह्या रीतीन हुमिणयांचें वरगीकरण येदोळ कोणे केल्ल्यो नांत. ह्या फुडले विदवांस जागे जावन हें काम कांय करतीत कोण्णा.

भाशा शास्त्राच्या विदवांसांनी केलेलें वरगीकरण:

हुमिणयांनी भाशेचो चमतकार सयत अधिक बळाधीक आसा. भाशेचें अध्ययन करूंक हुमिणयो चड उपकारता. देकून भाशाविज्ञानींनी हांचें वर्गीकरण

करूंक आपलोच एक उपाय सोध्लेल्यांत आजप ना. हाणें पयले प्रमुख तीन वर्ग केले म्हणजे रूप प्रधान (form-based) आसच्यो हुमिणयो, क्रिया प्रधान (action based) आसच्यो हुमिणयो, अर्थ प्रधान (semantically-controlled) आसच्यो हुमिणयो. ताचे उपरांत ह्या वरगांचे ताणीं उपवरग केलें.

रूपप्रधान हुमिणयो:–

हांतूं वस्तूचें नांव आनी त्या वस्तूचें वरणन मात्र प्रमुख आसता, दाकल्याक–

1. आमच्या रूकाक पंदल्यान आंकरी – (खाडकेक खाड)
2. आमच्या वालीक एकच आंकरी – (दिवो)
3. येदेशाया पोरीक शेंभर बावाडे किरगी – (पियाव)
4. येदेशाया मोडकेंत कांट भर मोतयां – (दाळिंब)

हे वयले दाकले सादया एका वाकयाचे जालयार वयल्यावयर वाकयां गुंतलेली सांकळ आसाना म्हण नहीं. दाकल्याक –

1. बायेक स दोळे
   बाबाक तीन दोळे
   म्हजे तसलया अपराध्याक एकच दोळो –(पिरलूक, नारल, सुवी)

2. माजराबरी कान म्हझे
   माजराबरी तकली.
   माजरा बरी पाय म्हजे
   माजार हांव न्हय तरी
   हांव कोण म्हण सांगशी? (बोकूल)

क्रिया प्रधान हुमिणयो:

वस्तूची क्रियाच हांतूं प्रमुख आसता. साधी क्रिया असयेत या निषेध बळ जावयेत, या विरोध अधिक जावयेत. पूण सगळयांत क्रिया मात्र मुख्य जावनासाजय. दाकल्याक:

1. आमगेर एक घोडो आसा
   कान व्हडल्यार शिमटेन चाबता (कातर)

2. आमगेर एकली आसा,
खांवयले तितली चड रडटा – (गूंड तेलाची कायल)

3. आमचें सुकणें बोंचीन चलता – (लट्टू)

4. आवय जळटा धूव शिजता – (तोरीची काडी आनी तोरीची दाळ)

अर्थ प्रधान हुमिणयोः

हांतूं वाकयां वयर वाकयां क्रिया आनी वरणन चडवन अर्थ वाडयतात. दाकल्याक –

1. आवयचो भाव नहीं, आकयचो घोव नहीं
मामा म्हळ्ळ्या शिवाय आपंवचो नहीं – (चंदरेमा)

2. आवाज ना उतार ना, खाता पूण पियेना
तोंड आसा जीब ना
शिम्टी आसोन घोडो नहीं,
पाकाटे आसोन सुकणें नहीं – (मासळी)

इतलें सगळें अवलोकन करताना एक प्रमुख सत झळकाता, म्हणजे हुमिणयो खरयोच लोकाक धादोशी करतात, मत चुरूक करतात, पंताक पडाशें करतात, शेळें आसल्लें जागयतात, ऊब आसल्लें उमहाळायतात. पूण हुमिणयांनी आटापललो गूंड आनी बळादीक चमतकार सारके रीतीन समजोन घेंवचें तितलें सुलभ नहीं. असलया कामाक म्हिनत काडटा तो बिलकूल शाणो. असले थोडे जण मात्र आसयेत जसे जेट विमान चलयतले. पूण तें विमान उबता तें पळेवन आजापललो सगळो संसार आसचे परीं हुमिणयो आयकोन रोमांचन भोगता सादया लोकाचो संसार, तांचें हें दायज.

****

साहित्य म्हळयार कितें?

– एडवीन जे.एफ. डिसोजा

साहित्य म्हळयार कितें?

ह्या सवालाची जाप एका निर्दिष्ट व्याख्यानान (definition) समजांवक कश्ट कित्याक म्हळयार ह्या सवालाच्या जापींत दोन रूंदायेचे अर्थ आसात: ह्या अर्थांत परत दोन विभाग आसात:

येदोळ परयांत जें कितें बरवन घालां/बरवन आसा तें सर्व साहित्य म्हण थोडे म्हणताना हेर थोडे ह्या रूंद व्याख्यानांत सबारशे वांटे–फांटे आसात म्हण दाकयतात. देकीक एका टेलिफोन डायरेक्टरीक या रांदपाच्या पुस्तकाक एक निर्दिश्ट ध्येय आसा पूण एका कादंबरीक, कवितेक या नाटकाक तीन चार उद्देश असतीत – जाणवाय, माहेत, प्रस्तुत संसारी परिगतच न्हय, संसारार घडोन गेल्ल्या चारित्रीक घडितांची झळक आनी चड करून (या थोडयांक उणया मट्टार) मनोरंजन.

कल्पना सकतेचें कमाल:

विजेपी, एडवीन, सर वोल्टर स्कोट, मारी कोरेल्ली हांचें आनी असल्यांचें साहीत्य. तशें पळेंवक गेल्यार सर्व काल्पनीक म्हण दिसचें साहित्य कसल्या पुणी नीज घडिताचेर एका किसरा तेदें पुणी होंदोन आसताच. कितयाक साहित्य कितेंच नातल्ल्या थावन रचूंक जायना.

आमच्या शिकपान आनी जिणिए रीतींनी आमकां शिकयलां – एके कादंबरियेंत कितें अपेकसुयेत. कवितांत कितें, नाटकांत कितें, प्रबंदांत कितें, चरित्रेच्या टेकस्ट पुस्तकांत कितें... अशें.

साहित्याची भास आनी तिची तांक:

साहित्यांत भाशेक महत्व आसा. आमीं सदां उलंवची भास आमी साहित्यांत वापरिनांव; हां, तो बरवपी देकून ताची भास आमकां कश्ट मारता म्हण थोडयांनी म्हणचें आमी आयकातांव. पूण एका बरवपयाचे दिष्टीन पळेंवचे तर तो साहितीक आनी सादया भाशें मधलें फरक जाणां आनी आपलीं बरपां गेम्माळ आनी विभिन्न जायजे म्हण तो नवे नवे (म्हळयार सदांचे

हय) सब्द सोदता आनी आपल्या बरपांची जडाय चडयता. देकीक – डो। एडवर्डाची 'बयताडां...' अशें आसताना एकेक पावटीं आमीं सदां वापरची भास नावळकीची जांवची साद्यताय आसा. हाका language defamiliarization म्हणतात. देकून सबार पावटीं आमकां भोगताकी, ताचें आनी हाचें साहित्य आमच्या मात्यावयल्यान वेता म्हण. हें साहित्य कांय बरवप्यान बाहयांतरिक्शांतल्याक या दिशानासतां ब्रहमांडांत उपेतेल्यांक बरयलांगी म्हळ्ळो दुबाव येता. हाका कितें करयेता? जरीतरी रशिया या फ्रेंच क्रांतीचेर होंदून लिकल्ली एक कादंबरी आमीं वाचूंक सुरु केली तरी, हेर मुळांनी, सादये रीतीर तरी ह्या क्रांती विशयांत जाणा जांवचें अवश्य. विजेपी–न गोंयच्या इंकविजीसावांचेर होंदोन चार–पांच कादंबरी लिकताना म्हाका सयत त्यो समजोंक त्रास जाले आनी उपरांत प्रियोलकराचो संसोदीक ग्रंत 'The Goan Inquisition' वाचताना कांय तरी अर्थ जालें. हांगासर, वाचप्यांनी/बरवप्यांनी वाचपाचें महत्व जाणां जांवचें अवश्य.

सलमान रुशदीचें पुस्तक मुस्लिमांक तोपलें, मारी कोरेल्लिचें पुस्तकां कातोलिकांक लागलीं, तसलीमा नसरीन हाची कादंबरी बांगला देशींक विररायेचीं जालीं. पूण ह्या बरवप्यांनी कितयाक श्हरो दींवकनाकी तांचीं बरपां स्वंत आनी काल्पनीक म्हण, जशें आमीं करतांव, हीं तांचीं बरपां स्वंत आनी कालपनीक बिलकूल न्हय. कथावस्त कालपनीक जावयेत पूण ताणी समाजीक दिंवचों संदेश प्रसतूत परिगतेक लागीं आनी लगती. चड पयस वेचें नाका आमच्या मदलो रोमानसी बरवपी गब्बूचेर 'फतवा' वाचूंक आमचे कातोलिक तयार आसल्ले पूण संगत कसली म्हळयार गब्बून बदलून येंवच्या तरन्या चिंतपां आनी मानसीकतेंचेर लिकल्लें – कथावस्तू काल्पनीक जावयेत पूण परिगत नीज आनी खरी. त्याच प्रकार विजेपी–ची 'मोगा म्हाका शिकय', एडवीनाची 'हांव जियेतां', रेवेंतले फातोर गिळूंक जायनातल्ल्यो उंडियो जालयो कितयाक म्हळयार – अशीर मनोभावांवरवीं वाचप्यांचे ताळे/गळे (उंडियो गिळूंक) तितलेच अशीर जाल्ले/आसल्ले.

साहित्यांतले पात्रः

संसारांतले पात्र कोण? तुमीं आनी आमीं. साहित्यांतले पात्र कोण? आमींच ते! पूण सबार पावटीं आमीं आमकांच वळकजे तर आमच्या तसलोच एक पात्र आमकां साहित्यांत मेळाजे. तसलो पात्र आमकां मेळताना आमी

आमचीच समानता देकतांव आनी ह्या पात्रा थंय म्हाका लगती जाल्लें आनीकी किर्ते आसागी म्हण समानत्यो (analogies/resemblence) सोदतांव. ही एका कादंबरियेची तांक, कतावस्तूची तांक.

कितलेशोयी समानता मेळतीत तरी काल्पनीक साहित्यांत एक अस्पश्टता म्हळ्ळी आसाच. कशें म्हण पळोवयां: रांदपां-रीतींचो एक बूक तुमीं घेया आनी तांतली एक रेसिपी (रांदपा-रीत) धा जणांक दिवयां आनी रांदूंक सांगयां. खंडीत जावन तें रांदप जातातितल्या मट्टार एकेच रीतीचें आसतेलें कितयाक तें त्या बुकांत दिल्ल्यां रीतींपरीं पयकी धा जणांनी तयार केलां. त्याच मळार एक कादंबरी धा जणांक वाचूंक दियां; तांचयो अभिप्रायो, ठिका आनी समजणी धा रीतींची आसतेली.

ह्या लक्षणाक आमी साहित्यांतली अस्पश्टता म्हणतांव या ambiguity.

असल्या अस्पश्टतेक कारण कसलें?

कारण कसलें म्हण विचारच्याकी कारण कोण म्हळ्ळें सवाल चड सोंपें. जाप तुमकां येदोळच सुसताल्या आसतेली – आमी मनीसच ह्या अस्पश्टतेक कारण. सांगा म्हाका, आमच्याकयी चड अस्पश्ट जीवी हेर आसात? आमचेतित्ले unpredictable creatures हेर आसात? नांत, कितयाक म्हळयार आमी चिंतूंक, विंचूंक आनी कार्यान करूंक सकतांव: एका मांकडाक, पेटयाक एक हजार वरसांची तरबेती दिलयारी तो आपणायितल्याक चिंतूंक, विंचूंक या कारयान करूंक सकना.

रचनात्मक साहित्य (creative literature) हाचें बळ आनी तांक जावनासा मनशाकुळ. आनी हें मनशाकुळ आनी ताची मानसिकता आमीं कितली खोंडतांव, उस्तीतांव आनी खोरवटायतांव तितलें आमीं जाणां जातांव. It is like archeology: The deeper one digs the more interesting one's findings are. आनी अशें खोंडोंक, उसतूंक आनी खरवटूंक साहित्याची वोड, चिंतपा-सकत म्हळ्ळीं हातेरां आमचेलागीं आसाजे – बरवप्यांक, तशें वाचप्यांक.

उडास करा, शाळेंत सुरविल्या वरसांनी चित्रां-मेपां दाकवन आमकां टीचरान कितें विचारल्लें? Look at this picture and tell me what you see.म्हळ्यार, हें चित्र पळेया आनी तुमकां कितें दिस्ता तें म्हाका सांगा.

ब्रेवरुंचें तर "पळेंवच्या आनी देकच्या" मधें फरक आसा; वाचच्यांत आनी समजोंच्यांत फरक आसा.

भातां साहित्यांतलो एक प्रमुख पूण कश्टांचो प्रकार, मटव्यो कता:

ह्या प्रकाराचेर सबारशें उलवणें चल्लां आनी चडशें उलवन उलवन गांवच थकलां. एक मटवी कता म्हळयार फकत लांबायेन मटवी? ती कता एक हजार-देड हजार-दोन हजार सब्दां भितरली जाली म्हळ्ळ्या तक्षण ती एक साहित्याचे दिशटीन मटवी कता जायना.

मटवी कता म्हळयार साहित्याच्या ह्या प्रकारान वाचप्यांक दिंवचो एक बूस्टर डोज. कोणाकी बूस्टर डोज दींवक रांदणींतलें जळतें कोलीत वापरीनांत. एक ल्हान सिरींज, एक ल्हान सुवी आनी रगताक मिरमिरांवचें वकत. तें घेतल्या उपरांत थोडयांक 'हाय' जाता, थोडयांक दाडाक उदेता आनी थोडयांक ताप सयतयी येता पूण ती तोपणी वेगिंचयाक विसराना. एका बरया मटवया कतेचो प्रभाव एक बूस्टर डोज, एका साहितीन आपल्या वाचप्याक दिंवचो आनी सांगचो - मटवी कता जिणियेचो आरसो आनी ह्या आरस्यांत तूं हांगासर आसाय. जागो जा, होच्च तूं. अशें, जशें "साहित्य जावनासा संस्कृतीची दिसपटी". तशेंच मटवी कता जावनासा एका फलाणया घडिताचें सांगाप जें आमकां वाचप्यांक लागशील्यान लागू जाता. देकूनंच तें घडित एका मिनुटाचें जावयेत, एका घंटयाचें जावयेत आनी तें एका तेंपार, एका कालांत म्हण सुरु जायजे म्हण ना. दाकतेर इंजेक्षन तोपताना सिरिंजांतलें वकत कोणे, केदाळा आनी कितयाक सोदून काडलें म्हण पीडेसताक सांगाना आनी सांगची गरजयी ताका ना. आनी हो दाकतेर एक बरवपीच्च म्हण आमीं लेकचें तर ताचया इंजेक्षनाचो बरो प्रभावच जावनासा एका बरया मटव्या कतेन दिंवचो/प्रभाव.

देकून, कोणाच्यांनी, मटवी कता अशीच आसाजे तशीच्च आसाजे, तांतूं हें आसाजे, तें आसाजे म्हण नेम नियमां करची प्रस्तापच येना. मटवयान हरेक बरी मटवी कता एक विभिन्न प्रयोग.

तरी एक सुचावो असो दिवयेत - आमच्या समाजींत घडच्या घडितांक (हीं घडितां कतावस्तूंचीं करड मुळां - raw materials) तिसर्या दोळयान

पळेवन त्या घडितांचो कान वळांवचो. भारतांतलो सुप्रसिद्ध ठिकागार कृष्णन नायर हाच्या तिंतेरांत तींत न्हय तेजाब आसा म्हणतात (man with the acid pen) अशी चेतावणी दिता:

"समाजेंतल्या घडितां वयरच करड साहेत तयार केलयारयी, मटवी कता एक वरदी न्हय. It is not a report. मटवी कता जावनासा एक मिरमिरो जो जिणियेंतल्या वासतवीकतेंक आमचे थंय जागवन उटयता. असली कता वाचताना आमच्या मानसिकतेच्या भितरल्या दोळयान कतेंतलीं घडितां उगडापीं करिजे शिवाय, छापून आयिल्ल्या सब्दांनी न्हय."

साहित्यांत कादंबरी म्हळळो एक प्रकार:

प्रस्तुत तेंपार बरवप्यांनी/लेककांनी साहित्याच्यो परिदयो इतल्यो रूंदायल्यातगी, साहित्यांतले सबार प्रकार एकामेकाचेर पातळोन आसचेपरीं आमकां दिसतात. एक मटवी कता वाचून प्रभावीत जाल्लो वाचपी विचारीत. हीच्च कता कितयाक एक कादंबरी जावन लिकूंक जाती ना? असलीं सबार घडितां साहित्यांत घडल्यांत; तशेंच एक लांब कादंबरी वाचलेलो एक वाचपी म्हणात - ही एक मटवी काणी करूनंच आकेर करयेत आसल्ली. ह्या चिंतपाक पूरक जावन दो। प्रताप नायकान म्हळ्ळें आसा - हरयेकलो बरवपी जावनासा एक कवी कित्याक म्हळयार तो आपले सब्द एका शिस्तेन विंचता आनी एका वाकयांत तितल्याच शिस्तेन मांडता. हांगासर language defamiliarization हें उडासांत हाडा.

एका मटव्या कतेंत आसचेबरीच एका कादंबरींतयी कता आसा. पूण मटवे कतेंत आसचेपरीं कादंबरी एका धम्मान ती कता सांगाना. कादंबरिंतल्या कतावस्तूंक एका लेककाक कंतां-कंतांनी, अवस्वर-अवस्वरांनी कता सांगची स्वतंत्रताय आसा. देकून, एका कादंबरियेचीं लक्षणां जेराल रीतीन सांगचीं तर, तीं अशीं आसयेत: plot, characters, conflict, setting and theme म्हणजे: कतावस्त, पात्र, घरशण, पाटपोडदो आनी कतावस्तूंचें मूळ-पाळ.

हांवें हांगासर खोलायेन विवरीजे म्हळ्ळी गरज ना - वयर दिल्लीं लक्षणां घेवन एकलो कादंबरीकार आपल्या कादंबरींत कितें सर्व करूंक सकता म्हळ्ळो अंदाज तुमींच (जरीतरी तुमकां वाचची वोड आसा तर) करयेत. जरीतरी, त्या फलाणया कादंबरींत तूं आसाय, या तुवें तुजीच्च वळक धरल्याय, तुजीं आतुराय जावनासतेली हो बरवपी म्हाका खंचे रीतीर खेळयता

ळोवयां. म्हणशी तूं, ही कादंबरी रशियांतली, अफगानिसतानांतली... फरक ा... मनशाचे गूण-शेगूण संसाराच्या खंचायी मुलयांत तेच्च. स्त्रीयेक प्रसूतपणाची क हांगायी आसा, रशियांतयी आसा. एके सोभीत चलियेक पळेवन एका ल्याथंय उबजोंची भोगणां, आबळाय आनी तिका आपणाचीच्च करीजे म्हळ्ळी कामातुराय (lust) सगळया संसारार आसचीच. पूण ह्या भोगणांची खराय प्रायेक नागून, भावारतीक शिकवणयांक लागून या विकृतपणांक लागून वेवेगळी आसयेत. असलें आनी हेर मूळ लक्षणांचें वेवेगळेंपण साहित्यांत एक लेकक पाटी-फूडें, वयर-सकयल, आडवें-उबें करून खेळंवक सकता जाल्ल्यान आज आमीं साहित्याक "आमचेंच, म्हजेंच" म्हण वळकतांव आनी साहित्याचो स्वाद भोगतांव.

एके कादंबरीयेंत अशें जायशें करूंक एक बरवपी सबार हुन्नर खेळता: देकीक चवदाव्या आनी सतराव्या शतकांनी सगळ्या संसारार साहित्याचें आनी संस्कृतीचें पुनरुत्थान (renaissance) जाताना जियोवान्नी बोकासियो म्हळ्ळ्या इतालियन लेककान आपल्या बरपांक (II Decamerone - 1353 Ten Day's Work) "नोवेल्लां" म्हण नांव दिलें आनी ह्या सब्दाची भाटी इंगलीशांत देंवताना, "नोवेल" जाली आनी आतां "नोवेल्ला" म्हळयार फकत एक मटवी कादंबरी म्हळ्ळो अर्थ इंगलीशांत चालू आसा.

जियोवान्नीची हुन्नर आतां चिक्केशे प्रायवंत जाल्यात पूण मुळां तशींच आसात म्हणयेत. आतांचे कादंबरीकार - अलंकार, रूपकां, कलपां, फलाणया भाशेंतल्यो मोडी वापरन तांचीं बरपां जीवाळ करतात. अशें करताना एके स्त्रीयेचें/दादल्याचें वरणन, निसरगाचें वरणन एक बुनयादी पिंतूर वाचपयांक दिता म्हणजे concrete expression.

सबार पावटीं अमूर्त वरणना (abstract impressions like in a Haiku) सयत कता-कादंबरीयेच्या व्हाळयांत/सोभायेंत महतवाचो पात्र खेळतात. देकीक अमूर्त वरणन बुनयादी वरणना सांगाता मेळयल्यार वाचप्यांचेर बरोच परिणाम जाता. आलवरिसाच्या "आंजेल" हांतूं असले दाकले आसात. ह्या सरवांचे जुमला कितेंगी म्हळ्यार कसलोयी विवर, वरणन कता-कादंबरीयेक लगती जाल्लें न्हय म्हण वाचप्यांक भोगूंक नजो. जरीतरी रानामोलयांत लिपोन आसचो एकलो नकसलवादी फलाणयाच्या घरा बोंब दवरूंक म्हण बोल्यां बोल्यांनी लिपोन लिपोन शेहराक वेता तेन्ना ताच्या परिसरांत आसच्या रानांचें "नयसरगीक" वरणन दींवचें पिशेंपण.

▪ ▪ ▪ ▪ ▪

कोंकणी कवितेंनी आदिसाहित्य आनी लोक जीवन

– वल्ली क्वाड्रस, अजेकार

अमेरिकाचो नामणेचो मनशा शास्तीर तज्ञ अब्रहाम मासलोच्या 'A Theory of Human Needs' प्रकार एका त्रिकोनार मनश्याच्या मुळावया गरजांक पांच पांवडयांनी विंगड केल्यो तर, मुळाव्यो (पयलो पांवडो); कुडीच्यो गरजो (Physiological), म्हळयार खाण, पीवन आनी विशेव. दुसरो पांवडो; भद्रती (Safety/Security), तिसरो पांवडो; मोग/संबंधीक (Love/Belonging), चवतो पांवडो; मान/प्रतिष्टा (Esteem) आनी पांचवो पांवडो; स्वयं वास्तवीकरण (Self actualisation). जेदनां मनश्याच्यो मुळावयो कुडीच्यो गरजो संपानांत तेदनां ताचयान साहित्य, कला, संगीत वा कसलेंच रचन करुंक जायना.

मानव विकासाचो वैज्ञानीक आधार घेतलो तर, सर्व मनीस एका तेंपार्दी मांकोड जावन रानांनी जियेतालो. अशें रानांनी जियेतलो मनीस केदनांकी कसोकी म्हळ्ळेपरीं थोडो रानांथावन भायर येवन गांव करुंक सकलो. घरां, गादे-बेटां रचूंक सकलो, भांदपां भांदूंक सकलो; अनयेका उतरान जायती प्रगती करुंक पावलो. पूण रानांनीच जियेवन आसल्लो लोक अपल्या भंवतोणिचया परिसराकच अपलो संसार करून जियेलो. हांगासर ह्या दोन मनशा वरगां मधें पयलो अंतर सुरु जालो. रानांनी जियेतलो लोक आपल्या रिती-रिवाजींनी आपल्या भंवतोणिचया दीसपडत्या वस्तूंचेर मोगार पडलो देकून तांचया मवकीक साहित्यांत; जांव ती कांतारां, गाणां, पदां, कला, व हेर संस्कृतीक संभ्रमावेळार सांगचया काणियांनी रुकांचेर, जानवारांचेर, सुरया-चंद्रांचेर, धरतेचेर, वेवेगळया दिसच्या, ना-दिसच्या बरया-वायट संगतेंचेर तांचीं घडपां चालतेर पडलीं.

हें कांय काल-पोयर न्हय, कांय हजारों वरसांदीं घडलें म्हळ्ळें वेवेगळया बुकांनी आमी वाचून, समजोन आयल्यांव. पूण आज आमी प्रगतीपर युग म्हणून जियेंवच्या काळार खरेंपणीं आदिवासी साहित्य (आदिवासींनी बरयल्लें जांव, आदिवासिविशीं बरयिल्लें जांव, आदिवासीं खातीर बरयिल्लें जांव) किनल्या मापान आसा म्हळ्ळें सवाल केलें तर जाची जवाब चिंतूंक

ऋरता. कानडी लिपियेंतल्या कोंकणी साहित्याचीं सोदनां करताना म्हाका तरयी कविता वरगाचें (सरजनशीळ)' कितेंच मेळ्ळें ना. पूण जानपद, लोकवेदाचें साहित्य आटापचे परगटल्ले बूक पळेताना तांतूं मवकीक जावनासचें आतां लेखित रूपान आसचें; जांव सांगण्यो, म्हण्णयो, गादी, गाणां, पदां, कांतारां, गीतां, कीर्तनां, श्लोकां; जीं आदी लोकांनी वेवेगळ्या रीती रिवाजींनी मवकीक रीतीर सांगून आयिल्ली पद्धत पळेंवक मेळता. आदिवासी समुदायांतलें साहित्य आनी वेवेगळया कला प्रकारांच्यो वाडावळी, मुख्य धारा (mainstream) समाजेंत वळकल्ल्या साहित्य आनी कलेंच्या जलमाच्याकी आदीं आसलें.

वीसाव्या शेकडयाच्या अखेरीच्या धाकडयांत भारतांत एकारीतीच्यो 'नवयो चळवळयो' जलमाल्यो. बायलां, शेतकारां, दलितां आदिवासी जनांगां तशेंच वेवेगळया जनांगाचे पंगड तेदोळ म्हणासर केदनांय नातल्या तशेंच स्थापीत सिद्धांतीक आनी राजकीय भाषावैशिष्टच्या मुखांतर समजूंक जांवक नासचे तसल्या मागण्यांक तशेंच समस्यांक व्हाडंवक लागलीं. तांचें शोषण तांचया निर्दिष्ट संकेताच्या कारणांनी आनी त्या शोषणांक विरोध करच्ये इरादयान समान मनाच्या हेर पंगड/समुदायांसवें इशटागत करुन विमोचनेखातीर जोड चळवळींक सुरु केलयो. समाजवादी चळवळयो न्हय आसतां, साहितीक चळवळयो ह्या झुजांत मेळ्ळयो आनी ह्या शोषणेच्या विरोध, स्त्री समानतावादी साहित्य आनी दलित साहित्य ह्या प्रक्रियेच्यो थोडयो रचण्यो. आतां आदिवासी प्रज्ञेच्या मुखांतर आदिवासी साहित्यान साहित्य आनी विमरशेच्या संसारांत स्वता एक स्थान आपणांवक प्रेतन करुन आसा.

पूण आदिवासी साहित्य संप्रदाय प्रमुख जावन मवकीक. रानांनी रिगोन, रानच अपलें सरवस्व करन घेतल्ल्या उपरांतयी ह्या समुदायान आपली सृजनशील साहितीक अभिव्यकतेक मुखारसिलागलीं. पूण तरयी हांचें जानपद भासेंनी आसचें साहित्य अधिकार केन्द्रित न्हय जाल्ल्यान तें साहित्याक सयत तांचेपरींच बेपारवोच लाभलो. देकून आज पासोन कांय शेंभोरां वयल्या प्रांतीय भासेंनी आदिवासी साहित्य उबजता तरयी आमकां ताचेविशीं कळित आसचें भोव थोडें मात्र.

कन्नड लिपिंतल्या कोंकणी कवितेंनी आदि/आदिवासी लोकांचेर बरयिल्ल्यो कविता दिसून येनांत. पूण कवितेच्या हेर प्रकारांनी, जशें पदांनी, गाणांनी, जानपदांनी, लोकवेद साहित्यांत आदिवासी लोकांचें जीवित–मरण, सुक–दूक,

फेस्त-परब, बरें-फालें कारयें जांवचे वेळार, वेवेगळ्या रीती रिवाज्यांनी हीं गाणां, कांतारां, पदां, तशेंच काणियो आयकूंक मेळतात पूण चडताव जावन हें साहित्य मवकीक, वा तोंडपाशीं आसा. हांचेर वयलेभार नदर घुंवडांवची तरः-

जनांगाचें मूळ जीवित, तांचे आचार-विचार, जिणियेरीत लेकाक धरून कोंकणिच्या आदिवासी जनांगाक प्रमुख जावन चार प्रकारांनी व च्यार समुदायांनी हांवें घेतलां:

गवडा, कुळमी (कुणमी, कर्नाटकांत कुणबी, कुडमी), सिद्दि, खार्वी

आधार: गोवयातील आदिवासी रचना आनी जीवनशैली (देविदास जानू गांवकर)

कुडमी जानपदः

सादया रीतीन सांगचें जाल्यार, परंपरागत जावन, तोंडान तोंडाक, जिबेन जीब व्हाळून आयिल्ल्या मवकीक साहित्याक 'जानपद' म्हणयेत. कुडमी आनी हेर जातीच्या संस्कृतीक प्रमुख व्यत्यास म्हळ्यार कुडम्यांनी आचरण करचे, धार्मीक पाठभूंयचें जानपद आचरण, शिगम्या वेळार प्रदर्शन जांवचो - गुमटां आनी तोणियां खेळ. शिगम्याच्या होळियेचें धार्मीक आचरण आनी कुडम्यांच्या जानपद कलेक तुटफूट नातल्लो संबंध आसा. प्रस्तुत कुडम्यां मधें गुमटां तोणियांचीं गाणां, नाच, साहित्य आनी वादन उरलां जालयार कुडम्यांचे वाडे, वाडयां भितरले आचार-विचार, धार्मीक बांधावळ कारण. हर वरस शिगम्यांत होळी आचरण करचें कड्डायेन पाळून आयिल्ल्यान कुडम्यां मधें ही जानपद कला उरल्या. कुडमी ह्या जानपद कलेंतच दैवी साक्षातकार देकून पूजा करता. कोंकणी मायभाशेच्या क्रिसतांव समाजेंतयी एका काळार गुमटांची कला प्रवर्धमानाक पावोन आसल्ली. पूण तांच्या धार्मीक स्तरार गुमटां कलेक आवकास आनी प्रोत्साह नातल्ल्यान तांचया मधें ही कला अळवत येंवचें पळेवयेत.

कुडमी आदिं राना-वनांनी शिकारी करून दीस सारताले. त्या उपरांत ते शेतांनी वावरूंक लागले. शेत-कामांत कितले कशटी आनी हुशार तें त्या कांतारांत आसा;

'सकाळीं उटोन आमी वेताय शेताक,
दीसभर काम आमी केलें वोतांत,

अख्खें शेत उडोन आमी एकाच लेकान,
कुडमी आमी घाम पिळोन, घोळताय शेतांत,
मेर आमी काडून, शेत उडयलें रोंवून,
देवालागीं मागून, पावसाळो मागून,
कुडमी आमी भैंनांय वावराक गो'

रामायण, महाभारत, शिवपुराण, अशें वेवेगळ्या धार्मीक चिंतपाचें साहित्य हांच्या पदांनी, गाणांनी आयकूंक/वाचूंक मेळता.

तोणियांचीं पदां, गुमटां पदां सयत वेवेगळ्या संदरभार वेवेगळ्यो काणियो सांगचें आमकां दीसून येता.

उज्या पोदः

यादीं कोरुं उजापोद, नोमोन कोरुं सरासवत,
सोवुना सगत, भोवोना भोगत, आताळनू पाताळ, थळनू
जळ, त्या जळा मोधें, विष्णु ब्रह्मा महेशवर, तीन खंडां
तीग देवु उबुजव दालया.

उज्या पोद (मैंदेरी)

यादीं कोरुंगे माये नोमोन सरसवती
शिवाशकती कालेन भकती
अताळनू पाताळनू चा–जोळोन ताळचा
जळा मोदें ब्रहमा विशणु महेशवर
दोग तीग देव जनमल्या

मांड देंवयतानाः

साल सालों देवु योकु मोग्रीयालो
रंगे नासतो दिवुळीगेचो बाळ – ओ ताजा
आगन्या वोयीर जलमोला काळगा..

मांड चडयतानाः

गणेशा गोमोटया लकयी धरवोंटया
गणेसान मांड केला खिनखुळ्यांचो
फुलांचो ओ पोळियो अक्षताचो.

अशें नारल चडयताना आनी हेर सभार रीती रिवाजींनी पदां वाचूंक मेळतात. शिगम्या गितां, झाडो गीत, लावणी, चवरंग, गाणीं, आरत, धालो अशें वेवेगळीं पदां वेवेगळ्या व्हाजंतरांनी, गुमटां, तोणियांनी गांवचीं गाणां पदां वाचूंक मेळतात.

आधार: गुमटां आनी तोणियां पदां (गोपाल गवडा), कुडमी कोंकणी लोकवेद (डा. जयन्ती नायक, डा. एल. सुनीताबाय, डा. जेरी निड्डोडी)

जेराल रीतीन कुडमी समाजेचें जानपद/लोकवेद साहित्यांत सयत धार्मीक प्रकार मात्र न्हय आस्तां. रीती रिवाजो, नीति नेमां, जलमाथावन मोरना परयांत आसच्या वेवेगळ्या रीती रिवाजिंचेर सयत पदां, गाणां आसचीं दिसून येतात.

खारवी लोकगीत

भास: कोंकणी खारवी लोकाली भास कोंकणिची एक बोली. खारवी लोक कारवार थावन मंगळूर परयांत तांचे विशेस उच्चार आनी शब्दांक वापारतात. परंपरागत जावून अनेक शब्द आनी विशिष्ट शैली राकूनगीन आयला. तरयी सभार लोक खारवी तांचे कोंकणी उलवपाक मरयाद दीनांत. आनी व्यवहारीक भास कन्नडांत उलयतात. कारण कितें म्हळयार आमची भास सारकी ना म्हळ्ळें संकुचीत चिंतप.

खारवी कोंकणी भासांत दिसचे विशिश्ट म्हळ्यार तांचया उतरांनी येंवचीं मासळेचीं उदाहरणां; मनीस चोरी करून कोणाच्याय हातांत मेळनाजाल्लो मनीस तर ताका 'सुंगटा परीं उडता', लोकाक मोस करचो मनश्याक 'लेप/देंकळो' म्हणतात. लेप/देंकळो मासळी हातांत धरताना हातांतल्यो निसरता. देकून, हेरांचो दुडु खांवचो मनश्याक 'मासो' म्हणतात. म्हळयार सांकेतीक भासेंत वेवेगळ्या मासळेंक सांकेतीक अर्थ दीवुन मनशांचो स्वभाव चित्रांवचें हांच्या मवकीक साहित्यांत आयकूंक मेळता.

साहित्य: खारवी लोकाचे लोकवेदांतल्या पदांनी येंवचें लगना पदा दालोरेंत, जीवनाचे अनभोग आनी सुख कष्टाचें चित्रण आसा. खारवीचें जानपद दरबस्त आसा. 'बाय घरकणचे...' पदांत आपणाच्ये बायलेखातीर आसचो मोग आनी हुसको, भगणां कळतात. तोणियां पदांत भकत आनी खुशी दिसता तर 'येणे' पदांत हास्य आनी व्यंग्य कळता.

होळी पदांत खुशी आसा. तशेंच रामायण, राम–सीता–रावण येतात. आनी सामाजीक व्यवस्था जीवन पद्दत येता.

होळीवेळार सांगचें 'सैंवर' पदांत श्रवणाची तीर्थ यात्रा थावन सुरु जावन रावणाचें नास परयांत आसा. तांतूं येवचे सबार शब्द मराठी आनी हिन्दी भाशेंत आसात. येंवच्या थोडया सबदांचो अर्थ कितें म्हण कळाना, सबार सब्द हेर प्रांतीय भासेंतलें. ह्या उतरांनी खारवी लोक खंय थावन आयिल्लो म्हळ्ळे पुरावे मेळतात. चडावत जावन नवायती बोलींनी हिन्दी/परशियन सब्द मेळतात तशेंच चितपावनी बोलींत मराठी सब्द मेळतात.

होडे सोडका जालेर ओयीर घेवुचे वेळार सांगचे पद्यः

'ले वांजु माले लायासे
ले सेरू माले लायासे
माल मालीक एंबल लायासे
माल भटकळ बंदर लायासे
माल बंदर लायासे...'

खारवी लोकांचें जानपद ग्रेसत आसा. बेळंबरकार कोंकणी भाशेंत अभिमन्युची चरित्रा सांगचें आसलें कंय. आतां तशें सांगतलीं नांत. तशें होडे सोडताना, मासळी पागचे वेळार, हात रंपणी वेळार विविध रीतीची कोंकणी पदां सांगची रिवाज आसली.

जीवनावर्तन आचरणः जनन, नामकरण, ऋतुमती, निशचितार्थ, लगना, बायके लगन, मरण – हे चडताव जनांगांनी आसचे सामान्य रिवाजी तर, खारवींची एक विशिष्ट रिवाज आसाः 'सेट्टी': बाळशें जलमालेले स दिवसांत सांजेर यो शास्त्र शुरू करतात. आनी हरयेका संदरभांनी त्या त्या रीती रिवाजींक लगती जाल्लीं गाणां, पदां सांगची अपुरबायेची संस्कृती तीं पाळून आयल्यांत.

आचरणः होडे पूजा, सूता परब, कोंबे बली, पालकी पूजा, चौथी, श्रावणा मासा, दीपावळी परब, बूदगळ मण (उत्तर कन्नडांत आसा), तुळसी पूजा, दसरा–नव्हे, सत्य नारायण पूजा, देवकार्य, कुलदेवाचा पूजा, ह्या सर्व आचरणांनी कीर्तना, पदां, गाणां ती सांगतात.

खारवी जनांत शिकारी सयत कर्ता, आदीं रानांनी तर उपरांत दरयांत मासळेची शिकारी. पूण हेर जनांगांनी आसचेपरीं हांच्यायी समूदायांनी हरेका फेस्तावेळार, संभ्रमावेळार हांची कला, संस्कृती जीवाळ दवरची रिवाज पाळून आयल्यात.

सांस्कतीक आचरणां: खारवी शिगमो, तोणियो, गुमटे फांग, दालोरे, होळी अशें वेवेगळ्या संदरभांनी हांचीं जानपद पदां, कांतारां मुखांत्र भास, साहित्य सांबाळन हाडल्लें आसा.

आधार: खारवी लोकगीत (सुरेश तांडेल, होन्नावर)

सिद्दी लोकगीत

सिद्दी जनांग चड करून तीनयी धरमांत वांटुन गेला; क्रिसती सिद्दी, हिन्दू सिद्दी आनी मुसलीम सिद्दी. पूण जेराल रीतीन ताणीं पाळच्यो रीती रिवाजी एक समान जशें भास–बोली.

सिद्दी जनांगांत सयत वाचूंक/आयकूंक मेळचें जानपद लोकवेद चडताव वेवेगळ्या संदर्भांनी पळेवयेत; हुंदळाचीं (पाळणयाचीं) गीतां, चेडूं व्हड जाताना गीतां, हळदीचीं गीतां, जवळीचीं गीतां, नवर्याचीं गीतां, माटवाचीं गीतां, कुटमा संबंदाचीं गीतां, देवाचीं गीतां, डमाम/दमाम गीतां, सिगमो गीतां, फुगडीची गीता, जाकय गीतांनी हांचें प्रमुख लोकवेद साहित्य दिसोन येता.

हुंदळयाचें गीत:

बाळाच्या हुंदळ्याबुडी, उगावली बाजी
बाळा हुंदळी बाळा हुंदळी, बाळा तुजी अज्जी जो जो....

चेडूं व्हड जाताना:

आयलान यले नान पैलयान यले नान
सांगुण दाडा तिच्चा, बाय बाबाक सोबाणावो
कलावरीचो बाबा कलावरीचो बाबा
साकार वाटीत गेलो गांवार सोबाणावो...

हळदीचीं गीतां:

बाजारान बाजार हिंडलोरे पाकया

होवळन्या सोदुचाक
पाचतरी होवणल्या हनलोरे पाकया
हळद दळुचाक
....
पाचतर हौळ्ळे हानलोरे पाकया
माटव गालुचाक

जवुळेचीं गीतांः

आंपय, जुंपय, रोयला
आमी हानलांव, जवळी रोयला
आंपय, जुंपय, रोयला
कच्या गांवची, जवळी रोयला
आंपय, जुंपय, रोयला
......
आमचे पाय, वळ्ळे रोयला

नवर्याचीं गीतांः

येलो आमचो होरूं
सगळोच्च पावलो ओणित ओणित
दिवो लावगे खांबयाक, दिवो लावगे खांबयाक
घरचा घरचा येजमान बायगे
येलो आमचो होरू.

माटवाचीं गीतांः

आयलो आमचो होरु
सगळो पावलो येशित येशित
दीवो लावगे कांबयाक दिवो लावगे कांबयाक
गराचा, गराचा, यजमान, बायेगे...

कुटमा संबंदाचीं गीतांः

हांगासर वेवेगळ्या संबंधाचेर आसचीं गीतां वाचूंक मेळतात.

चेडवाची कषटाची गीत:

आंगार मुजे नलया जुटी कसम कलाया
रोके वजु मै करते हू, बसतूमी गोरिया
सारी जंगल मै पिरची हू, बसतूमी गोरिया
एक रातका अंधेरा, बंगलेमी मै अखेली
रोते वजू मै करची हूं, बसतो मी गोरिया

देवाचीं गीतां:

1. रंगनाथ येरे देवा, रंगनाथ ये
तुजी सेवा करतोमिया, रंगनाथ ये

2. तुजे नांव पवित्र होवुंदी
बापा आमचा बापा
तुजे नांव आमचा कडे येवुंदी
बापा आमचा बापा

3. या नभी, या रसुल
या रसुल, सैरे खुदा
दिल दिया है, अपना
कलमा रसू लल्लाका
जमिनाका, है ये, बिचाना

दमाम गीतां:

चनवाची गीत, मायेर घराचे गीत, कला रचून सांगतली गीत, मोराचा नाचाची गीत. हांगासर वेवेगळया भावाचीं गीतां आमकां आयकूंक/वाचूंक मेळतात.

चेडूं दीना मंतली गीत:

तला दींव गाबन मै, तंबल दींव गाबन मै
बेटीना दिवंगा, बन मै, तेरे गर
तंबल जो देतो, मेरे जो जमी आया
बेटीका पल बरेंव मै शरतांसी
खांदा दींव गाबन मै आवंदा दींव गाबना मै...

आधार: सिद्दी लोकगीत संग्रह (फ्रानसीस जे. हरनोडकर)

अखेरिची वळः

मुख्य धारा (mainstream) समाजेचो लोक एका काळार रानवटी जीवित जियेवन आयिल्लो, पूण आज प्रगतीपर पावलांनी मुकार पावला पूण आपलीं मुळां तो विसरला. तांकां आज सयत आदिवासी लोकांचो नियाळ/याद येता जेदनां तांकां हाडवन तांचे थावन नाचंवचें वा तांचेथावन गाणां गांवंवच्यार सीमित जालां शिवाय आज पासोन तांचया सामाजिक/आर्थिक परिगतेक सुधरांवचे दिशेन कोणेंय वावर केल्लो ना वा तीं प्रेतनांय केल्लीं नांत. सरकाराथावन तांचे खातीर अमानत असचो दुडू सयत गिळून घाल्ले मनीस आज सुशेगात निदल्यात म्हळ्ळें मारेकार सत. प्रगतेपर धांवणेंत आदिवासी लोक पाटीं उरला पूण तांचें साहित्य जें कितें जानपद, सांगणयो, मण्ण्यो, गादी, गीतां, कांतारां, पदां, लोकवेदांत आसा तें जोगासाणेन सांबाळून दवरचें मात्र न्हय, जें कितें बरपानिशीं ना आसचें तें साहित्य बरपा रुपार तसेंच तांत्रीक माध्यमाचो तेंको घेवन विविध माध्यमां मुखांत्र तोंपडाशीं आसचें साहीत्य जोगासाणेन पुंजावन दवरचें काम कितलें गरजेचेंकी, तितलेंच गरजेंचें आदिवासी जनांगान सयत आपलीं हक्कां जोडचेदिशेन क्रियात्मक साहित्य रचन करचे दिशेन मेटां काडचें. पूण सरवांच्याकी पयलें स्व–शिक्षित जांवचें आदिवासींक भोव गरजेचें.

******

कोंकणी भाशेचें मन्शा शाश्तीर

– जेज्वीत स्वामी सुप्रिया

मन्शा शास्तीर म्हळ्यार कितें?

मनशा शास्तीर मनशा विशयांतलें शिस्तेन कर्चे शिकप. ही शिस्त उदेवन चड काळ संपोंक ना. गेलेत्या शेकडयाच्ये सुर्वेर मिणकोंक लागोन, तो शेकडो संपताना निगंट एका जाणव्या रूपाक ही शिस्त येवन पावली आनी ह्या विसाव्या शेकडयाच्ये सुर्वेर मात्र ही एक समर्पक शिकपा शिस्त म्हण हिका अंतराष्ट्रीय मान्यताय लाब्ली. तर आज ह्ये शिस्तेक आतां लगबग दोन शेकडयांची जाणटीकाय भर्ली म्हणयेता.

मन्शा शास्तीराचे नमुने:

ही शिस्त दोन नमुन्यांची आसा. पय्लो नमुनो भौतिक मन्शा शास्तीर आनी दुसरो नमुनो सांस्कृतीक मन्शा शास्तीर.

1. भौतिक मन्शा शास्तीर:

ह्या नमुन्याक हेर शास्तिरांची बुनयाद गर्जेची जावनासा. आपणायितल्याक शून्य थावन ही आरंभ जायना. हेर शास्तिरां म्हण्जे, जिवांच्या (Organic) शास्तिरांनी, जीव शास्तीर (biology), प्राणी शास्तीर (zoology), देह शास्तीर (physiology), भ्रूण शास्तीर (embriology) इत्यादी शास्तिरांनी कितें सक्कड वैज्ञानीक नद्रेन निघंट निर्णय केलां, तें सगळें आपणाक बुनयादीचो आधार करून घेता हें "भौतिक मनशा शास्तीर".

हेर शास्तिरांक आधार जावन घेता म्हळयार तांचें नक्कल काड्टा वा नाणीं मार्लेल्या पावलांनीच आपुणयी पावलां काड्टा म्हण समजोंचें नहीं. ह्याका आप्लीच म्हळ्ळी रीत आनी अस्मिताय आसा. ह्याणे फकत् मन्शा जातिची एक प्राणी ती एक मात्र आप्ल्यें तपास्णे आनी शिक्पाची वस्त करून घेत्ल्या. देकून प्राणिशास्तीर जे विशय आप्ल्या गुमानाक घेना तसलेच आपणाक प्रधान म्हण लेखता. मनशाचें कट्टें सर्वयी रितीन मापन कर्ता. नक्लेच्या विस्व्यांचें गात्र, आकार, रूप, रंग इत्यादी जोकून मेजून पळेता.

अशें करून ह्या शास्तिरान जीवशास्तिराच्या थोडया अंशांक, ती पाजून तांकां बरी धार दिल्या म्हण्येता. पुण मनशा शास्तिराचो व्हो नमुनो प्रस्तुताक आमकां गर्जे भायलो आनी विसंगत देकून हाच्येविशीं इतलें सांगल्लें पुरोशें दिस्ता.

2. सांस्कृतीक मन्शा शास्तीरः

व्हो दुसरो नमुनो आनी आमकां हांगासर व्होच प्रमुख. हें शास्तीर मनशाची क्रिया, चमकण, हालहवाल, भास, संस्कार, धर्म, विश्वास, पातयेणी, श्रद्धा, खेळ, विनोद इत्यादींचेर आप्ली नदर जोक्ता. देकून हांगासर मनशाची कूड आनी अंतर्गत अवयवां, जें सगळें भौतिक मनशा शास्तीर लेखता आनी जोकता आनी तांचें अध्ययन कर्ता, तें सगळें सांस्कृतीक मनशा शास्तीर फकत पाटभूंय मात्र जावन उर्ता. तशें आसताना मनशा पंगडाचीं साधनां, संप्रदाय, रिती–रिवाजी, मनशां मधें पंगड बांधपाक कारण जाल्लीं सन्निवेशां, हें सगळें सांस्कृतीक मनशा शास्तिराक कार्याची भूमिका जाता.

ह्या शास्तीरा विरोध थोडयांनी आक्षेप काड्चो आसता. हें शास्तीर फकत्त परन्या प्राचीन पुरातन आनी आळवोन गेल्ल्या रिती–रिवाजी आनी संप्रदायांच्ये सोधनेंत रोंबोन, तांच्ये पाटीक लागोन आसता म्हणटात तीं. पुण त्योच संगती आज जिवाळ आसोन चालत्यो जाल्ल्या रिती–विराजींक, सामूहिक सामाजिक संस्कृतीक जल्म दिल्ली पाट्भूंय जावन आसता पर्यांत तांचीं सोधनां गर्जेचीं शिवाय, तीं विसंगत बिलकूल जायसीनांत. हाचो सार्को अर्थ समजाल्यार, पोकळे आक्षेप आपापिंच इरोन वेतेले तें एक मात्र खरोखर सत म्हणाजाय.

तरयी मनश्या शास्तिराच्या ह्या दोन नमुन्यां मधें शीम खंयसर म्हण निर्णय करचें काम तितलें सुलभ नहीं. प्रस्तुताक तें गर्जेचेंय नहीं. तरयी एक चत्राय मात्र गर्जेची. कुड्डेपणी विकासवाद (evolution theory) मांड्तेल्यांनी त्या वादाचो सारको आनी मुळावो अर्थ अलक्ष करून, खुशे प्रकार पोकळो प्रसार केल्लो आसा. चार्ल्स डार्विनाचो विकासवाद जीवशास्तिराक संबंध जाल्लो. तो ताणे समाजाक, संस्कृतीक वा मनोस्थितीक बिल्कूल लागयिल्लो ना. असल्या विशयांनी ताणे कसलोच अभ्यास व संसोध करुंक नाशिल्लो तें खंडित. पुण थोडयांनी सवाय बुध्वंतकाय वापुरली आनी सांस्कृतीक मानसिक शेताकयी व्हो लागवन मांड्लो. तशें केल्ल्यान ताणीं गोरया लोकान हेर

कुळियांचेर जबरदस्त गोरे नहीं आशिल्ल्या कुळियांचेर अधिकार चलव्न तांकां मस्तून वसाहत (colonies) बांधून चलंव्क बुन्याद घाल्न दिली. तांचो न्याय मांद्तेल्यांनी मात्र हें निती खाल सार्कें म्हण भास्येत शिवाय हेर मतीर आसल्लो कोणयी तशें ओपासो ना. असल्या अतर्वणांनी ताणीं मन्शा शास्तिराक व्हड अन्याय केला मात्र नहीं बगर मन्शा शास्तिराचें नांव सग्ळ्या संसाराच घाणय्लां म्हळ्यार चूक जान्ची ना.

पुण आज वसाहतशाही अक्रम म्हण सग्ळो संसारच वोप्ता. तशें जाल्ल्यान वय्र सांग्ल्या ती चूक, चूक म्हणोन आमी रुजु करून दिन्ची अवश्यकता दिसाना. तरयी असल्या कुतर्कां, कुतंत्रां विशीं कोणेंयी कित्लेंय जाग्रुत आस्ल्यारयी पावाशें ना म्हणयेता. ही चत्राय मन्शा शास्तिराचो मोटो जाण्कारी जाव्न आसल्ल्या आलफ्रेड लुविस क्रोबर हाणें दिल्या ती मतींत दवर्ची अधिक गर्ज.

मनशा शास्तीर आपल्या वाव्रांत केवल एक्येक्ये व्यक्तीचेर नदर जोकीना. मनशाचे पंगड, कुळियो, समाज, जनांग असल्या समुदायांचेर हें शास्तीर आप्ली नदर ठेव्ता. तसोच मनीस जाल्यारयी एक्लो एक्सुरो जियेना वा एक्सुरो वागाना. तशें पळेल्यार मन्शा शास्तीर मन्शाकुळायित्लेंच प्राचीन जुनें आनी जाण्टें जाय्जय आशिल्लें ! तरयी मन्शाच्ये प्रज्ञेक आनी अवधानाक तें उठोन उबें हाजर जाव्न फकत दोन शेक्डे जातात तित्लेच. पेल्या धा वीस वर्सांनी जीं हातेरां मन्शान निर्मून रुता केल्यांत तीं थोडीं पुणयी एका शतमाना आदीं जर आसल्लीं. ह्या शास्तीराचें रूपच वेग्ळें जातें आनी हाचें प्रयतन आनी साधन अंत्रळाक चड्तें. तरयी मुटिभितर आसल्ल्या आय्दां आनी सामर्थियांचो संपूर्ण उपेग करून, जीव भंगवून तपस केल्ल्याचो प्रतिफळ आम्कां धाराळ दाक्ल्यांनी आनी गूंड विवरांनी भर्लेल्या पुस्तकांनी पुंजायलेलो मेळटा. हाका अप्वाद आनी विकल्प फकत कोंकणी भास म्हण्यांगी?

हरयेका समाजाक आपाप्लें चिंताप आनी आपाप्लो संसार भरोन आस्च्या आम्च्या देशांत सोध्ता तित्लें नवेंसांव दिस्ता. आनी वळ्कोन जिरय्ता तितली सोभायेची धादोस्काय लाभता. फकत इत्लेंच शिक्चें तर ह्यो बाब्तीन वेगळीच शिस्त आसा. आनी हाका सौंदर्य मीमांसा म्हण वळ्कातात. हे शिस्तेक लागचो तपशील विवर हांगासर गर्जे भायलो जाता. पुण मन्शा शास्तीरा प्रकार विवेचन, विश्लेशण घड्टाना हांतूं सौंदर्य मीमांसा आपशीच भरोन सोभ्ता. जशें बीजगणित वापर्तांना, अंकगणितायी तांतून आटापून आस्तागी तशेंच हांगासरयी घड्टा

म्हळयार चूक जांवची ना. तेक्ले थाव्न तेक्लेक देंवचें आनी देंवलेलें हें दायज जांव वर्णून जांव वर्णून या जिरवून तुदियेक पांव्चें बिलकूल नहीं. हें समग्र दायजच वरतोवता भारताची संस्कृती.

संस्कृती म्हळयार कितें ?

ह्या एकाच्च सब्दाक विद्वानांनी अनेकानेक व्याख्यार्थ दिल्ले आसात. जगद्विख्यात विद्वांस क्रोबर आनी क्लुकोह्न म्हळलेल्यांनी सांगाता मेळून असल्या 160 प्रास अधिक व्याख्यार्थांची पट्टी दिल्ली आसा. तसले तपशील विवर हांगा गर्जेचे नहीं. आमच्या ह्या शिस्तेच्या मुळावया म्हातभार्यां पयकी इ.बी. टायलर म्हळ्ळलो, आप्ली वेगळीच व्याख्या दिता. आनी ही ताची व्याख्या अधिक संख्यान विद्वांसांनी मानून घेतल्या.

1. "मन्शाचें गिन्यान, जाण्वाय, पात्येणि, कला, विश्वास, नीत, कानून कायदे, रीतरिवाज, आनी आपुण समाजाचो सांदो म्हळ्ळ्या खातीर मन्शान जोडून घेतल्लो सर्वयी सामर्थी आनी रिवाजी हें सेगळें जमोन घडोन येंव्चें संकीर्ण संघटनच संस्कृती" म्हणता तो.

2. मट्वयान सांगचें तर, 'आपल्या परिसराक मनशान कसलें सगळें लक्षण आनी तीर्ल भरला – ताकाच म्हणटात संस्कृती.' मना शास्तीरा (psychology) प्रकार सांगचें तर, मनशान आपल्या चमकणाक जाग्रुत प्रज्ञेन शिकोन जोडून कितें भरलां, तीच ताची संस्कृती. हांगा 'शिकोन' म्हळ्ळें उतार प्रधान म्हण समजोंचें. आनीयेक विशेस म्हळ्यार सबार जणां जमोन समाज घडोन येता. त्या समाजांत हीं सगळीं सबार जणां कशीं जमोन वागोन बाळटातगी तांची संस्कृती!

3. भारताची संस्कृती म्हळ्यार फकत हिन्दू व मुसलमान, वा खंच्याय एके कालेतिची वा धरमाची बिलकूल नहीं. सक्कड मुळां थावन व्हाळोन मिसळोन एक जाल्लें समग्र भंडार तें म्हण महात्मा गांधीन सांगल्लें आसा. आर्य, द्राविड, हिन्दू, बौद्ध, तुरकी, पारशी, मोगलायी, पोरतुगेज आनी इंगलेज अशे सगळे व्हाळे जमोन मोटी एक न्हंय जाल्या. ही आमची संस्कृती.

यूरोपाचे बोंटेगार हांगा येवन पांवचे भितरच, मोहेंजोदारो हरप्पाच्या काळा थावनच पांच हजार वरसांचे जांटीकायेच्ये परिपिकायेक पावलेली जिवी जिवी संस्कृती आमची भारताची. कोंकण्यांची संस्कृती संस्कृत भाशे थावन

आयलेली नहीं. बगर संस्कृत भाशेचाकयी पुरविली म्हणटेले विद्वांसयी आसात. ही आमची संस्कृती हजारों वरसां पुरविल्या सांस्कृतीक मुळांचेर होंदोन वागलेली शिवाय ती शून्य थावन सुरु जाल्ली बिलकूल नहीं म्हळ्ळें खरो खर सत कोंकणयांनी आमी वळकोंचें आनी हेरांक तें खंचवून दिंवचें बरें.

जीवी म्हणटच बदलावण घडचें सहज. वाडावळीक हें गरजेचें. वाडोन वेतां वेतां, परिसरा प्रकार, घडितां आनी संदरभाक लागोन बदलावणेचीं कारणां आमी अशीं पट्टी करयेत –

1. राजवट चलंवचो कुळियो आनी सरकार बदलतात. हरयेकलो राय वा आडळतेदार आपापलोच प्रभावाचो छापो दांबता.

2. देशाचे, प्रदेशाचे शिमो वा गडी बदलतात, विस्तारतात वा चिंवाळटात. अशें भायर थावन जोडलेलें वा कारणांतर आपलेंच होगडायलेलें आसता चडीत वा उणें.

3. परदेशांत घडटा तीं आक्रमणां. देश सगळो पराधीन जाता, गुलामपणांतयी पडलोलो आसता तेदनां लोकाच्या जीविताची आसमिताय नास जाता.

4. कलेच्यो आनी रिती–रिवाचिंच्यो नव्यो नव्यो फांटियो फुटटात आनी त्यो आंकरेवन पुषकळ पालेतात. ज्यो असकत वांजुडयो आशिल्ल्यो त्यो बावोन सुकोन, जडोन आळ्वोन वेतात.

5. देश–देशा लाग्गीं सयरीक, लेवादेवी आनी व्यापार वहिवाटाचो वेवहार चडटा वा देंवता. परदेशाच्या रिणांत पडचेंयी आसा.

6. शेवटीं, केव्लोच नवोच एकलो देशाचें सुंकाण आपल्या हातीं घेता, सरवाधिकार आपणायता.

लोकाची संस्कृती मनशा जीविताच्या सरवयी चटुवटिकयांनी शिंपडोन मिसळोन पाटलाल्ली आसता. देकून मनशान चिंतच्या विचारांचेर, करच्या कामांचेर, भोगच्या सुखा दुखाचेर, खेळा विनोदांचेर आनी हातान घडंवच्या वस्नूंचेर निशेवन जळकाता. हें संस्कृतीचीं वेवेगळीं रुपां अशीं वळकोयेत –

1. मनीस आपलीं चिंतनां पयल्यान पयलीं उतरांनी पाचारता. देकून भास, साहित्य, संगीत–नाटक हांतूं संस्कृतीचें भंडार भरोन वोमताता.

2. माणसुगेक मनीस आंग धांपता. म्हालघडयां आदांव एवेन रुकाचे खोले गुंतून आपलें आंग धांपलेलें. त्या मागीर मनशान आपलें आंग संपूर्ण वा गरजेपुरतें धांपलेलें दिसोन येता. ह्याच धांपणाक आमी न्हेसण वा मुसतायकी म्हणटांव. ही मुसतायकी कसली, केदना, खंयसर आनी कशी न्हेसची म्हळ्ळेल्यांत विस्तार संस्कृती आटापून आसा.

3. मनीस उलवन बसाना वा मुसतायकी न्हेसोन भंवतच रावाना. तो काम करता, विलास विनोद भोगता. खेळ खेळटा आनी विशेवयी घेता. काम कितलें, कशें, केदना आनी कित्या खातीर करचें म्हणचाक समाजेची दस्तूर म्हळ्ळी आसताच. ह्या सगळ्या दस्तुरयां रिवाजींनी भरोन वोमताता तीच संस्कृती.

4. धा जणां आसल्लेकडे मांडावळ, ऋम आनी कायदो आसचें प्रमुख गरज. तर सगळी समाज वा जनांग आसल्लेकडे आडळत्याची मांडावळ, कानून कायदो, शिसतेचीं ऋमां इतयादी सगळें मेळोन संस्कृती निरूपिता.

5. दिसत्या तशें ना दिसत्या घडितां, संगती आनी गरजां विश्यांत लोकाची पातयेणी म्हळ्ळी आसता. आपलेच तांकी भितरलें चलयता तो मनशा वरतो एकलो वा एकली वयर खंयगी आसा तसल्या देवाचेर पातयेवून ताका भजतेल्यांचो एक धर्म आसचो दिसता. तसल्या धरमाच्यो शिकवण्यो आनी उपादेस, पातयेणयो, फरमाणां, निशेध वगैरे मेळोन संस्कृतीक थीक बसयतात, वा ती विकारावन रानवट करतात.

6. भुकेक खाण, तानेक पिवण, जिवाक विशेव आनी सुशेग तशें मतीक विनोद विलास हें सर्व हर मनशाक गरजेचें. हांतूयी संस्कृती उगडापी जाता शिवाय ती लिपोन रावाना वा गुपीत उराना.

जसो बरो एक गावपी गावपयांच्या संसाराकच आटापिना, जसो एक व्हाजपी जगांतलीं सगळीं व्हाजंतरां व्हाजंवक सकचोना, तसो खंचोयी एकलो वा एकली आपली संपूर्ण संस्कृती आटापूंक वा प्रदरसूंक सकाना – तितलेंच नहीं आसतां कोणच एके व्यक्तीक आपले समग्र संस्कृतीची वळक आसा म्हणचें पिशेंपणच सय. तेचपरीं खंचोय एक पंगड वा समाज समग्र संस्कृती एकेच नद्रेन समजोन मांदून घेवन, ती रुता करून वयर काडपाक सकची ना. हाका कारण म्हळयार हरयेका सांदयाक आपले संस्कृतीचो एक ना एक विशिश्ट विसवो अधिक आवडीचो आसता. तो विसवो ताचे भंवतीं वा ताचे

थंय विशिश्ट प्रमाणान फुलोन परजळता. अशें पळेताना खंचयाय संस्कृतीचो एकेक विसवो तेच संस्कृतीच्या वेवेगळ्या सांदयां थंय आपापले असमितायेन विकासताना, समग्र संस्कृती आख्या समाजांत मात्र रमोन मिरवता!

आमकां जर भारताची खरी वळक जाय, भारत म्हळ्ळ्या विशाल देशांत भरोन मिसळोन जियेतल्या लोकाविशीं वयर सांगलेलीं सर्वयी तासां तपासून वळकल्या खेरीत निरवोग ना. असलें विशलेषण फाटीं घालयार जायशें ना. कोंकणी पोबेची समरपक वळक आमींच करून घेवन देश विदेशांक तीं पावयजाय तर असलीं सोधनां आनी तपासणी करचीच पडटा.

मनीस - जैवीक व्यक्ती:

सोभीत प्रपंचाच्या सृष्टीक थीक जावन सोभता मनीस. सगळ्या विसतार विशाल सृष्टींत, जिव्यां मधें प्रपंचाचो अर्थ समजोंक आनी तो उचारूंक सकची एकच एक मनजात म्हळयार मनीस मात्र. भौतीक मनशा शासतीर मनशाचे कुडी, कुळिये विशीं अध्ययन करता. पुण त्या अध्ययनाक तीर्ल भरून रोसाळ करता सांस्कृतीक मनशा शासतीर. म्हणजे मनीस आपल्या भंवतणिच्या परिसराक, प्रपंचाक आपलोच एक संसकार दीवन ताची आसमिताय वळकोन ती जिरवन संस्कृती घडयता. भौतीक मनशा शास्तीरान वळकोन तयार केल्ल्या वसतूंक सांस्कृतीक मनशा शासतीर संस्कृतीची वोप लायता. परिणाम रुचीक जाता. पळेतेलयांक तशें भोगतेल्यांक–चाकतेल्यांक धादोस करता नहीं, तांकां पिशयारयी घालता.

******

